

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
30 Mayıs 2022 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Tahir Akyürek'in, Komisyon gündeminde bulunan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklaması

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- İstanbul Milletvekili Gökan Zeybek ve 5 milletvekilinin, (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasına ilişkin önermeleri hakkında görüşme

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.-Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469)

BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

2'nci Toplantı

30 Mayıs 2022 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu 13.40'ta açılarak üç oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Tahir Akyürek, Komisyon gündeminde bulunan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'ne ilişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Gökhan Zeybek ve 5 milletvekilinin (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin Anayasa'nın 6'ncı ve 43'üncü maddelerindeki hükümlere aykırılık teşkil etmesi nedeniyle reddedilmesi gerektiğine ilişkin verdikleri önerge hakkında görüşme yapıldı ve oylama sonucunda önerge kabul edilmedi.

Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469), görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 23.46'da toplantıya son verildi.

30 Mayıs 2022 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.40

BAŞKAN: Tahir AKYÜREK (Konya)

BAŞKAN VEKİLİ: Metin YAVUZ (Aydın)

SÖZCÜ: Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)

KÂTİP: Burhan ÇAKIR (Erzincan)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Komisyonumuzun değerli üyeleri, teklifin ilk imza sahibi, toplantımıza teşrif eden kıymetli misafirler, Bakan Yardımcımız, genel müdürlerimiz, kıymetli katılımcılar ve basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinize “Hoş geldiniz.” diyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, 27’nci Yasama Döneminin 10’uncu, Beşinci Yasama Yılı’nın 2’nci Toplantısını açıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Tahir Akyürek’in, Komisyon gündeminde bulunan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’ne ilişkin açıklaması

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Pazartesi günü toplanma nedenimiz; hem konuların aciliyeti hem de siyasal partiler arasında Meclisimizde yapılan bir mutabakatla bugün toplantımızı gerçekleştiriyoruz.

Bugün gündemimiz, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir ve 64 arkadaşının Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’dir.

Kanun teklifiyle, başta 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun olmak üzere toplam 14 kanunda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

6200 sayılı Kanun’a eklenen bir maddeyle, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranlarının, iklim değişikliğine uyum kapsamında hızlı hareket edilmesi amacıyla Cumhurbaşkanı tarafından belirlenip değiştirilebilmesine yönelik düzenleme söz konusu.

Yine, 2872 sayılı Çevre Kanunu’nda yapılan değişiklikle, kıyılarımızda meydana gelen müsilaj sorununun yeniden yaşanmaması ve çevrenin korunması için, denizi kirleten deniz araçlarına, kıyı tesislerine ve atık boşaltan tesislere birtakım yeni yükümlülük ve yaptırımlar getirilmekte.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’na eklenen maddeyle, yapı kooperatiflerinden özellikle etap kooperatifçiliğinde uygulamada yaşanan sıkıntıların çözümüne yönelik düzenlemeler öngörülmekte.

2863 sayılı Kanun’a eklenen geçici maddeyle, Afyonkarahisar ilinde sit alanında kalan taşınmazlarla ilgili hak sahipliği için kanunun geçici 7’nci maddesinden faydalanma süresini kaçırmış olan vatandaşlarımıza yeni bir başvuru imkânı getirilmekte.

3194 sayılı Kanun’da yapılan değişikliklerle, bina yüksekliklerinin serbest olarak belirlenemeyeceğine dair kurala sanayi alanları, ibadethane alanları ve tarımsal amaçlı silo yapıları için istisna getirilmekte.

5488 sayılı Kanun’a eklenen geçici maddeyle, tarımsal desteklerle ilgili olarak yapılan vergi incelemelerinde, gerçeğe aykırı düzenlenen belgeler ve beyanlardan kaynaklı ortaya çıkan hukuki, yargısal sıkıntıların giderilmesine dair bir düzenleme öngörülmekte.

Yine, İskân Kanunu'nda yapılan değişiklik, kanun kapsamında hak sahibi olan ve yıllara sâri borçlandırılanların borçlarını peşin ödemeleri hâlinde ödeyecekleri bedelde ciddi oranda indirim yapılarak özellikle Yusufeli Barajı olmak üzere büyük yatırım projelerinin gecikmeksizin hizmete geçirilmesini amaçlayan bir düzenleme.

6083 sayılı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Personeline Ek Ödeme Yapılması Hakkında Kanun'la ilgili olarak da “Döner Sermaye İşletmesi Kanunu” olarak kanunun ismi değiştirilmekte ve Genel Müdürlükçe yürütülen hizmetlerden alınan döner sermaye hizmet bedelleri yeniden düzenlenmekte.

Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da özellikle kişisel verilerin korunması noktasında verilen Anayasa Mahkemesi kararları çerçevesinde, Anayasa'ya uygun hâle getirmeyle ilgili düzenlemeler yapılmakta.

7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansı Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da yapılan değişiklikle de korunan alanların mevcut hâlleriyle çevre mevzuatı çerçevesinde korunması, vatandaşın kullanımına sunulabilmesi için bu alanların Türkiye Çevre Ajansı tarafından işlettilerilebilmesine imkân sağlanmakta. Bu düzenlemeler, teklifte yer alan düzenlemeler.

III.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- İstanbul Milletvekili Gökân Zeybek ve 5 milletvekilinin, (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasına ilişkin önergeleri hakkında görüşme

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Teklif hakkında bilgi vermek üzere, ilk imza sahibi olarak Sayın Demir'e söz vermeden önce, geneli üzerinde değerlendirmeleri başlatmadan önce 1 önerge var, Anayasa'ya aykırılık önergesi var. Tabii bunun öncelikle görüşülmesi ve milletvekillerimizin o konudaki görüşlerinin alınmasına ihtiyaç var, sonra diğer değerlendirmelere geçeceğiz.

Bu arada tabii, önerge okunduktan sonra, toplantının, müzakere ortamının rahat bir şekilde devam edebilmesi için görüntü alan basın mensuplarının da toplantı salonunun dışına çıkmalarını istihham edeceğiz.

Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin Anayasa'nın 6'ncı maddesinde belirtilen “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” ve 43'üncü maddesinde belirtilen “Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyılarla sahil şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkân ve şartları kanunla düzenlenir.” hükümlerine aykırılık teşkil etmesi gerekçesiyle kanun teklifinin reddedilmesini arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hüseyin Yıldız

İstanbul

Muğla

Aydın

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Kastamonu

Hatay

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet, Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla ilgili önerge üzerinde söz isteyen, Gökân Zeybek Bey’e ilk sözü veriyorum.

Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Uzun bir aradan sonra Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu olarak bir yasa teklifi, sizin Başkanlığımızdaki heyet tarafından görüşülüyor. Bu konudaki genel eleştirimizi yapmak istiyorum. Çok ciddi biçimiyle Türkiye’de, özellikle konut sektöründe problem yaşanırken, iki yıl önce İzmir ve Van depremlerinden sonra kurulan Deprem Komisyonunun, raporunu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmasından bu yana bir yıl geçmişken riskli yapılarla ilgili, 3194 sayılı Yasa’yla ilgili, 4708 sayılı Yasa’yla ilgili, 6306 sayılı Yasa’yla ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılması gereken değişikliklerin hâlâ önümüze gelmemiş olmasının büyük eksiklik olduğunu... Özellikle, başta İstanbul olmak üzere, bütün büyükşehirlerde kiracıların, hiç ev sahibi olamayanların, yeni evlenenlerin âdetâ savaş dönemlerindeki kâbusu yaşadığı, insanların barınabileceği konuta ulaşamadığı bir dönemde bu meselenin çok daha erken Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine gelmesi gerekiyordu. Öylesine bir açmaz içindeyiz ki insanlarımız temel ihtiyacı olan barınma hakkı, yanlış faiz, yanlış kur ve yanlış ekonomik politikalar yüzünden giderek büyük sermaye sahipleri tarafından bir yatırım aracı hâline dönüşmüş ve Anayasa’mıza göre insanlarımızın, 84 milyon insanımızın temel hakkı olan barınma hakkı, sayıları yüz binleri ancak geçen insanlar tarafından bir yatırım, bir meta hâline dönüşmüştür. Türkiye Büyük Millet Meclisi bu konuyu görüşmeyecekse neyi görecek?

Sayın Başkan, bu teklifin içinde gerçekten olumlu bulduğumuz, üzerinde mutabakata vardığımız, insanımızı ve yöre insanlarını, maddeye konu olan bölgede yaşayan insanımızı yakından ilgilendiren maddeler vardır; onu baştan belirtmek istiyorum. Ancak bu yasa teklifinin 29’uncu maddesine eklenen bir hüküm var. Anayasa’nın 43’üncü maddesi çok açık, diyor ki: “Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir. Kıyılarla sahil şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkân ve şartları kanunla düzenlenir.” Şimdi, yasa teklifinin ilgili maddelerinde, başta Marmara olmak üzere, kirliliği engellemek açısından pek çok tarif yapılıyor, cezai hükümler getiriliyor, bu konularla ilgili yerel yönetimlere altı aylık bir zaman dilimi içinde de projelerini onaylatma zorunluluğu getiriliyor.

Anladığım kadarıyla, 2019 Yerel Seçimlerinden sonra, kıyıları yönetme konusunda halkın demokratik seçimlerle vermiş olduğu siyasal sonuç, hâlâ anlaşılmış değildir. Burada “devlet” diye tarif edilen, şahsım hükûmeti ya da Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi değil, burada “devlet” diye tarif edilen, devletin Anayasa ve yasalarla kurulmuş olan organlarını temsil eder ki bunların da özellikle halka en çok yakın olan kısmı da yerel yönetimlerdir. Burada, teklifin 29’uncu maddesi -tam da okumak istiyorum- bir ajans üzerinden bu hizmetlerin yapılabilmesine olanak getiriliyor. Şimdi, devlet, ne zamandan beri kendi organlarıyla değil de bu tür ajanslar eliyle gelir elde etmeye ve sorunları çözmeye çalışıyor?

Şimdi, Çevre Ajansına doğal sit alanları, özel çevre koruma bölgeleri ve kıyılardaki hazineye ait olan yerleri işletme hakkı veriliyor. Buna göre, Çevre Ajansı, kıyılardaki hazineye ait olan yerlerde, mapa ve şamandıra sistemlerini, deniz araçlarının atık alım hizmetlerini bizzat ya kendisi yapacak ya da işletmeye verebilecek. Biz biliyoruz ki bunun kime verileceğini; zaten bu, yasa teklifi geldiğinde belli, bunu kimin yapacağı da belli. Artık kamunun kaynakları öylesine daraltılmış ki burada kamu “Nereden bir gelir elde edilebilir? Bu bölgelere yanaşacak olan yatılardan, teknelerden elde edilecek olan gelirleri Çevre Ajansı eliyle nasıl yönetebiliriz?”in arayışı içinde.

Onun ötesinde, Çevre Ajansına turizm alanlarının işletme hakkının verilmesi, Ajansın kuruluş amacıyla çelişmektedir. Çevre Ajansı, çevre kirliliğini önlemek ve yeşil alanların korunmasına, iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlamak, döngüsel ekonomi ve sıfır atık yaklaşımı doğrultusunda kaynak verimliliğini artırmak için ulusal ölçekte depozito yönetim sistemi kurulmasına, işletilmesine, izlenmesine ve denetimine yönelik faaliyetlerde bulunmak üzere kurulmuştu. Maddeyle, Çevre Ajansı, turizm alanlarının işletilmesine giriyor. Biz, daha önce bu Komisyonunda da Muğla’da kurulmuş olan MUÇEV eliyle, ta Edirne’nin Keşan ilçesine bağlı ya da Enez ilçesine bağlı kıyıların bile nasıl birilerine peşkeş çekildiğini konuşmuştuk. O nedenle, getirilen teklif, hassasiyetle sürdürülmesi gereken faaliyetlerin merkez üzerine taşere edilmesi anlamına gelmektedir, yerel yönetimleri tümüyle devre dışı bırakmaktadır. İklim krizinin derinleşmesinin etkisiyle birlikte deniz ekosisteminin, maddi gelir sağlamaktan ziyade korunmasının önemli olması gerekmektedir.

Teklifteki yaklaşım Çevre Ajansının kuruluş amacıyla da bağdaşmamaktadır. Ajansın görevi çevresel kirlilikleri önlemek iken kıyılardaki ve denizlerdeki kirliliği önlemeye yönelik maddelerle birlikte Ajansa bu konuda kirlilik bildirimi gibi görevler yükleneceğine, kıyılarda korunan alanlarda turizm işletmeciliği görevi verilmektedir. Söz konusu faaliyetler, denizlerimizdeki su kirliliğinin artmasına sebep olmaktadır.

Tüm bu nedenlerle, teklifin 29’uncu maddesinin geri çekilmemesi durumunda, teklifin Anayasa’ya aykırı olduğu iddiasını ileri sürüyoruz ve Komisyonunda 29’uncu maddenin teklif metninden çıkarılarak geriye kalan maddelerle ilgili değerlendirme yapılmasının uygun olacağını düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Teşekkür ederiz.

Ben, diğer arkadaşlarımıza söz vermeden önce maddeyi bir hatırlatmak istiyorum. Çevre Ajansının kurulmasıyla ilgili kanuna eklenmek istenen fıkralar şunlar: “Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinde yer alan, Bakanlık tarafından Ajansa kullanma izni verilen veya kiralanan, Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan alanları işletmek ve işletirmek.” Yine, bir başka fıkra “Bakanlık tarafından Ajansa kullanma izni verilen veya kiralanan, Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan alanlarda; mapa ve şamandıra sistemleri kurmak, işletmek, işletirmek, deniz araçlarına atık alım hizmetlerini vermek ve bu hizmetlerin verilmesini sağlamak.” İlaveten: “Ajans, ihtiyaç hâlinde bu maddede sayılan faaliyetleri özel hukuk tüzel kişiliğini haiz şirketler kurarak veya devralarak gerçekleştirebilir.” Burada, Çevre Ajansı ile ilgili kanuna Ajansın bu faaliyetleri yapabileceğine ilişkin eklemeye yapılması düşünülüyor, bu fıkralar eklenmek isteniyor. Yani bu, yerel yönetimlerin ve diğer kuruluşların buralarda işletme kuramayacağı ve kiralayamayacaklarına ilişkin yasakla ilgili bir düzenleme ya da düşünce değil diye düşünüyorum.

Mürsel Bey daha önce söz istediği için önce Mürsel Bey’e, sonra Mustafa Demir Bey’e söz vermek istiyorum.

Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, görüşülmekte olan kanun teklifindeki 29’uncu maddeye atıfta bulunarak Anayasa’nın ilgili maddelerine aykırılıktan reddini talep etmiştik.

Sayın Başkan, devlet, mülk edinilmesi mümkün olmayan kıyılar üzerinde hüküm ve tasarruf yetkisine sahiptir. Bu hüküm ve tasarruf, egemenliğin bir uzantısı ve somutlaşmış hâlidir. Devleti yöneten Bakanlar Kabinesi bu egemenliği kamu yararına uygun bir biçimde kullanmak zorundadır.

Devletin egemen otorite olarak, kıyılar üzerindeki temel yetkisinin şirketlere devredilmesi mümkün değildir. Ülkemizde, turizm gelirlerinin çok olduğu Ege ve Akdeniz kıyılarını talan ve yağma girişimi, başta partimiz ve çevreci demokratik kitle örgütlerince Danıştaya açılan davalarda birçok kez önlenmiştir. Mülk edinilemez oluşu nedeniyle kıyıların kiralanmayacağı, idare mahkemelerinin ve Danıştayın yerleşik kararlarıyla kabul edilmiştir. Şimdi bu kanun teklifiyle bu yağma ve talana yasal bir kılıf uydurulmaktadır. Bu kanun teklifinin 29’uncu maddesi, Anayasa’nın 6’ncı ve 43’üncü maddesini açık bir şekilde ihlal etmektedir. Bu gerekçeyle kanun teklifinin maddelerinin görüşülmesine geçilmeden reddedilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Özet olarak, Muğla ilimizde 2014 yılında Büyükşehir Yasası devreye girdikten, Büyükşehir Yasası gerçekleştiğinden bu yana “MUÇEV” diye bir şirket kuruldu. Bakın, adı kamuoyunda her ne kadar vakıf, Çevre, Şehircilik ve Muğla Valiliğinin ortaklaşa vakfı diye bilirse de Muğla’nın kıyıları bu “MUÇEV” denen limitet şirketine peşkeş çekildi. Örnek, Datça’nın bütün koyları; örnek, Ula Akyaka’nın koyları; örnek, yazlık sarayınızın hemen yanındaki Karaca Marmaris, cennet bir yer; hemen devamına geleyim, Akyaka’nın Kadın Azmağı ve koyları; efendim, Ortaca’da “caretta caretta”ların yer aldığı, yavruladığı, yumurtladığı İztuzu Plajı; Fethiye’nin Ölüdeniz’i, Gemiler Koyu, daha birçok bölgesi; Bodrum’un koyları, Milas’ın kıyıları; bunların tamamı MUÇEV’e verildi. MUÇEV bir şirket Sayın Başkan. Danıştay bunların çoğunu bozdu, bozuyor; üç yıl, dört yıl, beş yıl, yedi yıl geçti aradan, bakın. Bu şirkete, yasal olarak rekabet oluşmadan o verilen yerlerin tamamı ihale mevzuatına aykırılıktan şu an artık iptal ediliyor. İşte bugün getirilen bu kanun teklifiyle de Çevre Ajansının resmîleştirilmesini, kanunlaştırılmasını ve buraların şirket eliyle işletilmesini sağlıyorsunuz.

Kanun teklifinde bulunan teklif sahibine soruyorum: Çevre Ajansının görevi çok önemlidir. “Çevre”yle başlıyor ya, çevreyi korumak, kollamak, efendim, önemli bir hâle getirmektir. Bizim de istediğimiz aslında tam da budur zaten.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – O zaman sorun yok Mürsel Bey.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – “Ama”sı var.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Çevrenin kuruluşu, şimdi bu...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Pardon, sözünüzü bölmek istemedim de...

Hasan Bey ve İbrahim Halil Bey bize göre sağ tarafta oturmuşsunuz, memnun olduk yani bu konuda.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Gönlümüz sağ tarafta.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Gönlü bizden yana Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bu arada, misafir milletvekillerimizin de olduğunu gördüm, onlara da “Hoş geldiniz.” diyorum.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Başkanım, ama konuşmanın akışı bölünüyor. Bu, İbrahim Tatlıses’in türkü söyleyip arada gelip bir sohbet etmesi gibi oldu.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, Gökhan Bey de takdir eder, Mürsel Alban’ı kimse bölemez Allah’ın izniyle.

Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Başkanım güzel örneklerle bölmeye çalıştı.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet, buyurun.

Bak, İsmet ağabey de Hatay’dan zor şartlar altında kopmuş gelmiş; görüşmüştük.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sağ olun.

Başkanım, kibarlığınıza atıfta bulunarak devam etmek istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Estağfurullah, buyurun.

Bakan Yardımcımız ve Genel Müdürlerimiz, onlar da zaten dikkatle dinliyorlar.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Tüm tanıtım tamamlandıysa ben konuşmama devam etmek istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yok, eksikler var da daha çok bölmeye...

Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkan, Muğla’nın kıyıları... Gerçekten demin söylediğim gibi, Ajansın kurulma amacı çevreyi koruma ama gözüküyor ki demin verdiğim MUÇEV örnekleriyle Ajansın görevi çevreyi korumaktan çıkıyor, o kıyıları işletmeye dönüyor. Yani o da bir alt şirket olmaya, alt şirketler kurmaya ve onları işletmeye, şirketlere kiraya vermeye... Bunun somut örneği Göcek koylarında yaşanmıştı. Mapa, tonoz, şamandıralama sistemiyle Göcek koyları ihaleye çıktı. Her ne sebeple ise -davalar açılmışken Bakanlığa- Bakanlık bir anda yazı göndererek o ihaleyi iptal etti, durdurdu. Sebebi şimdi anlaşılıyor ki: “MUÇEV’e verirsek veya bu şirketlere verirsek çok tepki çekecek. Biz en iyisi bu kanun teklifiyle bunu getirelim -onu da bu kanun teklifine sıkıştırdılar- o kanunla Ajansın üzerinde biz buraları işletmeye ve işlettermeye devam edelim.” İşte tam da sıkıntı burada. Muğla’nın, Göcek’in koylarını mapa, tonoz, şamandıralama sistemiyle yaparsanız siz ormanları, kıyıları ve denizi parsellemiş olursunuz. Bakın, buralar halkındır; halk buralara özgürce gidip denize girebiliyor, dolaşabiliyor, yürüyüşlerini yapabiliyor ama kiraya verilen yerlerde şu an bakın orman olan alanlarda kırk dokuz yıllığına kiraya verilip turizm alanı ilan edilen yerlere vatandaşlar, yurtaşlar giremiyor çünkü sizin Bakanınız, Turizm Bakanı oraların tamamını çevirmiş, halk içeriye giremiyor.

Ajansın yönetimine bir göz attım. Şimdi, biz kimi kime teslim ediyoruz ona bakalım bir kere. Ajansın yönetimine baktığımda, Bakanlıkta çalışan Bakanlık bürokratları var içerisinde ama “ak kadrolar” diye bir tarifi var AKP’nin Merkez Yönetim Kurulunda, bakın, Mustafa Kenan Yılmaz ak kadronun içerisinde, Genel Başkan Yardımcınız Çiğdem Hanım’ın Yardımcısı bu Ajansın yönetiminde. Şimdi, bu Ajansa biz bu kıyıları, koyları, ormanları, çevreyi teslim edeceğiz; kime teslim ediyoruz biz? Ya, devlet bu ülkeyi yönetmekte sorumludur, devletin kadroları bu ülkeyi yönetmekte sorumludur. Şimdi, devleti yönetenler, eğer bürokratlar, eğer merkezî şahıs iktidarı veya bakanlık Kabinesi yönetemiyorsa bir siyasi partinin kadrolarının içerisinde bulunan birinin yönetiminde bulunduğu bir ajansa burayı teslim ederseniz diyecek bir şey bulamıyorum. Demin Gökân Zeybek ağabeyin dediği gibi kime verileceği net bir şekilde bellidir buraların. Önceden isimleri çıkmış, rakamları yazılmış ama durdurulmuş bir şekilde. Bakanlık bugün bunu yasalaştırarak veriyorsa işte ak kadrolara veriyor burayı bakın.

Eğer bu maddeye “kabul oyu” verirsiniz değerli milletvekilleri, Komisyonun kıymetli üyeleri, AK PARTİ’nin, MHP’nin, İYİ Parti’nin, HDP’nin, CHP’nin üyeleri olarak, milletvekilleri olarak bizlerin büyük sorumluluğu var. Biz bu ülkenin geleceğini korumak zorundayız. Bakın, şirketler bu ülkeyi yönetemez, ajanslar yönetemez; bu ülkeyi bakanlar yönetir, başbakan yönetir, Cumhurbaşkanı yönetir. Ama şirketlere teslim ederseniz bu ülkenin, çocuklarımızın, torunlarımızın geleceğini şirketlere peşkeş çekmiş olursunuz. Onun için bu önerge üzerinde oylarınızı kullanırken vicdanınıza elinizi koymanızı; çocuklarımızın, torunlarımızın, bu ülkenin geleceğini düşünerek bu kanun teklifine “ret” vermenizi rica ediyorum ve bu kanunun reddedilmesini, bunun kanun metninden çıkartılmasını talep ediyorum.

Saygı sunuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederim Mürsel Bey.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım, sadece bu maddeyle ilgili konuşacağım, inşallah, kanun teklifinin tümüyle ilgili görüşlerimi de bildirmeyi arzu ederim.

Şimdi, bu tekneler, yatlar, her neyse, şu anda nasıl duruyorlar yani nasıl park ediyorlar? Ya kıyıya yanaşıp ağaçlara halat atmak suretiyle... Bir taraftan halat atıyorlar ağaçlara öbür taraftan da çapalarını, demirlerini rastgele denize atıyorlar. Buna baktığımızda hakikaten büyük bir tahribat var; yani denizin altında bütün canlıları besleyen çayırlar başta olmak üzere bütün resifler perişan oluyor, yani deniz canlılarının azalmasına neden oluyor, oradaki yumurtlamalarına engel oluyor, ciddi bir problem var. Bu açıdan baktığımızda, denizlerimizin su kalitesinin bozulmaması, deniz altı biyoçeşitliliğinde azalma yaşanmaması, en büyük karbon yutak alanlarından olan, oksijen ve besin kaynağı olması sebebiyle “denizlerin ormanları” olarak tanımlanan deniz çayırlarının korunması, tekne ve yatlarda biriktirilen evsel atıkların denizlere boşaltılmaması ve kıyıdaki doğal yapının zarar görmemesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yürütülen mapa, şamandıra projelerinin ihtiyaç kapsamında Türkiye Çevre Ajansının eliyle yapılması... Zaten normalde bu mapa, şamandıranın yapılması, işletilmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın uhdesinde. Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız bu görevi... Hem çayırların, resiflerin korunması hem teknelerin atıklarının rastgele denize boşaltılmaması, bunların engellenmesi, bunların kontrolünün yapılması için Ajansa böyle bir yetkilendirme var kanunda. Bunu yapmak zorunda da değil. Mesela daha önceki görüşmelerimizde dendi ki: “Bu mapa ve şamandıraları daha önce ihalede biri aldı, sonra iptal edildi.” Herkes karşı çıkmıştı o ihaleye. Yani mapa ve şamandıraların ihaleyle birine verilmesine karşı çıkıyoruz, doğru ama mapa ve şamandıraların mutlaka olması gerektiğine de inanıyoruz. Kim yapacak o zaman bunu? Yani düşünebiliyor musunuz Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 3 tarafı denizle kaplı olan, bütün her tarafa... Bu hizmeti layıkıyla sunabileceğine endişemiz yok ama netice itibarıyla daha önemli işleri de olabilir, netice itibarıyla bu işlerini tüzel kişilikle de paylaşması kadar doğal bir şey yok. Bizim üzerimize düşen, bunun hakkaniyetle olup olmadığının, oraya bağlanan teknelerin atıklarının hakikaten denize boşaltıp boşaltılmaması konusunun hassasiyetle takip edilmesidir diye düşünüyorum.

Netice itibarıyla, yatların atık boşaltımı yaparak koyları kirletmesinin ve su altı ekolojisinin yok olmasının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Yani Çevre Ajansı ile ilgili bu kanunla, bir, deniz altı ekosisteminin bozulması veya yok olmasının önüne geçiyoruz; bir de bu hizmetlerin gerçekten liyakat ehli insanlar tarafından yapılmasının önünün açılmasını hedefliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Mustafa Bey.

Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerim, milletvekillerim, Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gökân Bey’in de, Mürsel Bey’in de -vekillerimin- dediği gibi, bu 29’uncu madde şu anlama geliyor arkadaşlar: Kıyı şeritlerinin yani turizm alanlarının bütün kıyılarının hepsi bu Ajansa devredilmekte, bu Ajans da sadece kendi alt kesimlerine, kendi yandaşlarına ihalesiz yer vermektedir.

Bir örnek vereceğim size arkadaşlar: Turizm Bakanlığının, Didim’de sahil kenarında yüzde 10 imarı olan bir yerini dahi Özelleştirme İdaresinin -yüzde 10 olan imarını- yüzde 500 artırarak yüzde 50'lere çıkardığını gördük.

Şimdi, biz defalarca burada konuştuk, yedi yıldır burada konuşuyoruz; kıyı şeritlerini yerel yönetimlere bırakmamız gerekiyor. Biz kıyı yönetimlerini yerel yönetimlere bırakmadığımız zaman, önümüzdeki dönemde, geliri sadece turizme bağlı olan bir ülkede siz turizmi geliştiremezsiniz arkadaşlar.

Bu maddeyle... Sadece kendi bölgemden bir örnek vereyim: Altınkum sahili bu Ajansa devredilecek, bu Ajans da alt tarafındaki kendi adamlarına ihalesini bedava verecek, “Alın işletin.” diyecek. Ben size soruyorum: Altınkum’un göbeğindeki halka açık olan sahilin temizliğini kim yapacak, çöpünü kim toplayacak, yollarını kim düzenleyecek? Şimdi, gerçekten sadece sizin dediğiniz gibi olsa Sayın Vekilim, sadece yatların denetlenmesi için... Çevre, Şehircilik Bakanlığı zaten o işlere bakıyor, çevre il müdürlüğü var zaten. Bu Ajansınızın hangi elemanları var da hangi elemanlarla denetleyeceksiniz yerel yönetimleri devre dışı bırakarak?

Bizim yapmamız gereken Sayın Vekilim, bu maddeyi geri çekerek kıyı şeritlerinin hepsini yerel yönetimlere devretmek. Aksi takdirde, önümüzdeki dönemde, bu madde geçtikten sonra bütün sahil kesimlerinde büyük mafyalar oluşacak arkadaşlar, net söylüyorum. Yani şu an vatandaş denize ücretsiz giriyor, yarın buraları verdiğiniz zaman, insanlar orada 100 liraya, 150 liraya denize girecek. Bu konuda sizi buradan uarıyorum; bu maddeyi muhakkak ve muhakkak geri çekmemiz lazım. Zaten bu madde, bu yetkiler Çevre, Şehircilik Bakanlığında var, bu Ajansa niye devrediliyor? Devredilmesinin tek nedeni ihalesiz alt kuruluşlara vermektir, başka bir nedeni yok arkadaşlar. Didim’de, Bodrum’da, diğer sahil bölgelerinde yatları, tekneleri, günübirlik tekneleri denetleyen belediye var zaten. Suyumuz... Yine, barınakları denetleme var, kooperatif başkanları var ama bizim bu maddeyle yaptığımız ne? Bir, bu Ajansa rant sağlamak; iki, çevremizdeki bütün herkesle, kendi adamlarımızla rantı paylaşmaktır, başka bir şey değildir ve bununla sahil bölgelerinde müthiş derecede büyük bir mafia organizasyonu ortaya çıkacak. Bu maddenin Anayasa’ya aykırı olduğunu siz de biz de hepimiz biliyoruz arkadaşlar. O yüzden, bu 29’uncu maddeyi Komisyon üyeleri olarak muhakkak çıkarmamız lazım veya bir ara verip görüşmemiz gerekiyor. Aksi takdirde, zaten Anayasa Mahkemesine gideceğiz yani bu madde gerçekten kanuna aykırı, Anayasa’ya aykırı, vicdana aykırı. Ya, düşünün, belediye bir yol açacak sahil kesiminde, bisiklet yolunu yapacak, orada kiralayan adama gidecek rüşvet verecek veya izin vermeyecek. Yani düşünün, burası Millî Emlak Genel Müdürlüğünde olmasına rağmen izinler zor alınıyor; e, şimdi, şahsa geçtiği zaman ne olacak? Belediye başkanlığı yapmış bir insansınız siz. Gelin, bakalım sahil bölgelerine yani Çeşme’sinden tutun, Kuşadası’ndan, Didim’den, Marmaris’ten, Fethiye’sinden tutun... Yani sahillere sadece CHP’li belediyelerin değil arkadaşlar, AKP’nin belediyesi de var, MHP’nin belediyesi de var. Ya, bu kanun gelince sahil kesimdeki 10 belediye başkanını arasanız hepsi karşı çıkar. Bu madde, sahilde mafyalaşmaya doğru götüren bir maddedir, onu başta söyleyeyim size arkadaşlar. Eğer biz devletin elindeki imkânı alıp şahıslara verirsek şahıslar sadece rant elde etmek için her türlü gücü kullanacaklar. Aynı şekilde, yine, yetkilerin Bakanlığın elinde olması lazım, bu Ajansa devredilmemesi lazım, bu Ajansa devrediliyorsa da bir alt taşeronla devretme hakkının olmaması lazım. Burada kendiniz diyorsunuz, yazıyorsunuz yani “Bu Ajans alacak kıyıları, ikinci bir şahsa kiraya verebilir.” diyor, açık ve net yazmışsınız zaten. Şimdi, peki size soruyorum: Kimlere verilecek? Kimlere verilecek? Yani bu işletme sahipleri devletten daha mı güçlü? Personel daha mı güçlü? O zaman, bunları biz yerel yönetimlere devrederim. Zaten yerel yönetimler bu sorunu çözüyor, denetlemesini yapıyor, temizliğini yapıyor, çöpünü alıyor, her türlü elemanı var. Ya, biz, ayrı bir... Gerçekten maddeyi okurken şaşırdım yani bunu yazanın hangi amaçla yazdığını bir türlü çözümü değiliz. Bu konuda, özellikle Komisyon üyelerinden, bütün siyasi partilerin Komisyon üyelerinden rica ediyorum, tekrar bu maddeyi bir gözden geçirmemiz gerekiyor. Bu madde bu şekilde geçtiği zaman -ben şunu da iddia ediyorum- sahil bölgeleri komple mafyanın eline geçecek.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey, teşekkür ederiz.

Şimdi, Süleyman Bey, izin verirsiniz Bakan Yardımcımıza bir söz verelim, sonra size söz vereceğim.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızdan Bakan Yardımcımız aramızda, Hukuk İşleri Genel Müdürümüz aramızda, Çevre Yönetimi Genel Müdürümüz, Daire Başkanlarımız, yine Yapı İşleri Genel Müdürümüz, Genel Müdür Yardımcımız, ÇED Genel Müdürümüz, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürümüz, Altyapı Genel Müdür Yardımcısı, Mekânsal Planlama Genel Müdürümüz, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünden yine idareci arkadaşlarımız, Millî Emlaktan arkadaşlarımız ve Mesleki Hizmetler Genel Müdürümüz, yine ilgili bakanlıklardan ve kuruluşlardan da arkadaşlarımız var.

Sayın Bakan Yardımcımız, konumuz, geneli üzerinde şu anda görüşmüyoruz, Anayasa'ya aykırılık iddiasını öncelikle ele almış olduk, bu maddenin Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla ilgili değerlendirme yapıyoruz. Diğer değerlendirmeleri geneli üzerinde görüşürken cevaplandırma imkânı olur sanıyorum, o manada şimdi size söz vermek istiyorum.

Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın vekillerimiz, biz, bu maddeleri Çevre Komisyonunda da -tali komisyonda- geçenlerde görüştük, aslında güzel de tartışmalar oldu. Orada ifade ettiğimiz şeyleri burada da aslında tekrar etmek istiyorum. Çünkü burası, bu kısım çevreyle ilgili, ben de Bakanlığın çevre kanadına baktığım için bu konuyla ilgili birkaç tane hususu tekrar etmek istiyorum.

Bir tanesi, biliyorsunuz 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu var. Daha evvel, bu kanun çerçevesinde... Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğü ve Turizm Bakanlığı, bunlar daha sonra ayrıldı ama aynı kanunu kullanıyor şu anda. Yani 2863 hem kültür varlıklarıyla ilgili hem de tabiat varlıklarıyla ilgili. Bizde Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğü oluşunca, 2011'den itibaren özellikle sit alanları yani doğal sit alanları ve özel çevre koruma bölgeleri "ÖÇK bölgeleri" diye yerler tanımlandı Türkiye'de biliyorsunuz. Bu kanun teklifinde özel çevre koruma bölgelerinde yapılacak işlerden bahsediyoruz. Yani bir yer özel çevre koruma bölgesi değilse ki böyle bir sürü yer var... Genellikle Muğla taraflarında belli alanlar ÖÇK biliyorsunuz, her yer ÖÇK de değil; dolayısıyla, bütün kıyıların bu kapsama girmediğini de baştan ifade etmek istiyorum. Bir kere, sadece oralarla ilgili yetki alınıyor. Buralarda büyükşehir belediyelerinin oradaki turizm dönemindeki trafiğini... Orada arabadan çok teknenin olduğu bir dönem var. Yerelden gelen sıkıntı şu: Burada -özellikle pandemi sürecinde de- inanılmaz bir tekne trafiği var ve bu tekneler rastgele bir yerlere sürekli çapa atıp deniz çayırılarını... Ki Sayın Vekilimizin bahsettiği gibi, aslında aldığımız 2 nefesten 1 tanesi denizlerden geliyor, 1 tanesi ormanlardan geliyor ama orada da oksijeni oluşturan deniz çayırılarının sürekli bir şekilde birilerinin keyfi için bozulduğunu biliyoruz. Çapayı atıyorlar, her seferinde oraları bozuyorlar, oradaki canlı hayatı da yok ediyorlar. Aslında niyet kötü değil, niyet iyi; şöyle iyi: Şamandıra dediğimiz şey, denizin dibine bir seferlik bir şey çakılıyor, üstüne, yukarıya doğru bir şamandıra, aslında bir top bırakılıyor. Mapa dediğimiz de şu: Kıyıda bir halka yapılıyor, dolayısıyla, bir tekne geldiği zaman -aynı otopark mantığıyla, aslında çok farkı yok, denizin otoparkı gibi- çapa atmıyor, teknenin uç kısmını o şamandıraya bağlıyor, kış kısmını da oradaki mapaya bağlıyor, park ediyor oraya, belli bir süre burada duruyor. Bunu şu anda yapıyor mu? Yapıyor. Her seferinde ya gidiyor oradaki bir ağaca bağlıyor ya bir kayaya bağlıyor ama her seferinde de çapa atıyor ve o büyük gemilerin çapaları da inanılmaz -bilimsel raporlarda da var, biz

denizin dibinde de bunu yaptırdık- büyük tahribat yapıyor denizin dibindeki canlılarda oradaki şeyde. Dolayısıyla, bunun ortadan kalkması ve bunun bir seferlik yapıp ondan sonra da o koyların, özellikle ÖÇK'lerin... Özel çevre koruma bölgesi ne demek? Oradaki, denizin içindeki bütün habitatu, canlıları, endemik türleri korumak, onları sürdürülebilir hâlde devam ettirmek anlamına geliyor ve amaç bu. Aslında amaç çok doğru ve bu işin yapılması gerekiyor ki şu anda Yunanistan'ın bütün kıyılarında mapa-şamandıra sistematığı var.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bakanlık yapamaz mı bunu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Biz bu işi nasıl yapalım? Evet, doğru söylüyorsunuz. Biz bunu ihale ettik. Normal şartlarda burada sadece bu iş de yok; biliyorsunuz, bir de atık alımı hizmeti var. Şu anda Büyükşehir Belediyesinin İstanbul'da atık alımı hizmeti var, İSTAÇ eliyle yapıyor; o kıyılarda kiralama yapıyor, İSTAÇ eliyle yapıyor, kurduğu bir şirket aracılığıyla yapıyor ve oranın da yönetimleri var, yönetimleri nasıl oluyor bilmiyorum ama neticede, orada belediyenin kurduğu bir şirket aracılığıyla bir hizmet veriliyor.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Belediye size...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hayır, biz hizmet veriliyor, onu söylemeye çalışıyorum. Bir kere, denetim yok çünkü devletin denetim yetkisi devredilemez bir yetki olduğu için hiçbir şekilde...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Bakan, nasıl devrediyorsunuz o zaman?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hayır, denetim yetkisi hiçbir şekilde devredilemez, burada da denetim yetkisi devredilemiyor. “Denetim” deyince biz üç tane şey anlıyoruz; idari yaptırım kararı verme, gemilerin seyirüseferden men'i ve para cezası, kapatma. Bir denetim yaptığımız zaman bunları verme yetkisine sahip adamların bu işi yapması lazım, onlar da devlet memurudur, onların haricinde hiç kimse bu denetimleri yapamaz. Dolayısıyla, burada denetim yok, hizmet meselesi var, bu hizmeti kim yapacak; mesele bu. Bu hizmeti kim yapacak? Ya Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğünün oradaki şu anda... Yerel yönetimden bahsediyorsunuz, yerel yönetimler İstanbul'da nasıl, gemilerden sintine, slaç ve slop yani atık alımı hizmetini yapıyorsa aynı hizmeti Muğla Büyükşehir Belediyesinin de Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre yapması lazım değil mi?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yapabilir.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Yapmıyor. Neden?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yaptırabilirsiniz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hayır, yapmıyor yıllardır. Şu anda yetkisi var, bir tane teknesi yok, bu işi yapmıyor.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Bakan, bir soru sorabilir miyim size.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Şunun için söylüyorum: Engel yok, onun için söylüyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Siz, şimdi, denizin içindeki canlılardan bahsediyorsunuz. Samimiyseniz, deniz patlıcanları... Kendi aracılığınızla ihale yaptınız. Deniz çayırılarını yok eden... Denizi temizleyen deniz patlıcanlarını yok ettiniz, kendi ellerinizle yapıyorsunuz. Hangi gerekçeyle bunu yapıyorsunuz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Sayın Vekilim, ben sadece bilgi vermek istiyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Yapmayın, Allah aşkına! Kendi aracılığınızla denizin geleceğini yok ettiniz. Deniz patlıcanlarının ihalesini yapan sizin kurumunuz. Denizi katleden sizin kurumunuz.

Sayın Bakanım, biz deniz kenarında yıllarca turizm sektöründe çalışan arkadaşlarız. Şimdi, senin dediğin yatlar her tarafa. Zaten Doğuşun, diğer bölgelerin yat limanları var, oraya yanaşılıyor, orada temizliğini yapıyor, oradan pisliklerini alıyor belediye. Sizin dediğiniz teknelerde, o zaman gezmediniz... Balıkçı barınaklarını kaplıyor arkadaşlar, çoğu Ege’de sahil kesiminde balıkçı barınaklarını kaplıyor. Balıkçı barınaklarını kooperatifler zaten denetliyor. O sizin dediğiniz tekneler yani müşteri götüren tekneler belli bölgelere gidiyor, her gün ayrı bölgelere gitmiyor, sabit bölgeleri vardır, orada restoran vardır. Zaten orada adam şeyini yapmış, getirip teknesini bağlıyor, öğle yemeğini yiyor, orada denizine giriyor, akşam olduğu zaman tekrar dönüyor. Denetimi zaten belediyenin zabıtasında. Siz ne denetimi yapacaksınız? Hani, zabıtalığınız mı var sizin, kolluk kuvvetleriniz mi var Sayın Bakanım? Şimdi, bir şey yaparken doğru yapmamız gerekiyor. Tekrar ediyorum arkadaşlar, buradaki amaç, bu tekneleri denetlemek, yatları denetlemek değil. Zaten sizin hiçbir personelinizin 30-40 milyon dolarlık yatlara gitme şansı yok. Sizin Çevre, Şehircilik Bakanlığının denetleme arkadaşları JES’leri bile denetliyor, daha yolda gitmeden, daha oraya varmadan telefon geliyor, geri çıkarıyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Özür diliyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Başkanım, resmî konuşsun, söz verin, şu anda korsan bir konuşma yapıyoruz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Buradaki sorun şu, bakın tekrar ediyorum...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Mikrofonu açsın da resmî olsun yani niye korsan konuşuyor?

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Buradaki, bu kanundaki sorun şu: Kıyı şeritlerinin hepsini, arkadaşlar, mafyanın eline vermek, net söylüyorum. Bu yasa, bu 29’uncu madde çıkarsa sahil kesimde ciddi derecede mafyalaşmaya doğru gidilecek, yoksa başka bir şey değil yani.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey, şimdi, Anayasa’ya aykırılık iddiası üzerinde konuşuyoruz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Ben bitiremedim ama.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Sayın Bakanım, toparlayalım.

Hüseyin Bey, yalnız, söz istemeden söze girdi. Bu defa bir şey demiyoruz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) - Tamam, bir daha olmaz ama Mürsel de konuşurken söze girdiler.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – İçi yaralı Sayın Başkanım, içi yaralı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Tabii, şunu anlatmaya çalışıyorum: Burada yapılmak istenen bir kamu hizmeti; onu söylüyorum. Ama bizim Tabiat Varlıkları Genel Müdürlüğümüz bir merkezî genel müdürlük. Dolayısıyla bu Genel Müdürlük ya bunu, bu hizmeti... Bir de çok farklı alanda, farklı illeri ilgilendiren bir mesele. Yani, şimdi, Marmara Denizi’nde siz bir şey yapmaya kalktığınız zaman 6 tane ilden bahsediyorsunuz. Şu anda, Marmara Denizi’ni, biliyorsunuz, biz “özel çevre koruma bölgesi” ilan ettik. Hangi yerel yönetime vereceksiniz, o kadar zor bir iş ki yani bunu, bir şekilde bu hizmeti vermek... Aslında Ajans, tamamen

kanunla kurulmuş yani bu, Meclisten geçerek kanunla kurulmuş bir ajanstır ve hizmet işi yapacaktır, hiçbir şekilde bunu gidip de birine ihale etmeyecektir. Şimdi, biz bunu ihale ettik Genel Müdürlük olarak ki bu kanunen hakkımızdı. Yani dediler ki: “Yok, işte onlara peşkeş çekildi.” Orayı, o bölgeyi 6 bölgeye ayırdık. Yani bizim özellikle Muğla’nın ÖÇK bölgelerinde Göcek kıyılarına, Göcek’in etrafına çok fazlaca tekne geliyor ve burayı 6 ayrı koya böldük ve bunları ayrı ayrı ihale ettik. İhaleye işte o girdi, bu girdi falan, birinde 1 liralık yer 10 liraya çıktı, 50 liraya çıktı. Baktık ki hakikaten büyük bir rant dönecek bu işin içerisinde yani birileri alacak, bunu yapacak ve biz bu işten otomatik vazgeçtik, dedik ki bunu biz kendimiz yapalım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – “Rantı kendimiz alalım.” mı dediniz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Sayın Vekilim, hayır, hayır. Rant olacak, her yerde rant var da -gülmeyin- yani ben de diyorum ki bunu devlet eliyle...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Sayın Bakan Yardımcımız, siz Anayasa’ya aykırı buluyor musunuz, bulmuyor musunuz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hayır, Anayasa’ya aykırı bulmuyorum çünkü devlet eliyle, Ajans eliyle yapılacak bir iştir ve bir kâr amacı gütmeyecek bir iştir; onu söylemek istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Kâr amacı gütmeyecek.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Kâr amacı gütmeyecek, tabii.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Kâr amacı gütmeyecek bir şey ancak sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler eliyle yapılır yani şirketlerce yapılmaz, kusura bakmayın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hayır, hayır, devletin kârı olabilir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşlar, ilgili maddede de mutlaka görüşme yapılacaktır.

Misafir milletvekillerimiz var; Ali Özkaya Bey, Süleyman Girgin Bey, Okan Gaytancıoğlu Bey, Emine Gülizar Emecan Hanımefendi, Ali Şeker Bey, Çetin Arık Bey ve Müzeyyen Şevkin Hanımefendi var.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Teklif sahibi ve Bakan Yardımcısı bu önergeyle ilgili benim sorularımı cevapladılar; sorularım olacak ve cevabım olacak kapatmadan önce.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Süleyman Bey’in konuşmasından sonra size söz vereyim, sonra Baki Bey’e.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, 29’uncu maddeyle yapılan değişiklikte tabiat varlıkları, doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinde bulunan 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altındaki alanların Türkiye Çevre Ajansına devredilmesi, devri yapılan bu alanların işletilmesi ve işlettilmesi, bu amaçla şirket kurulması ve/veya mevcut şirketlerin Ajans tarafından devralınması

hedeflenmektedir. Yine, (h) bendine eklenen hükümle de bahse konu alanlarda mapa ve şamandıra sistemlerinin kurulacağı ve deniz araçlarının atıklarının alınması işinin de Ajans ve Ajansa ait şirketler tarafından yapılacağı anlaşılmaktadır.

İlk olarak kıyı alanlarının idaresine yönelik olarak yapılan bu değişikliğin her şeyden önce 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un temel amacı olan ulusal ölçekte depozito yönetim sisteminin kurulması konusuyula bir ilgisi bulunmamaktadır. 7261 sayılı Kanun'un amacı her ne kadar "çevre kirliliğini önlemek ve yeşil alanların korunmasına, iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlamak" olarak belirtilmişse de Ajansın temel hedefi ulusal ölçekte depozito yönetim sisteminin kurulması, işletilmesi, izlenmesi ve denetimine yönelik faaliyetlerde bulunmasıdır. Bu husus, kanunun Meclise sunulduğu zamanki gerekçesinde -daha önce- 8 paragraflık genel gerekçenin 6 paragrafında depozito yönetim sisteminden bahsedilmesiyle açıkça görülebilmektedir. Oysa e-skuter konusuna bile değinilen 7261 sayılı Kanun'un gerekçesinde kıyı alanlarının yönetimi gibi hayati önemi haiz bir konuda tek bir cümle dahi yer almamaktadır. Dolayısıyla, yapılan bu değişikliğin 7261 sayılı Kanun'un asıl amacıyla ilintili olmadığı açıktır.

Diğer taraftan, yapılan düzenlemeyle kıyı alanlarının kullanımı ve işletilmesinden elde edilecek olan gelirin tamamı yerelden alınarak merkezî idareye aktarılacaktır. Özellikle, Aydın, Muğla ve Antalya gibi yaz turizmi döneminde artan nüfusları ile kış nüfusuna göre merkezî bütçeden aldıkları pay arasında uçurum bulunan illerimizde çözümsüzlüğün sürmesine neden olunacaktır. Oysa, hâlihazırda yürürlükte bulunan Tabiat Varlıkları ve Doğal Sit Alanları ile Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Bulunan Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki Yerlerin İdaresi Hakkındaki Yönetmelik'le -şu anda yerel yönetimler lehine uygulanmıyor olsa bile- yerel yönetimlerin kıyıların idaresi hakkında söz sahibi olması ve gelirden pay alması mümkündür.

7261 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesine eklenen yeni fıkayla Türkiye Çevre Ajansının özel şirketler kurması ve devralmasının önü açılmaktadır. Kamuya ait şirketlerin neredeyse tamamının özelleştirme programına alınarak özel sektöre devredildiği bir dönemde Bakanlığın ilgili kuruluşu niteliğindeki Türkiye Çevre Ajansı aracılığıyla yeni özel şirketler kurulması ve devralınması manidardır. 2014 yılından bu yana kamuoyunu meşgul eden ve kıyıların yönetimini -Sayıştay raporlarına da yansıdığı üzere- mevzuatın arkasından dolaşarak sürdürmesi sağlanan MUÇEV Limitet Şirketinin Türkiye Çevre Ajansına devredileceği ve MUÇEV benzeri yeni şirketler kurulacağı sonucuna ulaşmak zor değildir.

12'nci madde incelendiğinde, arıtma tesisi, geri kazanım, arıtma çamuru işletme ve bertarafı, atıkları toplama, taşıma hizmetleri, atık işleme geri kazanım ve bertaraf tesisleri gibi tamamı atıklarla ilgili konuların arasına kıyıların da şirketler eliyle işletilmesi konusunun eklendiği görülmektedir. Kanun teklifinin 29 ve 12'nci maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, bu düzenlemeyle, yakın dönemde ihalesi yapılan, kamuoyunda ciddi tepkilere neden olan, hâlihazırda yargıya taşınan -Muğla Büyükşehir Belediyesinin dahil olmak üzere- gelinek noktada merkezî idarenin mevcut kapsamında dilediğince şekillendiremeyeceği anlaşılan Göcek ve Dalaman Koylarında mapa-şamandıra işinin hedeflendiği de açıktır.

Sonuç olarak 29'uncu madde Anayasa'ya aykırıdır, madde teklif metninden çıkarılmalıdır ve yerel yönetimler lehine yeniden düzenlenmelidir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Teşekkür ederiz.

Mürsel Bey, bir ekleme mi yapmak istiyorsunuz?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Evet, bir ekleme yapmak istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – O da şu: Konuşmanın devamında teklif sahibinin ve Bakan Yardımcısının ve bir sonra...

Şimdi, teklif sahibi anlatırken öyle bir anlattı ki yani sanki ortada hiçbir şey yokmuş gibi anlattı. Ya, bir şey sormak istiyorum Sayın Mustafa Bey: Ya, siz bütün bu yerleri teknesi olan, yatı olan bütün oligarklara vermek zorunda mısınız, vermek zorunda mısınız ya? Ya, bu, denizin parsellenmesi demektir bakın. Karada bir şey bırakmadınız, sıra denize geldi.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yalnız, Mürsel Bey, burada bir tahsisten bahsedilmiyor, Çevre Ajansına yetki veriliyor.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Verecekler Sayın Başkan, verecekler, zaten o yetkinin altında...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Çevre Ajansının yapabilecekleri anlatılıyor.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şimdi, bakın “liyakat” dedi. Ya, bu liyakati her yerde esas alın ne olur; bu liyakati, 92 puan alıp sınava giren genç ile 60 puan alanın 92’nin önüne geçtiği yerde de esas alın. Siz orada da mülakatı edersiniz sanıyorum; liyakati değil de yine, o oligark şirketlerine verirken mülakatı esas alır, onlara verirsiniz.

Sayın Başkan, Sayın Bakan Yardımcısının değindiği bir konu da şu: Kara trafiği çok sıkışık olduğunda deniz trafiğinin daha çok hareketli ve daha kolay ulaşılır olduğunu anlatmak istiyor. E, kara ulaşımını açın, sizin yetkinizde Sayın Bakan yani Ulaştırma Bakanıyla gelin, yolları büyütün, genişletin, çoğaltın. Ya, örneğin Bodrum’a iki saatte giriliyor; gelin, kara yollarını yapın, bunları yapın. Niye deniz trafiği? Yani bu ülkede hep zengin, parası olan mı yaşayacak, denize sadece onlar mı gidecek? Ya, karadan gidecek diğer kimse giremeyecek mi, ulaşamayacak mı oralara?

İkincisi, mapa, tonoz... Bakın, ben, denize 1.400 kilometre kıyısı bulunan bir ilin milletvekiliyim, Muğla Milletvekiliyim. Tonozun, mapanın, şamandıranın ne olduğunu iyi biliyorum. Denize gitmeden mapayı, tonozu savunmak doğru değildir. Eğer tonozu da bağlasanız, şamandıraya da bağlasınız, neticede arkada demiri atmak zorundasınız. Oralar rüzgâr alan yerler; tekne, yat döner durur, gider diğer tekneye çarpar. Bakın, bunlar doğru hesaplanmalıdır. Evet, bir ucu, karaya bağlantısı yok, tekneler sık sık sık giremiyor, ikinci parsel olarak bu tonozlar yapılıyor ve onlara bağlanıyor. Neticede arka çapa atılacak ve uç bağlanacak tonozu. Bunlar doğru bilinmelidir, yanlış anlatılıyor.

Atık alımıyla ilgili de konuştu. Sayın Bakan Yardımcısı, yani Muğla Büyükşehir Belediyesi... Siz bütün her yerin işletmesini MUÇEV’e verirsiniz...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mürsel Bey, her cümleyle ilgili tekrar şey yapmayalım ya, görüşünüzü beyan etmişiniz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Başkanım, tamamlamak zorundayım, bir saniye.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Buyurun, tamamlayalım.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ben devam ediyorum Sayın Başkanım, kısa, 2-3 kelimeyle tamamlayacağım.

Her yerin işletmesini MUÇEV’e veriyorsunuz, çöpünü toplamasını da getiriyorsunuz, Büyükşehir... Büyükşehir verdığınız imkânlar dâhilinde, verdığınız bütçe dâhilinde... Sizin Bakanlığınız da yaz nüfusunun, kış nüfusunun ortalamasını alıp bir bütçe vermiyor. Kışın 1 milyon, yazın 5 milyonluk bir kente veriyorsunuz; bu bütçeyi doğru vererseniz, oralara da bütçe ayrılıp alınabilir Sayın Bakan Yardımcısı.

Sayın Başkan, kısacası Sayın Bakan Yardımcısı şunu diyor: “Biz Bakanlık olarak yönetemiyoruz ama Ajans eliyle yöneteceğiz.” Eğer Ajans eliyle yönetirseniz burası tekelleşir, özelleşir. Sizin, yandaşa peşkeş çektiğiniz net bir şekilde ortaya çıkıyor bakın burada.

Tekrar söylüyorum: Gelin, sadece teknesi olan, parası olan oligarklara değil; burada, parası olmayıp ama Anayasa’da hakkı olup -denize girebilecek- alt gelirli, orta gelirli veya hiç geliri olmayan yurttaşlarımızı da düşünüp onlar da denize girebilir olsun. Burada halkı da düşünün, sadece oligarkları değil. Ve devleti, Bakanlığı yönetemiyorsanız, gelin erken seçime hemen, yönetenler gelir yönetir. Bakanlık yönetemiyorsa ajans hiç yönetemez Sayın Başkan.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bakan Yardımcımız ve arkadaşlarımız değerlendirmeleri takip ediyorlar zaten, cevapları olacaktır.

Baki Bey, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani, denize kenarı olan sadece Muğla ve Aydın değil herhâlde, Mersin’i de unutmayalım bu arada.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tabii, Mersin’in de 328 kilometrelik bir sahil şeridi var.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Tabii, Sayın Bakanım, bir konuyu tekrar bir açıklığa getirmenizi ben öneriyorum. Şu anda mevcut prosedüre göre hem Çevre ve Şehircilik Bakanlığı hem de büyükşehir belediyelerinin sahillerde denetim yetkisi var benim bildiğim kadarıyla. Mersin Büyükşehir Belediyesi denetim yapıyor gerek kirlilikle ilgili gerek atıkla ilgili ve ceza da yazıyor, aynı zamanda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da yapabiliyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Biz yetki verirsek yapabiliyor.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Mersin’de bu işliyor şu anda, bunda bir geri adım yok, bu prosedür aynı şekilde devam edecek.

Şimdi, şu anda -bu ajans ve şirketler- belediyelerin birçoğu sahilleri şirketler aracılığıyla idare ediyor. Şimdi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı şirketler aracılığıyla idare ettiği zaman Anayasa’ya aykırılık oluyor da belediyeler bunu şirketler aracılığıyla idare ederken acaba Anayasa’ya bir aykırılık olmuyor mu? Burada bir ikileme düşmüyor musunuz kendi içinde? Yani şu anda mesela, benim bölgemde Denizkızı Turizm AŞ, Turizm AŞ, bir sürü şirket sahilleri işletiyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kanunla düzenlenmiyor bu.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – E, şimdi bunlar işletirken normal. Şimdi, burada bir sürü turizmcı arkadaşımız da var, otel sahibi arkadaşlarımız da var; ben merak ediyorum, onların otellerinin önünde halk plaja girebiliyor mu acaba? Yoksa oralara sandalyeler, şemsiyeler konulmuş, oralara giremiyorlar mı?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Giremiyorlar, giremiyorlar.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Burada bir sürü otelci arkadaşımız var; orada, fakir fukaraya, garip gurebaya bu otellerin önünü açıyorlar mı? Ona da bir cevap vermelerini ben buradan...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ajans adı verilmiyor onlarda...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – O otel sahipleri acaba otellerinin önünü gariban halka açıyor mu? Fakir fukara oradan denize girebiliyor mu? Buna bir cevap versinler.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Girsin! Kanunu uygulasin.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Hayır, girebiliyor mu acaba? Girebiliyor mu şu anda? Fiilî durumdan bahsediyorum. Birbirimize açık ve dürüst olalım arkadaşlar, birbirimize karşı açık olalım, net olalım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Hükûmeti mi eleştiriyorsun bu konuda?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bir yerde fakir fukara edebiyatı yapıp öbür taraftan farklı bir uygulamayı kendimiz yapıyorsak bu samimi bir yaklaşım olmaz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bakanlığın mı eleştiriyorsun? Bakanlık orada.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yani bir taraftan fakir fukara edebiyatı yapacağız, öbür taraftan kendimiz kapatacağız. Bu sağlıklı bir...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Turizm Bakanlığını mı eleştiriyorsun burada?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bakanlık orada bakın, oraya bakarak konuşun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tabii, Bakanlık da yapsın... Aynı şeyi Bakanlık için de söylüyorum.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Birbirimize saygılı olursak...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yani lütfen... Siz konuşurken biz dinledik, öyle değil mi? Siz konuşurken dinledik.

Yani dolayısıyla burada toptan işte “Şirkete veriliyor...” İlla şirkete verince belediyeler dürüst de Çevre Şehircilik Bakanlığı soru işareti.” Böyle bir yaklaşım olmaz arkadaşlar. Eğer şirkete verilmesi yanlışsa o zaman belediyeler de şirkete vermesin. Bunu...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Vermesin zaten. Taşeronu kaldıracağız.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ama şu anda fiilî durum bu, fiilî durum bu. Mersin’den Muğla’ya kadar fiilî durum bu. Aydın’a kadar fiilî durum bu. Hepsini şirketler işletiyor, şirketler kanalıyla da belediyelerin buradan bir kâr ettiğini de düşünmüyorum ben

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Taşeron sistemini kaldıracağız.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sabırlı ol, bir dinle, bir dinle, sabırlı ol.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – O da ayrı bir dert, o da incelemeye açık.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Bak, arkadaşlar konuştu, sesimiz çıkmadı, karşılıklı saygı duyalım birbirimize yani.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Saygı duyuyorum.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Böyle mi saygı duyuyorsun sen? Önce saygının ne olduğunu öğren o zaman.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Eleştiri getirdi... Ben saygının ne olduğunu gayet iyi biliyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Arkadaşlar...

Tabii, burada...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Baki Bey, tamamlayalım.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Burada, Meclise her gelen her teklifi eleştirelim, denetimi artıralım, farklı bir şey yapalım amenna ama bugüne kadar Meclisi getirilen her kanun teklifine, gelen her teklife Cumhuriyet Halk Partisi “Anayasa aykırı...” Her teklifin Anayasa’ya aykırı olması mümkün değil. Bunu tartışalım ama uygulamada çıkabilecek sorunları tartışalım ama gelen her şeye “Anayasa’ya aykırı.” dersek bu doğru bir yaklaşım olmuyor.

Dolayısıyla bununla ilgili de denetim konulacaksa denetim konulsun, farklı bir şey yapılsın, farklı bir öneri getirin ama gelen her teklife “Anayasa’ya aykırı, bunu Anayasa’dan çıkartalım, kanun metninden çıkartalım.” yaklaşımı doğru bir yaklaşım değil.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Baki Bey, teşekkür ediyoruz.

Emine Hanım ve sonra Hulusi Bey söz veriyorum.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Karşılıklı tartışmaya girmeyelim lütfen arkadaşlar, söz isteyen herkese söz veriyoruz zaten.

Buyurun tekrar.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben aynı zamanda müsilajın sorunlarıyla ilgili kurulmuş olan Meclis araştırma komisyonu üyesi olarak şu anda burada bulunuyorum ve kanun teklifini de bu bağlamda da inceledim açıkçası.

Şimdi, 29’uncu maddesinin Anayasa’ya aykırılığıyla ilgili bir tartışma yapılıyor ve özellikle Cumhuriyet Halk Partisi hem kanun teklifinin ilgilendirdiği bölgelerdeki milletvekili arkadaşlarımız hem de Komisyon üyesi arkadaşlarımız Anayasa’ya aykırılıkla ilgili epeyce değerlendirme yaptılar ve bunun üzerine Sayın Bakan ve teklif sahibi Sayın Mustafa Demir de bazı açıklamalarda bulundular. Aslında söz alma sebebim biraz da bununla alakalı çünkü yapılan açıklamaların hem kanun maddesinin getiriliş şekline ve içeriğine hem de Anayasa’ya aykırılıkla ilgili arkadaşlarımızın iddialarına karşı açıklayıcı ve ikna edici bir açıklama olmadığını düşünüyorum, yeterli bulmadığımı ifade etmek istiyorum. Çünkü, yapılan düzenlemeye baktığımız zaman 7261 sayılı Türkiye Çevre Ajansının Kurulmasına Dair Kanun’un 4’üncü maddesinde yapılan bir değişikliği konuşuyoruz. Türkiye Çevre Ajansına doğal sit alanları, özel çevre koruma bölgeleri ve kıyılardaki hazineye ait yerleri işletme hakkı veriliyor ve Türkiye Çevre Ajansı kıyılardaki hazineye ait yerlerde mapa ve şamandıra sistemleri, deniz araçlarına atık alım hizmetlerini bizzat ya da işletmeye vermek suretiyle de işletebilecek.

Aslında Türkiye Çevre Ajansının kuruluş amaçlarına baktığımız zaman da bir çelişki olduğunu görüyoruz, yeni bir görevlendirme, yeni bir tanım yapılıyor Çevre Ajansının görevleri arasında. Amacı neydi Çevre Ajansının kurulmasının? “Çevre kirliliğini önlemek ve yeşil alanların korunmasına, iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlamak, döngüsel ekonomi ve sıfır atık yaklaşımı doğrultusunda kaynak verimliliğini artırmak –Kanun’dan okuyorum bu arada- ile ulusal ölçekte depozito yönetim sistemi kurulmasına, işletilmesine, izlenmesine ve denetimine yönelik faaliyetlerde bulunmak.”

Şimdi, Ajans aslında bir işletmeye dönüştürülüyor bu düzenlemeyle ve işletmeye dönüştürülürken Müsilaj Araştırma Komisyonu raporu sonucunda getirilen bazı maddeler var bu kanun teklifi içerisinde ve çevreyle ilgili, denizlerimizin korunması, denizlerin korunması sırasında atık yönetimi, katı atıkların, çevresel atıkların yönetimiyle ilgili birtakım sorunlara çözüm üretilmesi gerekirken madem öyle neden

kanun teklifinde doğal sit alanları, özel çevre koruma bölgeleri ve hazineye ait yerlere işletme hakkı veriliyor Ajansa? Ben bunu da sormak istiyorum, böyle bir düzenleme neden, ne alakası var? Çevrenin korunmasıyla atık sisteminin düzenlenmesi, denetlenmesi, kıyılarımızın korunması ile hazineye ait yerlere işletme hakkının verilmesinin ne alakası var? İşte bu nedenle de bu düzenlemeyi Anayasa'ya aykırılığın yanında çok samimiyezsiz buluyorum. Sorgulama sebebimiz de işte bu samimiyezsizlik.

Sayın Demir'in biraz önce yaptığı bazı açıklamalar var. Elbette ki denizleri korumamız gerekiyor, koylarda hepimiz biliyoruz, görüyoruz, tekneler geldiği zaman kıyılardaki taşlara, ağaçlara, ağaç gövdelerine iplerini bağlıyorlar, istedikleri gibi çapa atıyorlar. Evet, bunlar doğru, evet denizde bir zarar oluyor; deniz çayırının ne kadar önemli olduğunu biz Komisyon çalışmalarımızda zaten bu konunun uzmanlarından dinleyerek epeyce öğrenmiş durumdayız ama bu sorunun çözülmesi, acaba bu sorumluluğun Çevre Ajansına verilerek aynı zamanda onlara bir özelleştirme yetkisinin de verilmesi mi? Bunu da sorgulamak gerekiyor, çözüm bu mudur? Ben Müsilaj Araştırma Komisyonunun çalışması üzerinden bir fırsatçılık yapıldığını düşünüyorum burada açıkçası.

Şimdi, Sayın Bakanım, biraz önce bazı şeyler söylediniz, onunla ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, geneli üzerine görüşmeyelim şu anda Emine Hanım ya, istirham ediyorum. Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla ilgili müzakereyi bir tamamlamak istiyorum öncelikle.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ama Anayasa'ya aykırılığını da çok ilgilendiriyor. Bakın, verilen önergede Anayasa'ya aykırılık maddeleri verilmiş ve maddenin içerisinde...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama şimdi, 30 maddeyi de tartışırsak Anayasa'ya...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Başkanım, bir müsaade edin.

Maddenin içeriğine -arkadaşlarımız da okudular- baktığımızda “Deniz, göl ve akarsu kıyıları ile deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.” deniyor. Sayın Bakan biraz önce kesinlikle kâr amacı güdülmeyeceğini söyledi. Eğer kâr amacı güdülmüyorsa bu işte o zaman bu işin sivil toplum örgütleri ya da yerel yönetimlerle yürütülmesi lazım. Eğer bir yetki verilecekse, bir sorumluluk verilecekse ve bir samimiyet varsa bu konuda, yerel yönetimlere samimi bir şekilde yetkiler verilmeli, Bakanlık denetimlerini en iyi şekilde yapmalı. Ne dediniz biraz önce? “Zaten Bakanlık yapıyor, yetkilendirmeyi de Bakanlık yapıyor.” dediniz. Neden özel şirketler? Çok yakın bir geçmişte bu konuda bu mapa ve şamandıra ihalesi Muğla ilimizde – arkadaşlarımız da belirtti- yapıldı, sahibi AK PARTİ'li bir milletvekili olan bir aileye verildi, sonra itirazlar edildi, bir sürü tartışmalar çıktı ve iptal edildi. Şimdi, arkasından da bu düzenleme geliyor.

Şimdi, değerli Komisyon üyeleri, “Burada kamu yararı gözetilir.” dediğine göre Anayasa, kamu yararı gözetilmediğini görüyoruz. Eğer kamu yararı gerçekten gözetiliyorsa bu yolla değil, yerel yönetimler yoluyla ya da sivil toplum örgütleri yoluyla bu işin yapılması gözetilebilir. Evet, Bakanlık yetiştiriyor olabilir; evet, Sayın Demir'in dediği gibi gerçekten önlem alınması gerekiyor, buna da katılıyoruz ama bu yöntemi doğru bulmuyoruz. Anayasa'ya aykırılık nedeniyle de arkadaşlarımızın görüşüne katılıyorum. Bu maddenin bu hâliyle tekliften çekilip yeniden değerlendirilmesini ben de öneriyorum. Yine, tabii ki siyasi olarak baktığımızda kıyılardaki birçok belediyenin, büyükşehir belediyelerinin Cumhuriyet Halk Partili belediyeler olmasından dolayı iktidarın bir yetki paylaşımı ve iş birliği yapmaktan çekindiğini gösterdiği birçok uygulamayla da bugüne kadar çok karşılaşmış olduğumuzdan dolayı bu noktada da sorgulama yapmamız gerektiğini düşünüyorum ve bu sorgulamayı da yapıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Buyurun Hulusi Bey.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkanım, hepinize hayırlı günler diliyorum.

Şu an gündemimiz Anayasa’ya aykırılık ama konuşmaların yüzde 99’u 29’uncu maddenin değerlendirilmesi üzerinden gidiyor. 29’uncu maddenin değerlendirilmesinde bu yöntem tartışılabilir, doğruluğu tartışılabilir ya da bu uygulamanın yarın farklı yönere kaymaması için alınması gereken tedbir, öneriler de getirilebilir; bunların hepsi tartışılabilir ama konumuz Anayasa’ya aykırılık olduğuna göre burada Hükümet tasarrufundaki yerlerle ilgili devletin ihtiyaç duyulan tesisleri yapma, yaptırma vesaire hakları zaten kanunla düzenlenmiş haklardır ve şu an bu hakların bir kısmı devlet tarafından yürütülürken bir kısmı da 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’ndan kaynaklı ve 5393 sayılı Belediye Kanunu tarafından verilen yetkiyle isteyen belediyeler tarafından da uygulanabilmektedir ve yine, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’na göre büyükşehir belediyeleri kendi şirketlerine ihalesiz olarak bu işleri verebilmektedir. Bütün bunlar Anayasa’ya aykırı olmazken aynı uygulamayı Bakanlık için istediğimizde Anayasa’ya aykırılık iddiasının doğru olmadığını düşünüyor ve tartışmaların bu seviyede kalması gerektiğini söylüyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Tabii, kanunla kurulmuş bir kuruluş sonuçta Çevre Ajansı, onun yetkileriyle ilgili, yapabilecekleri faaliyetleriyle ilgili bu düzenleme. Şu anda doğrudan bir tahsis ya da oraların devriyle ilgili olmadığını ben de hatırlatıyorum.

Ulaş Bey, buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle yani sürekli bu konuları tartışıyoruz, her Çevre ve Şehircilikten gelen kanun teklifinde özellikle büyükşehirlerle ilgili “Kıyıda Cumhuriyet Halk Partili başkanlar tarafından yönetilen belediyelerin yetkisini nasıl azaltırız?” tarzında kanun teklifleriyle karşı karşıya kalıyoruz.

Değerli arkadaşlar, bu Bütünşehir Yasası’nı kim çıkarttı? Sizler çıkarttınız yani o gün işinize o geliyordu, Bütünşehir Yasası diye bir yasa getirdiniz ve “Biz yerel yönetimlerin yetkisini artıracacağız, yerel yönetimleri güçlendireceğiz, yerel yönetimler daha güçlü olacak.” dediniz. Sonra, yerel yönetimleri kaybedince bu sefer “Yerel yönetimlerin yetkisini nasıl azaltırız, yerel yönetimleri nasıl zayıflatırız, yerel yönetimleri nasıl devre dışı bırakırız?” bunlar için sürekli farklı maddeler getiriyorsunuz. Bakın, özellikle kıyı şeridindeki belediyelerin güçlendirilmesi için, yetkilerinin artırılması için, gelirlerinin artırılması için niçin gelen kanun tekliflerine bir türlü “okey” vermiyorsunuz? Mesela Çeşme Belediyesi, 50 bin nüfusu var; Çeşme Belediyesine merkezi bütçeden giden para 50 bin nüfusa göre gidiyor. Peki, Çeşme Belediyesi yazın kaç bin kişiye hizmet etmek zorunda? En az 1 milyon kişiye hizmet etmek zorunda. Kıyıdaki bütün ilçe belediyelerinin sorunları bunlar.

Şimdi, Baki Bey diyor ki: “Şirketlerle yönetiyorsunuz.” Bakın, belediyelere, özellikle Cumhuriyet Halk Partili belediyelere -bütçesinin yüzde 40’ını da geçemiyor personel çalıştırma noktasında- yetki mi veriliyor, kadro mu veriliyor, eleman mı veriliyor? Nasıl yapacak bu belediyeler, nasıl hizmet yapacaklar, nasıl denetim yapacaklar, nasıl işletecekler o sahilleri personel alamadan? Mecbur şirket kuruyorlar yani bunu şirketlerle götürmek zorunda kalıyorlar. Buyursunlar, versinler belediyelere gerekli kaynağı, gerekli yetkiyi... Bu kıyılarla ilgili, kıyıdaki belediyelerimizle ilgili özellikle maddi gelirlerinin artırılması yönünde kanunlar çıkarmak zorundayız yani bu şekilde bu...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu konuda MHP’nin fikri de aynı yani sahildeki belediyelere yaz nüfusu göz önünde bulundurularak mutlaka... O, Büyükşehir Belediyesi Yasası içerisinde de var zaten; MHP’nin fikriydi o. Buradaki gelirin artırılmasında...

ULAŞ KARASU (Sivas) – İşte bununla ilgili böyle olunca da büyükşehirler bunu denetleyemez.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Buna bir muhalefetimiz yok. Bu konuda MHP’nin görüşü de o zaten.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Arkadaşlar, büyükşehirler bunu denetler ama yeter ki siz büyükşehirlere gerekli kaynağı aktarın; bir.

İkincisi; Çevre Ajansının “web” sayfasına girdim, daha Yönetim Kurulu üyelerinin tamamının fotoğrafı yok arkadaşlar. Yani Çevre Ajansının Yönetim Kurulu üyelerinin fotoğrafları yok arkadaşlar. Ve Çevre Ajansı Başkanı işletme mezunu. Yani arkadaşlar, Çevre Ajansı kuruyoruz, çevreden sorumlu bir kurul...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu farklı bir konu arkadaşlar.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Baki Bey bizi destekliyor.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Baki ağabey, bir kanun teklifi verin.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu farklı bir konu arkadaşlar.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Bakın arkadaşlar, bu, Çevre Ajansının “web” sayfası; Yönetim Kurulu üyelerinin fotoğrafı bile yok bu Çevre Ajansında. Siz hangi Çevre Ajansından bahsediyorsunuz? Yönetim Kurulu Başkanı, işletme mezunu, çevreyle bugüne kadar hiçbir ilgisi olmamış, çalışmamış bir arkadaşımız. Liyakatten bahsediyorsunuz yani gelip atadığınız, görevlendirdiğiniz arkadaşlara bakarsanız... Ya, bunların hiçbirisi inandırıcı olmuyor ve sonunda çıkardığımız kanunlar da bir şekilde topal kalıyor ve işlemiyor.

Özellikle bu kıyıların işlenmesi, kıyıların halka ait olması, kıyıların vatandaşa ait olması noktasında biz Anayasa’ya aykırı olduğunu düşünüyoruz ve bunu, bu maddeyi bu şekilde kanun teklifinden çıkarırsanız diğer maddelerin birçoğunda zaten anlaşabiliriz, uzlaşabiliriz, çok fazla itiraz edeceğimiz kanun maddesi de yok ama bu madde sıkıntılı bir madde diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ulaş Bey, belediyeçilikten gelen birisi olarak söylemek istiyorum: Şimdi, belediye bütçesinden gerçek gelirlerinin üçte 1’inden fazlasını eğer personel gideri olarak kullanıyorsa bir belediyenin yatırım yapması çok zor yalnız.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Başkanım, 50 bine göre bütçe veriliyor. 50 bin olmasa, 1 milyona göre olsa sıkıntı yok.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani o ayrı bir sorun tabii ama bütçe-personel dengesinde belediyeler dikkatli olmak zorunda, sınırsız olursa eğer çok problem olur. Yaz-kış nüfusu farklı olanların problemi var, onu biliyorum; onların ayrıca değerlendirilmesi lazım.

Hasan Baltacı Bey, şimdi, bu Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla ilgili kısa değerlendirmeler yaparak bunu bitirelim, ondan sonra zaten geneli üzerinde görüşeceğiz yani maddelerde çok tartışılacak birkaç konu var ama takdir sonuçta arkadaşlarımızın.

Buyurun Hasan Bey.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, şöyle: Komisyon çalışma usulümüz açısından karşılıklı çok tartışmaya girmek gerekiyor. İlgili maddeye daha çok vakit var. Dolayısıyla şu görüşmeleri -geneli üzerinde ve Anayasa’ya aykırılık konusu- bir tamamlamaya çalışalım.

Hasan Bey, buyurun.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Anayasa’ya aykırılık konusunda çok kısa bir şey söyleyeceğim, geneli üzerindeki değerlendirmelerde de umarım buna değinilir.

Şimdi, bu 29’uncu maddenin gerekçesi açıklanırken önemli şeyler söylendi yani “Denizlerimizi korumamız gerekiyor, deniz çayırılarımızı korumamız gerekiyor, oksijenin 2 taneden 1 tanesi denizlerden, 1 tanesi ormanlardan geliyor.” denildi. Bu mapa ve şamandıra yerleştirilmesiyle ilgili önemli şeyler söylendi ama burada itiraz ettiğimiz konu, Çevre Ajansına bu yetkinin devredilmesiyle ilgili.

Şimdi, ben Sayın Bakan Yardımcısına şunu sormak istiyorum: Özellikle Göcek’te TURMEPA yani DenizTemiz Derneği ve Deniz Ticaret Odası tarafından gönüllü olarak 1.200 tane mapa ve şamandıra yerleştirilmiş midir? Eğer, dernek ve oda gibi kuruluşlar gönüllü olarak bu işleri yapıyorlarsa Çevre Ajansına bu yetki niye devrediliyor? Bunu gerçekten merak ediyorum. Bir kere daha söylüyorum, Sayın Bakan Yardımcısı dinlerseniz mutlu olurum. Özellikle, Göcek’te DenizTemiz Derneği tarafından, TURMEPA tarafından ve Deniz Ticaret Odası tarafından gönüllü olarak 1.200 tane mapa ve şamandıra yerleştirildi mi? Eğer bu işi gönüllü olarak yapanlar varsa bu iş niye Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yetkisi Çevre Ajansına devredilerek yapılmak isteniliyor? Bu konuya bir açıklık getirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hasan Bey, yalnız, ya, ben mi anlayamıyorum. Yetki devredilmiyor yani sadece Çevre Ajansının yapabilecekleri içine sayılıyor bunlar. Yani doğrudan bir devir söz konusu değil.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Ben de yetki devrini düzeltmek istiyorum. Yetki değil, servet devri yapılıyor burada. Bir servet aktarımı yapılıyor. Yapılabilir derken bu kastediliyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Çevre Ajansının faaliyet konuları belirleniyor.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Başkanım, zaten bu işi gönüllü olarak yapanlar var yani. Gönüllü olarak yapan sivil toplum...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Çevre Ajansı da kanunla kurulan kuruluş.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Göcek’te var da başka yerde var mı Hasan Bey?

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Belki vardır Sayın Şimşek. Olanak var, imkân var, belki vardır.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ben 1 tane görmedim. Göcek’te 3 tane çıkmış, yapmış yani.

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Kanunu böyle düzenle, yapacak olanlara teşvik vereceğim diye düzenle belki sivil toplum kuruluşları bu işi gönüllü olarak ve çok daha ucuza yapabilirler.

Ben, ifademi tekrar düzeltiyorum. Evet, yetki devri yok, servet devri var. Bu ülkenin bütün kaynaklarının sonuna kadar bir hanedana aktarıldığını düşünüyorum, umarım yanlışlıyoruzdur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet, bu, madde değerlendirmesinin çok dışına çıktınız Hasan Bey, sizden beklemiyorduk ama neyse, hadi bakalım.

Ali Bey, buyurun.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Şimdi, Baki Bey dedi ki: “Taşeron sistemini belediye yapıyor da niye devlet, bakanlık yapamasın?” İkisi de yapmasın. Devlet, kendi görevini kendi yapsın, taşeronlar üzerinden servet aktarmasın, problemimiz o zaten.

Bu, yerel belediyelerin ve sahil belediyelerinin bütçeleriyle ilgili de günümüzde teknoloji müsait. Nüfusların ne kadar değişken olduğu, baz istasyonlarından sinyal alınmasıyla günlük tespit edilebiliyor ve buna göre de ayrı bir pay dağıtılabilir. Yani sahil bölgelerine yönelik oradaki hizmetleri verebilsinler diye doğru bir şekilde bir dağıtım aracı olarak bu sistem de kullanılabilir.

Yani, şimdi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kendi yapamadığının bir Ajansa, Ajans üzerinden taşeron şirketlere verilmesi yine problem, daha önceki problemlerde olduğu gibi. Belediyeler gelirlerinin önemli bir kısmını da taşerona aktarıyorlar. Sonuçta, bu gelen sistem de Adalet ve Kalkınma Partisinin her alana yaydığı taşeron sistemi her yerde sorun olarak karşımıza çıkıyor.

Müsilaj Komisyonunda önemli çalışmalar yaptık ve Müsilaj Komisyonunun arkasından bu ileri biyolojik arıtma tesislerinin hızla yapılmasıyla ilgili bu kanunun gelmesi olumlu ve bunun bir an önce hayata geçmesi gerekiyor. Ama bunun yine bir rant kaynağı olarak kullanılması doğru değil. Bunu ya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yapması lazım ya da yerel belediyelerin yapması lazım ve kendilerinin de işletmesi lazım. Siz atık su işletme işini... Yani yıllardır yapılıyor biyolojik arıtma, ileri biyolojik arıtma tesisleri. Türkiye’de yeterli personel var, çevre mühendisi var, kimya mühendisi var ve bu kişiler işsiz, iş bulamaz durumdayken biz bu işlemleri yapamaz durumdayız. Yani bunu organize edecek durumumuz mu yok? Var. Ama yine, önceliği, bu rantı bir şekilde bir yerlere aktarma, burada kanalizasyondan bile rant çıkarmaya yönelik anlayış bizim önümüze maalesef burada da çıkıyor.

Ben geçen hafta perşembe günü Ergene’deydim. Ergene zehir akmaya devam ediyor. Yani açık, kimyasal atık kanalı şeklinde gelmiş, simsiyah akıyor ve hâlâ orada düzgün bir çalışma yapılmış değil. Yani organize sanayi bölgelerinin yanı başında arıtma tesisi var, yanından bir dere geçiyor simsiyah zift bir akıyor ve kokudan yanına yanaşamıyorsunuz. Sağlık Mahallesi var -adı da Sağlık Mahallesi- gidin lütfen orada o durumu yerinde görün. Bir an önce arıtma tesislerinin yapılması gerekiyor ve ihtisas organize sanayi bölgelerindeki o atıklarını biyolojik arıtmaya zarar vermeyecek şekilde arıttıktan sonra o sisteme katmaları gerekiyor.

Müsilaj yine görülmeye başlandı Bandırma’da, Erdek Körfezi’nde ve İstanbul’da. Marmara Denizi’nde o müsilaj oluşumunun geçen yıl olduğu gibi öncülleri var. Niye var? Çünkü bir şey yapılmadı, hâlâ bir şey yapılmadı, arsa tahsisi sorunu vardı. Başakşehir’de ileri biyolojik atık su tesisi yapılmasıyla ilgili bir arsa sorunu vardı, bir imzaya bakıyordu, bir yılda o bir imza atılmadı. Yenikapı’da ileri biyolojik atık su arıtma tesisi yapılması için proje var, her şey hazır ama o bir imza atılmadığı için, arsa devirleri yapılmadığı için hâlâ Marmara Denizi ölmeye devam ediyor, çürüme devam ediyor. (Komisyon sıralarından “Bakanlık, devleti...” sesi) O başka bir konu, ileri biyolojik arıtma değil, benim dediğim ileri biyolojik arıtma. Asıl iptal edilen -siz dediniz, ben hatırlatayım size- Sayın Sözen, projeleri hazırlanmış biyolojik arıtma tesisleri ve Dünya Bankasından kredileri hazırlanmış Baltalimanı, Tuzla ve Kadıköy’deki atık su arıtma tesislerini maalesef iptal ettirdi. Keşke, yirmi yıl önce bu iptal olmasaydı bugün Marmara bu hâle gelmezdi.

Nilüfer Çayı yine zehir akmaya devam ediyor ve bu zehir akması konusunda da oradaki sanayi tesisleri denetlenmiyor, geceleri o zehir akmaya devam ediyor.

Buraya İSKİ'nin sizin döneminizde de müdürlük yapan yetkilileri geldi, dediler ki: "Bizim 10 milyara ihtiyacımız var. Sadece o tesis 10 milyarımızı alıyor, biz 10 milyara bütün biyolojik artımları yapabiliriz." Ve bunu bir an önce yaptırmak gerekiyor. Parası merkezî idareden mi, yerelden mi, nereden ama bir an önce kazmanın vurulması gerekiyor, arsa tahsislerinin yapılması gerekiyor. Bir yılımızı kaybettik ama bu bir yıl geri dönülmez bir dönemin başlangıcı olabiliyor, o geri dönülmez döneme doğru da Marmara Denizi maalesef gidiyor.

Kıyı dolgu alanları... Maalesef kıyının doldurulması, hani diyoruz ya, biz çapa atarken çayirlara zarar veriyor, vermemeli; orada şamandıralar, mapalar mutlaka olmalı. Orada bu işi şimdiye kadar yapmış olanlar var; balıkçılar, gezi kooperatifleri var. Onlar bütün bunları devredecekler, onlara para istenecek ve vatandaş da oralara gezi yaparken bir de o parayı ödemek zorunda kalacak. Aynı nasıl havalimanında yüksek yer hizmetleri bedelleri ödüyorsa oraya giden turistler de ağır bedeller ödemek durumunda kalacak.

MUÇEV'in daha önce o bölgede, Dalyan'da, Akyaka'da kooperatifler eliyle yapılan, o kıyıya bağlanan tekneler korkunç paralarla, yıllık aidatlarla... Oradakiler de vatandaşa onu naklederek vatandaşın cebinden çıkmış oluyor yine.

Bizim bunları yapabilecek bir devletimiz var, Çevre Bakanlığımız var, pekâlâ Ulaştırma Bakanlığımız var, bunları yapabilirler. Bunları yapmak çok masraflı değil ama buralardan bir rant aktarılabilecek yine ve yine vatandaşın cebinden çıkacak.

Bizim mutlaka doğayı ve çevreyi korumamız lazım. Bu atık su tesislerinin de kamu-özel iş birliğiyle, yap-işlet-devret modelleriyle değil mutlaka ve mutlaka genel bütçeden ya da belediyelerin bütçesinden yapılması gerekiyor.

Biz, müsilağın önüne geçmediğimiz takdirde Marmara bir daha geri dönülmez bir şekilde kaybediliyor. Sadece Marmara değil Akdeniz'de de Karadeniz'de de son günlerde görüyorsunuz "Red-Tide" dediğimiz o müsilağ alg patlamaları görülüyor. Biz, eğer kanalizasyonlarımızı bir süzgeçten geçirip, demir ızgaradan geçirip Marmara'nın dibine vermeye devam edersek o biyolojik atıklar, oradaki organik yük orada oksijeni tüketmiş durumda. Marmara Denizi 5 miligramın altına düşen oksijen nedeniyle canlıların yaşayamayacağı bir duruma doğru evrildi ve biz hâlâ orayı alıcı ortam olarak kullanıyoruz, Marmara Denizi'ni alıcı ortam olarak kullanmamamız gerekiyor. Bu mümkün olduğu kadar geri dönüşümü...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ali Bey, mümkünse toparlayalım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Az kaldı.

Bu geri dönüşümden kullanılabileceği suyla birlikte desteklenmesi de önemli ve atık su arıtma tesislerinin mutlaka ve mutlaka desteklenmesi gerekiyor, elektrik konusunda da desteklenmesi gerekiyor. Doğru düzgün arıtma yapanlar ciddi bir maliyet üstlenmiş oluyor. Gece kaçak deşarjlarını yapanlar bunu kâr olarak cebine koyuyor ve gelecek kuşakların sırtına da ağır bir yük olarak bu çevre kirliliğini bırakıyor. Bu konunun da ciddiyetle üzerine gidilmeli.

Ben, buradaki herkesi bir kere daha Ergene Nehri'nde Sağlık Mahallesi'ndeki leş gibi kokan o atık sularının oraya gitmeye ve o doğaya yaptığımız ihaneti yerinde görmeye davet ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Şimdi, Müzeyyen Hanım da kısaca bir değerlendirme yapacak.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey, geneli üzerine geçeceğiz, izin verirseniz...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Başkanım, bir kelime konuşacağım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, Müzeyyen Hanım’dan sonra...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım, zaten...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Zaten size söz vereceğiz.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım, zaten yapılan değerlendirmelerin çoğu geneli üzerine kaydı.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Geneli üzerine konuşmamız lazım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Müzeyyen Hanım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Öncelikle, bütün Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gecikmeden dolayı özür diliyorum. Adana uçağı rötar yaptığı için gecikmeli katıldım.

Ben de geçen yıl kurulmuş olan Müsilaj Komisyonunun üyesiyim. Geneli üzerine yapacağım değerlendirmede buna ilişkin eleştirilerimi dile getireceğim elbette. Bu kadar önemli üretimlerin yapılmış olduğu Müsilaj Komisyonunun ayrı bir kanun teklifiyle, özel bir kanun düzenlemesiyle getirilmiş olmasını beklerdik açıkcası. Onu geneli üzerine yapacağım değerlendirmede mutlaka eleştireceğim ama şimdi, bu 29’uncu maddeyle ilgili ben çok merak ediyorum: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının denetimle ilgili yeterli elemanı yok mu ya da bu ülkede yeteri kadar çevre mühendisi yetiştirilmiyor mu yani bu kadar mezun varken, bu kadar atanamamış çevre mühendisi varken neden bir özel firmaya, özel bir aktarım düşünüyor? Kaldı ki bu “yönetim” kavramı, üretilen çevre mühendisliği hizmetleriyle birlikte izleme, kontrol ve denetim hizmetlerini kapsayan bir şey. Şimdi, burada, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının daha önce çıkardığı birtakım kanunlar, özel sektöre devri olduğu için bu tür maddeler Anayasa’ya aykırı bulunarak Danıştaya götürülmüş ve kamu yararı öncelik taşıdığı için bu kararlar iptal edilmiştir. Hâlâ bu kamu yararı önceliğini öteleyip ısrarla özel firmalara bir finans aktarımına girilme gayreti doğrusu hepimizin soru işaretiyle karşıladığı bir şey. Ben bu konuda, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının... Kötü örnekleri var arkadaşlar, özel firmalara devrin kötü örnekleri var. Elektrik dağıtım şirketlerinin Türkiye’de yarattığı handicap örneklerle görülüyor. Yani hâlâ ısrarla bu özel sektör konusunda, özel sektöre devretme gayreti hepimizin doğrusu soru işaretiyle karşılaştığı bir durum.

Geneli üzerine değerlendirmeleri de daha sonra yapacağım.

Teşekkür ederim Başkan, söz verdiğiniz için.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Müzeyyen Hanım’a teşekkür ediyoruz.

Hüseyin Bey, kısa olursa memnun olurum.

Buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, arkadaşşıma birkaç tane cümlede cevap vermek istiyorum.

Şimdi, aslında, bu kanun teklifindeki işin gerçeğini size anlatıyım. Bu kanun teklifi ne biliyor musunuz arkadaşlar? Bu kanun teklifi... Mesela, şu an İzmir’den kalkıp Ankara’ya gelen bir otobüsün yolcuları belli bir yerde, tesislerde ihtiyaç molası veriyor. Şimdi, bu kanun teklifiyle, Çevre, Şehircilik

ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkiyi ajansa devrediyor, ajans da bir alttaki kendi yandaşlarına devredecek. Arkadaşlar, ne yapacaklar biliyor musunuz? Sahil bölgesindeki belli noktalarda, denize sıfır olanlara yani arabanın girmediği yerlere, orada sosyal tesis açacaklar. Şöyle: Sahil bölgelerinde gününbirlik yatlar var biliyorsunuz. Yani sabah müşterisini alır, koyuları gezer, akşam geri döner. Şimdi, bunların yerlerini tespit etmek için, yandaşlara vermek için... Aslında bu çıktığı zaman göreceksiniz, Çeşme’de başlayıp tam Mersin Anamur’a kadar, Antalya’ya kadar belli alanlarda bu sosyal tesisler yapılacak. Bunların imarı devre dışı bırakılacak yani yerel yönetimlere sorulmayacak, hiçbir bakanlığa sorulmadan, orada yatların yanaşabileceği sosyal tesisler yapılacak ve gelen yatlardan hem para almak hem de oraya gelen müşterilerden para kazanmak... O yetmiyormuş gibi, göreceksiniz, ileride yan taraflarına da oteller moteller yapılacak. Bu yüzden, bu ajansın, verilen yetkiyle bir alt ihale yapılmadan, bakın tekrar ediyorum, hiçbir alt ihale yapılmadan başka şahıslara devretme yetkisi var. Yani ajans kendisi de yapmayacak bunu, bir alta ihale yapılmadan direkt verebiliyorsun. Şöyle diyelim: Hani, Melih Gökçek vardı ya, Ankara’da büyük şirketlerden yüksek rakamlarla belediye direkt iş alıyordu, hemen yüzde 5’le alt tarafa, kendi yandaşlarına, müteahhitlerine veriyordu ya; aynı sistem olacak bu.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey, konu dışına çok çıkıyoruz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Benim burada itirazım şu...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey... Hüseyin Bey...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Özür dileyerek söylüyorum, burada itirazım şu: Bu ajansın kendi işletmesinde olması gerekiyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey, beni duyuyorsunuz değil mi? Çok dışına çıktık ya.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – “Otel yapılacak.” mı diyorsunuz yani.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Kesinlikle yapacaklar, yapacaklar Baki Ağabey, yapacaklar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – İstirham ediyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Tamam, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Anayasa’ya aykırılık iddiasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.-Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4469)*

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Geneli üzerinde görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde önce teklif sahibi, sonra diğer arkadaşlarımız konuşacak. Tabii, Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla ilgili uzun bir müzakere oldu. Arkadaşlar diğerlerine nezaket gösterme açısından, konuşmayanlara ya da az konuşanlara adaletsizlik olmaması yönüyle, sürelerle dikkat ederlerse memnun oluruz. Bu, tabii, teklif sahibi milletvekilimiz için de geçerli.

Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

* (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi bu toplantı tutanağına eklidir.

Şimdi, tüm maddelerin geneli üzerinde konuşma yapmadan önce, ben Müsilaj Komisyonunda destek veren ve Komisyon çalışmaları nihayete erdiği hâlde, burada yine müsilağa ilgili kanun tekliflerini, gerek Çevre Komisyonuna gerek bu Komisyona gelip bizzat takip eden, geçmişte katkı vermiş, şu anda da katkılarını devam ettiren aramızdaki Müsilaj Komisyonu üyesi arkadaşlarımıza hassaten teşekkür ediyorum; sağ olsunlar, var olsunlar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama Müsilaj Komisyonunda “Anayasa’ya aykırılık.” diye bir şey tartışılmamıştır herhâlde.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Hayır, tartışılmadı. Üstelik de Çevre Komisyonunda...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani Müsilaj Komisyonu artı bir şey taşımış oldu buraya. Hayırlısı bakalım.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım, biz Çevre Komisyonunda bunu görüştük; Anayasa’ya aykırılık falan konuşulmadı, maddelerden bir tanesi de buydu.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ha, Çevre Komisyonuna da teşekkür ediyoruz bu arada. Perşembe günü toplandı, cuma günü raporunu bize sundu ve orada 10 madde detaylı da görüldü. Bunu da ayrıca bilginize sunuyoruz.

Mustafa Bey zaten Müsilaj Komisyonu Başkanı olarak da...

Buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, Komisyonumuzda bugün görüşeceğimiz kanun teklifimiz 31 maddeden oluşmakta. Bunların 6 maddesi Yapı Denetimi Hakkında Kanun’da, 5 madde Çevre Kanunu’nda, 3 madde İmar Kanunu’nda, 3 madde Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüyle ilgili kanunda, 2 madde Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanun’da -onu konuşacağız- 2 madde Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun’da olmak üzere değişikliğimizi hazırladık ve şu anda huzurunuzdayız. Hazırladığımız kanun teklifimizde bulunan Çevre Kanunu’nda yapmayı düşündüğümüz değişiklikler ve yeni madde ihdasları var.

2021 yılı Haziran ayında, biliyorsunuz ki Haziran ayı başında bir müsilağ olayıyla karşı karşıya kaldık. Hemen Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızca hızlıca hareket edilmiş ve Marmara Denizi’nde gözle görülen ve üzerinde oluşan müsilağın toplanması konusunda gerçekten takdire şayan başarılı bir çalışma yapılmıştı.

Marmara Denizi’ndeki kirliliğin giderilmesi amacıyla yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda Marmara Denizi havzasında yer alan valilikler, yerel yönetimler, ilgili kurum ve kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlerin de katılımıyla Marmara Denizi Koruma Eylem Planı hazırlanmıştı; 22 maddelik koruma eylem planı. Yine, Marmara Denizi Eylem Planı çerçevesinde öngörülen işlerin belirtilen sürede tamamlanabilmesi için de gereken çalışmaların büyük bir bütünlük içerisinde yürütülmesi amacıyla da Marmara Denizi Eylem Planı Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Yine, Koordinasyon Kurulu, Bakanlık ve diğer kamu kurumları yetkilileri, enstitüler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve yerel yöneticilerden de oluşmaktadır.

Değerli arkadaşlar, ayrıca Türkiye Büyük Millet Meclisinde bütün grupların ortak kararıyla ve teklifleriyle Marmara Denizi’nde görülen müsilağın araştırılmasıyla ilgili araştırma komisyonu kuruldu. Komisyon Başkanlığını yaptığım başta Marmara Denizi olmak üzere, denizlerimizdeki müsilağ sorununun sebeplerinin araştırılması, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi için

Komisyonumuzda, Komisyon üyelerimizle beraber uzun süreli bir çalışma gerçekleştirdik. Arkadaşlarımızın olağanüstü fedakârlıkları, davet ettiğimiz bilim insanlarının olağanüstü gayretleri ve sunumlarıyla bu çalışmalarımızı bir rapor hâline getirdik. Şimdi, orada beraber çalıştığımız, gayret gösteren ve bu çevre sorununa karşı birlikte fikir ürettiğimiz tüm Komisyon üyelerimize katkılarından dolayı tekrar teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, yine Komisyon çalışma sürecinde karşımıza çıkan Marmara Denizi'nin acil olarak kurtarılabilmesi için alınması gereken tedbirler olduğu ortaya çıktı. Şimdi, Marmara Denizi'nde müsilağın oluşmasına neden olan 3 önemli etken olduğunu gördük. Bunlardan birincisi: Küresel ısınma münasebetiyle denizin gereğinden fazla ısınması, Marmara Denizi'nin gereğinden fazla ısınması, beklentilerin daha yukarısında ısınması. İkincisi: Marmara Denizi'nin kendi yapısı gereği yarı kapalı veya yarı açık bir deniz olması yani -kocaman Marmara'yı düşünün- 2 tane küçük boğazdan besleniyor olması. Üçüncüsü: Yine, müsilağın en temel nedenlerinden bir tanesi de -tabirimi mazur görün- insan odaklı kirliliğin Marmara Denizi'ni tahrip etmesi.

Şimdi, bizim Komisyon üyesi arkadaşlarımızın ve tüm bilim insanlarının önerileri özellikle müsilağa mücadele edebileceğimiz alan, insandan kaynaklı kirliliğinin önüne geçilebilmesiydi. Yoksa ne küresel ısınmaya ne de Marmara Denizi'nin jeolojik yapısına müdahale etmemiz mümkün değil. Bunun için de insandan kaynaklı kirliliğin önüne geçebilmek için de aslında temel hedef, olması gereken ideal hedef, Marmara Denizi'nin her ne suretle olursa olsun alıcı ortamdan kurtarılmasıydı. Şimdi, kısa ve orta vadede bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını hepimiz biliyoruz yani başta bilim insanları olmak üzere, hepimiz biliyoruz. Neden? Çünkü günde yaklaşık 7 milyon metreküp su basılıyor, atık su basılıyor. Yani arıtma falan onu da konuşuyoruz, ne kadar arıtıldığı ve ne kadarının ileri biyolojik olduğunu da konuşabiliriz. Bir de bu 7 milyon metreküpün 5 milyon 800 bin metreküpünün İstanbul kaynaklı kirlleticilerin derin deşarjla yer altı sularının konveyör olarak kullanılmasıyla falan basılmasını görüyoruz. Biz, bu yaptığımız çalışmalarda, alanda yaptığımız çalışmalarda, Komisyon üyesi arkadaşlarımızla beraber... Marmara Denizi havzasında 7 tane ilimiz var; 2'si il, 5'i büyükşehir olmak üzere. Onların yöneticileriyle, yerel yöneticilerle yaptığımız görüşmelerde onların da aslında bu ileri biyolojik arıtma tesislerini yapmak istediklerini ama buna imkânlarının olmadığını bizzat kendileri itiraf ettiler.

Şimdi, Müsilağ Komisyonunun şöyle bir özelliği var: Burada arkadaşlarımız var, biz, bir taraftan problemleri tespit ederken, problemlerin çözümüne yönelik arayışlar içerisinde olurken bir taraftan da gerçekten Komisyonun süresi bittikten hemen sonra da bu problemlerin çözümüne yönelik hukuk çalışmalarının altyapısını da çalıştık. Bu çalışmayı, haddizatında bu toplantıyı o çalışmanın da bir ürünü olarak düşünüyoruz.

Netice itibarıyla, bir de şunu da rahatlıkla söyleyebilirim: Biz, şimdi, yerelde yaptığımız çalışmalarda tabii ki yerel yöneticilerin öncelikli hedeflerinden biri olmadığını gördük yani atık su arıtma tesislerinin yapılmasının öncelikli hedeflerinden olmadığını gördük. Haddizatında nasıl belediyeler çöplerini topluyorsa yani çöplerinin toplanmadığı bir İstanbul'u düşünün veya herhangi bir ili düşünün, bu kabul edilebilir bir durum değil madem, o zaman atıklarını ileri biyolojik arıtma tesislerinden geçirmeden denize boşaltmanın da asgari o kadar büyük bir vahim durum olduğunu biliyoruz biz. O açıdan da bunun görev olarak sadece yerel yönetimlerde olmakla birlikte, buna dışarıdan destek, müdahale değil, dışarıdan desteklenmesi gereken bir durum olduğunu da düşünüyoruz.

Kanunların tek tek şeylerine geçmeyeceğiz ama siz değerli arkadaşlarımızı rahatlatmak adına -özellikle Ali Bey'in, Ali Şeker Bey'in bu müsilağa ilgili, yap-işlet-devret modelinden bahsetmişti, onu belki madde geldiğinde yine konuşuruz ama- büyük bir hassasiyetle yap-işlet-devret modeli

algısının oluşmaması için uğraştık, haddizatında yap-işlet-devret modelinin de olmaması için uğraştık ve maddelere detaylı baktığımızda da bu konunun öncelikli yerel yönetimlerinin görevi olduğunu görüyoruz ve -maddenin kendi ruhunda var, kendi uygulamasında da var- yerel yönetimler aracılığıyla yapılması gerekiyor. 50 milyon ve altındaki bütün projelendirmenin izin almadan bizzat yerel yönetimlerin kendilerinin yapabileceği de var burada. O açıdan son derece demokratik bir çalışma, son derece yerel yönetimlerin hak ve hukukunun da gözetildiği ama onların aciz kaldığı durumlarda Marmara gibi çok önemli bir ortak denizimizin de kurtarılması için gerekli müdahalenin de yapılabildiği önemli bir çalışma oldu. Onu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Değerli arkadaşlar, yine, bu kanun metniyle çevreyi kirletenlere ciddi cezalar öngörüyoruz. Tersanelere, limanlara ve gemilere çevreyi kirlettikleri zaman kesilen cezaları arttırıyoruz -önerilerimiz şüphesiz- sadece kabası alınarak Marmara Denizi'ne atılan atık suların bitirilmesi için ileri biyolojik arıtma atık su tesislerinin hızlıca kurulmasının sağlanmasını amaçlıyoruz. Bu tesislerin kurulması için farklı yollar sunarak yerel yönetimlerin teşvik edilmesini amaçlıyoruz.

Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, yine, maddelerden bazıları, bunlardan bir tanesi Yapı Denetimi Hakkında Kanun'la ilgili yaptığımız değişiklikler, bina kimlik sertifikası, şantiyelerde yapı denetimlerinde çalışacak mimar ve mühendislerin durumu, laboratuvarlarda yapılacak işlemlerin ödemeleri, yapı denetim kuruluşlarının ve laboratuvarlarının görev ve sorumlulukları, yapı denetim kontrolünde yapılmış yapıların denetlenmesini de içeren düzenlemeleri getirmekteyiz.

Yine, bir diğer değişikliğimiz ise İmar Kanunu'nda öngörülen değişiklikler. Burada getirdiğimiz değişiklik teklifleri ise sanayi alanları ve ibadethane alanlarında ve tarımsal silo yapılarında yençok sınırlamasını kaldırıyoruz. Birden fazla yapı için alınan ruhsatlarda yapılamayan yapı için ruhsat yenilemelerinde maliklerin muvaffakiyetlerinin tartışıldığı bir maddemiz var, onu detaylı tartışacağımızı tahmin ediyorum.

Ayrıca, yaptığımız değişiklikle, yapılan bir binada ruhsata aykırı yapılan yerlerle ilgili sadece yapı denetimine değil, yapı sahibine ve yapı müteahhidine de ceza verilmesini öneriyoruz.

Tarım Kanunu'nda değişik yapılarak desteklemeler ve destekleme başvurularında yaşanan sıkıntılar nedeniyle desteğini alamayanlara desteklerini alması için yeni bir fırsat, yeni bir düzenleme getiriyoruz.

Yine, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'da değişiklik teklifimizde ise riskli yapı tespiti için gelen görevlilere engel olunması, binaya alınmaması gibi durumların ortadan kaldırılması için yeni bir düzenleme önerimiz var.

Yine, Coğrafi Bilgi Sistemleri Kanunu'ndaki değişiklik teklifimizde ise sertifikalandırma ve ceza uygulamalarını getiriyoruz.

Tüm maddeler üzerinde ayrıntılı olarak görüşüp değerlendirmeleri şüphesiz yapacağız. Sorularınıza Bakan Yardımcımız ve Bakanlığımızın yetkili ve ilgili bürokratlarıyla cevap vermeye çalışacağız.

Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, hazırlığını yapıp çalışmalarını bitirip sizlerin görüş, düşünce ve önerilerinize ve onayınıza getirdiğimiz kanun teklifimizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Kanun teklifimizin görüşmelerinde değerli katkılar, değerli görüşler sunacak olan tüm Komisyon üyelerimize, sivil toplum kuruluşlarımıza şimdiden teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Mustafa Bey, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, geneli üzerinde görüşürken şöyle bir usul oluşturuyoruz: Öncelikle, tabii, grup sözcüsü arkadaşlarımız, Komisyon üyelerimiz, sonra Komisyonumuzun diğer üyeleri, sonra misafir milletvekillerimiz olmak üzere ama izniniz olursa Ali Özkaya Bey'i ben unutmuşum ilk bölümde. Bu kuralın dışına çıkmayı...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İmza sahibiyim ben aynı zamanda Sayın Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Unutmuşuz, kapatmışım ben. İzin veriyor musunuz arkadaşlar? Tamam. Ondan sonra devam edeceğiz.

Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, çok kıymetli milletvekillerimiz, yürütme organımızın, bürokrasimizin değerli temsilcileri ve basın mensupları; benim açımdan bu kanunun 3'üncü maddesi Afyonkarahisar özelinde önemli; geneli Türkiye açısından çok önemli ama bizim açımızdan, Afyonkarahisar açısından önemli bir 3'üncü madde var.

İlk defa 2007 yılında milletvekili adayı olarak gezmıştık; 2011, 2015'te seçildik. Bizim Kocatepe beldemiz Büyük Taarruz'un, Kurtuluş Savaşı'nın başladığı yerdir, 1.870 rakımlı tepe. O kasabamız tarihi bin yılı bulan bir alan. 1980 yılında Başkomuta Tarihî Millî Parkı ilan edilmiş ve 2000 yılında da Eskişehir Bölge Kurulu tarafından sit alanı ilan edilmiş. 2007 yılında da kadastro çalışmaları yapılmış. Tabii, kanun çıkıp da birinci, ikinci, üçüncü derece sit alanı olarak belirlenen yerlerde zilyetlik nedeniyle mülkiyet hakkı verilemediği için, maalesef, vatandaşların belki beş yüz yıllık, bin yıllık gayrimenkulleri tapuda kendi adlarına tescil olamamış. İnsanlar dava açmışlar, bir kısmı sit alanında kalmadığı gerekçesiyle davayı kazanmış, bir kısmı kazanamamış. Daha sonra kanunun geçici 7'nci maddesinde 2007 yılında verilen bir yıllık süreyle vatandaşlar müracaat etmişler, 3.200 parselin yaklaşık 1.200 parselinin yargı ve idari yolla mülkiyetinin vatandaşa geçmesi sağlanmış. Geri kalan kısımlarında o günden bugüne kadar 2863 sayılı Kanun'dan dolayı bu kasabamızdaki -büyükçe de bir kasabamız- birçok vatandaşımız hep mahkûm olmuş ve sorun devam ediyor. Her gittiğimizde bize söylenen ilk sorun bu konu idi. Biz de 2018 yılında Vali Yardımcımızın başkanlığında, Millî Emlak Müdürümüz, Başkomutan Tarihî Millî Parkı Müdürümüz, efendim, Tarım Müdürlüğü, Belediye Başkanlığı, Çevre İl Müdürlüğü, tüm yöneticilerden büyük bir komisyon kurduk “Bu sorun nasıl çözülür?” diye. Sorunun ancak bir kanun çalışmasıyla çözülebileceği gündeme getirildi ve uzun süredir de grubumuzla görüşüyorduk. Gruptaki görüşmelerimiz neticesi olarak da tabii Millî Emlak Genel Müdürlüğümüzle, Sayın Çevre Bakanımızla, hep beraber müzakerelerimiz sonucunda bu kanun teklifinin 3'üncü maddesini vermiş olduk. Sizlerden, saygıdeğer Komisyon üyelerimizden, bizim özellikle istirhamımız, beldemizdeki bu büyük beklentinin sonuçlanarak inşallah, hem Komisyonumuzda hem de yüce Meclisimizde kabul edildiğinde, kanunla bu konunun giderilmesi ve devlet-millet arasındaki kırıngılığa sebebiyet veren bu hususun sulhla güzel bir şekilde çözülmesi. Bir yıllık bir ek süre getiriliyor, inşallah müracaat edilir ve bu kanun da çıktıktan sonra bu sorun çözülür diyorum.

Diğer kısımlarda, kanun çalışma süreçlerinde biz de bulunduk. Çevre Kanunu hakikaten önemli. Anayasa'ya aykırılık kısmı da... Ben Anayasa Komisyonu Başkan Vekiliyim, burada da fikrimi beyan etmeyeyim; Genel Kurulda mutlaka bu konular daha detaylı olarak konuşulacaktır inşallah. Baki Bey'in söylediği husus önemli. Yedi yıllık milletvekiliyim, istisnasız her kanuna “Anayasa'ya aykırı, Anayasa'ya aykırı.” denmesi, Anayasa'ya aykırılık iddiasının ciddiyetine bazen halel getiriyor. Bu sebeple, her şey Anayasa'ya aykırı değil, somut olarak “Şu bölüm Anayasa'ya aykırıdır.” diyebiliriz ama geneline sürekli “Aykırıdır, aykırıdır.” dedik mi, bu doğru olmuyor. Ben, Anayasa Mahkemesinin tüm kararlarını istisnasız her gün okurum, atladığım karar pek azdır. Son dönemde çıkardığımız

kanunlarda Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği kanun sayısı çok sınırlı, o da sınırlı maddelerle, sınırlı kanunların sınırlı maddeleriyle ilgili. İnşallah, Meclisimiz, bu kanunu da güzel bir şekilde yasama organında tamamlar diyorum.

Kanun teklifinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz. Yani “Anayasa’ya aykırılık iddiası konusunda görüş beyan etmeyeyim.” dediniz ama yine konuya değinmiş oldunuz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – 6’ncı ve 43’üncü maddeleri okumanızı rica ediyorum; Anayasa’ya aykırı mı, değil mi?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ben, öncelikle Gökân Zeybek Bey’e söz vermek istiyorum.

Buyurunuz Gökân Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Öncelikle, ben perşembe günü tali komisyon olarak çalışmalarını yapan ve raporunu bize ileten Çevre Komisyonunun değerli üyelerine teşekkür ediyorum. Yine, teşekkürlerin büyüğü de aralıksız olarak, Meclisin tatilde olduğu dönemde bile, Marmara Denizi’ni etkileyen müsilağ problemi karşısında uzun soluklu aralıksız bir çalışma yapan Müsilağ Komisyonunun bütün üyelerine; Komisyonumuz adına ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubumuz adına teşekkür ediyorum.

Bu bir torba teklif. Bu torba teklifin içinde tabii, Tarım Bakanlığını ilgilendiren maddeler var, Maliye Bakanlığını ilgilendiren hükümler var, Ticaret Bakanlığını ilgilendiren hükümler var ama ağırlıklı olarak da Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının getirdiği teklifler var.

Şimdi, konu tabii, Çevre Şehircilik Bakanlığı olduğunda gündeme ilişkin ve güncel ilişkin bazı açıklamalar yapmak ihtiyacı hasıl oluyor. Bunlardan bir tanesi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ısrarla ve inatla, Ziraat Bankasının kendisine 750 milyon dolara bir medya el değiştirmesi için teminat olarak verilen, İstanbul’un Eyüpsultan ilçesindeki, Kemerburgaz’daki yeşil alanlara ve spor alanlarına imar planı yapmayı âdeta görev kabul etmiş durumda. Gecekondu önleme bölgeleri, riskli alanlar, İstanbul’da, Türkiye’de Mersin’den Sinop’a, Ardahan’dan Edirne’ye kadar yüzlerce il ve ilçe Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından imar planlarının yapılmasını talep ederken, bunlar için “Bu yıl olmaz gelecek yıl.” “O yıl olmadı bir sonraki yıl.” diye takvimler verilirken, ranta hizmet etmek için, kamunun parasını alıp ödemeyen şirketin borçlarının karşılığında önce teminat olarak gösterilen 350 bin metrekaresel bir araziye öylesine bir hızla imar planı yapıyorsunuz ki idare mahkemesinin pazartesi günü iptal ettiği planları kurum görüşlerini tazeleyerek, bütün görüşleri tamamlayarak, imar planını değiştirerek perşembe günü askıya çıkaracak kadar bir hızla ulaştınız.

Bizim açımızdan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Kemerburgaz’daki imar uygulamalarında, son zamanlarda da kamunun eline geçmiş olan, Esat Edin tarafından 10 milyon dolara satılan bir arazinin Ziraat Bankasının Demirören Holdingden, Kemer Yapı Şirketinden 316 milyon dolar karşılığı kamulaştırılmasının hesabını sormaya devam edeceğiz. 2010 yılında 10 milyon doların altındaki bir rakamla el değiştiren bir yeşil alan ve spor alanının Ziraat Bankası tarafından 750 milyon dolarlık bir krediye teminat olarak kabul edilmesinin, borçların ödenmemesi durumunda da 316 milyon dolar karşılığında kamulaştırılmasının hesabını elbette soracağız.

İkincisi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, sizin vazifeniz midir ki özel bir parselde yeşil alan ve spor alanı olarak terk edilmesi gerekirken hileli bir biçimiyle, kamuya terk edilmesi gereken, DOP içinde kalan bir alana imar planı yapıyorsunuz ve bunu da bütün yetkilerinizi, bütün gücünüzü kullanarak aralıksız bir hızla yapıyorsunuz? Bakanlık âdeta özel şirketin imar çalışma bürosuna dönüşmüş durumda. Şimdi ise Ziraat Bankasının eline geçmiş olan bu kamu zararını ortadan kaldırmak

için 4 Nisan tarihinde yeni bir imar planını askıya çıkarıyorsunuz ve bu plan da askıdan indi. Niye bunu söylüyorsunuz? İmar barışıyla vatandaşın parasını aldığınız geri görünüm etkilenme bölgesindeki hazine parsellerinin hâlâ imar planlarını yapmadınız, hâlâ mülkiyetleri vatandaşlara vermediniz, bunlarla ilgili hiçbir kolaylaştırıcı çözüm önerisi getirmediğiniz gibi geri görünüm etkilenme bölgelerinde imar barışından yararlanan ruhsatlı binaların imara aykırı yapılmış kısımlarıyla ilgili 2863 sayılı Yasa'yı gerekçe göstererek de işlem yapmıyorsunuz. Yani zengine gelince gecesini gündüzüne katan bir Bakanlığa, yoksula gelince, sıradan yurttaşlara geldiğinde kapı duvar bir Bakanlığa dönüşüyorsunuz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, teklifin 1'inci maddesi önemli. Türk tarımı sürdürülebilir tarım, güvenli tarım ve insanımıza yeterli tarım üretme açısından ciddi bir sıkıntı içinde. İktidarınız döneminde 22 milyon hektarlık tarım toprağımız 17 milyon hektara düşmüş durumda, 5 milyon hektar tarım toprağını kaybettik; 300'den fazla göletimizde, gölümüzde, su birikintimizde ciddi bir azalma var. Şimdi, artık yolun sonuna gelindi, buralarla ilgili olarak siz, Devlet Su İşlerinin yapmış olduğu barajlardaki su kullanmayla ilgili yetkiyi Cumhurbaşkanına alacaksınız ve bu göllerin ve göletlerin tümüyle kurumasına engel olmaya çalışacaksınız. Türkiye, tarımda hâlâ modern sulama tekniklerine geçebilmiş değil, hâlâ Türkiye tarımının neredeyse tamamına yakını vahşi sulama tekniklerini kullanıyor. "Küresel iklim değişikliği"ni adının önüne getirmiş bir Bakanlığın şimdiye kadar Tarım Bakanlığıyla birlikte bu iklim değişikliğinden kaynaklanan susuzluk problemi karşısında teşviklerle, hibelerle, yardımlarla, projelerle Türkiye'de tarımın ihtiyacı olan sulamadaki modern yöntemlere, doğru ve çağdaş sulama tekniklerine geçmesi gerekirdi; bunu yapmak yerine, kullanılacak olan suyun maksadını belirleme yetkisini Cumhurbaşkanlığı makamına alıyorsunuz. Yani artık tarımı değil, kurumaya yüz tutmuş olan gölleri ya da göletleri koruyacaksınız.

Burada, tabii, Devlet Su İşleri önemli bir biçimiyle zafiyete uğramıştır değerli arkadaşlar. Devlet Su İşleri, İSKİ'den gelen kadrolar tarafından yönetilmeye başlandığından beri... Önemli bir üniversitedir Devlet Su İşleri, bir ODTÜ gibidir, bir teknik üniversite kadar değerli, nitelikli, yetişmiş insan gücüne sahip olan bu kurum, İSKİ'den gelen kadrolarla ciddi biçimiyle zaafa uğramış, yanlış projeler üretmiş, yanlış seçimler yapmış; özellikle de Tarım ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu döneminde -kendisi burada yok ama eleştirmeye devam edeceğim- pek çok konuda tek başına karar vermiş ve ülkenin milyarlarca liralık kaynağını heba etmiştir; bunlardan bir tanesi de Melen Barajı'dır. Sadece İSKİ'nin 315 milyon dolardan fazla parası çöp olmuş bir baraja gitmiştir. Onun ötesinde de Devlet Su İşleri, Türkiye'deki tarımın ihtiyacı olan, Türkiye'deki enerji için sanayinin ihtiyacı olan doğru yatırımları yapmaktan uzaklaşmış, tercih yanlışlarıyla da kamusal alanda ciddi zararlara uğramıştır.

Yine, burada bulunan Kayseri Milletvekilimiz Sayın Çetin Arık'ın ve burada bulunmayan Afyon Milletvekilimiz Burcu Köksal'ın dönem dönem ifade ettiği, Türkiye Büyük Millet Meclisinde gündeme getirdiği, yerele ilişkin Kayseri ve Afyon'umuzu yakından ilgilendiren 2 düzenleme geliyor, bundan memnuniyet duyuyoruz. Ancak Kayseri ve Afyon için gelen düzenlemenin, Türkiye'nin başka bölgelerinde yaşayan kooperatif üyeleri ya da tarımsal toprak kullananlar açısından neden genişletilmediğinin mutlaka sorgulanması gerekiyor. Zaten önergelerimizde de biz bunun genele yayılması konusunda bir düzenlemeyi sizlerden talep ettik.

Bunun ötesinde, Müsilaj Komisyonunun yapmış olduğu geniş ve verimli çalışmalar sonrasında, özellikle Marmara ve boğazlarla ilgili yeni düzenlemeler getiriliyor, bu konularla ilgili yerel yönetimlere kanuni sorumluluklar getiriliyor; -yerel yönetimlerin gelir elde edeceği, biraz önce tartıştığımız 29'uncu maddeyle ilgili hükümlerde, onları göz ardı eden iktidarın- burada yerel yönetimlere bir süre

tanımı getirildiği, bu dönem içinde de görevini yapmayan, ilgili projeleri kurullarda onaylatmayan belediyelerin yerine bunları Bakanlığın kendisinin ya da yap-işlet-devret ya da KÖİ modeli projelerle yapmayı önümüze getirdiğini görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, bugün domatesi 20 liraya yiyorsak, bugün insanımız, Türkiye’deki nüfusun yarısı hâlâ gıdaya, sağlıklı gıdaya erişemiyorsa, insanlar için ete ulaşmak artık neredeyse sadece bayramlarda dağıtılan bir ikramiye hâline dönüşmüşse bunun temel sebeplerinden bir tanesi yanlış uygulanan yatırım politikalarıdır. KÖİ projeleriyle hazinenin üzerine yüklenmiş olan yüksek maliyet, karşımıza artık enflasyon olarak çıkmaktadır. “Devletin cebinden 5 kuruş çıkmayacak.” diye başlanılan projelerin maliyeti; şimdi, artık, kur korumalı mevduat için mart, nisan, mayıs aylarında 55 milyar, altı ayın sonunda neredeyse 90 milyarlık bir ek yük getirecektir. O nedenle, bu millet zaten KÖİ projeleriyle üzerine yüklenmiş olan yükün farkındayken şimdi arıtma tesisleriyle ilgili de benzer bir projenin yasa teklifiyle önümüze geliyor olmasını anlamak gerçekten mümkün değildir.

Tabii, burada teşekkür etmemiz gereken bir konuda var. Marmara’yla ilgili müsilaj raporları ortaya çıktığında görüldü ki Marmara’yı kirleten unsurlardan bir tanesi insana dönük atıklar iken diğer taraftan tarım topraklarında kullanılan yanlış gübre ve yanlış sulama teknikleriyle gübrelerin Marmara Denizi’ne akarsular ya da dereler vasıtasıyla ulaşmasının yarattığı tahribat, onun ötesinde Saroz Körfezi’ne gidecek olan Ergene Nehri’nin, Marmara’nın dip akıntılarına verilerek gerçekten bir çevre felaketine yol açacak kadar bilgiden, bilimden yoksun kararlar, daha da önemlisi nüfusun çok yoğun yaşaması dolayısıyla Marmara Bölgesi’nin giderek büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinin merkez üssü hâline gelmesiyle bu bölgelerdeki çiftliklerde oluşan atıkların doğrudan denize ulaşmasından kaynaklanan sıkıntılar olarak gözüküyor. Bütün bunları giderme konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yerel yönetimlere yetki vermek yerine kendisinin üzerine vazife olan sorumluluğu yerine getirerek zaten ciddi biçimiyle ekonomik sıkıntı içinde bulunan yerel yönetimlere ek yük getirmek yerine bunları bütçe olanakları içinde kamunun ve hazinenin kaynaklarını kullanarak çözmesini beklemek en doğal hakkımızdır.

Değerli arkadaşlar, İstanbul’la ilgili bir bilgiyi vermek istiyorum size. Mazotun litresi 4 TL’ye satılırken İstanbul’daki suyun fiyatıyla mazotun litresi 25 TL’ye satılırken İstanbul’da satılan 1 metre küp suyun fiyatının aynı olduğunu belirtmek istiyorum. Bugün, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İSKİ 2018 birim fiyatlarına yakın bir birim fiyatla su satışı yapabilmekte ama 2019 yılından önce durdurulmuş olan pek çok yatırımı sürdürmektedir. Burada, üzerinde durulması gereken, yasa teklifinin içinde olan ve bizim de önergeyle değiştirilmesini istediğimiz bir nokta var: Biz Marmara’yı mı korumak istiyoruz, Karadeniz’i mi korumak istiyoruz? Eğer Karadeniz’i korumak istiyorsak İstanbul Boğazı’ndan Karadeniz’e giden atıklar Karadeniz’de yaratılan toplam kirliliğin ancak yüzde 2’sini oluşturmaktadır. Hepimiz biliyoruz ki Karadeniz’deki kirliliğinin temel sebebi: Tuna Nehri üzerinden, Almanya’dan başlayarak bütün Orta Avrupa ve Doğu Avrupa’nın bütün sanayi tesisi atıklarının arıtlmaksızın Tuna Nehri üzerinden Karadeniz’e gelmesi ve Karadeniz’de yaratmış olduğu büyük kirliliktir. O nedenle, teklifte yer alan “Marmara Denizi ve boğazlar” ibaresinin mutlaka yeniden gözden geçirilmesi gerekir. Yani, burada bulunan değerli bürokratların, boğazlardaki dip akıntısıyla... İstanbul’daki -biliyorsunuz- yaklaşık 1,8 milyon tonluk günlük ön arıtmadan geçmiş olan atıklar -bu Yenikapı’da olabilir- Avrupa yakası ve Anadolu yakasında ya da boğazın içinde dip akıntısıyla Karadeniz’e verilmektedir ama Marmara’yı doğrudan etkileyecek olan Ataköy, Tuzla, Küçükçekmece, Kadıköy gibi bölgelerdeki arıtmalarda ise ileri biyolojik arıtmanın hızla ilerlediğini ve 2022 yılının sonunda bunların peyderpey biteceğini belirtmek istiyorum.

Burada, kim bu konuda başlangıç yapmış ise, kim buralarda görev almış ise herkese teşekkür ediyorum. Ancak, yasa teklifini hazırlayan arkadaşlara sormamız gereken bir nokta var, elimde de buna ilişkin veriler var. Yani, ileri biyolojik arıtma tesisini mesela, Baltalimanı'nda günlük 600-650 bin ton arıtma dip akıntısıyla boğaza veriliyor. Şimdi benim bildiğim -ben Sarıyerliyim ve Baltalimanı'nı çok iyi biliyorum- Baltalimanı'nda ileri biyolojik arıtmanın yapılabilceği bir alan var mı? Yani bu teklifi hazırlayanlar özellikle Bakanlık yetkililerine sormak istiyorum ya da Kadıköy'deki arıtma tesisindeki arıtılan, ön arıtmadan geçen atıklar, Üsküdar açıklarında Boğaz'a verilmektedir. Buralarla ilgili var mı? Yok olduğunu biliyorum çünkü elimde çok sayıda kurum görüşü var gerek Kültür Bakanlığı İstanbul 4 Numaralı Kültür Varlıkları Kurulunun gerek ÇED raporlarında gerekse Sağlık Bakanlığının ilgili kurumların görüşlerinde- İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresinin ileri biyolojik arıtma tesisi yapılabilmesi için teklif ettiği alanlarla ilgili olumsuz görüşleri vardır yani bu konularla ilgili teklif metnini -yasanın bu hâliyle çıkması konusunda, Marmara Denizi'ni kurtarma konusunda evet ama Boğaz'ın çevresinde ileri biyolojik tesis yapılabilmesiyle ilgili verilmiş olan bütün dilekçelere karşı ilgili kurumların görüşleri de tek tek bende var, onu Sayın Başkan size de sunabilirim- yeniden değerlendirilmesine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Mesela, bunlardan bir tanesi diyelim ki...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – “İleri biyolojik arıtma” özellikle yazıldı teklife çünkü...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, ben şöyle söyleyeyim: Maltepe 1.690 ya da 4 parsel ile ilgili Kadıköy Atıksu Ön Arıtma Tesisi 250 bin metreküp/gün kapasiteyle bir yer buluyor, imar planı tadilatı için teklifte bulunuyor. İl Sağlık Müdürlüğü ne diyor? 16/6/2020 tarihli görüşüyle İl Sağlık Müdürlüğü diyor ki: “Burası imar planında sağlık tesisi alanıdır, uygun görüş vermiyorum.” Yine, Kadıköy ilçesi Suadiye ve Bostancı mahallelerinde bir plan teklifi sunuluyor. 24/12/2021 tarih ve 15657 sayılı kayıtlı yazılarda ÇED Yönetmeliği'nin 16'ncı maddesi kapsamında ÇED ortamında başvurulursa ancak değerlendirileceği belirtiliyor.

Yine, başka bir şey söylemek istiyorum: Paşabahçe'ye arıtma için, ileri biyolojik tesis yapılması için istenilen alanlara yönelik görüş soruluyor; 1946 sayılı 21/1/2022 tarih ve 1946 sayılı cevap yazılarında 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'na atıfta bulunarak söz konusu alanın korunması gerektiği belirtilerek olumsuz görüş veriliyor.

Yine -Boğaz'dan bahsediyorum- Küçüksu ön arıtma tesisinin yapılabilmesi için mevcut kapasitesi 640 bin metreküp/gün, gelen atık su ilavesi 240 bin metreküp/gün, planlanan ileri biyolojik arıtma için 125 bin metreküp/gün öneriliyor; 30/12/2020 tarihli bir yazıyla bildiriliyor. 12 Şubat 2021 tarih ve 26930 sayılı yazıyla Üsküdar Belediyesi 30 Mart 2021 tarih ve 16553 yazıyla da idareye yani İSKİ'ye olumsuz görüş bildiriliyor. Yani yasa teklifini hazırlayan arkadaşların yine Üsküdar İleri Biyolojik Arıtma Tesisiyle ilgili Üsküdar ilçesinde günlük 77 bin 760 metreküp/gün gelen yerle ilgili -yine tarih veriyorum- 18/10/2021 ve 792741 sayılı yazıya karşılık olumsuz görüş belirtiliyor. Yani değerli arkadaşlar, İstanbul'u bilen milletvekillerimiz var, İstanbul'da, özellikle Boğaz'da ileri biyolojik yani ön arıtmayla Boğaz deşarjının yapılması konusundaki planlama ilkeleri ve yer belirlemelerinin tamamı zaten sayın iktidarınız döneminde yapıldı bunların büyük bir çoğunluğu. Yani 1994 yılından sonra başlanmış yatırımlardan bahsediyoruz, bunların büyük bir çoğunluğu da başlamış yatırımlardı, devlette devamlılık olduğu gibi yerel yönetimlerde de devamlılık var. O nedenle, yasanın “Marmara Denizi ve Boğazlar” kısmından kesinlikle “Boğazlar” kısmının bu çalışmalar yapıldıktan sonra değerlendirilmesinin doğru olacağına inanıyoruz. Yani “Nereye yapacağız, nasıl yapılacak?” bunların mutlaka belirlenmesi lazım. Yine, keza adalarla ilgili yapılacak olan arıtmada gerçekten ileri biyolojik arıtma tesisi adada nereye alınacak? Çünkü orası da korunması gereken tabiat varlıkları içinde ve sit alanı. Bunların hepsini tek tek sayabiliriz değerli arkadaşlar.

Şimdi -biraz ironi yapalım- önemli bir başka nokta: Ya, gübreyle öyle zam yaptınız ki üre gübrenin fiyatını yüzde 500 çıkardınız; Balıkesir, Bursa, Trakya köylüsü üre atamadı, böylelikle de yağın yağmurlarla üre derelere ulaşmadı ve Marmara Denizi'nde bu yıl yani köylünün üre kullanmaması yüzünden müsilağ ciddi biçimde azaldı. Yani nasıl bir şeydir, gerçekten anlamak mümkün değil. Bir kez daha söylüyorum: Gerçekten Türkiye'de tarım topraklarının gübrenmesi, sulanması konusunda ciddi yanlışlar yapılmaktadır ve bunlarla ilgili mutlaka bir yeni bir planlamaya ihtiyaç vardır.

Yine, Yapı Denetimi Yasası'yla ilgili bir düzenleme getiriyorsunuz. Değerli arkadaşlar, 3194 sayılı İmar Yasası, 4708 sayılı Yapı Denetimi Yasası ve kentsel dönüşüm, afet riski altındaki alanların dönüştürülmesiyle ilgili bugüne kadar getirilmiş olan düzenlemeler Türkiye'deki riskli yapıların iyileştirilmesi, deprem riski altındaki yapıların dönüştürülmesi konusunda istenilen sonuçları oluşturmamıştır. O nedenle, her yasa teklifinin içine 2 madde, 3 madde koyarak değil -bir kez daha burada, her defasında söylediğim gibi- gerçekten bir imar yasası yapalım, güncel bir imar yasası yapalım. Bu yasanın içinde dönüşümü esas alan, riskli yapıların iyileştirilmesini esas alan bir düzenleme getirelim ve özellikle büyük şehirlerde deprem riski taşıyan bölgelerdeki yapı stokunun dönüşümüne katkı sağlayalım.

Sayın Bakan dün açıklama yaptı, dedi ki: "Büyük şehirlerin çeperlerinde ucuz arsa dağıtacağız ve ucuz arsayla birlikte bu kentlerdeki konut arzını artıracakız, kira fiyatlarını dengelemeye çalışacağız." Yanlış bir bakış açısı arkadaşlar, İstanbul'un Silivri'sinde, Çatalca'sında ya da Tuzla'sında kiralarda bir sıkıntı yok, sıkıntının olduğu yer şehir merkezleri. 1940'lı, 50'li, 60'lı, 70'li yıllarda yapılmış, dönüşemediği için günün ihtiyaçlarına cevap vermeyen yapı stokunu iyileştirmek zorundasınız. Bu nedenle, siz, 0,99 ya da 0,89 faizle hiç evi olmayanlara 2 milyon lira kaynak aktarmak yerine, gelin, bu faiz oranlarıyla 500 bin, 600 bin lira uzun vadeli kaynak aktarın; hiç evi olmayanlar değil, evinde âdeta tabutlukta yaşayan, her depremde "Yıkılacak mı?" endişesi taşıyan ve bu nedenle de İstanbul'da -özellikle İstanbul'da- giderek çöküntü merkezlerine dönüşen yerleşik alanlara girelim; Fatih'e girelim, Beyoğlu'na girelim, Kadıköy'e, Üsküdar'a girelim, Eyüp'e girelim, Kâğıthane'ye girelim. Bakın, buralardaki bu yapı stoku o kadar eskidi ki artık buralarda insanlar korkularından oturamıyor. Kim oturuyor, biliyor musunuz? Fatih'e gidin, Eyüp'e gidin, Zeytinburnu'na; tamamen yabancılar oturuyor çünkü artık o binanın bir risk taşıdığını bilen insanlar yüzünden... Bakın, Fatih ilçesinin nüfusu yani Türkiye Cumhuriyeti kimlik belgesi olan, numarası olan nüfus her geçen gün azalıyor. Fatih ilçemiz Eminönü'yle birleşmeden önce 500 binden fazla nüfusu olan bir ilçeydi, şimdi nüfusu 400 binlerin altına geldi, Eminönü de dâhil olduğu hâlde. Peki, kim geliyor buralara? Kontrolsüz göçmenler geliyor ya da büyük şehirlerde ekmek bulma amacıyla Türkiye'den başka insanlar geliyor. O nedenle, problemi çözmek istiyorsanız problemin kaynağına inmek ve devletin kaynaklarını, bir servet transferi, bir rant transferi yapmak yerine, doğrudan sorunu giderecek alanlara yönlendirmek gerekir. Sormak gerekir yani burada Çevre ve Şehircilik Bakanlığı soruyoruz biz: 2 milyar lira kredi veriyorsunuz, kimi on yıl vadeli kullandı, ayda kaç lira, 18 bin lira mı?

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – 28 bin lira

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – 28 bin lira geri ödemesi var.

Arkadaşlar, kim ödeyecek bu paraları? Bunun, asla hiç evi olmayanlara, bugüne kadar ev sahibi olmayanlara değil de doğrudan doğruya başka insanlara yönelik olduğunu anlamak için önce Türkiye'deki ücret skalasını, ortalama... Bakın, burada memurlar çalışıyor, Mecliste; belki de ortalamanın üzerinde maaş alan insanlar. Ya, karı koca 4 çocukla birlikte 6 kişi çalışsalar, üç öğün su içseler, kira ödemeseler bile bu rakamları ödemeleri mümkün değil. Hangi ülkede biz bunları konuşuyoruz? O nedenle, Çevre ve

Şehircilik Bakanlığının, 3194 sayılı İmar Yasası, 4708 sayılı Yapı Denetimi Yasası ve risk altındaki, afet riski altındaki alanların dönüştürülmesiyle ilgili yasalarla öngördüğü sonuçların hiçbirisi oluşmamıştır ve bu konularda mutlaka bir düzenleme lazım.

Fennî mesullerle ilgili getirilen düzenlemeyi doğru buluyoruz, orada riskin doğrudan doğruya hak sahibine gitmesi gerekir. Ancak yapı denetim firmalarına bir düzenleme getirdik; -biliyorsunuz- şimdi, artık, yapı denetim firmaları kura sistemiyle atanıyorlar.

Değerli arkadaşlar, 1 depo benzin 1.400. Siz yapı denetim firmalarını kurayla belirlediniz. Şimdi, yapı denetim firması herhangi bir şantiyeyi denetleyeceği zaman yol mesafesi birinci gider hâline dönüştü artık, ulaştırma hizmeti için ödediği bedeller birinci gider hâline dönüştü. O nedenle, pek çok yerde duyuyoruz ki gitmek yerine uzaktan takip ya da yetkili imar mühendislerini göndermek yerine başka bir biçimiyle yapı denetim firmaları denetim hizmetini yapıyorlar. Burada ya yapı denetim firmalarının almış olduğu ücretlerle ilgili güncelleme yapılması gerekir, oranların yenilenmesi gerekir ya da büyük şehirlerde büyük şehrin tamamını -bir bölge yerine o şehrin içini parça parça bölerek- daha dar bölgelere dönüştürmenin çok faydalı olacağını düşünüyorum.

Yine, getirilen tekliflerden bir tanesi de 65 yaşını doldurmuş olan yapı denetim elemanlarıyla ilgili bir düzenlemedir. Şimdi, bir mimar olarak yüzbinlerce mezun veren mühendislik... Ya, TMMOB'a bağlı, meslek disiplinlerine bağlı yüz binlerce işsiz mimar, mühendis var. Bütün bunların alanında çalışması açısından bir iş tanımına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum ancak iktidarınız döneminde 65 yaşına gelmiş, emekli maaşıyla yaşama şansı kalmayan meslektaşlarımızı düşündüğümüz zaman gerçekten arada derede kalıyoruz. Yani sizin iktidarınızda 65 yaşında, 70 yaşında, 75 yaşında, emekliliğinde çalışmak zorunda kalan mühendisleri mi düşünelim, yoksa anne babasının bütün birikimleriyle okuyan ancak bir yıldır, iki yıldır, üç yıldır iş bulamayan mimarların, mühendislerin durumunu mu düşünelim? Bu konuyla ilgili genel değerlendirmemiz: Şantiyelerde görev yapan, daha çok inşaat mühendisliği denetimi yapan yani demirini, betonunu, çimentosunu, projeyi kontrol edecek olan teknik personelin yaşıyla ilgili diğer kanunlarda yapılan iyileştirmeler dikkate alınarak 69 ya da 70 yaş olabilir ama onun dışında mimar ve diğer meslek mensuplarının yani ofiste çalışanlarla ilgili bir yasal yaş sınırlamasının açıkçası doğru olmadığını düşünüyorum. Çünkü ortalama erkeklerde 83 yaş, kadınlarda 88 ortalama yaş sınırına gelmiş olan yani son elli yıl içinde yaşı yükselen bir toplumuz. O nedenle burada da yaş sınırıyla ilgili kıstasların güncellenmesine ihtiyaç vardır. Bunun Komisyonunda belki ara verilerek bir değerlendirilmesine ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Yine, Kadastro Kanunu'nda yapılan düzenlemeler var. Burada arkadaşlar, ücretlerle ilgili getirilen yüzde 100 artış maddeleriyle ilgili şunu söyleyeyim, kanun yapıcılara da şunu belirtmek istiyorum: Enflasyonun hiperenflasyona dönüştüğü dönemlerde rakamlar üzerinden getirdiğiniz yasa tekliflerinin ömrü bir yılı geçmez. Şimdi, gerçek enflasyon yüzde 140'lar seviyesinde, TÜİK'in açıkladığı enflasyon bu yıl haziran ayında, galiba, yüzde 80'e çıkacak. Şimdi, getirdiğiniz bu rakam bir yıl sonra yarı yarıya düşecek. O nedenle burada rakam yazmak yerine bunları belli kriterlere bağlayacak düzenleme idarenin elini daha kolaylaştırır, yoksa biz yüksek enflasyon döneminde sürekli olarak burada rakamları değiştiren bir Parlamento biçimine dönüşmüş oluruz. Tabii, bunun çözümü böyle bir teklif getirmek değil, enflasyonun yaşamın temel ekonomik göstergesine dönüşmesine yol açan "Faiz sebep, enflasyon sonuçtur." hükmünü tümüyle ortadan kaldırmaktan geçiyor. Merkez Bankasının bağımsızlığına müdahale edildiğinden, Merkez Bankasında siyasi atamalarla o kurumda dört yılda bir değişmesi gereken başkanlar altı ayda bir, bir yılda bir değişir hâle geldiğinden beri Türkiye'de enflasyon faiz neden, enflasyon sonuç hâline dönmüştür ve burada getirdiğiniz rakamsal metinlerin de açıkçası çok uzun ömürlü olacağı kanısında değilim.

Yine, burada daha önce tarımda hibe desteği almış olan çiftçilerle ilgili tutulmuş olan tutanaklarla ilgili bir düzenleme getiriyorsunuz. Son derece doğru, destekliyoruz ancak Rize'ye gittim, Sivas'a gittim, Erzurum'a gittim, her yerde ortak bir çılgılık var. Desteği alabilmek için... Arkadaşlar, desteği üreticiye vermediğiniz sürece, desteği hisselendirilmiş, veraset yoluyla yüzlerce ortağa dönüşmüş olan yerlere verdiğiniz sürece ya da Rize'de olduğu gibi sadece 1 dönüm, 2 dönüm araziye ekebilecek kadar bölünmüş tarlası olan aileleri bu destekten mahrum bıraktığınız sürece buradan istediğiniz sonucu elde edemezsiniz. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz bir kez daha burada şunu söylüyoruz: Verilmiş olan desteklerle ilgili kanuni düzenlemeyi getiriyorsunuz... Sayın Başkan, Anayasa'nın amir hükmü, Türkiye Cumhuriyeti devletinin gayrisafi millî gelirinin yüzde 1'inden az olmamak üzere tarım ve hayvancılıkla uğraşan insanlara doğrudan hibe desteği verilir. Şimdi, geçen yıl Türkiye'nin millî geliri 800 milyar dolardı yani hesabı doğru yapalım -dün miting alanında yapılan yanlış hesaplara bakmayalım doğru hesap yapalım- 800 milyar dolarlık millî geliri olan bir ülkede 8 milyar dolar çiftçiye hibe verilmesi gerekiyor. Peki, bütçede ne kadar rakam var? 29 milyar. 8 milyar doların karşılığı ne kadar? Arkadaşlar, soruyorum, dolar Türkiye'de 4 lira mı, 5 lira mı? O nedenle burada bir an önce Anayasa'nın amir hükmü olan gayrisafi millî gelirin yüzde 1'inden az olmamak üzere çiftçiye verilmesi gereken hibe ve desteklerin derhâl açıklanması gerekir. Onun ötesinde, İstanbul'la ilgili Darlık Barajı ve Ömerli Barajlarının yapımı sebebiyle etkilenen Darlık ve Esenceli Mahallesi'yle ilgili getirilen düzenlemeyi doğru bulduğumuzu belirtmek istiyorum.

Sayın Başkan, yine, burada, 29'uncu maddeye gelecek olursak 29'uncu maddeyle ilgili grubumuzun ve genel olarak da bizimle bu konularla ilgili iletişime geçen başta Muğla olmak üzere yerel yönetimlerimizin temel beklentisi şu: Bu hizmetlerin verilmesi, bir kamusal hizmet olarak verilmesi doğrudur ama kamu adına verilecek olan hizmetlerin halkla en fazla haşır neşir olan ve burada kamusal hizmet veren yerel yönetimlerin de bu yasa metnine ilave edilmesinin artı bunların devlet eliyle bir işletmeye verilmesi hükmünün madde metninden çıkarılmasının önemli olduğunu düşünüyoruz. Çevre Ajansının -biraz önce arkadaşım gösterdi, Çevre Ajansı dediğimiz- arkadaşlar, internet sitesine girdik, yönetim kurulunun 6 üyesi var, 3'nün fotoğrafı var, 3'ünün fotoğrafı yok; özgeçmişleri bile yok yani Türkiye Çevre Ajansının web sitesine... Mesela, böyle bir mimarlık bürosuna proje çizdirmezsiniz, böyle bir inşaat şirketinden gidip ev almazsınız yani bu denli, daha bir internet sitesini bile düzenlemekten yoksun olan bir Ajansın nasıl olur da denize yavaşacak olan yatları tek tek kontrol ederek gelir elde edeceğini öngörmek mümkün değildir. Açık açık, bu yasa teklifini buraya getiren arkadaşlarımız değilse bile bu yasa teklifinin hazırlanmasına dayanak oluşturan Bakanlık yetkilileri, bunu kimin yapacağını biliyorlar, hangi şirket eliyle bunların yapılacağını biliyorlar ve yüce Meclisi de bu perde arkasındaki, kafalarının arkasındaki işe ortak etmek istiyorlar.

Ben pek çok maddenin milletimizin lehine olduğunu söylediğim gibi bu yasayla ilgili çekincelerimizi de belirttim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Gökan Bey.

Uzun bir değerlendirme oldu.

Geneli üzerindeki görüşmeler devam ediyor.

Okan Bey, önce Komisyon üyelerimiz diye bir prensip var.

Evet, Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli vekiller, şimdi, başta 1'inci maddede "DSİ'nin baraj, gölet depolama alanlarının hangi amaçla kullanılacağına dair kararı Cumhurbaşkanına verecek." diyor. Değerli arkadaşlar, bu maddede en büyük sıkıntımız şöyle: Yerel yönetimlerin özellikle büyükşehirlerin yaptığı barajların, içme suyu için yapılan barajların yetkisini de Cumhurbaşkanına veriyor. Aydın'da İkizdere'yi DSİ yapmıştı -Sayın Bakan Yardımcısı buradaysa kendisine soralım- ve DSİ şöyle yapmıştı: Bunu Aydın Büyükşehir para karşılığı, ücret karşılığı sattı ve Aydın Büyükşehir, Aydın olarak da Germencik, Efeler, İncirliova olmak üzere bütün ilçelerimiz buradan su kaynağını alıyor. Yarın Cumhurbaşkanı "Ben bu barajı elektrikte kullanacağım veya ben bu suyu tarımda kullanacağım." dediği an belediyenin hiçbir hükmü yok. En azından Sayın Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım burada mı? Yok herhâlde.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Genel Müdürümüz burada.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Genel Müdür burada.

En azından bu maddede şeyi çıkarmamız gerekiyor yani yerel yönetimlerin, daha doğrusu büyükşehir belediyesinin ve yerel belediyelerin yaptığı içme suyu barajında yerel yönetime sorumluluk vermemiz gerekiyor. Aksi takdirde çok sıkıntı yaşayabiliriz çünkü özellikle enerji sektörü ve firmaları ciddi derecede Hükûmete ve saraya baskı yapıyorlar; her istedikleri oluyor. Bu konuda da içme suyu sağlayan barajların yetkisini muhakkak yerel yönetime devretmemiz gerektiği inancımı taşıyorum; yapmamız gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, iki, Kayseri'de bazı konut kooperatifleriyle ilgili mağdurlar için çözüm getiriyorsunuz. Evet, Kayseri Milletvekilimiz Sayın Çetin Arık, Mecliste, Genel Kurulda o konuyu gündeme çok getirdi. Doğru bir kanun ama bu sorun sadece Kayseri'de yok veyahut sadece Afyon'da yok; arkadaşlar, Türkiye'nin her yerinde var. Bunu yaparken yani bazı alışkanlıklarınız var, onu biliyoruz; kişiye özel kanun da çıkardınız ama sadece bir ile karşılık bir kanun çıkarmak da hoş değil. Bütün illeri katalım bu teklife, Türkiye'de bütün illerde var bu sorun Sayın Başkanım. Yani sadece Kayseri'de değil, sadece Afyon'da değil; Türkiye'nin 81 ilinde var. Sadece Kayseri için çıkarırsak diğer illere de haksızlık olur. Bunu, bütün illeri kapsayacak şekilde, ek bir madde olarak ilave etmemiz gerektiği inancımı taşıyorum değerli arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, yine, 2 değerli Belediye Başkanımız var; Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapmış Başkanımız, arkadaşım İstanbul Belediye Başkanı... Şimdi, arıtmaları asıl yapması gereken yerel yönetimler arkadaşlar. Özellikle büyükşehirlerde arıtmaları yerel yönetimler yapar. Şimdi, bunu yap-işlet-devret modeli olarak yaparsak enerjiyi nasıl özelleştirdiysek ve şu an korkunç bir kâr oranı varsa, yarın bu firmalar aynı bu işi yaptığı zaman -katı atık olarak- ciddi derecede yüksek rakamı vatandaşlardan almak zorundalar.

Değerli arkadaşlar, doğru bir şey yapmamız gerekir. Şu an, Sayın Vekilim de konuştu dedi ki: "İşte, denizleri korumak için..." Arkadaşlar, bizim her şeyden önce denizleri korumak için sanayideki arıtmaları doğru çalıştırmamız lazım. Şimdi, Türkiye'deki bu enerjide... Ben Aydın Milletvekiliyim, size bir örnek vereceğim; Dinar'da doğan Devlet Su İşleri eski Genel Müdürü, eski Bakan Veysel Eroğlu'nun memleketinde akan su Uşak'tan geliyor, Denizli'de baraja akıyor, oradan da Aydın Ovası'nı sulamak amacıyla Menderes'ten Menderes Nehri olarak Ege Denizi'ne akıyor. Uşak'a gittim arkadaşlar, oradaki sanayicilerle görüştüm; arıtması var, arıtma günde iki saat çalışıyor. Neden? Enerji pahalılığı var. Yani bizim burada yapmamız gereken arıtmaların enerjisi üzerindeki bütün vergileri kaldırmak. Aksi takdirde ne belediyeler ne de özel sektör -yarın da yap-işlet-devret yaptığınız bu arıtmalarla- enerji pahalılığından dolayı bu arıtmaları çalıştırmazlar; çalıştırılırsa bu işin altından kalkamazlar. Bunu Sayın Büyükşehir Belediye Başkanı, Sayın Başkanım çok iyi bilir; diğer belediye başkanlarımız çok iyi bilir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hüseyin Bey, arıtma tesisinin enerjisini kendisinin üreteceği şekilde sistem kurarak yürütmek lazım; bir. İkincisi, bir il veya büyük ilçeler bugüne kadar bu arıtma tesisini yapmamışsa, gerçekten bu konuda büyük bir eksikliktir, tam görev yapılmamış oluyor; onu da söyleyeyim yani.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Şimdi, o öyle değil. Bizim yapmamız gereken -arıtmaların üzerindeki sanayi- şehir içindeki arıtmaların üzerindeki enerjiyi muhakkak düşürmemiz, en azından üzerindeki vergileri kaldırmamız gerekiyor. Aksi takdirde, siz yarın... Değerli arkadaşlar, bazı illerde, bazı sahil bölgelerde, küçük ilçelerde altyapı yok. Bir yatırımcı geliyor, orada otel yapıyor beş yıldızlı; bir arıtma koymak zorunda, koyuyor da ama çalışmaya geldiği zaman günde bir saat, iki saat çalıştırıyorlar; komple denize boşaltıyorlar çünkü maliyeti gerçekten yüksek. Yani bizim gerçekten doğru olan şeyi tespit edip doğru şeyi yapmamız lazım bu kanunda. Eğer siz arıtmaların üzerinde... İşte anlatıyorum; Uşak'ta, ya bizim Menderes Çayı'nda yüzen balıklar öldü arkadaşlar. Düşünün yani Uşak'a gidin bakın, orada özellikle kimya sanayisi var, dericilik var yani onlar olduğu gibi... Biz o suda sebze yetiştiriyoruz, meyve yetiştiriyoruz ve çocuklarımızı da aslında zehirliyoruz. Alternatifimiz yok yani o yüzden bizim birinci derecede, arıtmaların üzerindeki enerji maliyetini sıfırlamamız gerekiyor yani en azından vergilerini sıfırlamamız gerekiyor. Değerli arkadaşlar, bu, arıtmada yap-işlet-devret modeli önümüzdeki dönemde uygulansa dahi uzun vadede ülkeye çok büyük zarar vereceği ve oranın vatandaşına zarar vereceği inancını taşıyorum çünkü şu an yerel yönetimlerde sudan; katı atık, altyapıyla ilgili ücret alıyorlar, orayı yapan yatırımcılar sonuçta ticaret yapacaklar, zarar etmeyecekler ve müthiş bir fiyat artışı olacak başta buradan söyleyelim ve yanlış... En azından yap-işlet-devret modelini yerel yönetimlerin dışında özel sektöre devretmememiz gerektiği inancını taşıyoruz.

Değerli arkadaşlar, aynı zamanda, yine 29'uncu maddeye gelelim, o maddenin bir ara verip tekrar aramızda veya Komisyon Başkanımızın teklif eden milletvekilleriyle bir görüşme yapması gerekiyor. Bu madde -tekrar ediyorum- gerçekten çok tehlikeli ve bu konuda özellikle ısrar ediyoruz, bu kanun bu şekilde geçerse sahil bölgeleri müthiş derecede bir ranta açılacak ve denizlerimizde bana göre daha da sıkıntı yaşayacağız. İmarı olmayan, sit olan yerlerde bu kanunla onlara, imarın önünü açmış oluyoruz, istedikleri tesisi yapma olanağını sağlıyoruz; bunu göreceksiniz. Yapabiliyorsak -Baki Bey'in dediği gibi- bizim madem turizmden bu kadar beklentimiz var, Sayın Başkanım da bazen böyle Konyalı hemşehrileri çok Didim'e geliyor, kendisi de biliyor, biz yerel turizmi geliştirmek...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Konyalılar siteleri var Didim'de biliyorsunuz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Evet, Konyalılar sitesi var.

Arkadaşlar, bizim yapmamız gereken şu: Biz nüfus oranına göre katkı payı alıyoruz İller Bankasından, biz bu nüfus oranına değil abone sayısına göre katkı payı verirsek bu sorun zaten çözülür. Çok basit, abone sayısına göre verirsek o zaman sahildeki sorun da çözülüyor.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ben tam öyle demiyorum, ikisi de yanlış.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Şimdi, şöyle bir durum var değerli arkadaşlar: Şimdi biz bütün umudumuzu turizme bağlamışız ama turizm bölgesindeki yolları, altyapıyı, çevre düzenlemesini, arıtmayı da göz ardı ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, Didim'in nüfusu kışın 80 bin, şu anki resmî nüfusu 100 bin diyelim ama yazın 1 milyon insan geliyor. Şimdi ben 100 bine göre Belediye Başkanı olarak katkı payı alıyorum -Belediye Başkanlığı yapan arkadaşlarımız var burada- sadece Didim değil -MHP'nin Belediye Başkanları için de söylüyorum, diğer ilçeler için de söylüyorum- bütün sahil belediyelerindeki personel ona göre alınıyor; katkı payına göre, nüfus oranına göre veriliyor, kadro ona göre veriliyor. Şimdi siz şunu diyorsunuz:

Altı ay boyunca o Didim’de yaz kış yaşayan insanların haklarını gelen misafirlerimize ödemek zorundayız ve yetmiyor. Şimdi, bu böyle olunca arkadaşlar, birinci ayakta, yurt dışından gelen turistler gelir gelmez eğer çevre düzenlemesi iyi değilse, yolları kötüyse, arıtması yoksa, suyu iyi akıyorsa bize eksi yazıyor. 350-400 milyon dolar bütçe oluşturduk turizm reklamı için değil mi? Avrupa’da her yerde reklam veriyoruz ama Hükûmetin kendi yapması gereken işleri de yapmıyoruz. Gelen bir müşteri en az tane 100 müşteri getirir; eğer kötü algı olursa en az 100 müşteri de geri götürür arkadaşlar, net söylüyorum size. Bu yüzden bizim yapmamız gereken doğru şey; bir, ilçe belediyelerinin nüfus oranını kışın yaşayanlar şeklinde değil abone sayısına göre olabilir, ev sayısına göre olabilir; o şekilde düzenlememiz gerekiyor. İki, en azından bu kanun çıkıncaya kadar Ulaştırma Bakanlığının -Karayollarını gerçi bitirdiniz ama eski gücü yok- en azından Karayollarının sahil bölgelerinde ilçe belediyelerinin veya beldelerinin yollarını yapma zorunluluğu var. Altyapıyı da Çevre ve Şehircilik Bakanlığının destekleme zorunluluğu var ve o bölgelere uzun vadede kredi sağlanması gerekir ama maalesef bunu Hükûmet olarak yapmıyor. Bütün her şeyi belediyelerden beklersen belediyelerin gücü yetmez. Özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığının sahil bölgesinde yaşayan, daha doğrusu belediyesi olan bütün belediye başkanlarına -CHP’li, İYİ Partili, AK PARTİ’li MHP’li fark etmiyor, siyasi görüşü ne olursa olsun- bir ayrıcalık yapması lazım. Onların projelerini bile onaylamıyorsunuz; kredilerini boşverdik, projelerini bile ayarlayamıyorsunuz. Bu konuda en hassas noktalar bunlar.

Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Müsaade ederseniz Sayın Başkanım, bir konuyu...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, Karayolları Genel Müdürlüğüne söz hakkı doğdu yani biraz antrparantez belirtiyorum.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Karayollarını bırakmadılar ki, eski Karayolları mı var? Dünyanın en iyi...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani İstanbul-İzmir otobanı falan, sizlere de katkı yapıyor ama canım, şimdi, Hüseyin Bey, onu da takdir etmek lazım.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Yalnız onu Karayolları yapmadı Sayın Başkanım, yap-işlet-devret modeli...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yalnız bu mahalle yolları büyükşehir ve ilçe belediyelerin sorumluluğunda olan yollar yani içinden gelen bir arkadaşınız olarak söylüyorum; bazı belediyeler bu konuda sorumluluklarını tam yerine getirmek için canla başla çalışıyor bazı belediyelerse bu konuyu biraz ihmal ediyor, merkez dışına çıkmamaya çalışıyor; her siyasal partiden olabilir bu. Bu konuda yerel yönetimlerin de kendi sorumluluklarını biraz daha güçlü şekilde yerine getirmesi gerekiyor. Aslında il belediyeleri ciddi şekilde bütçe dışı kaynak üretebilir yani merkezî bütçe dışında, merkezî bütçeden gelen destekler dışında kaynak üretebilir ama küçük belediyelerde, bir de kıyı belediyelerinde –yazın nüfusu 5 katına çıkan- ayrı sorunlar var, onlara katılıyorum, onlar üzerinde ayrıca durmak lazım.

Hüseyin Bey, teşekkür ediyoruz.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, muhtemelen diğer bazı arkadaşlar da bu konuyu gündeme getirecekler; bu, nüfusa oranla değil de gelenlerin, kullananların oranıyla ilgili bir destek beklentisini. Şimdi, eski bir belediye başkanı olarak, resmî nüfusu 400 bin -Fatih’i kastediyorum- ama gündüz nüfusu 3 milyon olan, sadece yazın

değil her gün aynı nüfusa hizmet eden bir yerin belediye başkanlığını yaptım. Buna böyle bakarsak çok objektif olmaz. Şöyle de yaklaşabiliriz: Birincisi, bir defa, belediyelerin önemli gelirlerinden bir tanesi emlak gelirleri hatta neredeyse bütçesinin yarısından çoğu da emlak gelirleri olan belediyelerimiz var. Senede sadece bir ay veya iki ay kullanılan evlerden neredeyse rayiç bedel üzerinden emlak gelirleri var, bu son derece önemli bir gelir. İkincisi; bu kadar yoğun nüfusun gelmesiyle birlikte gerçekleşen ecrimisiller var. Yani kışın boş ama yazın belediye bir sürü alanları kiraya verebiliyor ve ciddi gelirleri var. Üçüncüsü, belediyenin bu amaçla yine kiralamaları var ve reklam gelirleri var. Şimdi, bunları üst üste topladığımızda...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Beşincisini de ben ekleyeyim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Buyurun Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Oradaki ticari hareketlilikten doğan cirolardan kaynaklanan, belediyelere ayrılan vergi payı var fakat muhtemelen Fatih'te Belediye Başkanırken siz de bu konuda “Biraz daha ek destek olsa.” demişsinizdir canım yani.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Talep ettik ama doğrusu bu nüfus yoğunluğundan şikâyet etmedik. Yani neticede, yine bu sahil kentlerinin belediye başkanları oturup yüz yüze konuştuğumuzda çok ciddi avantajlarının da olduğunu görüyoruz. Bunun biraz daha kendi içinde dengelendiğini düşünüyorum ben.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkan, özür dileyerek bir iki cevap vermek istiyorum.

Sayın Başkanım, sizin dediğinize katılıyorum ama katılmadığım birçok konu var. Siz öyle gözükyorsunuz ama iktidarda olduğunuz için size pek dokunmuyorlar. Şimdi, Didim’de 800 trilyonluk gayrimenkul satıldı bir yılda. Millî Emlak tarafından satılsaydı yüzde 33’ünün ilçe belediyelere pay edilmesi lazımdı, değil mi, bizim gelirimizdi, iyi olurdu. Ne yaptınız? Özelleştirme İdaresine devrettiniz sadece belediye katkı payı almasın diye. Yani 800 trilyonun yüzde 33’ünü hesaplayın. Sonra ne yaptınız? Bütün sahildeki kıyı şeritler var ya, hepsini, bütün yerleri Millî Emlaka devrettiniz, Millî Emlakın elinde. Ben kendi plajıma bile Millî Emlaka para ödeyerek vatandaşımı oraya koyuyorum belediye olarak. Şimdi, siz zaten belediyelerin gelirini kısıntı. Şu an gayrimenkul olsa dediğiniz doğru, olmayan yerler var, ben örnek olarak Didim’den bahsediyorum, 8 trilyonluk yer satıyorsun, bir hileyle, yüzde 33’ünü belediyeye gitmesin diye çeviriyorsunuz, Özelleştirme İdaresine devrediyorsunuz, o mu aracı? O da yetmiyormuş gibi bir de orada komisyon kurmuşsunuz, yüzde 2 de komisyon ödüyor alan vatandaş. O komisyon niye ödeniyor, onu da çözmüş değilim. Yani bir de alan alıcıya diyor ki: “Fılan yere gideceksiniz, yüzde 2 komisyon ödeyeceksiniz.” belgesi de var elimde yani siz belediyelerin hakkı olan şeyi gasbettiniz hükümet olarak.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Konu sadece nüfus yoğunluğu münasebetiyle...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yeni başka bir konuya geçildi yalnız.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Olay bu yani.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – İlyas Bey, buyurun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, Başkanım, teşekkür ediyorum.

Geneli üzerinde çok kısa bir açıklama yapmak istiyorum bazı konularda, tabii maddelere geldiği zaman da detaylı görüşmeler de yapılacak maddelerle ilgili.

Tabii, özellikle bu kanun teklifi içerisindeki çevreyle ilgili olan maddeler çok önemli. Bence ağırlıklı kısmının da o olması lazım, belki onun üzerinde biraz daha yoğunlaşmamız lazım. Çevrenin dışında imarla ilgili, yapı denetimle ilgili, afet riski altındaki alanların dönüşüm yasasıyla ilgili ve diğer birkaç kanunla ilgili değişiklikler var. Yalnız bu değişikliklere baktığımız zaman hepsi de böyle nokta atışı; gerçekten problemli, sıkıntılı olan alanları, o sıkıntı ve problemleri giderecek nitelikte olan çalışmalar bunlar. Ben, öncelikle, Mustafa Başkanım başta olmak üzere, emeği geçen tüm arkadaşlara, bürokrasiden destek verenlere, herkese teşekkür ediyorum.

Tabii, biz, Müsilaj Komisyonunda bu konuları görüşürken, değerlendirirken Müsilaj Komisyonunun, tartışmasız bütün arkadaşların tek temennisi, dileği, -ve bu rapora da yansdı- isteğiyle “Kesinlikle bundan sonra yapılacak olan arıtmalarda biyolojik arıtma olmasın, ön arıtma olmasın, ileri biyolojik arıtma olsun.” şeklinde ittifakla alınan bir karar vardı; bu, rapora da yansdı ve mevcut biyolojik arıtma tesislerinin de ileri biyolojik arıtmaya dönüştürülmesiyle ilgili bu konuda da görüş vardı. Ve bununla ilgili de yine, Müsilaj Araştırma Komisyonumuzda da bu şekilde hareket eden belediyelere, ileri biyolojik arıtmaya dönüşen belediyelere teşvik önerilerimiz vardı, Komisyon raporunda var. Bunlardan sadece bir tanesi, şu anda buraya yansıtılmış durumda, diğerleri de tahmin ediyorum, zaman içerisinde yansıtılacaktır, yasal altlığı olacaktır diye düşünüyorum.

Tabii, burada, az önce Gökhan Bey -yanlış anlamadıysam- eleştirdi: “Niye ileri biyolojik arıtma konuldu?” diye. Bunun konulmasının en önemli nedenini de az önce izah ettim, zaten Müsilaj Komisyonunda da bu geliyor. Şu andaki Çevre Yasası’nda “arıtma” deyince genel bir ifade var; “arıtma tesisi” olarak geçiyor. Arıtma tesisinin içerisinde ön arıtma da var, aslında “ön arıtma” demek bile doğru değil, elekten geçtikten sonra kabası alınıp geriye kalanının olduğu gibi denize deşarjı yapılan bir sistem “ön arıtma” dediğimiz yani elekten geçen bir sistem. Biyolojik arıtma var, ileri biyolojik arıtma var. Şimdi, eğer bu yasada ileri biyolojik arıtmayı koymazsak... Aslında bütün belediyelerin arıtması var şu anda, arıtmasız hiçbir belediye yok. Yani İstanbul Büyükşehir Belediyesinin yüzde 54’ü ön arıtmayla eğer buraya ileri biyoloji koymasak İstanbul’da böyle bir problem yok. Kocaeli’nin yüzde 75’i ileri arıtma, ön arıtma yok ama biyolojik arıtma var, Kocaeli’de de zaten o zaman problem yok. Çanakkale’de yok, Balıkesir’de yok, hiçbir yerde bir problem yok; o zaman bir anlam ifade etmiyor. Bizim amacımız, kesinlikle, -ileri biyolojik- raporda da belirtildiği gibi, bundan sonra yapılacak olanlar ileri biyolojik arıtma olsun ve mevcut biyolojik arıtmalar da ileri biyolojiye dönüştürülsün. Artı, bir adım daha ileri giderek -yine Komisyonunda önerilerimiz vardı- geri kullanım da sağlansın, atık su yani genel ifadesiyle “gri su” kullanımının da teşvik edilmesi park, bahçelerde veya farklı yerlerde... Örneğin, Kocaeli’de bu uygulanıyor, gri su kullanımı, ileri biyolojik arıtmadan çıkan sular...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Niye “mor şebeke” demiyoruz da “gri su” diyoruz?

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yani, şu andaki şeyde kullanılan...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ben biraz latife için diyorum.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Eyvallah, teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Türkiye’de ilk defa atık su arıtma tesisinden şehir yeşil alanlarını sulama işini biz başlattık, hamdolsun. Yani Ankara yolu, Antalya yolu vesaire, ilkti, ben de onu destekliyorum.

Yalnız, şeyi bir düzeltelim: Gökhan Bey’in eleştirisi aslında “İleri biyolojik arıtma niye yapılıyor, niye mecbur tutuluyor?” değil de “Nereye yapılacak, izin vermiyorsunuz zaten.” falan gibi -ÇED raporlarını onun için sundu- orada bir yanlış anlama olabilir, tekrar yeni bir tartışma açmayalım yani.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yok, o kısmı da dinledim. Şöyle: “Şimdi ileri biyolojik arıtma tesisi yapmak için yer yok.” diye bir ifadesi oldu yanlış hatırlamıyorsam. Yani biyolojik arıtma tesisi yapılacak bir yer varsa aynı yere ileri biyolojiyi de yaparsınız yani ileri biyolojik arıtma için...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani bu kanun çıktığında bu uygulamalar değişir, biraz daha kolaylaştırılır ÇED raporları.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Yani şöyle Sayın Başkanım: İşte, biyolojik arıtma tesisi için 10 dönüm yer lazım da ileri biyolojik arıtma tesisi için 50 dönüm yer lazım diye bir şey yok, aynı alanda ikisini de yapabiliyorsunuz, sadece teknoloji farklılıkları...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Doğru.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Tabii, burada, bu teklifte getirilen en önemli... Ha, deminkini bir izah edeyim -Başkanım, kaynatıyordun az kalsın- Kocaeli’de gri su şu anda park bahçelerde değil, sanayide kullanılıyor; özel hat yapıldı, ileri biyolojik arıtmadan çıkan gri su sanayide birçok alanda proses suyu olarak kullanılıyor; hem sanayicinin işine geliyor, diğerine vereceği paranın en az dörtte 1’ini oraya ödeyerek kullanmış oluyor, israfı da önlemiş oluyoruz.

Şimdi, burada getirilen çalışmalardan bir tanesi, ileri biyolojik arıtmaya geçilmesi hâlinde -şu anda elektrik giderinin yüzde 50’sini Bakanlık ödüyor- bu sisteme geçilirse elektrik giderlerinin tamamını Bakanlık ödeyecek bu teklife göre, böyle bir düzenleme getiriliyor; bu gerçekten önemli bir şey teşvik etme açısından.

Yine, burada, İmar Kanunu’yla ilgili önemli bir düzenleme var. Yaklaşık bir yıl önce falan herhâlde bir düzenleme yapılmıştı Yençokların kaldırılmasıyla ilgili. Sınırsız kat yüksekliğiyle ilgili uygulamada sıkıntılar çıkınca bu Yençoklar sınırlandırılmıştı yani “Sınırsız bir kat yüksekliği olmasın, bir sınır getirilsin.” denilmişti. Bununla ilgili bir düzenleme koyduk ama tabii, burada, sanayi tesislerinde ve özellikle tarımsal amaçlı silolarda, bir de dinî tesislerde, işte, minarelerde falan, yükseklikle ilgili sıkıntıların çıkabileceği, onlara sabit bir yükseklik verilemeyeceği için bu 3 konu istisna olarak burada düzenleniyor.

Bunun dışında, diyelim ki kat irtifakı kurulmuş 10 tane blok var, bunların 6 tanesi yapılmış, geriye kalan 4 tanesi yapılmamış. Şimdi, 4 tanesi yapılmamış ve iş de bırakılmış diyelim, müteahhit bırakmış veya iflas etmiş, her neyse; şimdi, geriye kalan o 4 tanesini onların sahipleri yapmaya kalktığı zaman oradaki bütün kat maliklerinin muvafakati gerekiyordu. Burada bir düzenleme yapıldı, biraz daha kolaylaştırıldı; tüm kat maliklerinin yüzde 50’sinin muvafakati, yapılmayan blok maliklerinin de tamamının muvafakatiyle birlikte bu kalan inşaatın, tabii ki o mimari projeye uygun olarak; oradaki emsale, yoğunluğa, kata aynen bire bir uygun olarak yapılabilmesi kolaylığı getirildi. Bununla ilgili de arazide birçok problem var. Mesela, bu depremde biz bunları yaşadık. Aynı parsel içerisinde 3-4 tane blok var, 1 tanesi yıkılmış, geriye kalanları sağlam; o 1 tanesi için yasada şey var, bu yapılabiliyordu ama kat irtifakı hâlinde ise eğer, burada böyle bir sıkıntı vardı; bunun giderilmesine yönelik bir sistem, bu da önemli gerçekten.

Yine, bu düzenlemede özellikle depremden de hareket ederek, binayla ilgili teknik ve genel bilgilerin bina önüne konulacak olan bina sertifikası belgesiyle veya da işte, teknolojiye uygun hazırlanacak olan tabloyla o binadaki bütün bilgiler görülebilecek; ilgilisi onu görebilecek, bakanlıklar onu görebilecek; Allah korusun, olası bir şey olduğu zaman o binanın mimarisini oradan görebilecekler ve diğer bilgileri alabilecekler. Bu da yeni bir düzenleme, ilk defa getirilen bir düzenleme, kanuna ilave ediliyor.

Yine, burada, özellikle 5543 sayılı İskân Kanunu'nda iskân amaçlı olarak bir afet sonucu yapılan binaların bedelleriyle ilgili bir ödeme takvimi vardı, peşin ödemeyi teşvik edecek herhangi bir düzenleme yoktu. Burada getirilen düzenlemeyle birlikte, eğer peşin ödemek isterse yaklaşık yüzde 60-65'lere varan bir indirim yapılabilecek yani yirmi yıl sonra değil de peşin ödemek istiyor, ödediği zaman da ciddi anlamda bir indirim getiriliyor, bununla ilgili de ayrıca bir yönetmelik düzenlemesi de yapılacak. Bunun gibi, Başkanım, başlangıçta da söylediğim gibi, gerçekten nokta atışı yapan, birçok konuda vatandaşın problemlerini, arazide yaşanan sıkıntıları giderecek olan ve aynı zamanda ağırlıklı olarak da işte yaşadığımız müsilağın kaynağı olan atık suların gerçekten ileri biyolojik sistemle arıtıldıktan sonra denize deşarj edilmesine yönelik düzenlemeler yapılıyor.

Ben tekrar emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Tabii, daha maddelerine geçeceğiz, onun için, biraz müzakereyi hızlandırma adına yine söz isteyen Necip Bey'e...

NECİP NASIR (İzmir) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle, bu önemli kanun maddesiyle ilgili hazırlıkları yapan hem Komisyona hem bürokratlarımıza teşekkür ediyorum. Komisyonumuzun toplantısının hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Öncelikle, biraz önce Sayın İlyas Vekilimin de ifade ettiği, özellikle İzmir ve sahil kenarlarında yaygın kat mülkiyetinin olduğu alanlarda tek ada ya da tek parselde bulunan yapıların beş yıl ruhsat süreleri dolduktan sonra yapılmayan yapılarla ilgili bir sıkıntı var. Orada, aslında hiç muvafakatin alınmaması yönünde görüşümüz var, onu ilgili maddede hep beraber görüşürüz.

Yine, 15'inci maddede Yapı Denetim Yasası'yla ilgili bir düzenleme yapılmış. Doğrudur, gençlerimizi daha iyi istihdam edebilmek için... Aslında 102 yaşında da denetmenin olduğu, sertifikalı denetmenin olduğu bir durumda, bu tür bir düzenlemenin yapılması gerekli görülebilir ancak ilgili madde geldiğinde İzmir'le ilgili örneklerle ya bunun gözden geçirilerek en az 75 ya da kaldırılması yönünde düşüncelerimi ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani şu anda düşüncenizi ifade etmiş oldunuz bir manada ama... Yani üzerinde düşünmeye başlayalım bu durumda.

NECİP NASIR (İzmir) – Evet, lütfen.

Yine, İzmir'de yaşadığımız, canlı olarak yaşadığımız 30 Ekim depreminden sonra kentsel dönüşüm alanlarında riskli binaların -26'ncı maddede- boşaltılmasıyla, tespitlerin yapılmasıyla ilgili sorunu bizzat yaşadık ve Sayın Bakan da oradaydı, bu konuda bir düzenleme var, bunu da ilgili maddede ifade edeceğim.

Yalnız Gökhan Bey'in bu yapı denetimle ilgili bir önerisi olmuştu, o öneride yapı denetim firmalarının bedellerinin artırılmasından, bir de bölgeler arası farklılıktan dolayı benzin fiyatlarından falan söz etmişti. Yapı denetim firmaları bu sene yüzde 86 zam aldılar, enflasyona endekslendi, o oranda bedellerini alacaklar ama yeni bir düzenleme yapıldı, belki ondan haberiniz olmayabilir, benim de yoktu, geçen hafta yapı işleri müdürümüzden sordum, yönetmelik de hayata geçmiş, küçük... Buradaki en büyük sorun yapı denetim firmalarında... Mesela, İzmir'de Kiraz ile Kınık arası 240 kilometre, 500 metrekaire küçük bir yapı denetim için oraya gitmenin tabii ki maliyeti ve mümkünatı olmadığından Bakanlığımız çalışmalar yapmıştı. Bizim başka önerilerimiz vardı, aslında bölgesel, sizin önerdiğiniz gibi ama Bakanlık yeni bir düzenleme yaptı, küçükleri eşit şekilde büyüklerle dağıtarak... Bu, bir

aydır zannediyorum, hayata geçti. Onunla ilgili zannediyorum, eğer bu uygulama tutarsa ki iyi olur, tutmazsa... En büyük sorunu biz büyükşehirlerde yaşıyoruz, onunla ilgili bölgesel olarak en azından metropollerde bölgelendirme yapılabileceği yönünde de Bakanlığımızın hazırlığı da var.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hatta belki ileride bu laboratuvarlarla yapılan ilgili konuyu da gündem yapabiliriz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Başkanım, çok önemli bir konu: İnsanlar bir yıldır ruhsatını almış, inşaatı başlayamıyor, yapı denetim reddediyor, 2'nciye geliyor, 2'nci reddediyor; 3'üncüye geliyor, 3'üncü reddediyor; 5 defa ret yiyenler var şu anda.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet, alanda sorunu çözmeye çalışıyorlar şimdi.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bir müstakil ev yapacak adam, bir şey yapacak... Yani buna ivedi çözüm... Sabahtan beri bu konuyla ilgili beni de çok arayan oldu. Yani Mersin'deki, Anamur'daki yapı denetim firması Tarsus'a gelmiyor, Tarsus'taki oraya gitmiyor; arası 300 kilometre.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bu konuda, Genel Müdürlüğümüz, Baki Bey...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bakanlık buna, mutlaka firmalara yaptırım yapsın, vatandaşı mağdur etmesin. Şu anda vatandaş mağdur bu uygulamada.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Baki Bey, bu konuda Genel Müdürlüğümüz daha detaylı bir çalışma yürütüyor. Tekrar bir istişare edelim o konuyu önümüzdeki günlerde.

Komisyon olarak o konuyu ayrıca bir değerlendirelim ileride.

NECİP NASIR (İzmir) – Yine, Gökhan Bey'in bir düşüncelerine katılıyorum, İstanbul'dan bir sürü ilçe saydı. Maalesef, tabii ki kentsel dönüşüm, boyutlarıyla sosyal bir projedir, dünyanın her yerinde uygulanmıştır. Bu sosyal projede önemli olan, esas temel amaç da tabii ki deprem tehlikesinin yanında şehirlerin sosyal yapısını bozan çöküntü bölgelerinin sağlıklılaştırılmasıdır. Örneğin, İzmir'in merkezinde –ki İzmir'in büyük çoğunluğu, yüzde 70'i dönüşmesi gereken yapı stokuna sahip- ve ana mahallelerinde şu anda çöküntü bölgeleri olduğundan dolayı maalesef arzu etmediğimiz görüntülerle karşılaşırız sizin de ifade ettiğiniz gibi.

Yine, bir konuyu ifade ederek maddelerde diğer konularla ilgili size somut örnekler de göstereceğim. Bu 29'uncu maddeyle ilgili ifade edilen şu: Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ile özel çevre koruma alanları bölgesindeki alanların orada korunması amacıyla düzenlenen bir düzenleme. Ve burada şunu unutmamamız gerekiyor: Orada herhangi bir yapılanmada, herhangi bir durumda Kıyı Kanunu var, Tabiat Varlıkları var, Anıtlar Kurulu var; bütünüyle çıkacak yönetmelikte zaten bunlarla uyumlu olmadan orada bir çivi bile çakılmasının mümkün olmadığını değerli teknik arkadaşlarım çok iyi biliyor. Yalnız şunu da ifade etmek istiyorum: Dünyanın en güzel şehri, Akdeniz'in yıldızı, Ege'nin incisi İzmir'in yirmi beş yıllık bir iktidarda yağmur suyu drenajlarını tamamlamadığı için hâlâ atık sularıyla baypas yaparak İzmir'in atık sularını şehrin merkezine döken bir yerel yönetimler anlayışıyla biz bunu kurtaramazken Çeşme'de, Karaburun'da, adaların bulunduğu bölgelerde, bir sürü adanın bulunduğu alanlarda bizim yerel yönetimler nasıl gidip de oraları koruyup kollayabilecek ve çevre tehditlerinden uzaklaştırabilecek? Ve buradaki amacın ben tamamen... Şunu da ifade etmek istiyorum: Biz ajansı sizlerle birlikte burada karar alarak kurduk, o da bir kamu kurumu. Bu kamu kurumunun bir iştirak şirketi kurmasında –büyükşehir belediyesi gibi, TOKİ gibi, İLBANK gibi- bir sakınca olmadığını düşünüyorum. Zaten buradaki ifade edilen konu sadece orada şamandıralarla gemilerin bağlanmasıyla ilgili bir konu. Diğer türlü orada çakılacak tek çivinin kanunları var, dayanakları var, Kıyı Koruma Kanunu'nun Tabiat Varlıklarının kontrolünde olan bir konu. Bunu da arz etmek istiyorum.

Bu toplantının hayırlara vesile olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Komisyon üyelerimizi öncelikle tamamlayalım diye düşünüyoruz ama Okan Bey’in ışığı çok uzun süredir yanıyor. Bilmiyorum Gökhan Bey, arkadaşlarımız ne derler?

Ama mümkün olduğu kadar toparlayarak gidelim sizden de istirahat ediyorum Okan Bey.

Hoş geldiniz tekrar.

Buyurun lütfen.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Çok teşekkür ederim Başkanım.

Anlayışınız için de teşekkür ederim.

Çok değerli Komisyon üyelerimiz, Gökhan Bey de bahsetti. Bu bir torba yasa çünkü çok farklı kanunda değişiklik öngörüyor, 14 kanunda değişiklikler var. Müsilajdan başlıyor ama 1’inci madde bizim için son derece önemli. Yani tek adama öyle bir yetki veriliyor ki suyun idaresi yetkisi veriliyor. Yani Cumhurbaşkanı –bizim gördüğümüz, anladığımız şu- isterse istediği barajdaki bir suyu çiftçinin kullanımından alıp başka bir sektöre hatta sanayiye dahi verebilir. Biz bunun duyumunu ve bilgilerini önceden almıştık. Nereden almıştık? Bizde bir Çakmak Barajı var, Uzunköprü Çakmak Barajı, iki kısımdan oluşuyor, toplam 560 bin dekar alana su götürecektir, su son derece önemli. İkinci kısmın hiçbir şekilde çalışması yapılmadı, birinci kısmın da bu sene yüzde 22’si tamamlanıyor. Devlet Su İşleri Bölge Müdürü bir toplantıda diyor ki: “Bu su Çerkezköy ve Çorlu’daki sanayi tesislerine gidebilir.” Ben de soru önergesi verdim, doğru dürüst bir cevap gelmedi. Bu, yerel gazetelere yansıdı, sonrasında yalanlama oldu ama şimdi anlıyoruz ki yasa teklifiyle bu geliyor. Yani orada siz, sulama amaçlı bir baraj yapıyorsunuz, o barajı çiftçiler dört gözle bekliyor ama Cumhurbaşkanı istediği zaman suyu alacak, başka yere getirecek. Ya arkadaşlar, gıda krizinden bahsediyoruz, dünyada buğdayın tonu 150 dolardan 450 dolara çıkmış. Bakın, Hindistan’dan 50 bin ton buğday alabilmek için sıraya giriyoruz, bozuk buğday çıkıyor, vazgeçiyorlar. Dünyada RusyaUkrayna savaşı var, Ukrayna gemilerini gönderemiyor, ciddi anlamda bir ulaşım sorunu var. Arjantin’de, Brezilya’da 530 dolarlara çıkmış. Su son derece önemli, dünyada da Türkiye’de de suyun yüzde 70’i tarımsal amaçla kullanılır. Yani biz, su kaynaklarımızı... Devlet Su İşleri diye güzide bir kuruluş yapmışız, zaten siz o kuruluşu ciddi anlamda baltaladınız ama bırakın da bu Çakmak Barajı’nın sularını Uzunköprü, Meriç, Havsa, Keşan’daki üreticiler kullansın yani o zaman, bu barajlar bir bölgeye yapıldıysa o bölgenin kullanımına açılsın. Şu olabilirdi: Bu bir torba yasa teklifi, bu torba yasa teklifinin içerisine ikinci ürüne nasıl su vereceğiz, su kaynaklarını nasıl geliştireceğiz diye bir madde eklerdiniz, bunu tartışırdık. Siz, var olan suyu başka amaçla kullanma yönünde buraya getiriyorsunuz. Biz hangi kültürden geliyoruz, siz hangi kültürden geliyorsunuz? Siz, her şeyi paraya çevirmeye çalışıyorsunuz; biz de toprak işleyenin, su kullananın kültüründen geliyoruz. Dolayısıyla o bölgeye yapılmış bir baraj, o bölgeye yapılmış bir gölet, hatta hayvan sulama göleti varsa bırakın, orada kalsın. O kaynakları nasıl geliştiririz onu konuşmamız gerekirdi, böyle bir teklif maddesi gelmesi gerekirdi, bu barajları nasıl çabuklaştırabiliriz, nasıl kaynak bulabiliriz, nasıl finansman bulabiliriz, bunu konuşmamız gerekirdi ama sizin anlayışınızı daha geçtiğimiz yılda biz anladık. Dünya kuraklıktan kırılrken, Türkiye kuraklıktan kırılrken siz sulama ekipmanları desteğini 300 milyondan 150 milyon liraya düşürdünüz. Yani siz, bu teklifi bence yanlış yere de getirdiniz; Tarım Komisyonunda bunlar hiç görüşülmedi, Tarım Komisyonuna gelmedi zaten. Ya, ben, Tarım Komisyonu üyesiyim, doğru dürüst teklifler buraya niye gelmez? Desteklemelerle ilgili bir madde var, tamam, çok güzel bir madde, destekliyoruz ama Tarım Komisyonuna gelsin. Hangi üretici, hangi destekleri kaçırdı, beyanname veremedi, ÇKS’sini dolduramadı; bunlar niye bizim Komisyonumuza gelmez? Çiftçiye niye yok sayıyorsunuz?

Bakın, seçimler yaklaşıyor. Siz, çiftçiyi yok saydığınız sürece çiftçi de sizi yok sayacaktır, bunu görüyoruz. Doğru dürüst destek vermiyorsunuz, desteklerden sürekli kısıyorsunuz, bir sonraki senenin desteğini bu seneye vermeye çalışıyorsunuz ama dünya gün geçtikçe kuraklığa gidiyor. Ayçiçeği yağı gemileri yandaş medyanın televizyonlarında gösteriliyor; hâlbuki o gemilerdeki ayçiçek yağı Türkiye'nin bir buçuk günlük ihtiyacı. Buna yönelik bir planlama yaptınız mı? Yani suyu ayçiçeği üretiminde kullanalım ki yağ açığımızı kapatalım, böyle bir şey yok. Küresel iklim değişikliği var, bu zaten yasa teklifinde de her yerde yazıyor. "Müsilaj var." diyorsunuz, "Küresel iklim değişikliği var." diyorsunuz, "Suyu doğru kullanalım." diyorsunuz ama Cumhurbaşkanına yetkiyi veriyorsunuz, suyu istediği yere alacak. Ben, burasını kestim, şuraya verdim. Bu olmaz arkadaşlar, biz bunu geliştirelim. Yani biz, burada üretimi nasıl arttıralım, ikinci üründe nasıl destekleme yaparız diyorsunuz ama çiftçi ikinci ürün üretmeye kalktığında mazot, gübre desteği yok, sadece prim desteği var, onu da bir sene sonra alıyor. Yani desteği, bir sene sonra alan çiftçi niye eksin? Yani mazotunu, gübresini alsın. Zaten mazot gübre fiyatları ciddi anlamda uçtu. Siz anladığım kadarıyla suyu kim fazla para verirse oraya göndereceksiniz. Bir gıda krizi var, ben şimdiden uyarmak istiyorum. Çiftçi suya ulaşamadığı için yer altına dalıyor, hem elektrik parası ödüyor hem yer altı su kaynaklarımız gidiyor arkadaşlar. Eskiden 10 metreden, 20 metreden su çıkarken şimdi, 500 metrelerden, 400 metrelerden su çıkıyor.

Son olarak da şunu söylüyorum vaktimi iyi kullanmak için: Torbada az önce Karayolları da geçti, Karayolları geçmişken bizim Keşan-Enez kara yolumuz 2021'de tamamlanacaktı, "ölüm yolu" olarak adlandırıyoruz. Söylüyoruz ki: "Bu yol 2021'de bitecekti, hâlâ bir çivi çakılmadı, kazaların sorumlusu sizsiniz." dedik bundan bir ay önce. Evet, on beş gün önce ölümlü bir kaza oldu. Çünkü yaz nüfusu ile kış nüfusu arasında çok fark var; kış nüfusu 5 bin olan ilçemizin yaz nüfusu 150 bin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, teşekkür ederim.

Şimdi, arkadaşlarımız "Özellikle 29'uncu madde üzerinde çalışıyoruz." diye bana bilgi verdiler, onu da belirtiyim.

Tutanakta çok sorun yok herhâlde ya, ben şahit oldum konuşmaya. Yani "İleri biyolojik arıtma konusunda gündem yaptı." Gökân Bey dedi. Ben de dedim ki: "O yeri konusunda ÇED raporunda falan engel çıkarılıyor diye gündem yaptı, bundan sonra değişir." Yani bilginiz olsun. Gıyabınızda söyledim.

Teşekkür ediyoruz Okan Bey.

Buyurun Celadet Bey.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlarım.

Sözlerime 2 eleştiri yaparak başlamak istiyorum. 1'ncisi; önümüzdeki kanun teklifi, 2'si yürütme ve yürürlük maddesi olarak toplam 31 maddeden oluşmaktadır. Kanunun adı "Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik" olarak belirtilmiş. Yine, Çevre Komisyonu tali komisyon olarak hâlihazırda toplantısını yapmış. Çevreyi ilgilendiren hususların Çevre Komisyonunda görüşülmesi ve oradan çıkması daha uygun olacaktı; hem zaman tasarrufu açısından hem de görüşmelerin komisyonlara daha ilişkili olduğu bir görüşme gerçekleştirilebilirdi. Bu, tercih edilmemiş, bunun gerekçesini merak ediyorum.

2'ncisi; bildiğiniz gibi Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin genel kurul çalışmaları vardı. Odaların görüşleri bizler için kıymetli ve değerlidir. Nasıl ki Sayın Bakan Yardımcısı burada bir görüş ortaya koyuyorsa meslek odaları da bu çalışmalara aktif katılmalarıyla bizlere değişik fikir verebilirlerdi.

Bu durumda şöyle bir manzara ortaya çıkıyor: Bakanlıkların yıllarca üzerinde çalıştıkları konulara bizim birkaç gün içerisinde hâkim olmamız bekleniyor. “Bakanlık yasa yollasın, milletvekilleri bir haftada görüşsün.” mantığı eksik bir mantıktır.

Kanun teklifinin geneli üzerine sözlerime başlamadan önce birkaç hususa daha dikkat çekmek isterim. Bu torba yasa mantığı gerçekten usul açısından sorunlu ve problemlidir. A bakanlığından üç beş maddeyle yola çıkan bir teklif buraya gelinceye kadar 30 madde oluyor. “Hazır Meclise gidiyorsun, bizim şu maddeleri de torbaya atıver.” gibi bir durum var. Benim önerim: Yeni bir komisyon kurulsun, komisyonun adı da “torba teklif komisyonu” olsun. İçinde her partiden, her alanda 1 vekil olsun, görüşsünler. Ne gerek var bu kadar değişik komisyon yapmaya?

Neredeyse hiçbir komisyon kendi ihtisas alanları üzerine etkin bir çalışma yürütemiyor, teknik çalışmalar yerine eksik çalışmalar oluyor. İşte, Adalet Komisyonu, Tarım Komisyonu ve Orman ve Köy İşleri Komisyonu ile Plan ve Bütçe Komisyonunun görüşlerini dahi alamıyoruz. Madde sayısı ister 1 olsun ister 10, fark etmez. Bizler burada yasama işi yapıyoruz ve buradan çıkan tüm kararlar 84 milyonu bağlıyor. Bu kadar büyük bir sorumluluğu bu torba yasa mantığıyla işlevsizleştirmek ve nitelsiz hâle getirmek doğrusu büyük bir sorundur. Torba yasa olmaz mı? Tabii olabilir ama bunun usulü de şudur: İlişkili olması. Yani “İmar Kanunu’nda değişiklik” dersiniz, yanında Yapı Denetimi Kanunu, onun yanında Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun olur ama bir yandan “Devlet Su İşleri yetkisi Cumhurbaşkanına.” diyoruz diğer yandan Tapu ve Kadastro ek ödemeyi konuşuyoruz.

Değerli milletvekilleri, Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi toplamda 14 kanun ve 5 ayrı komisyonu ilgilendiren bir torba teklif olarak karşımızda durmakta. Maddelerle ilgili görüşlerimizi maddelerde yeniden tartışacağız kuşkusuz ama bazı hususlara değinmek isterim.

Özellikle 1’inci maddeyi mantık açısından bir yere oturtabilmek gerçekten çok zor. Devlet Su İşleri bütün su kaynaklarının planlaması, yönetimi, geliştirilmesi ve işletilmesinden sorumlu bir kuruluştur. Devlet Su İşleri vizyonu su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve yönetilmesi olarak tanımlanmıştır. Bu ülkede kurum ve kuruluşların tamamı sürdürülebilir bir yönetimin sağlanması amacıyla. Her şeyi ve tüm yetkiyi merkezde toplamının gerekliliği ise bütün kurumların kapısına kilit vuralım gitsin anlamındadır. Devlet Su İşleri bu konuda hatalı bir karar verirse Meclis daha sonra Bakanlık daha doğrusu Cumhurbaşkanı buradan hesap sorabilir. Peki Cumhurbaşkanı hatalı bir karar verirse kim bundan hesap soracak? Hiç kimse. “Ben yaptım oldu.” mantığıyla gidiyor işler. Onun için son derece yanlış bir karar. Kuraklık söz konusu fakat bu, yeni bir durum değil. Kuraklıkla mücadele olarak maksat oranların yetkisi Cumhurbaşkanına geçsin deyip çözümü buluyorsanız vay hâlimize! Kuraklıkla mücadele bu şekilde olmaz. Sorunlarla bilimsel ve teknik mücadele edilir; sizlerse teknik mücadele değil, eksik mücadelenin yol ve yöntemlerini dağıtıyoruz. Üç tarafı denizlerle çevrili bir coğrafyada kuraklık beklentileri ve senaryoları karşısında son derece hazırlıklı ve donanımlı olunması gerekir. Bunun için de minimum elli yıllık bir plan yapmamız gerekiyor. “Desalination plant” yani deniz suyunun artırılması proje çalışmalarına bugünden başlamamız gerekir, yoksa kuraklık kapıyı çalınca başı kesik tavuklar gibi zıplamanın veya sudan çıkmış balık gibi can çekişmenin anlamı yok. Enerji mühim bir konsept ama insan enerjisi olan gıda ve güvenilir gıda temini her şeyin başında gelir. Kıtık yani gıda krizi olduğu zaman enerji hatlarınız tam kapasiteli elektrikli olsa ne anlam taşır ki.

Bir de bu arıtma tesislerine değinmek istiyorum. Bu arıtma tesislerinde enerji sorunu derhâl çözümlenmelidir. Bakın, Van Gölü havzasındaki il ve ilçelerin arıtma sistemleri var, hiçbir tanesi sağlıklı olarak çalıştırılmıyor ve Van Gölü'ne kanalizasyon direkt deşarjı yapılıyor. Bunlar için de önlem alınması lazım. Enerji büyük sorun ama bunu direkt deşarjla çevremizi kirletmektense buna kısa sürede bir çözüm bulmamız gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Celadet Bey, teşekkür ederim.

Celadet Bey'in değerlendirmeleri -biliyorsunuz, dikkatle dinliyor- bir çalışma ve teknik değerlendirmeler.

Teşekkür ediyorum.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mürsel Bey, süreye uyma konusunda istirham ediyorum.

Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Hemen Başkanım...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ekranı konuşunca kısa sürmüyor.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – İlyas ağabey, laf atmaya başladı şimdi.

Başkanım kısa konuşacağım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Konsantrasyonunuz iyi.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yani ne yapalım, bize de tabanda baskı var; koylarda, kıyılarda, denizlerde, denizciler odasında, çevrecilerde...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ses tonunu eskiden beri ben duyuyorum.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Eyvallah! Tamam Başkanım, bir gün Konya'ya geleceğim küflü pide yiyeceğim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Tamam, güzel, küflü peynir pidesi.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Görüşmesini yaptığımız bu kanun teklifinin amacı kıyıların Çevre Ajansı Başkanlığının yapacağı ihalelerle belediyelerin elinden alınıp şirketlere verilmesidir; Çevre Ajansı Başkanlığı eliyle bir paralel belediye yapılanması kurulmasıdır. Görüşmesini yaptığımız bu kanun teklifi, doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinin resmî olarak yağmalanmasıdır. Görüşmesini yaptığımız bu kanun teklifi, Danıştayın iptal ettiği hukuksuz uygulamaları yeni kanun yaparak arkadan dolaşmaktır. Görüşmesini yaptığımız bu kanun teklifi, halkın olan kıyıların halkın elinden alınıp şirketlere verilmesidir. Görüşmesini yaptığımız bu kanun teklifi, özel çevre koruma bölgeleri ve doğal sit alanlarındaki ormanların rant uğruna yakılma tehlikesi altında olmasıdır.

AKP'li ve MHP'li üyelere sesleniyorum: Bugün vereceğiniz oylarla doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinin kaderini belirleyeceksiniz. Ülkemizin cennet koylarına, kıyılarına yapılacak her yağma ve talanın vebali size aittir; bunu baştan belirtmek istiyorum. Bu cennet koylar, kıyıları bizlere atalarımızdan mirastır. Gelin, bu mirasları koruyalım ve biz çocuklarımıza, torunlarımıza bu emaneti teslim edelim. Bu kanun teklifiyle ülkenin tüm doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerini Türkiye Çevre Ajansı Başkanlığına ihale yapma, şirketlere devretme yetkisi verirsiniz tüm o cennet koylar birer beton yığınınna döner. Bunun örneklerini seçim bölgem olan Muğla'da yaşıyoruz.

Benim Türkiye'nin gündemine getirdiğim bir konu var: Muğla Valiliğine bağlı Muğla'ya Hizmet Vakfı ve Türkiye Çevre Koruma Vakfı ortaklığıyla 4/4/2014 tarihinde kurulan, kısa adı MUÇEV olan bir limitet şirket kuruldu. Sermayesinin yüzde 50'si Muğla'ya Hizmet Vakfına, yüzde 50'si de Türkiye Çevre Koruma Vakfına ait olduğu için bu şirket bir vakıf sanıldı; oysa bu şirketin kuruluş amacı özellikle muhalif partilerin yönettiği belediyelerin olduğu kıyı kentlerindeki sahillerin işletmesini belediyelerin elinden almak, gelirlerini yandaş firmalara aktarmaktı, amaçları kıyıların turizm gelirlerini vakıf görünümüyle şirketler aracılığıyla toplamaktı. MUÇEV adındaki limitet şirketin kanuna aykırı uygulamaları birçok kez Danıştay tarafından iptal edildi, MUÇEV hakkında başta Muğla olmak üzere faaliyette bulunduğu birçok ildeki idare mahkemelerine onlarca dava açıldı, bu davaların hepsinde MUÇEV'in faaliyetleri yasa dışı bulunarak iptal edildi.

Danıştay kararlarından bir örnek vermek istiyorum, yasalara aykırı işlemlerden bir örnek vermek istiyorum: Datça'nın doğa harikası kıyılarının kullanıma hakkı pazarlık usulüyle 29 Haziran 2017 tarihinde üç yıllığına MUÇEV'e kiraya verilmişti. Datça Belediyesi 15 Mayıs 2020 tarihinde Muğla Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne başvuru yapmış, söz konusu kıyı alanlarını halkın serbestçe kullanımına açmak vatandaşların günlük gereksinimlerini karşılayacaktı, geçici yapıların hizmete sunulması için belediyeye tahsisini istemişti. Tahsis yapılmayacaksa ilçe sınırlarındaki sahiller için yapılacak ihalelerin tümünün içerikli gün, yer ve saatini bir ay önceden Datça Belediyesine duyurulmasını talep etmişti. Belediye bu başvurusunun reddedilmesi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına karşı dava açmıştı. Bu sırada Datça ilçesindeki Kargı Koyu, Kumluk, Ilıca ve Karaincir plajları, sahil kesimlerinin kullanımı hakkı 27 Temmuz 2020 tarihinde yapılan pazarlık usulü ihaleyle on yıllığına MUÇEV'e kiralanmasına karar verilmişti, ihalede tek istekli sadece MUÇEV'di. Davaya bakan Danıştay, Datça Belediyesinin başvurusunun reddedilmesini hukuka uygun görmedi. 2 Mayıs 2013'te Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Tabiat Varlıkları ve Doğal Sit Alanları ile Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Bulunan Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki Yerlerin İdaresi Hakkında Yönetmelik'in 55'inci maddesinin 4'üncü fıkrasının (c) bendinin yürütmesinin durdurulmasına 2 Ekim 2021 tarihinde oy çokluğuyla itiraz ve kapalı şekilde karar verdi. Bu kanun teklifinin amacı MUÇEV'e benzer şirketler kurarak Ege ve Akdeniz kıyılarını rantı çevirme ve yandaş şirketlere aktarma projesidir. Bu kanunun maddesi, önce Komisyondan sonra Genel Kuruldan geçerse şirketler kurulacak, tabiat varlıkları, doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerindeki alanlar şu şirketlerin kullanımına açılacaktır. MUÇEV'den paralel belediye yapılanması genelleşmiş olacaktır. Biz bu kanun teklifinin tamamına hemen hemen, bu 29'uncu maddenin tamamına karşıyız.

Değerli arkadaşlar, biraz önce de konuşuldu, elimde gördüğünüz yer Karaca; bakın, yazlık sarayın hemen yanı, karada komşu olamayanlar denizde komşu olmaya çalışıyorlar. Şöyle, cennet bir yer, hepinizin görmesini isterim. Burayı MUÇEV'e vermişti, mapa tonaj şamandıralama sistemiyle. Bakın, hemen Okluk Koyu'nun yanı, dikkatinizi iyi çekmek istiyorum. Karada komşu olamıyorsanız bu kanunla hemen, denizde komşu olacaksınız; bakın, bunu iyi bilin. Buraları artık 1 tekne, 2 yat, 3 yat değil yat mezarlığına, gulet mezarlığına ve oligarkların büyük teknelerinin mezarlığına dönüştüreceksiniz. Bu dediğiniz, tonaj çapalama veya efendim, şamandıra sistemi 1 ada değil, 2 ada değil, 3 aday teknelerin demirlemesi demektir yani bir mezarlığa dönecektir. Bundan, bu kanundan vazgeçilmesini bekliyoruz.

Şimdi, ihaleye yüzde 60 peşin ödenirse efendim, yüzde 60'ı düşülecek. Ya, bir şey söyleyeyim: 2886 sayılı Kanun'a göre hazineye ait yerleri veriyorsanız siz burada on beş yıl vadeli verip, yüksek rakamlarla alıp, sonra "Ben vadeden vazgeçtim, efendim, peşin ödüyorum." deyip yüzde 60'ını nasıl düşeceksiniz; bu da İhale Kanunu'na aykırıdır yani bu kanunu... Şöyle yapıyorsunuz: Önce bir kanun getiriyorsunuz, bu kanun çıkıyor, efendim, peşine bir kanun daha getiriyorsunuz "Bu kanun eksik kalmış, biz bunu tamamlayalım." diyorsunuz. İşte, bugün iddia ettiğimiz gibi bundan önceki

kanunlarda da iddia etmiştik. Bakın, her yerde bir eksik bırakıyorsunuz. İster istemez, alalecele, birilerinin menfaatine, çıkarına uygun kanunlar gelsin. Demin Komisyonumuzun değerli üyesi bir konuşma yaptı. Kıyı Kanunu var, Çevre Kanunu var, Tabiat Varlıkları Kanunu var... Var, doğru var ama kim uyguluyor? Bunlara uyan var mı? Ben de söylüyorum: Bu kanunda yandaş var, çıkar, menfaat ilişkisi var, yağmalama var, talan var bunun önüne nasıl geçeceksiniz?

NECİP NASIR (İzmir) – İzmir’de Anıtlar Kurulundan bir tane proje geçiremiyoruz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bunu... İyi ki geçiremiyorsunuz, Allah’tan, geçerseniz her yer gidecek elden yani. Geçerseniz her yer gidecek elden. Allah’tan Anıtlar Kurulu var da geçmiyor yani.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mürsel Bey “Kısa konuşacağım.” demiştiniz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Kısa... Hemen tamamlıyorum Sayın Başkan.

Ajansı demin Ulaş Vekilim gösterdi. Ya, ne olur biraz ciddi olsun bu Ajans. Bakın, ben hepsini tek çıkarttım, inceledim, üç gündür dersime çalışıyorum. Buradan tanıyor musunuz? Şunları tanıyor musunuz? Var mı Sayın Bakan Yardımcısı? Var mı, tanıyanınız var mı? Tanıyamazsınız, neden? Çünkü hiçbirisinin resmi yok, öz geçmişi yok. Ya, Bakanlığın yönetemediği bir yeri bir ajans yönetemez. Bakın, Bakanlık eliyle kalsın, Bakanlığın elinde kalsın. Bakanlık yine az çok, asgari müşterek doğru karar verebilir ama bir ajans doğru karar veremez, bakın. Bu Ajansa, bu kanunla eğer teslim ederseniz demin gösterdiğim Karaca Koyu veya buna benzer birçok koylar mapa tonoz şamandıralama sistemiyle adalar yaratılarak deniz parsellenecek, kıyılarımız yine, yine, yine menfaatçi, çıkarıcı, yandaş kişilere peşkeş çekilecek.

Sayın Başkan, Büyükşehir Belediye Başkanlığı yaptınız. Şunun çok iyi bilinmesi lazım, demin teklif sahibi şunu söyledi: “Yerel yönetimlerin en büyük gelirleri emlak vergileridir.” Ya, çıkardığınız kanunda, büyükşehir olurken siz zaten o köylerin, beldelerin tamamını beş yıl muaf tuttunuz vergiden. Tamam, muaf tutuldu; e, şimdi, ondan sonra da efendim, kırsal mahalle, kırsal kesim kanunu getirdiniz. E, bunlar da şimdi ayıklandı, oralarda yine vergi alınmıyor. Nasıl geçilecek? Öncelikle, bir kanunu çıkarırken, bence, çok zamana ihtiyaç var; doğru düşünmek lazım, doğru tartışmak lazım.

Sizden ricam şu: Kanun teklifi böyle geldi. Efendim, geldi diye “Biz böyle geçirelim.” demeyin. Ben sizlerin vicdanınıza inanıyorum, güveniyorum, doğru karar vereceğinize inanıyorum. Bu 29’uncu maddeyi buradan çıkarttırın.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 29’la ilgili arkadaşlarımız bazı teklifler hazırlıyorlar.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Hepinize teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani eleştirilerden de istifade ediyor.

İbrahim Halil Hocam konuşma şeyinden vazgeçmediyse eğer...

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkan, sabırla bekliyoruz sizi.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

Beni mi bekliyorsunuz ağabey?

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Hayır, yani sizin teveccühünüzü bekliyoruz efendim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Estağfurullah.

Buyurun.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Şimdi, bütün bu konuşmalardan muhalefetin yaptığı eleştirileri çok saygıdeğer ve kıymetli buluyorum. Onun için muhalefetin yaptığı eleştirilere sonuna kadar imza atıyorum. Hani buradayım ya, orada olduğumu farz ederek konuşuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hepsine mi?

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Hepsine, hepsine.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Gönlümüzdesin.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – İstisnasız.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – İstisnasız.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Siz böyle yapmazdınız Hocam.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Yani şöyle efendim: Şimdi, muhalefetin yaptığı eleştirileri dikkatle dinledim -bütün samimiyetimle söylüyorum- çevreye duyarlılığı açısından, Türkiye’deki Türk milletine ait toprakların yağmalanması açısından gayet ciddi ve olumlu buluyorum.

Şimdi, madde 29... Amerika’yı yeniden keşfetmemize gerek yok. Bütün konuşmacılar madde 29’la ilgili çekincelerini söylediler. Ama Bakana ve...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 29’u değiştiriyoruz Hocam.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkanım, isterseniz ara verelim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 29’u değiştiriyoruz, hazırlandı.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Yani mesela, ben katkı sunmak için bir soru soracağım 29’la ilgili. Sayın Başkanım, biliyorsunuz, bizim Turizm Ajansımız Sayıştay denetimine tabi değildi. Şimdi, burada kıyıları bu kadar ranta açtıktan sonra biz Çevre Ajansının da Sayıştaya tabi olmasını önleyecek miyiz? Bu, muallakta kalıyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tabi değil. Ben söyleyeyim İbrahim Halil Bey, tabi değil.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Yani bir de oradan duymak isterim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşlar...

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Acaba Çevre Ajansı da Sayıştaya tabi midir, tabi değil midir?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ahmet Bey “Çevre Ajansı, Sayıştay denetimine tabi midir, değil midir?” diye soruyor Komisyon üyemiz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ AHMET KÜÇÜKLER – Tabi efendim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Tabi. Evet, cevabımız tamam.

Buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Evet, Gökan Bey, bir açıklama bekliyoruz. Bu da mı gol değil şimdi?

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Bu, gol değil, penaltı.

Bu, daha sonra Sayıştaya tabi olmayacağı anlamına gelmez.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Raporunu Sayıştaya gönderir, bu kadar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, bu da fena değildi ya.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Yani önce kanunu çıkarıp, zeminini hazırlayıp daha sonra Sayıştay dışı bırakmak da Türkiye Cumhuriyeti’nde çok muallakta bir konu değil.

Şimdi, bu kanun teklifi, torba bir kanun teklifi, çevreyle alakalı maddeleri ayrı bir teklif olarak gelip esas komisyon olarak Çevre Komisyonunda görüşülüp karara bağlanmalıydı. Bizim Komisyonumuzla, direkt ruhuyla alakalı olmayan bazı maddelerin kendi komisyonunda görüşülüp karara bağlanması

gerekirdi ama Adalet Komisyonu, Plan ve Bütçe Komisyonu, Tarım, Orman ve Köyİşleri Komisyonu toplanmadı, bizim Komisyonumuza geldi. Hatta Çevre Komisyonu -İç Tüzük'e aykırı- kırk sekiz saat dahi dolmadan toplandı, çevre gibi önemli bir konuda dahi geniş değerlendirme süreci bertaraf ediliyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani Sayın Bakanım, hocam diyor ki: “Yani alt komisyon olarak değil de esas komisyon olarak görüşmeliydi.” Yani o bir tenkit.

Evet, buyurun.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Şimdi bu teklifle, 6200 sayılı DSİ Kanunu var, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu var, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu var ve -ben, Komisyonun kıymetli vakitlerini almamak için- yani 14 kanunda değişiklik yapılıyor. Evet, bu Komisyon Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu yani bizim, Adalet Komisyonunun, Plan ve Bütçe Komisyonunun sahasına girmemiz mümkün mü? Yani biraz böyle yasaksavar cinsinden bu Komisyonda görüşüyoruz. Şimdi Sayın Celadet Gaydalı dile getirdi, tabii, kıymetli arkadaşlarım gündeme getirdiği Muğla, Aydın, İzmir, İstanbul gibi Türkiye'nin göz bebeği olan yerlerdeki bu talana karşılık önemli bir konuydu ama benim doğduğum topraklar olan ve Van Gölü de gerçekten bir “imdat” veriyor. Van Gölü de biliyorsunuz, biriken bir sudur, bir devridaimi yoktur. Oradaki enerjinin maliyetinin yükselmesinden dolayı, arıtmalar, ki birtakım belediyelerimizde arıtma dahi yoktur, Van Gölü gibi kıymetli bir suyumuz kirlenilmektedir ve yani var olan da çalışmıyor zaten yani bunun da çevresinde bulunan belediyelerin desteklenmesini ben bu Komisyonda öneriyorum.

Çevre Ajansı eliyle milletin malı olan toprakların özel vakıf ve kişilere verilmesini organize ediyoruz. Buna bir örnek vermek istiyorum Kıymetli Başkanım: Benim memleketim Ahlat'ta yapılan sizin tabirinizle külliye, bizim tabirimizle saray var. Ben o sarayı muhalefetteki bütün arkadaşlarım, muhalefetteki bütün partilerin karşı çıkmasına rağmen bir Ahlatlı olarak desteklemiştim. Ama buraya da örnek olsun diye söylüyorum, o saray, o külliye orada bulunan, geçimini yapamayan, darlık içinde olan, memleketini, topraklarını terk eden insanlara bir katkı sağlamayacaksa Türkiye'nin bu durumunda oraya 100 küsur milyon liralık bir yatırımı yapmak hem de bir gün için, Kıymetli Cumhurbaşkanımızın yapmış olduğu, eğer sadece bir gün için gidilip kalınacak bir yere bu kelimenin tam anlamıyla haramdır. Ama biz isteriz ki... O saray, o külliye topluma, bölgeye devletin yüzünü, gönlünü ve hizmetlerini çevirmesi açısından çok önemlidir ama acı ki o sarayın bahçesinde, aynı şeyin içerisinde, aldığımız bilgilere göre, 9 bakanımız için daha köşk yapılıyor. Hani Anadolu'da bir tabir vardır “Ya, bu şeyin mala, davara ne faydası var?” Eğer oradaki 9 bakanın bir gün için gidip kalacağı bir yer için milyonlar harcayacaksa bunu hakikaten Türkiye Cumhuriyeti'nin sıkıntıya girdiği bu dönemde ben çok acı olarak görüyorum. Oradaki Ahlat'a ve Ahlatlıya, istihdama bir katkı sağlayacaksa biz gene destekleriz. Maalesef, bunun gibi, Çevre Ajansı eliyle yapılacak olan, kıyılarımızdaki bu yağmanın bir an önce bizim Komisyonumuz, milletin temsilcileri olan Komisyonumuz tarafından durdurulması gerektiğini söylüyorum. Genel Kurulu değil de bizim Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum. Genel Kurul gibi oldu değil mi?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Genel Kurulda konuşuyorsunuz...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, teşekkür ederiz.

Ulaş Bey ve Baki Bey'den sonra Müzeyyen Hanım'a söz vereceğim.

Ulaş Bey, buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Şimdi zaten maddelerle ilgili görüşlerimizi maddelerde açıklayacağız da geneli üzerinde de yeterince görüşme yapıldı. Siz az önce dediniz ki: “Komisyonumuzun farklı toplantılarında yapı denetimiyle ilgili konuşalım, işte farklı konuları konuşalım.” Ama gözüken belki de biz son toplantımızı yapıyoruz yani belki de bize gelen son kanun teklifi bu olacak, seçime kadar da bir daha kanun teklifi gelmeyecek, biz bir araya gelemeyeceğiz. Ama mesela Türkiye’de...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Niye öyle dedin?

ULAŞ KARASU (Sivas) – Ya erken seçim olacak ya da zaten...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Küflü peynirli şeyi getirme ihtimalimiz var bir dahaki toplantıya, etli ekmek.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Şimdi, düşünün Mecliste kamu müteahhitleriyle ilgili iki sefer düzenleme çıktı, bizim Komisyonumuzun görüşü dahi alınmadı, komisyonumuzun görüşü dahi sorulmadan iki düzenleme yaptık ve ikisi de topal kaldı; ne müteahhitlerin faydasına oldu ne kamunun faydasına oldu. Sivas’ta çok sayıda okul yarım kalmış durumda, okullara başlanılamadı, ihaleler yapılamıyor, ihalelere başlanamadı, süreç böyle devam ediyor.

Onun dışında -az önce Gökan ağabey söyledi- Türkiye, tarihinin en büyük barınma kriziyle karşı karşıya kalmak üzere. Burada hem müteahhitlik yapan arkadaşlarımız var, hem inşaat mühendisi hem belediye başkanı arkadaşlarımız var, sizlere de geliyor, bizlere de geliyor sonunda sürecin nereye gideceği. Özellikle haziran ayından itibaren kamuda tayinlerin başlamasıyla birlikte, üniversitelerin kapanmasıyla birlikte Türkiye’de çok ciddi bir kira ve barınma krizi yaşanacak. 1 milyon konuta ihtiyacı var Türkiye’nin bir yılda; 1 milyon konuta ihtiyacı var. Bu yıl alınan ruhsat sayısı şu anda 100 binlerde gözüküyor hâlâ ve bu 100 binlerin de 50-60 bini zaten yabancılara satılabilecek bölgelerde yapılan konutlar. Özellikle kıyı şeridini ve İstanbul’un belli bölgelerini çıkarırsanız Anadolu’da neredeyse inşaat sektörü durma noktasına gelmiş durumda, maliyetlerde çok ciddi artış yaşanıyor; demir ve çimentoda dünyanın ilk 10 üreticisinden biri olan ülkemizde maliyetlerin ana kalemi demir ve çimento oldu. Önceden maliyetlerin yüzde 25’ini demir ve çimento oluşturunuyordu, şimdi, demir ve çimento inşaatın başlangıç aşamasında ciddi bir maliyet oldu. Vade kalmadı, eleman noktasında sıkıntılar var, elemanların birçoğu yurt dışına gidiyor, ciddi bir krizle karşı karşıya inşaat sektörü. Yani bununla ilgili, belki de Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımızı bir toplantıya davet edip yani bu süreçle ilgili ne yapılacak -yani her gittiğimiz yerde müteahhitler karşımıza çıkıyor, işçiler karşımıza çıkıyor, kiralık ev arayanlar bizi arıyorlar- en azından bir bilgilendirme, bu süreçle ilgili, ne yapılacağıyla ilgili bir görüş alışverişi, Komisyona bir bilgilendirme olursa ben memnun olurum.

2’nci maddeyle ilgili sadece Kayseri’yle ilgili düzenleme var, Sivas’ta da aynı şekilde bir kooperatif var -müteahhit Kayserili, kooperatif Kayserili yani Kayserili firma tarafından kurulmuş durumda- en azından onların da mağduriyetinin giderilmesini talep ediyoruz.

Diğerlerini maddelerde konuşacağım Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Baki Bey, buyurun...

Şimdi o madde var ya Kayseri... Kayseri’de en büyük sorunmuş, CHP milletvekili de arz etmiş, diğer milletvekilleri de yani bizim milletvekilleri de zaten ama “Sivas’ta da var.” diyor Ulaş Bey, onu konuşuyorduk da.

Buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, tabii, bu, yapı denetim firmaları üzerinde neredeyse birçok komisyon toplantısında değişik tartışmalar yapıldı ama maalesef, burada sıkıntılar devam ediyor. Yapı denetim firmalarında ya yeni mezun mimar, mühendisler çalışıyorlar ya da emekli olmuş mimar, mühendisler çalışıyorlar. Tabii, burada şimdi, yaşla ilgili bir düzenleme yapıyoruz, yeni mezun olanlar da tabii ki belirli bir tecrübeye henüz çok sahip değiller, tecrübe de çok kolay kazanılmıyor. Burada koyduğumuz 65 yaş sınırını bence bir gözden geçirmemiz lazım yani.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bir önerge hazırlıyorlar. Baki Bey’e de arz edin.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bununla ilgili belki 65 değil de 68 olabilir, 70 olabilir, 67 olabilir yani bu noktada mutlaka bir gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bir de bu denetim firmalarıyla ilgili... Madem yapı denetimle ilgili burada bir düzenleme var, bu yapı denetim firmalarının keyfi iş reddetmesinin önünü mutlaka kesmeliyiz yani kafasına göre yapı denetim firması “Ben buradan çok kazanamayacağım, az kazanacağım, öyle olacak, böyle olacak...” buna göre hareket. Bununla ilgili mutlaka bir madde koymalıyız, bunu buradaki mağduriyeti sona erdirmeliyiz.

Tapu kadastro çalışanlarıyla ilgili de... Tabii, tapu kadastro çalışanları gerçekten çok yoğun ve stresli bir ortamda çalışıyorlar, riskleri de çok fazla bunların yani en ufak bir hata, en ufak bir şeyi gözden kaçırsalar birçok riskle karşı karşıya kalıyorlar. Döner sermayeden bunlara önceki yapılan düzenlemelerle bir miktar ücret veriliyor ama bu kişi başı 200-300 lirayı geçmiyor, bu kadar cüzi rakamlarda kalıyor. Buradaki düzenlemede bu tapu kadastro çalışanlarının da mutlaka döner sermayeden aldıkları payın yükseltilmesi lazım; yoksa maaş olarak da tapu kadastro çalışanları diğer devlet memurlarına göre da düşük oranda zaten maaş alıyorlar, döner sermayeden aldıkları daha çok bir şey ifade etmiyor, çok düşük rakamlar. Bunun da mutlaka gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum ben.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Baki Bey.

Müzeyyen Hanım, buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yeniden saygıyla selamlıyorum Komisyonadaki arkadaşlarımı.

Değerli milletvekilleri, müsilaj gibi, geçen yıl Türkiye’nin gündemine oturan ve altı ay gibi bir süreçte Komisyonunda çalışmaların yürütüldüğü, 570 sayfalık da bir üretimin yapıldığı, gerçekten sivil toplum örgütleri, demokratik kitle örgütleri, milletvekilleri ve pek çok bilim insanının katkı sunarak hazırlamış olduğu bir müsilaj raporu oluşturuldu. Burada da tam 20 sayfa ve 157 maddelik bir önermeler silsilesi sunuldu bu raporun içerisinde ve son derece de önemli. Yeterli bulmadığımızı her ne kadar ifade etsek de bu raporun içerisindeki önermelerin yeterli olmadığına ilişkin muhalefet şerhimiz olmasına rağmen sadece 10 maddeyle müsilajın... Sadece, işte, ileri arıtma tesisi ve belediyelerin altı ay içerisinde arıtma sistemlerini yerine getiremediği takdirde Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığına bu yetkinin devredileceğine ilişkin 2 önemli maddenin getirilmiş olmasını ve bunun bir anayasa teklifi olarak sunulmamış olmasını buradan eleştirmek istiyorum doğrusu çünkü bu ciddi bir iş. Müsilaj sadece Marmara’yı ilgilendiren bir iş değil, bütün denizlerimiz bu tehdit altında ne yazık ki. Tabii, son derece önemli olan yer altı sularının, yüzey sularının ve akarsuların aşırı kullanımı, aşırı tüketimi, HES’lerle yok edilmesi ve yine, bu yer altı sularının yararlanılarak sanayi, evsel atık ve benzeri gibi tarımsal sulamada, vahşi sulamalarda kullanılarak yüzde 92’sinin tamamen bu atıklarla kirlenmesi ve kuraklıkla da iklim kriziyle de bu suların, su kaynaklarının, özellikle Burdur gibi -Vekilimiz de

burada- göllerin kuruduğu, pek çok alanda Meke Gölü'nden tutun bugün, işte, pek çok gölümüzün kurumayla karşı karşıya kaldığı, hem yer altı sularının hem yüzey sularının azaldığı bu süreçte bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Istranca Dağları'ndan doğan Ergene Nehri 280 bin metreküp olarak çıkıyor, yer altı suları çekiliyor, sanayide atık olarak da birleştiğinde yine kendi kadar yani 240 bin metreküp evsel atıkla yani kanalizasyon atığıyla karışarak ne yazık ki 50 kilometre yol katettirilip Tekirdağ'ın 4,5 kilometre açıklarında 47 metre derinliğe deşarj edildikten sonra özellikle Marmara'daki bu müsilağ problemi ortaya çıkıyor. Tabii, Marmara Denizi bilindiği gibi uzun süredir bir çöp alanı gibi kullanılmış. Sanayi atıkları, evsel atıklar, sintine atıkları, stabilize atıkları, inşaat atıkları gibi pek çok atığın doğrudan, yedi bin yıllık genç bir iç göle, daha sonra da denize dönüşmüş olan Marmara'ya atılmış olması bu müsilağ problemini beraberinde getirmiş ve dikkatleri bu noktaya çekmiştir. İşin doğrusu, tabii ki ileri biyolojik arıtma çok önemlidir ama çözüm önce kirletmemektir, kirletmemeyi öğrenmesi gerekiyor bu ülkenin öncelikle.

Bir eleştirim de Çevre ve Şehircilik Bakanlığına: Yirmi yıldır buna göz yuman Çevre ve Şehircilik Bakanlığı müsilağdan sonra bu olayı fark etti ve 22 maddelik bir eylem planı gerçekleştirildi. Bu 22 maddelik eylem planından kaçını hayata geçirdiniz? Bunu sormak isterim Sayın Bakan Yardımcısı, kaç hayata geçti?

Yine, 4 Kasım 2022 tarihinde Marmara Denizi ve Adalar bölgesinde özel çevre koruma alanı ilan ettiniz, daha aylar geçmeden bunu deldiniz. Yani hani kendi çıkarmış olduğunuz yönetmeliği... Buna ilişkin yönetmelikler çıkarmanız gerekirken, bunu, daha aylar geçmeden delerek maalesef, 22 Ocak 2022 tarihinde Dip Tarama Malzemesinin Çevresel Yönetimi Yönetmeliği'nde geçici madde koymak suretiyle değişiklik yaparak, dip analizleri yapılan ve sınır değeri altında kalan dip tarama malzemesinin Marmara Denizi'ndeki boşaltım alanlarına boşaltılmasına izin verdiniz. Yani şimdi, gerçekten birbiriyle çelişen ve çıkarılacak yasaların da hakikaten uygulanabileceğine olan inancımızı da yok eden şeyler bunlar.

Müsilağa ilgili maddelerde tabii ki eleştirilerimi tekrar getireceğim o maddelerle ilgili. 1'inci maddede Devlet Su İşleri gibi son derece önemli bir kurum... Ben de İller Bankasında yıllarca çalışmış bir mühendisim ve Devlet Su İşleri de olağanüstü yararlandığım bir kurumdu. Yeşil rapor gibi âdeta doktora tezi niteliğinde havza etütleri yapan, gerçekten binlerce mühendisin âdeta hafızasının olduğu ve yine bir o kadar da elemanın çalıştığı bu devasa kurum yok sayılarak tüm yetkilerin tek bir kişiye, her şeyin uzmanı kabul edilen tek bir kişiye verilmesi gerçekten handikapla karşıladığımız bir şey. Zaten sulama sorunu yaşanan bu ülkede, su kıtlığı yaşanan bu ülkede aklımıza "Acaba bu baraj alanlarının gelecekte bir enerji alanına dönüştürülmesi çalışmaları mı var?" kuşkusunu getirmekte beraberinde. Zaten HES'lerle bu sulak alanların yeterince yok edildiği ve kuraklaştırıldığı ortamda, her şeyin iklim krizine bağlandığı ama insan eliyle yaratılan bu kuraklığın nedense çok az gündeme getirildiği süreçte barajların tüm yetkisinin Cumhurbaşkanına verilmesini kuşkuyla karşılıyoruz ve doğru bulmuyoruz. Uzmanı olan kuruluşlar varken neden böyle bir yöntem izleniyor? Bunu da Komisyonun dikkatine sunmak isterim.

Yine, 10 maddelik teklif içerisinde denetim mekanizması, denetim yapan kurumların tanımı, denetimin sahibi kılınmasına ilişkin bir tavır sergilenmezken, tamamen, cezaların caydırıcı unsur olarak kullanıldığı bir yöntem izlenmiş. Bence bu, çözümü kalıcı olmasından uzaklaştıran ve suistimalleri artıran bir durum. Yani sadece cezai müeyyidelere yönelik bir uygulamayı ben doğru bulmadığımı burada ifade etmek istiyorum.

Yine, özellikle bu özelleştirme furyası içerisinde araç muayene istasyonlarının, motor meslek liselerince çok cüzi rakamlarla yapılmakta olan araç muayenelerinin bir Alman firmaya devredilip ve burada insanların yağmur altında barınacağı yer yokken, güneş altında barınacağı yer yokken fahiş fiyatlarla denetimin yapıldığı bir ortamda... Yine, enerji dağıtım sistemleri özelleştirildikten sonra enerjide yaşadığımız ne yazık ki elektrik kesintileri sonrası bu özelleştirme furyasının doğru olmadığını, bunu doğru bulmadığımı da buradan ifade etmek istiyorum.

Bir başka şey, belediyeleri güçlendirmek yerine onların elinden bu yetkilerin alınma çabası da tüm kamuoyunun dikkatindedir. Niye bunu söylüyorum? Çünkü geçtiğimiz haftalar içerisinde Enerji Komisyonunda TİM Kanunu içerisinde, İhracatçılar Meclisi Kanunu içerisinde belediyelere verilecek olan reklam giderlerinin kesilmesi konuşuldu. Bugün, işte, belediyeler altı ay içerisinde arıtma tesislerini yapmazlarsa bunun Çevre ve Şehircilik Bakanlığına aktarılması, yine, kupon arazi şeklinde olan yerlerin riskli alan ilan edilerek Çevre ve Şehircilik Bakanlığı uhdesinde buralara yapılaşma verilmesi gibi, nedense tam da Cumhuriyet Halk Partisinin 11 büyükşehir belediyesini almasından sonra çıkarılan kanunlar bunun arkasında bize iyi niyet olmadığını göstermekte ne yazık ki. Dolayısıyla, şunu yaptınız: Bakın, devlet-hükümet-yerel yönetimler, bu üçgeni deldi ne yazık ki Adalet ve Kalkınma Partisi. “Biz ve onlar” anlayışını sergiliyorsunuz. Devlet kimdir? Hükümet kimdir? Yerel yönetimler kimdir? Yerel yönetimleri maddi olanaklardan, kredilerden elini kolunu bağlayarak, göndermiş oldukları projeleri onaylamayarak “Yapamadınız.” deyip -bu raporun içerisinde de var... Bakın, Dünya Bankasından veya diğer fonlardan kaynak sağlanmasına ilişkin, eşgüdüm içerisinde, devlet kurumları ve Hükümetin beraber bu kaynakları yaratıp vatandaşa ilişkin çözümler getirmesi gerekirken ne yazık ki böyle bir yöntem izlenmiyor. Altı ay içerisinde yapamazsa Çevre ve Şehircilik Bakanlığı... Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kimdir? Belediye kimdir? Yani sonuçta aynı vatandaşa hizmet ediliyor. Eşgüdüm içerisinde, birlikte, beraber kaynakların yaratıldığı ve doğru projelerin sunulduğu bir yöntem izlenmesi gerekirken sanki bir şeylerin üzerine el koymak gibi bir anlayışın olduğunu görüyoruz ne yazık ki bunun arkasında. Bunu da buradan ifade etmek isterim.

Gemilere uygulanacak cezaların grostona göre değil, o geminin kirletici unsuru baz alınarak verilmesi gerektiğini düşünüyoruz çünkü turistik bir gemi ile bir başka, işte, yük taşıyan herhangi bir geminin aynı kirletici yapıda olmadığı bilinmekte.

Yine, ülkede emeklilikte ikinci bir işe mahkûm olan bu kadar insan açısından ve deneyim açısından altmış 65 sınırını ben de doğru bulmadığımı söylemek istiyorum.

Son olarak da yapı denetim firmalarıyla ilgili Deprem Komisyonunda pek çok arkadaşla beraber konuştuk, burada yeniden ifade etmek isterim. Onlarca depremde yüz binlerce insanı kaybettiğimiz bir süreçte, depremin daha çok fay zonları üzerinde ve zeminden kaynaklı olduğu bilinmesine rağmen ne yazık ki herhangi bir elektrik tesisatı konusunda bir elektrik mühendisi yapı denetimi firmasında denetimci olabilirken -sakın yanlış anlaşılmasın, ben buna karşı değilim, onlar da denetlesin elbette- ya da bir herhangi bir tesisat yıkıldığında yeniden yapılabilecekken, bir makine mühendisi yapı denetim firması içerisinde bulunurken nedense zemin etütleri konusunda bir jeoloji mühendisi, bir jeofizik mühendisinin denetim elemanı olarak bulunması göz ardı edildi ve hâlâ aynı hataya devam ediliyor. Bu binaların üzerine konulacak levhalarda da herhangi bir açıklık getirilmemiş. Örneğin, binanın üzerine “kimlik sertifikası” tanımı içerisinde mesela “fay zonu üzerindedir” diye bir şey konulacak mı o plakanın üzerine ya da “heyelanlı bölgededir” diye bir ibare olacak mıdır “taşkın alanı üzerindedir” diye bir ibare olacak mıdır? Bunlar da izaha muhtaç şeylerdir.

Uzattıysam da kusura bakmayın lütfen.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki.

Arkadaşlar, sürelere biraz dikkat edelim, istirham ediyorum.

Emine Hanım, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Evet, getirilen kanun teklifinde aşağı yukarı 6-7 madde Müsilaj Araştırma Komisyonunun görüştüğü konuları ilgilendiriyor. Bu torba içerisinde değil de bağımsız bir şekilde bu teklifin getirilmiş olmasını tercih ederdik açıkçası ancak hızlı bir şekilde getirilmek istendiğini düşünerek orada bir opsiyon tanıyoruz size. Ben, öncelikle, Komisyon çalışmasıyla ilgili, arkadaşlarımızı bilgilendirmek istiyorum. Yaklaşık dört ay süren bir çalışma yaptık. Ben, buradan, Komisyon Başkanımız Sayın Mustafa Demir’e ve Komisyonunda görev alan tüm arkadaşlarımıza teşekkür etmek istiyorum. Hakikaten konunun önemi dâhilinde, ciddi anlamda, iyi niyetli, uyumlu ve birçok konuda da hemfikir olduğumuz bir çalışma ortaya çıktı, bunun altını çizmek lazım. Elbette ki anlaşılmadığımız konular oldu, bunları da Komisyonunda çok tartıştık ve biz tabii ki muhalefet partisi olarak muhalefet şerhimizi yazarak, özellikle uyumlu olmadığımız, itiraz ettiğimiz konularla ilgili de muhalefet şerhimizi sunduk. Sonunda da rapor çıktı ve bugün, işte, onunla ilgili bazı düzenlemeleri görüşüyoruz.

Evet, müsilaj ve deniz kirliliği, aslında, kolay çözülemeyecek kadar çok etkene dayanan karmaşık bir sorun ve çok büyük de bir çevre sorunu. Aslında, müsilaj bir neden değil, bir sonuçtur diyebiliriz. Yani neresinden başlayalım diye baktığımızda, evet, Marmara Denizi’nin jeolojik yapısından kaynaklı durağan bir deniz olması ve deniz suyundaki sıcaklık artışı, iklim değişikliği, iklim değişikliğiyle birlikte küresel ısınma da sebepler arasında sayabileceğimiz çok önemli etkenler. Ancak biz insanoğlunun üzerinde etkili olabileceğimiz en önemli alan nedir diye baktığımızda elbette ki denizlerde yaratılan kirlilik. Şimdi, bu kirliliğin nedenleri nedir diye baktığımızda, en başta da yine, yoğun, kontrolsüz ve plansız şehirleşme sonucu aşırı nüfus artışı, inşaata dayalı bir ekonomik büyüme modelinin seçilmiş olması, yürütülmesi ve hâlâ da yürütülmeye devam ediliyor olması. Bu model elbette ki bu süreç içerisinde çok ciddi anlamda da bir inşaat rantını ortaya koydu. Kentsel ve evsel atıkların yoğun şekilde yeterli arıtma olmadan denize verilmesi sonucu çıktı tabii ki bu süreçten. Aynı şekilde, sanayinin atıklarının yine kontrolsüz ve yeterli arıtma olmadan derelerimize, denizlerimize bırakılması da Marmara Denizi’nin bir çöp yığını hâline gelmesine neden oldu bugüne kadar. Şimdi, böyle bir süreçte, elbette ki müsilaj yaşandığı zaman Bakanlığın hızlı bir şekilde sürece müdahale etmesini, 22 maddelik bir acil eylem planı çıkarmasını, bir bilim kurulu oluşturmalarını olumlu görebiliriz, takdirle karşılayabiliriz ama şunu da Komisyonunda sorduğumuz gibi yine burada soruyoruz: Yirmi yıldır ülkeyi yöneten bir iktidarsınız, bu şekilde müsilajın bir mesaj mı vermesi gerekiyordu, denizlerimizin üzerinin bir anda müsilajla kaplanması mı gerekiyordu? Çünkü biz kirlletmeye devam ettikçe, ne kadar arıtma yaparsak yapalım bu arıtmaların da faydası olmayacağı görünüyordu ve gerekli önlemlerin alınması, bu kirlletmenin azaltılmasına yönelik önlemlerin alınması, şehirleşmenin kontrollü yapılması gerekiyordu ama bunlar yapılmadı ve biz, bugün, bu tartışmayı burada yapıyoruz, işte önlemler almaya çalışıyoruz.

Başta da söylediğim gibi, getirilen kanun teklifinde sınırlı bir düzenleme yapılmış ama yine de getirilmiş olmasını olumlu karşıladığımı belirtmek istiyorum hızlı bir şekilde. Komisyon Başkanımız Sayın Mustafa Demir’in de bu konudaki samimiyetine inanıyorum ama yine de içeriğiyle ilgili tartışacağımız önemli şeyler var.

Yapılması gereken çok çalışma var ancak bu maddeler gelirken başka bazı acil şeylerin de getirilmiş olmasını tercih ederdim çünkü her konu, her şey birbiriyle bir etkileşim hâlinde ve bütünsellik içeriyor. Örneğin, ben, bu kanun teklifinde Marmara havzasındaki hidroelektrik santralleri ve termik santrallerin denizden çekerek kullandıkları soğutma suyuyla ilgili de bir düzenlemeyi görmek isterdim çünkü

günde 9,8 milyon metreküp soğutma suyu çekiliyor, sonra, yine bu firmalar, bu santraller binlerce metreküpü 35 santigrat gibi bir sıcaklıkta denize geri veriyorlar. Bu da özellikle Marmara Denizi'nde oluşan kirliliğin en önemli etkenlerinden bir tanesi.

Bunun yanında, ciddi anlamda bir sorun teşkil eden, kirlilik anlamında bir sorun teşkil eden Ergene havzasıyla ilgili daha net düzenlemelerin yine bu düzenlemenin içerisinde getirilmesini beklerdim. Ancak sadece arıtmalarla ilgili, ileri biyolojik arıtmaların acilen yapılmasıyla ilgili düzenlemeler üzerinde durulmuş. Evet, Komisyonda da tüm arıtmaların ileri biyolojik arıtmaya dönüştürülmesi ve bundan sonraki yapılacak olan arıtmaların da ileri biyolojik arıtma olarak yapılması gerektiği konusunda Komisyon üyeleri olarak hemfikir olduk. Ancak getirilen düzenlemede yine sıkıntılı şeyler var. Örneğin, belediyelerin yapmaları gereken arıtma tesislerinin yap-işlet-devret modeliyle yapılması getiriliyor. Komisyon toplantılarında da bu modelin kötü uygulamalarından dolayı konuya şüpheyle yaklaşmıştık.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Marmara hâlâ alıcı bir ortam olma özelliğini koruyor, bu değişmedi. Deniz altındaki biyoçeşitliliğin azalması, su kalitesindeki bozulma, hipoksi yani oksijen eksikliği hâlâ devam ediyor, deniz çayıruları zarar görmeye devam ediyor.

Şimdi, buradan baktığımızda, siyasi ve rantsal yaklaşımların bir kenara bırakılıp müsilağ ve denizlerdeki kirliliği birilerine fırsat kapısı hâline getirmeden, samimi şekilde çözmemiz gerekiyor. Bu konuya da 29'uncu maddedeki düzenleme iyi bir örnekti. Ancak biraz önce aldığım bir bilgiyle bu maddede yeniden bir düzenleme yapılacağını öğrendim. Bunu da olumlu bulduğumu paylaşmak istiyorum.

Ayrıca, aslında kirlilik, denizlerimizdeki kirlilik sadece Marmara'yla ve boğazlarla sınırlı değil. Evet, alt ve üst akıntıyla Marmara Denizi bugün durağan yapısıyla acil bir alarm veriyor ancak Karadeniz, Ege ve Akdeniz'deki kirliliğin üzerinde de durulması ve acilen onlarla ilgili, bu denizlerimizle ilgili de önlemler alınması gerekiyor.

Şimdi, değerli Komisyon üyeleri, biraz maddelere de ben değinmek istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Toparlayabilir miyiz Emine Hanım.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Toparlayayım ama son konuşmacı olduğum için...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Son değilsiniz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sondan bir önceki sanırım.

Bir sınırlama getirildiğini görüyorum.

Öncelikle, madde 1'le ilgili ben de bir eleştiri getirmek istiyorum. Ben de bir inşaat mühendisiyim, mesleğim icabıyla da... Devlet Su İşlerinin yaptığı baraj, gölet, depolama tesislerinin hangi amaçla kullanılacağına dair kararı Cumhurbaşkanının vereceğine dair bir düzenleme getiriliyor. Şimdi, Devlet Su İşleri, gerçekten, Türkiye'de sulama sistemleriyle ilgili, su kaynaklarımızın korunmasıyla ilgili ciddi çalışmalar yapan çok önemli bir kurum ve sonuç olarak, uzmanlık alanı gerektiren, bilimsel olarak çalışan bir kurumda, uzmanlık alanı olmamasına rağmen son kararı neye göre, hangi kriterlerle Cumhurbaşkanı verecek? Şimdi, zaten bu bir kurum ve kendi içinde Türkiye'de önceliklendirilmesi gereken yatırımları, yatırımların boyutlarını, ihtiyaçları analiz ederek ve projelendirerek yapan bir kurumda neden Cumhurbaşkanına böyle bir yetki veriliyor? O zaman, şunu anlıyoruz biz bu düzenlemeden: Bundan sonra Devlet Su İşlerinin yapacağı projeler tamamen siyasi anlamda değerlendirilecek ve buna göre yönlendirilecek, buna göre önceliklendirilecek, ülkenin ihtiyaçlarından çok AK PARTİ iktidarının

ihtiyaçları ya da işte, topluma vermek istediği mesajlar önceliklendirilecek. Bu da tamamen bilimden uzaklaşmaya neden olacak ve toplumun, halkımızın, bölgelerimizin sorunlarının çözümünden de uzaklaşmaya neden olacak.

Şimdi, diğer bir konu, madde 8’de boğazlar, Susurluk havzası dâhil, Marmara Denizi hidrolojik havzasında ve İstanbul, Bursa ve Kocaeli’nin tamamındaki yerel yönetimlere ileri atık su arıtma çamuru işleme ve bertaraf tesisi ile atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri gibi atık alanına yönelik altyapı yatırımı yapma yükümlülüğü getiriliyor. Evet, güzel, bunları, bunların bir an önce acil bir şekilde yapılmasıyla ilgili hep Komisyonunda konuştuk. Ancak kanundaki düzenlemede belediyelere altı aylık bir süre getiriliyor ve eğer yerel idarelerce yapılamaması durumunda Bakanlık kendisi bu yatırımları yapacak. Yaptığı harcamalar ilgili yerel yönetimin hazine veya İller Bankası paylarından mahsup edilecek. Maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları yine Cumhurbaşkanı belirleyecek.

Şimdi, Komisyonunda da birçok belediyemizle ilgili bu konuyu tartıştık ve bu arıtma tesislerinin yapımıyla ilgili ciddi problemler olduğunu gördük. Ben İstanbul’la ilgili bir iki örnek vermek istiyorum. Çok detayına girmeyeceğim. Yine, İstanbul Vekilimiz, Komisyon üyesi Sayın Gökhan Zeybek detaylı bir şekilde İstanbul’la ilgili konuştu ama Komisyonunda İSKİ Genel Müdürü Raif Mermutlu’nun verdiği bazı örnekler vardı ve bu örnekler üzerinden, aslında sorunların çözülmeden altı ay gibi bir süre verilmesi ve bunun Bakanlık tarafından yapılacak olması birbiriyle çelişen şeyler. Şimdi, nedir ihtiyaç olan? İSKİ bünyesinde bugün 10 adet ileri biyolojik atık su arıtma tesisi var, yapımı devam edenler var, planlama aşamasında olan tesisler var ve günde yaklaşık 4,5 milyon metreküp su arıtılıyor. Evet, acilen bu tesislerin hayata geçirilmesi gerekiyor ama sorunlardan biri -Komisyonunda da konuşmuştuk bunu- arazi sorunuydu. Merkezî yerlerde -Sayın Zeybek’in de söylediği gibi- bu sorun nasıl çözülecek? Evet, yapılınsın ileri biyolojik arıtma ama sorun, yerelde baktığımız zaman ciddi engeller teşkil ediyor. Mesela Kadıköy Moda’da nasıl alan açılacak?

Yine, ikinci sorun finans sorunu. Yine, Genel Müdürüm Başakşehir’de yaşadıkları sorunu Komisyona taşımıştı. Neydi? Evet, arazi bulunuyor, arazi talep ediliyor ama Millî Savunma Bakanlığı tarafından reddediliyor. Yine, Tuzla Pendik’te 250 bin metreküplük ileri biyolojik arıtma tesisi planladıklarını ama Savunma Sanayi Müsteşarlığının olumsuz cevap verdiğini söylemişti Komisyonunda.

Şimdi, altı aylık bir sürede bu planlamanın yapılabilmesi için bir belediyenin arazi sorununu çözmüş olması ve bu planlamayı yapabiliyor olması lazım. Bunlar çözülmeden... Altı ay içerisinde bunların çözüleceğiyle ilgili, siz Bakanlık olarak söz veriyor musunuz? Belediyelere böyle bir yardımda, destekte bulunacağınızın sözünü veriyor musunuz?

Bu anlamda, ya, bu altı aylık sürenin yeterli... Evet, acilen yapılması önemli ama altı aylık süre gerçekçi bir süre değil. Yerel yönetimlerle bu süreyle ilgili bir istişare yaptınız mı Bakanlık olarak? Onlardan bir ön bilgi, bir görüş aldınız mı? Neye göre altı ayı belirlediniz? Birinin kafasından hani “Altı ay süre verelim.” diye mi geçti? Bu konulara daha bilimsel yaklaşılmalı, daha planlı ve programlı gidilmeli.

Finans ihtiyacı için, gördüğümüz kadarıyla yap-işlet-devret modeli düşünülüyor ve belediyeler aslında bu sisteme zorlanıyor. Getirilen kanun teklifiyle belediyelerin bu sisteme zorlandığını da görüyoruz.

Mesela, bu kanun teklifinde yine şunun getirilmesini beklerdim ben: Belediyelerin Bakanlığa ödediği katkı payları var. Bu katkı paylarını artık Bakanlık almasa ve belediyeler ödedikleri katkı paylarını bu arıtma tesislerinin yapımında kullansa; bununla ilgili bir düzenleme neden getirilmedi bu kanun teklifinin içerisinde?

Atıkla ilgili katkı paylarının yani belediyelerin Bakanlığa vermiş olduğu katkı paylarının belediyelere geri ödenmesi, bundan sonra alınmaması hatta ödenmiş olanların geri ödenmesi... Ben Bakanlığa bununla ilgili bir soru önergesi göndermiştim “Bu alınan paylar nerelerde kullanılıyor?” diye ama bir cevap gelmedi bununla ilgili. Bunun da yapılması gerekiyor. Yani belediyeler burada çok zor durumda kalacak.

8’inci maddenin yeniden gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum ve maddeler görüşülürken tekrar göz önüne alınmasını öneriyorum.

Yine, bununla bağlantılı olarak, 6’ncı maddede getirilen düzenlemeye değinmek istiyorum. 6’ncı maddede getirilen düzenleme olumlu bir düzenleme, teşviklerle ilgili. Özellikle bir sanayi tesisi kullandığı suyu arıttıktan sonra kendi tesisinde yeniden kullanıyorsa harcadığı enerjinin yüzde 100’ü devlet tarafından yani Çevre ve Şehircilik Bakanlığından karşılanacak. Bu olumlu bir teşvik, bu olumlu bir düzenleme ancak belediyelerle ilgili, yerel yönetimlerle ilgili, özellikle gri su kullanımıyla ilgili, belediyelerin teşvik edilmesi yönünde böyle bir düzenleme yapılsa olumlu olmaz mıydı? Yerel yönetimlerle ilgili, yine OSB’lerle ilgili bir düzenlemenin bu maddeye ben eklenmesini öneriyorum. Eğer altı aylık süre içerisinde belediyelerin arıtma tesislerini yapması isteniyorsa onların da biraz daha gelirlerinde rahatlatma sağlanması gerekiyor çünkü ciddi anlamda finans problemleri var.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Emine Hanım, müdahale etmek istemiyorum ama hakikaten...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben, evet, müdahale ettirmeden bitiyorum zaten, bitiriyorum, bitiriyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Tamam efendim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Diğer maddelerle ilgili görüşlerimi de maddelerin sırası geldiğinde belirteceğim. Anlayışınız için de teşekkür ediyorum. Birbiriyle bağlantılı maddeler olduğu için ve maddelere gelmeden görüşlerimi bildirmek istediğim için biraz uzun oldu.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, teşekkür ederiz.

Süleyman Bey, buyurun.

Sonra, Çevre Mühendisleri Odası Başkanı Ahmet Kahraman Bey de beş dakikalık bir konuşma yapacak ve geneli üzerindeki görüşmeleri bitirmiş olacağız.

Buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, görüşmelerin başında Sayın Bakan Yardımcımız -tutanaktan okuyorum- şöyle bir cümle kurdu: “Yerel yönetimden bahsediyorsunuz, yerel yönetimler İstanbul’da nasıl, gemilerden sintine, slaç ve slop yani atık alımı hizmetini yapıyorsa aynı hizmeti Muğla Büyükşehir Belediyesinin de yapması lazım değil mi? Yapmıyor.” dedi. Muğla Büyükşehir Belediyemizin denizden atık alımı hakkındaki bir hizmeti olmadığını ifade etti, hatta -yine tutanaktan söylüyorum- “Bir tane teknesi yok.” dedi. Öncelikle bunu ben bir düzeltmek istiyorum. Sayın Başkan, şu, elimizde, Akyaka’ya ait 2 tane izin listesi, çevre ve izin lisans belgesi, şu da Göcek Atık Kabul Tesisi Lisans Belgesi. Şu da toplamda 7 adet, Sayın Bakan Yardımcımız, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’nün Atık Alım Gemisi Lisans Belgesi. “Gemisi yok, teknesi yok.” demişti, şunlar da Muğla Belediyesine ait tekneler, şunlar da tesisler. Bunların özellikle de görülmesini, bilinmesini istiyorum. Yani her şeyden önce, Muğla Büyükşehir Belediyesine ait Göcek ve Gökova’da olmak üzere 2 tane atık alım tesisimiz, 7 tane de atık alım tekneimiz var.

Ayrıca, Muğla Büyükşehir Belediyemiz atık alım tesisini artırmak için birçok defa girişimde bulundu. İlgili kanuna göre “Yalnızca imar planında iskele olarak geçen yerlerde atık alım tesisi kurulabilir.” deniliyor. Muğla’da atık alım tesisine uygun 2 iskele zaten kuruldu, Göcek ve Gökova. Çöktürme bölgesinde de yapmak istedi belediyemiz ancak imar planında iskele olarak geçmediği için yapılamadı. Aynı şekilde, Karacasöğüt’te yapmak için başvuruldu, iskele olarak gözükmüyor çünkü Karacasöğüt, Bakanlık “İhaleye girsin belediye.” cevabını verdi. Sormak isterim: Bir yerel yönetimin ihaleyle kendi sınırları içerisindeki iskeleyi aldığı nerede görüldü? Yani “İhaleyi kim aldı?” dersanız, tahmin edin, tabii ki MUÇEV aldı. Karacasöğüt’ün yan iskelesi atık alım tesisi için verildi, oraya dair planı hazırladı Büyükşehir Belediyemiz, o plan da hâlâ daha onaylanmadı. Dolayısıyla Muğla Büyükşehir Belediyemizi denizlerden atık alım konusunda eleştirmeden önce Bakanlık tarafından çıkarılan bu pürüzleri konuşmak gerekiyor. Esas sorun, bu hizmetlerin kamu eliyle yapılmamasıdır, yerel yönetimlerimiz eliyle, kâr amacı gütmeyen bu hizmetlerin yapılmasının önü açılmasıdır diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Çok teşekkür ederiz.

Çevre Mühendisleri Odası Genel Başkanı Ahmet Bey, buyurun.

Süreniz beş dakika.

ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AHMET DURSUN KAHRAMAN - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli hazırun; bu, önemli, bizim için önemli. Tabii ülke için de önemli ama mesleki anlamda önem verdiğimiz böyle bir kanun üzerinde değişiklik yapmakla ilgili teklifi tabii ki biz de bir değerlendirdik, okuduk ve detaylarını mutlaka kamuoyuyla paylaşacağız. Ben buraya gelirken aslında meslektaşlarımız ya da çevre mühendisliği anlamında bir -konuşma metni demeyeyim de- konuşma rotası hazırlıyorum, yalnız buraya gelince kafam karışıyor benim.

Şimdi, öncelikle, şunu sakın yanlış anlamayın, çok teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için ama konu Çevre Kanunu, konu çevre, konu iklim tahribatı, konu kuraklık. Bizlerin, çevre mühendislerin, bu işin eğitimini almış kişilerin böyle önemli bir konuda, bir kanun değişikliği içinde son bir günde haberimiz olup da kısa ve beş dakika şartıyla söz alabilmemiz biraz can yakıcı ama yine de teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Şimdi, burada, dedim ya, kafam karışıyor. Mesela “ileri biyolojik atık su arıtma tesisi” diyoruz yani bu kelimeyi kanuna yerleştirdiğimiz zaman bu işin çözülebileceğini düşünüyoruz çünkü aslına baktığımızda deşarj standartları önemlidir ve deşarj standartları 1983’te çıkan Çevre Yasası’yla beraber zaman içinde oluşmuştur, tasarlanmıştır, yasalaştırılmıştır, esnetilmiştir maalesef, şekle sokulmuştur ama bunların biz adını koymadan bunun adına “ileri biyolojik” diyebiliriz, “çok ileri biyolojik atık su arıtma tesisi” diyebiliriz. Bu, yeterince bizim derdimizin çözümünü tanımlıyor mu? Tanımlamıyor. Çünkü şu bir gerçek ki yani ne kadar iyi kanun, yönetmelik çıkarırsanız çıkarın aslolan uygulamadır. Uygulamaya baktığımızda da geçmişe dönük olarak mesela, İstanbul’dan... Aslında, ne Marmara’nın Van’dan bir farkı vardır ne Kaz Dağları’nın Rize’den bir farkı vardır. Marmara’da sürekli konuşulan atık su ön arıtma tesisidir. Bakın, Marmara’da, İstanbul’da atık su ön arıtma tesisi yoktur. Bunların hepsi terfi merkezidir yani İstanbul’un suyunun yüzde 65-70’i hiç arıtılmadan denize verilmektedir; bugün de bu böyledir, onlarca yıldır da bu böyleydi çünkü orada “atık su ön arıtma tesisi” dediklerimiz aslında ince ızgara, kaba ızgara, kum tutuculardır. Yani bunlar aslında oradaki pompaların sağlıklı çalışabilmesi, arızaya geçmemesi için zaruri donanımlardır. Yani orada tutacağınız bir pet şişe, bir dal, bir araç lastiği, bir taş... Bu taşı denize atarsanız orada müsilağa yol açmaz yani orada tutulanlar müsilağa

yol açmıyorlar, orada tutmadıklarımız müsilağa yol açıyor. İstanbul'un bugün 7 milyon metrekep/ gündür ve bunun yüzde 65'i hâlâ hiç artırılmadan... Biz buna -maalesef literatüre yerleşmiş- "atık su ön arıtma" diyoruz. O ön arıtmanın içindeki "arıtma" kelimesi belki biraz yüreğimizi serinletiyor ama durum bundan çok daha farklı.

Şimdi, uygulamaya bakıyoruz, uygulamada bizim gördüğümüz, burada sonuçlarını yaşadığımız şöyle bir şey var: Kamu gücünün denetimdeki varlığı ya da zayıflığı. Biz bunu çevre görevlisi uygulamalarından, hatta artık CED raporları... Bu mevzuatları değiştirmeden burada tanımlar üzerindeki rahatsızlıkları gidermeden, dediğim gibi, kanunu ne kadar güzel yaparsak yapalım uygulamayı, esas mevzuatı, uygulamayı bir defa gözden geçirmemiz lazım. Yani müsilağ zamanında, müsilağ döneminde müsilağı gördüğümüz an ile görmediğimiz an arasında Marmara'daki facianın arasında bir fark yoktur. Müsilağ, aslında, oradaki fitoplanktonların, onların kendi şenlikleridir yani biz onu görüyoruz ama onun arkasındaki Marmara bizim bildiğimiz Marmara, geçtiğimiz haziran ayındaki Marmara'dan şu anda bir farkı yok; bu, gelinen son noktadır. Bunu biz başlangıç olarak kabul etmekte zaten geç kaldığımızı görüyoruz. Bizim önerimiz, meslek kuruluşu olarak önerimiz bu "çevre hizmeti" "çevre danışmanlığı" tanımlarının içindeki çevre mühendisliğinin tanımını bir defa netleştirmek lazım. Bakanlıkça, ilgili yönetmeliklerce belirlenecek kişiler tarafından yürütülür. Bakın -bunların kelimesinin- o kriterlerin konulması lazım. Bu, bir meslek şovenliğinden çıkmış bir talep değildir. Burada çünkü asıl amacımız, kamu gücü olmadan bu işin yürütülemeyeceğidir.

Mesela, benim kıyı kaptanlığı ehliyetim var. İşte, bu 29'uncu maddeye bakıyoruz, orada bahsedilen donanımlar, mesela, teknenin çıpa atmasına engel değildir, o donanımları kullanırsanız da çıpa atmak zorundasınız. Yani oradaki o bağlantı noktalarını falan kullansanız da demir atacaksınız, demir atmadan olmaz bu iş. Yani o gerekçeyi de belki bir düzeltmek lazım ama Çevre Ajansının aslında -dediğim gibi daha önceden- kamu gücünün zayıflatılması, ya buradaki direksiyona sermayenin oturması gibi gidişatları Çevre Ajansında da biz bu endişeyle karşılamıştık. Bakınız, şimdi, Çevre Ajansı ile ilgili belirtilen söylem şu: İşte, çevre koruması üzerindeki planlamaları yapmaktadır yani söylem odur ama karşılaştığımız durumda orada bir özelleştirme kokusu var. Yani oradan farklı bir şey doğuyor. İkisi birbiriyle çelişen yani orada yat limanı olmayacak ama yat limanı olacak. E, bu ikisi çevreyi korumak ve bunların oluşumu aslında birbiriyle çelişkili. Yani burada Çevre Ajansı; avukat, hâkim, savcı 3'ü birden olacak, bu bir şeydir.

Teşvikler, evet, doğrudur belki daha başka teşvikler de getirilmelidir ama bu teşviklerin kaynağı belirtilmemiştir. Burada yine kamunun üstünden mi çıkacaktır bu teşvikler yani bizlerin sırtından mı çıkacaktır? Çünkü bizlerin sırtından çıkacaksa bunun da bir düşünülmesi lazım. "Kirlenen öder." diye bir prensip var yani endüstriyel faaliyetleri sonucunda endüstriyel faaliyetlerinin sonucu bir kirlilik yaratıyorsa kendi ticaret faaliyeti içinde bu kirliliğin bertarafının bedelini aslında kirliliği yaratan ödemelidir.

Sanıyorum sürem...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Son cümlelerinizi...

ÇEVRE MÜHENDİSLERİ ODASI BAŞKANI AHMET DURSUN KAHRAMAN – Son cümlemi, peki.

Dediğim gibi ve dikkat çekmek istediğim noktalar... Kesinlikle şunu demek istemiyorum: Bu, meslek şovenliği değildir; bu tür çalışmalarda, bu tür çevre çalışmalarında bizim mesleğimizin pozisyonunun belirlenmesini istiyoruz, bu maalesef değildir. İşte, perşembe günü de toplantıya katıldım, bir alt komisyon toplantısına, orada da "Çok kısa." notuyla söz aldım. Tabii ki bu konularda daha fazla

iç istişarede bulunmak, otuz yıllık Oda birikiminin, oradaki hafızalarımızın da paylaşılmasını... Çünkü bilginin paylaşıldıkça kıymetlendiğini düşünüyoruz ve bunları paylaşabilecek ortamları da yakalamak istiyoruz. Konuyla ilgili daha detaylı görüşlerimizi de zaten kamuoyuyla paylaşacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Tabii, Ahmet Bey’in işaret ettiği ön arıtmayla suların deşarjı konusu komisyonlarda da çok tartışıldı; gerçekten, arıtma yaptık zannediliyor ama ortada arıtma falan yok.

Geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladık.

Maddelere geçilmesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yirmi dakika ara veriyoruz arkadaşlar.

Kapanma Saati: 18.13

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 18.45****BAŞKAN: Tahir AKYÜREK (Konya)****BAŞKAN VEKİLİ: Metin YAVUZ (Aydın)****SÖZCÜ: Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)****KÂTİP: Burhan ÇAKIR (Erzincan)**

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşlar, tekrar çalışmamıza dönüyoruz.

Şimdi, maddeler üzerinde görüşme yaparken arkadaşlarımızın da büyük bir çoğunluğunun talebi ve onayı üzerine, teklif üzerinde konuşma sürelerini beş dakikayla sınırlandırıyoruz. Beşer dakika meram anlatmak için yeterlidir çünkü geneli üzerinde sınırsız bir konuşma oldu, beş saat sürmüştü. Bu konuda bir...

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Konuşmalar maksadına hasıl oldu.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Maksat hasıl oldu.

Şimdi, 1'inci maddeyi okutalım.

ÇEVRE KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 15- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranları Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir, değiştirilebilir veya kaldırılabilir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Çetin Bey, siz, herhâlde, ilgili maddede söz isteyeceksiniz, değil mi?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – 1'inci madde üzerinde de söz istiyorum, aslında 2'nci maddeydi ama...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Tamam.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Çetin kardeşimin çok emeği var Sayın Başkanım, iki dakika da benden ilave edebilirsiniz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki.

1'inci madde üzerinde 3 önerge var, aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 1 – 18/12/1953 tarihli ve 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 15- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranları ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri de alınmak suretiyle Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir, değiştirilebilir veya kaldırılabilir.”

Gökhan Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 1'inci madde üzerinde Mürsel Bey konuşacak.

Mürsel Bey, konuşma süremiz beş dakika.

Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Bunda az konuşacağım Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bu madde, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi yönetim biçiminin yine garip bir uygulaması olarak görülmektedir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranlarının belirlenmesi ve değiştirilmesinin Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılmasının dünyada örneği var mıdır, bilmiyorum, şimdi sizlere soruyorum Sayın Başkan. DSİ tarafından inşa edilen barajların amacı değiştirilebilir. Mesela, sulama barajları, enerji barajlarına dönüştürülebilir veya özelleştirilebilir, satılabilir bunlar. Su rezervlerinin doğru kullanılması, doğru planlanması, doğru yönetilmesi lazım. Mesela “ilgili bakanlık” dediniz. “İlgili bakanlık” değil de aslında hayati olan... Hayati bir meseledir: Su. Bütün dünyada önümüzdeki yıllarda savaşa söz konusu olacak tek şey vardır: Su. Bizim ülkemizde daha su bakanlığı yok. Bakın, suyu anlatıyoruz, ilgili bakanlık hangi bakanlık belli değil. Bakın, araştırmak lazım; dönüyoruz, Cumhurbaşkanlığına bağlıyoruz. Sadece bir kişi her şeye yetemez. Öncelikle, bizim ülkemizin Kabinesine su bakanlığının kesinlikle bakanlık olarak eklenmesi gerekiyor. Suyun, yer altı sularının doğru planlanması, vahşi sulamalardan vazgeçilmesi, tarım sulamasının bilinçli bir hâlde elde edilmesi lazım. “Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde bürokrasi azalacak.” dendi fakat barajlardaki maksat oranlarının belirlenmesi için bile Cumhurbaşkanının onayının beklendiği bir duruma gelindi. Artık neredeyse yağmur duasına çıkılırken bile köylü Cumhurbaşkanından izin alacak hâlde geldi. Tek kişinin 84 milyonu yönetemediği, kurumların yetkilerinin elinden alınıp tek kişiye verildiği bir yönetim şekli iflas etti ve bu, net bir şekilde ortadadır. Benim önerim, bu maddenin tekrar geri çekilerek düzeltilmesidir Sayın Başkan.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Önerge üzerinde başka söz isteyen...

ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bu önerge üzerinde mi konuşacaksınız?

ULAŞ KARASU (Sivas) – Evet, bu önerge üzerinde.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Çok kısa bir şeye değineceğim: Devlet Su İşlerinin tarihine baktığımızda, Devlet Su İşleri, Cumhurbaşkanı yetiştirmiştir ama şimdi tutuyorsunuz, Cumhurbaşkanı yetiştiren Devlet Su İşlerinden Devlet Su İşlerinin yetkilerini alıp Cumhurbaşkanı veriyorsunuz. Yani bu kurumları bu kadar zayıflatmanın, bu kadar işlevsiz hâle getirmenin bir anlamı yok. Burada yetkinin Devlet Su İşlerinde kalması gerekmektedir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Çetin Bey, buyurun.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan Yardımcısı, değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, 2'nci madde üzerinde Kayseri özelinde söz alma adına, kooperatif mağdurlarının sorunlarını giderecek kanun teklifi adına buradayım ama 1'inci madde üzerinde söz alma gereği duydum çünkü burada, suyun nasıl kullanılacağı yetkisi Cumhurbaşkanına veriliyor. Yani aslında her şeyin suyu çıkmış durumda. Bu ülkenin kurumları var, kuralları var, bakanları var, bakanlıkları var yani tek bir kişi her şeye karar mı verecek? Yani niçin böyle bir düzenlemeye gerek duyuldu, gerekçe nedir? Yani o zaman şöyle bir şey yapalım Sayın Başkan: Bu ülkede sınıf başkanlarını bile Cumhurbaşkanı belirlesin, olsun bitsin. Yani bu kadarına da gerçekten pes! Gerçekten, tarımsal alanda, tarımsal sulamada çok ciddi sorunlar yaşıyoruz ki bu karar böyle değiştikçe daha da derinleşecek. Bakınız, ilim Kayseri'den örnek vermek istiyorum. Kayseri'de bizim Pınarbaşı ilçemizden doğan Tomarza, Develi ve Yahyalı ilçemizden geçerek Seyhan Nehri'ne ulaşan Zamantı Irmağı, yıllardır bizim binlerce çiftçimizin geçim kaynağı olmuş, buradaki köylülerimiz bu suyu kullanarak ekmişler, biçmişler, çocuklarının geleceğini sağlamışlar, evinin geçimini sağlamışlar ama bu iktidar “Allah'ın suyundan para mı alınır?” diye iktidar oldu ve 2006 yılında Zamantı Irmağı'ndan da para almaya başladı. Bakınız, bu iktidar dönemine kadar yani sizin iktidarınız dönemine kadar ne Erbakan ne Demirel ne Ecevit ne Özal hiçbirisi bu alandan su almamış, tarımsal alandan su almamış ve de şimdi buradaki, Zamantı Irmağı'ndaki bu sulama kanalları da ta, 1974 yılında yapılan sular. Şimdi, çiftçilerimize “Siz Zamantı Irmağı'ndan niçin su kullanıyorsunuz?” diye öyle borçlar çıkarılmış ki bakınız, 76 bin liralık icra; su kullandınız diye. Yine, başka bir çiftçimize 78 bin liralık icra. Ya, bunu çiftçi nasıl ödesin? Ya, biraz vicdan... Bakınız, başka bir çiftçiye 52 bin liralık icra. Ve de binlerce çiftçi var Sayın Başkanım, böyle, evine “Su kullandınız.” diye icra giden çiftçilerimiz. Onun da ötesine geçmişsiniz, bakınız, DSİ 12. Bölge Müdürlüğü çiftçilere bir yazı gönderiyor. “Bu Zamantı Irmağı'nın çevresinde HES'ler var, biz bu suları HES'lerde kullanacağız, dolayısıyla ona göre ekin.” diyor ve de bunu gerekçe gösteren Bahçelik Sulama Birliği de 34 köy muhtarına yazı gönderiyor, “Arkadaş, biz size su vermeyeceğiz.” diyor. Yani çiftçiye yağmurlu havada su vermiyorsunuz. Biz de size “Ya, siz fakirden fukaradan, çiftçiden oy alıyorsunuz, zenginlere hizmet ediyorsunuz, holdinglerin iktidarısınız.” deyince bozuluyorsunuz, alınıyorsunuz, kızılıyorsunuz, “Hayır öyle değil.” diyorsunuz. Bunu nasıl açıklayacaksınız Sayın Başkan, Sayın Bakan Yardımcısı? Biriniz açıklayın. Bakın “Ekilmedik 1 metrekare alan bırakmayın.” Diyorsunuz, sonra da 34 köy muhtarına genelge gönderiyorsunuz, çiftçiye diyorsunuz ki: “Arkadaş, biz size barajdan su vermeyeceğiz.” Niye vermeyeceksiniz? “HES'ler var.” HES'ler kimin? “HES'ler de bize yakın arkadaşların.” Yani bir kişi para kazanacak diye, milyonlarına milyonlar katacak diye binlerce çiftçiye mağdur etmek nerede var, hangi vicdanda var? Bunu biriniz açıklayın Allah rızası için. Bakınız, Sayın...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Çetin Bey, su verilmiyor mu, para mı isteniyor?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Bakın, 12. Bölge Müdürlüğü diyor ki...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Aradaki ayrıntı önemli çünkü.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Aynen, su verilmiyor, su verilmiyor.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Parasını ödese de verilmiyor mu?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – “Parasını ödersen de sana su yok. Ona göre ek.” diyor. “Ben bu suyu HES’te kullanacağım. Enerji benim için çok önemli.” diyor. Sayın Genel Müdürüm, bakın, yazı burada. “Enerji benim için çok önemli. Ben size paranızla dahi su vermiyorum.” diyor. Çiftçi diyor ki: “Ben, girdi maliyetlerimin bu kadar artmasına rağmen, mazota rağmen, gübreyle rağmen ekтім. Başka geçim kaynağım yok, başka bir şansım yok yani ben burayı ekeceğim, evime helalinden ekmek götüreceğim.” Ama o kadar ileri gidiliyor ki köy muhtarlarına, 34 tane köyün muhtarına “Biz size su vermeyeceğiz. Paramı versen de su vermeyeceğiz.” diyorlar. Niye vermiyorsunuz? “E, bizim arkadaşların HES’lerine su kalmıyor.” diyor. Arkadaşlarınız kullansın HES’lerine suyu da dönüştürün, getirin, çiftçiye, köylüye verin.

İşte, biz tekrar diyoruz: Yani fakirden alıyorsunuz, zengine veriyorsunuz; garipten alıyorsunuz, fakirin fukaranın, garibin gurebanın edebiyatını yapıyorsunuz, oyunu alıyorsunuz ama hizmete geldiği zaman, zengine hizmet ediyorsunuz. Zengine hizmet etmeyin demiyoruz ama burada binlerce çiftçinin mağduriyetini görün. İşte burada, bakın, Bölge Müdürlüğünüzün gönderdiği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Süreniz bitti ama Şamil ağabeyin torpiliyle bir dakika ilave ediyoruz.

METİN YAVUZ (Aydın) – DSİ’nin yazdığı yazıyı alabilir miyiz? O DSİ’nin yazısını alabilir miyiz?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Sayın Genel Müdür Yardımcıma ilettim DSİ’nin yazısını, tabii, size de...

METİN YAVUZ (Aydın) – Bize iletebilir mi onu?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Tabii ki Sayın Başkanım.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Şimdi ben orada şunu anlamıyorum: Hem para cezası gönderilmiş hem de “Su vermiyoruz.” Oradaki çelişkiyi anlamıyorum ben yani madem su verilmemiş, o para cezası neyle ilgili? O ifade de bir çelişki var, onu bir açıklarsanız sevinirim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Çetin Bey.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Bakın, Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; şunu açıklamak istiyorum: Özetle, çiftçi 1974 yılında yapılan kanalları kullanmış, kanalların çoğu kırılmış vesaire; çiftçi buradan, ırmaktan su alınca yüzde 200 farkla ceza olarak parasını almış, demiş ki: “Arkadaş, sen ırmaktan su aldın, sana yüzde 200 ceza. Kaçak su kullandın.”

Geçiyorum burayı... Bununla ilgili icralar gönderilmiş. Sonraki yazısında da DSİ 12. Bölge Müdürlüğü diyor ki: “HES’lerde su kalmıyor. Siz su kullanıyorsunuz, vahşi sulama yapıyorsunuz ve HES’lere su kalmıyor. Ona göre ekiminizi, dikiminizi yapın.” Bu genelgeye ilaveten de Bahçelik Sulama Birliği Başkanı da 34 köy muhtarına “Arkadaş, biz, size para da olsa su vermeyeceğiz.” diyor. Geline son nokta bu yani parayla bile su yok artık, Allah’ın suyu parasıyla bile yok.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Aynı madde üzerinde başka söz isteyen? Hüseyin Bey, siz mi?

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Evet, ben.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, demin de izah ettiğimiz gibi, 1’inci maddede, DSİ’den yetkiyi alıp Sayın Cumhurbaşkanına yetkiyi veriyorsunuz.

2 tane sorum olacak DSİ Genel Müdürü buradaysa.

Şimdi, biliyorsunuz, geçen sene bu sulama birliklerindeki birlik başkanları alındı, oraya Devlet Su İşleri personeli atandı; özellikle, birliklere, sulama birliklerine. Biz o zaman da söylemiştik, şöyle demiştik: “Siz bunları aldıktan sonra, yarın, bu sulama birliklerini özelleştirecek misiniz?” Şimdi burada 2 tane soru var. Sayın Başkanım, Sayın DSİ Genel Müdürü buradaysa ona da Sayın Bakan Yardımcılarına da soruyorum: Acaba siz bu yetkiyi, DSİ’nin yetkisini Cumhurbaşkanına vererek... Cumhurbaşkanını bu sulama birlikleri aracılığıyla özelleştirme mi yapacak? Birinci sorum bu.

İkincisi: Yerel yönetimlerin özellikle büyükşehirlerde içme suyu için yaptığı barajlar var arkadaşlar. Örnek veriyorum, maalesef, ihale yapılması için bu iktidar bizim belediyelerimizi zorluyor; bakıyorlar çaresi yok, İller Bankasının aracılığıyla veya Devlet Su İşleri aracılığıyla ihalesi yapılıyor ama üçüncü parasını büyükşehir belediyeleri ödüyor. Örnek vereyim, İkizdere Barajı Aydın’da. Siz büyükşehir belediyesine satmadınız mı, parasını almıyor musunuz?

METİN YAVUZ (Aydın) – Ödeyemiyordu; satma değil o ya, yapma gözünü seveyim! Bunu anlayamıyorsunuz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Satıldı, 600 milyon civarında.

Şimdi, siz, yarın, Cumhurbaşkanı talimat verdiğinde, bizim içme suyu olan barajı, bizim ihtiyacımız var, enerjiyi orada kullanacağız, bu suyu oraya kullanacağız veya tarıma vereceğiz... Aydın bölgesini susuz bırakma yetkisini alıyor musunuz? Öyle görüyorum yani. Seçim arasında “Kardeşim ben bir hafta boyunca suyu vermiyorum Aydın’a.” Bu ne demektir? Aydın Büyükşehir Belediye Başkanı çalışmıyor anlamına gelir. Acaba buna hazırlık mı yapıyorsunuz? İkinci derece soru işareti bu. Yani siz, Devlet Su İşleri, peki, Cumhurbaşkanına bağlı değil misiniz? Bu yetkiyi neden Cumhurbaşkanına veriyorsunuz Sayın Bakan Yardımcısı, bu konuda sizden bilgi talep ediyorum.

İkincisi, yine, Çetin’in dediği gibi, arkadaşlar, bizim de bölgemizde baraj var. Örneğin, nehirde akan suyu özellikle... Çine’de adam geçen sene pamuk ekmiş. Peki, Devlet Su İşlerinin -bu daha önce pamuk ekmedi- bu vatandaş, çiftçileri Ziraat Odası aracılığıyla toplayıp da “Kardeşim ben size bu sene su veremem. Pamuk ekmeyin.” demesi gerekirken vatandaş pamuğunu ekmiş...

METİN YAVUZ (Aydın) – Bu, bu değil ya!

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Daha yeni ya, bir saat önce beni aradı. “Sayın Vekilim, Devlet Su İşlerinden bize talimat geldi.” diyor. O bölgede -zaten kıraç olduğu için- en az 6-7 su veya 8 su vermesi gerekirken 4 suda bırakıyor. E, adam ekmiş, masraf etmiş. Şimdi, 8 su vermediğiniz zaman o pamuğa, kesinlikle oradan pamuk alamaz ve hepsi yanıp gidecek. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Şimdi, mevzular şu değerli arkadaşlar: Bu konuda, bu konuda...

METİN YAVUZ (Aydın) – Bir dakika, bir dakika, Hüseyin Ağabey, bak...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Hüseyin ağabey, su konusu önemli ama bunu başka bir mevzuda konuşalım, burayla alakası yok.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – İşte, şöyle: Yani siz bunu Cumhurbaşkanına devrettiğiniz zaman, Cumhurbaşkanı burada Aydın’ın sorunlarını, Aydın’daki Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğündeki genel müdürden daha iyi biliyordur veya oradaki sorunu yerel yönetimlerdeki belediye başkanından daha iyi biliyordur anlamına geliyor.

METİN YAVUZ (Aydın) – Hüseyin ağabey, bak, orası yanlış.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Zaten Cumhurbaşkanına bütün yetkileri hepimiz verdik. Yani “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” dedik, Atatürk bize emanet etti; biz doksan yedi sene sonra, gittik tek adama yetkiyi verdik yani. Daha yetmiyor mu? Bu konuda bu maddeyi ya geri çekin ya da yerel yönetimlere devredelim.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Gökân Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; 1’inci maddeyle ilgili söz almış bulunuyorum. Devlet Su İşlerinin yaptığı baraj, gölet, depolama tesislerinin hangi amaçla kullanılacağına dair kararı yani maksat oranını Cumhurbaşkanının vereceği hükmüyle ilgili, burada hâlâ Devlet Su İşleri ve ilgili Bakanlık tarafından açıklanmayan bir konuyla ilgili soru soruyorum. İstanbul’un içme suyu ihtiyacını karşılamak için 2015 yılında temeli atılan, 2018 yılında bitirilmesi öngörülen, daha sonra 2020 yılında 2’nci kez ihalesi yapılan, 2022 yılının sonunda bitirilmesi öngörülen Melen Barajı’yla ilgili olarak Devlet Su İşleri bugüne kadar ne işlem yapmıştır? Yani 2020 yılında meydana gelen, Sayın Veysel Eroğlu’nun yanlış tercihleri, yanlış mühendislik hesapları yüzünden gövdesinde derin çatlaklar oluşan Melen Barajı’yla ilgili olarak Devlet Su İşlerinin yapmış olduğu 2’nci ihaleyle ilgili hiçbir ilerleme sağlanamadığı gibi, İstanbul gibi büyük bir metropolün içme suyu sorunu devam etmektedir. Burada maksat oranlarını içme, sulama ve enerji amaçlı belirleme ve bu oranları değiştirme yetkisini Cumhurbaşkanına veriyoruz. Burada kritik olan soru şu: Bir şehrin kullanacağı içme suyu oranını Cumhurbaşkanı ya da Devlet Su İşleri neden değiştirme ihtiyacını hisseder? Bir, yaşamın en temel hakkı olan suya yani temel bir hak olan suya ilişkin hangi gerekçelerle değiştirme hakkını kullanacak?

İki: Arkadaşlar, tarımla ilgili, sürdürülebilir tarım açısından Türkiye’nin artık bundan sonra kara yolu, başka otoyollar ya da köprüler yerine -bütün bilim insanlarının- yatırımları doğrudan tarımın altyapısına, sulama hizmetlerine, yem ve gübre üretim tesislerinin yapılmasına ağırlıklı olarak vermesi gerektiğini konuştuğumuz bir dönemde; sulama yani tarımın ihtiyacı olan suyu artırmaktan ziyade, maksat oranlarıyla burada görünen o ki yine “Alavere dalavere Kürt Memet nöbete!” köylünün suyunu kesecekler.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Gökân Bey.

Celadet Bey, sizin önermeniz var ama önergeyi okuttuktan sonra uygun bulursanız...

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Aynı kapsamda konuşacağım ama siz bilirsiniz Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi okuttuktan sonra şey yapalım uygun bulursanız.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben söz istemiştım Sayın Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu, Devlet Su İşlerinin, inşa edilen barajlarının kullanım ve tahsis amaçlarının; içme, sulama ya da enerji amaçlı olarak değiştirilme yetkisinin Cumhurbaşkanına verilmesiyle ilgili düzenleme, Cumhurbaşkanının Devlet Su İşlerine ait sulama amacıyla kurulmuş bir su yapısını baraj, gölet ya da diğer depolama tesislerinin kullanım fonksiyonlarını değiştirerek farklı amaçlarla -bir enerji amaçlı olabilir ya da başka amaçlarla- kullanımının önünü açacak.

Yani ben açıkçası şunu merak ediyorum, birisi bize izah edebilir mi? Yani uzman bir kuruluş var, Devlet Su İşleri gibi yılların uzmanı olan bir kuruluş var, liyakatlı binlerce mühendis yetiştirmiş bir kurum var ve bu yetki... Gerçekten Cumhurbaşkanına da acıyorum, bu kadar yetkiler verilen bir Cumhurbaşkanı nereye yetiyecek acaba? Yani bir barajın hangi amaçla kullanılacağından tutun her alanda Cumhurbaşkanına yetki verilmesi yani bu ülkede liyakati tamamen ortadan kaldıran, kurumların içini boşaltan, kurumların hafızasını boşaltan bir yapıdır. Gerçekten bunu biri bize izah ederse çok mutlu olacağız, yani nedir bunun amacı?

İki: Geçen hafta Mardin'deydim, üç gün boyunca Kızıltepe'de gezdik. Kızıltepe Ovası ve Ceylanpınar Ovası dünyayı besleyecek tarım topraklarına sahip ve gerçekten çok verimli topraklar ama burada insanlar susuzluktan kırılıyor.

Bir GAP projesi vardı, hatırlayanınız var mı arkadaşlar? 2009 yılında AKP iktidarı, 2011 yılında GAP projesinin tamamlanacağını ve bu bölgenin sulamaya alınacağını ifade etmiş olmalarına rağmen, hâlen bugüne kadar bu bölge sulanmadığı için insanlar susuzluktan kırılıyor ve tamamen yer altı suyunu dönmük kuyularla çözüm sağlamaya çalışıyorlar. Tabii, kuyularda kullandıkları enerji nedeniyle, enerji borçlarının yüksekliği nedeniyle maalesef herhangi bir kuyunun borcu sebebiyle tüm köyün elektriği kesiliyor arkadaşlar. Orada köylülerin bize ifade ettiği, bir çiftçinin kuyusundaki elektrik borcu nedeniyle en az bir hafta, iki haftalık kesintiler yaşandığı ve hem suya erişimin engellendiği gibi, en doğal hakları olan, insan hakkı olan suya erişimlerinin engellendiği gibi, aynı zamanda tüm köyün cezalandırıldığı, neredeyse bir hafta on güne varan kesintilerin olduğu; borcu olan kişiyi -tek bir kuyunun- ödemeye sevk etmek yerine, tüm köyün cezalandırıldığı bir sürecin yaşandığı oradaki pek çok köylü tarafından bize ifade edildi. Hem Ceylanpınar'ın hem de Kızıltepe Ovası'nın bugüne kadar tamamlanmayan ve milyonlarca dönüm arazisi olan bu alanda GAP projesinin neden tamamlanamadığını da sormak isteriz? Sayın Cumhurbaşkanının elinde bir sihirli değnek mi var da bu barajları hayata geçirecek? Bu kadar liyakatlı insanın olduğu ve hafızası olan bir kurumu tamamen devre dışına bırakmanın mantığını biri bize izah ederse memnun olacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Gökân Zeybek Bey ve arkadaşlarının verdiği önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, Celadet Gaydalı Bey'in bir önergesi var, onu okutup oylarınıza arz edeceğiz.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Celadet Bey.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel değerlendirme...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bizim maddeyi neden “Çıkaralım.” diyorsunuz ağabey?

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Efendim?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bizim maddeyi niye “Çıkaralım.” diyorsunuz?

Buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Şimdi, onu anlatayım size efendim.

Genel değerlendirme kısmında da değindiğim üzere, yetkilerin tek bir otoriteye teslimiyeti kurulları işlevsizleştirmekten başka bir anlam taşımamaktadır. Bakıldığı zaman, bunca kurul ve kuruluş zaten tek bir kişinin inisiyatifinde çalışmaktadır; isteği makamlar istediği kişilerle doldurulmuş durumdadır. Bir kişinin bu kadar muktedir olduğu bir ortamda bu yetkinin mantığı anlaşılamamaktadır. Şimdi, sorum şu: Siz, Devlet Su İşlerine mi güvenmiyorsunuz, yoksa Devlet Su İşlerinin kararlarına mı inanmıyorsunuz?

Bakınız, Paris İklim Zirvesi’ndeki yaklaşım ve bu bağlamda yapılan anlaşmalar hâlihazırda ekolojik olaylara yaklaşımımızı göstermiştir. Amerika’nın bu süreçte takındığı tavır, Türkiye’nin de genel tavrı hâline gelmiştir. Yani, bırakalım “karbon salınımı” adı altında atılan adımları, genel anlamda “Ekoloji mi, sermaye mi?” sorularının cevabında kazanan hep sermaye olmuş, müthiş bir ekolojik yıkım meydana getirilmiştir. Özellikle, kuraklık gibi yakın geleceğimizi tehdit eden bir gerçeklikte çözüm öneriniz gerçekten bu mu?

Ben, süreçte şeffaf yaklaşıldığını düşünmemekle birlikte eksik kalındığını gözlemleyebiliyorum. Belki de burada -gerek muhalefet gerek iktidar vekilleri olsun- bu süreçte hep bir eksiklik yaşandığını... Göllerimiz kururken, nehirlerimizin debileri düşerken yeterli önlem almak yerine hep siyasi hamasetle bu süreci yürütüyorsunuz. Peki, madem kuraklık ve iklim değişikliği gibi önemli 2 husus var “Başka ne yapılabilir?” sorusunu sormak gerekir.

Özellikle, Çevre Komisyonunda yaşanan tartışmalara bakıldığında, Çevre Mühendisleri Odası Başkanının değerlendirmesi, Komisyon Başkanı tarafından siyaset yapmaması gerektiği gerekçesiyle kesilmiştir. Bakınız, Türkiye’de siyaset sadece kurum ve kuruluşlarda değil, ilkökul seviyelerine kadar düşmüş durumdadır. Dolayısıyla, siyaset aslında hayatın her yerine empoze edilmiş ve bu da beraberinde kutuplaşmaya neden olmuştur. Gel gelelim siyasilerin belirlediği politikalar yine hayatın birçok alanında olumsuz etkilere neden olmuştur. Şimdi, siyasilerin uyguladığı politikaları eleştirmek siyasi bir tutum değil, insani bir gerekliliktir; bu konuyu da eleştirmiş olmak isterim.

Şimdi, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin ana mottolarının başında “gücünü azaltan bir Cumhurbaşkanı” “yetkisi kısıtlandırılmış bir Cumhurbaşkanı” gibi ifadeler kullanılıyordu. Geline nokta, Cumhurbaşkanı, bırakın mevcut yetkilerini, suyun akışına dahi karar verecek bir pozisyona getirilmek isteniyor.

Şimdi, mühendis olarak ben bir değerlendirme yapayım. Bir proje müdürü -hangi disiplinden olursa olsun- büyük bir projeyi yürüttüğü zaman sadece görev verir ve işini takip eder, işin ince detaylarına kesinlikle girmez; yöneticilik budur. Bir projede bile böyle yönetiliyorsa, bir ülkenin yönetimi nasıl tek bir kişinin iradesine bırakılır; bunu izah etmek son derece zor.

Bu maddenin gözden geçirilmesi ve kesinlikle kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir. Bu madde olmasa ne olur, kanun teklifi ana ruhunu mu yitirir? Tabii ki hayır ama bu, teknik bir çalışmanın siyasi bir değerlendirmesidir. Yani, şöyle düşünelim, gerekçe dışında Cumhurbaşkanı dedi ki: “Efendim, tarıma ya da içme suyu değil de hidroelektrik santrallerine suyu daha fazla verelim.” Tarımda zaten ezilen, üretimden kopan emekçi bir de susuz kalırsa neticesi ne olur?

Bakınız, Cumhuriyet Halk Partisi 30 Mart 2022 tarihinde bir araştırma önergesini Meclise indirmişti; Devlet Su İşleri 12’nci Bölge Müdürlüğü’nün tarımsal amaçlı sulamaya getirdiği yasak üzerine bir önergeydi, amaç olarak HES’lerin verimliliğinden bahsedilmişti. Özetlemek gerekirse, örneğin, Atatürk Barajı özelleştirilerek sadece enerji amaçlı bir baraj olarak kullanılabilir hâle getirilebilir, o zaman Urfalı çiftçi suyunu nereden alacak? Bütün dünyada gıda üretim zincirinin zarar görmemesi için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Şimdi, Cumhurbaşkanı aynı mantıkla hareket edip her ırmakta böyle bir karar alırsa ne olacak? Çünkü ortada bir enerji krizi patlak vermek üzere; biz bu maddeyi enerji şirketleri tarafından kullanılması adına suya ambargo koymak olarak nitelendiriyoruz ve karşı olduğunuzu da belirtmek isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Celadet Bey’in önergesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Komisyonunda görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“EK MADDE 15- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranları Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir, bu oranlar DSİ Genel Müdürlüğü’nün bağlı olduğu ilgili Bakanlık tarafından değiştirilebilir.

Hayrettin Nuhoğlu

İstanbul

İbrahim Halil Oral

Ankara

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Hocam.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkan, kıymetli Komisyon üyeleri; bizim de teklifimiz “Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen baraj, gölet ve diğer depolama tesislerinin maksat oranları Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından belirlenir.” hükmünün yer almasıdır, “Bu oranlar Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün bağlı olduğu ilgili Bakanlık tarafından da değiştirilebilir.” hükmünü getiriyoruz. Bizim maksadımız... Burada teknik bir konuda insanların, yüzlerce mühendisin vermesi gereken bir kararı alıp hiç alakası olmayan bir Cumhurbaşkanı devretmenin hangi akla, hangi mantığa, hangi izana sığacağını doğrusu merak ediyorum.

Ben bir şeyi daha merak ediyorum: Doğrusu, Cumhurbaşkanımız bu yetkileri istiyor mu? Yoksa sizler ona daha yakın, daha şirin, daha tatlı görünmek için bu yetkileri kendisine veriyor musunuz? Yani Cumhurbaşkanının bu kadar yetkiyi isteyeceğini benim havsalam almıyor. Hem bir de Peygamber’imizin bir hadisi var, “Emaneti ehline veriniz.” diyor. Ya, barajın sulama suyu için mi, elektrik enerjisi için mi kullanılacağı konularından Cumhurbaşkanımız ne anlar? Biz, Cumhurbaşkanlığımızı cahil olarak suçlamak istemiyoruz ama onun ilgi alanına girmez; kimin ilgi alanına girer? Yüzlerce mühendisi bulunan, yüzlerce mühendis kadrosu bulunan Devlet Su İşlerimizin alanıdır.

Onun için, bu meselede bizim önergemiz bu suyun, bu barajın, bu göletin hangi maksatla kullanılacağına ilgili mühendislerin bulunduğu Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından karar verilmesi ama onaylanması için de ilgili Bakanlığa devredilmesidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir 1’inci madde.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşlar, önümüzde teklif metni var; maddeleri okunmuş kabul edebilirsiniz uygun bulursanız, okunsun dersiniz okuruz yani. Önergeleri okuyacağız tabii ki.

MADDE 2- 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, Kayseri İlinde aşağıdaki şartları taşıyan yapı kooperatifleriyle sınırlı olmak üzere bu madde hükmü uygulanır.

a) İnşaatların etaplar halinde yapılarak teslim edilmesi,

b) Terkin edilmemiş olması,

c) Yapımı tamamlanan etapta bağımsız bölüm malikine kooperatifçe tahakkuk ettirilen bedelin ödenmiş olması,

ç) Kooperatif tarafından üyeye konutunun tapu devrinin yapılmış olması.

Yukarıdaki şartların birlikte sağlanması halinde; konutun tapu devrinin yapılmasından sonraki dönemler için yapı kooperatifi tarafından yönetim giderleri hariç olmak üzere her ne ad altında olursa olsun yapılmış borçlandırmalar veya bu kapsamda üçüncü şahıslara kooperatif tarafından yapılan alacağın devrine ilişkin işlemler hükümsüzdür.

Birinci fıkra kapsamındaki şartları birlikte sağlayan kişilere karşı yapı kooperatifinin veya bu alacağı devralan üçüncü kişilerin yapı kooperatifi nedeniyle açmış oldukları her türlü alacak veya tazminat davaları ile bu kapsamda yapılan ilamsız icra takipleriyle ilgili olarak; ilgilinin talebi halinde bu davalarda verilen ve henüz kesinleşmemiş mahkeme kararları ile kesinleşen dava ve takiplere dayanılarak başlatılan icra işlemleri, haciz, satış ve tahliye uygulamaları durdurulur. Bu alacaklar kapsamında kesinleşen ilamlara dayanılarak devam eden takipler ile kesinleşen icra takiplerine son verilmesi için birinci fıkra uyarınca bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde borcun bulunmadığına dair davanın açıldığına ilişkin belgenin ibraz edilmesi zorunludur; borcun bulunmadığına ilişkin kesinleşen ilamın icra dairesine ibraz edilmesi halinde takip sonlandırılır.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi okutuyorum.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Komisyonunda görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde yer alan geçici 11'nci maddenin birinci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“GEÇİCİ MADDE 11- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, aşağıdaki şartları taşıyan yapı kooperatifleriyle sınırlı olmak üzere bu madde hükmü uygulanır.”

Hayrettin Nuhoğlu

İbrahim Halil Oral

İstanbul

Ankara

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Evet, 2'nci madde üzerinde Hayrettin Ağabey, buyurun.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu madde isim ortaya konularak hazırlanmış bir madde, sadece Kayseri'den ibaret bir madde gibi gözüküyor. Kayseri'deki bu kooperatif sorununu biz biliyoruz. Bizim Kayseri Milletvekilimize göre 90 bine yakın mağdur var. Bazı kesimlerde 30 bin deniyor, bazıları 70 bini geçmiştir diyor, Kayseri gerçekten bir kooperatif bataklığına dönüşmüştür ve insanlar büyük bir mağduriyet yaşıyor. Ama bu sorun Kayseri'den ibaret değildir, Türkiye'nin birçok yöresinde benzer sorunlar var. O zaman niye sadece Kayseri diyelim? Bizim önerimiz çok anlaşılır bir şeydir, diyoruz ki: Bu geçici maddedeki “Kayseri ilinde” kelimelerini çıkartalım, gerisi aynen kalsın ve bu şekilde ülkemizin her yöresinde benzer sorunlar yaşayan kooperatiflere de bir fayda sağlasın.

Önerimiz budur, kabul edilmesini bekliyoruz ama bu vesileyle 2'nci madde için bir teşekkürümü iletmek istiyorum hazırlayanlara çünkü Cumhurbaşkanına yetki verilmemiş burada.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Yetki oradan gelmiş zaten.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Yani inanılır gibi değil. Değerli kardeşim biraz evvel izah etti, inanılır gibi değil. Ben Genel Kurulda da defalarca konuşuyorum ki Sayın Cumhurbaşkanının muhtemelen bunlardan haberi yoktur. Yapmayın bunu be arkadaşlar ya, yapmayın! Belki de Külliye'de birileri -Hasan Sabbah'ın adamları diyorum ya- oraya sızmışlardır. Birileri hazırlıyor, milletvekili arkadaşlarımızın eline veriyor, onlar bazı yerlerini belki değiştirme cesaretini gösteriyorlar ama Cumhurbaşkanını gördükleri yerde hiçbir şey yapamıyorlar. İşte, onun için bu maddede “Cumhurbaşkanı” geçmiyor, onun için hazırlayan arkadaşları kutluyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Şöyle bir mesele var yani Cumhuriyet Halk Partisinin de önergesi var bu konuda. Şimdi sadece Kayseri'de çok akutmuş bu sorun, çok büyükmüş. Şimdi Ulaş Bey “Sivas'ta da biraz az da olsa, sayısı sınırlı da olsa var.” diyor. Şimdi şöyle yapılırsa, Bakan yardımcımız da burada: Genel Kurul aşamasında problem olan illeri tespit etsek ve hepsini dâhil etsek.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Sayın Başkanım, Türkiye'nin her ilinde var.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi genelleştirmeye Adalet Bakanlığı ve bazı bakanlıklar “Kooperatif hukukunu çok zedelemiş oluruz, sorun yoksa genel hüküm koymayalım.” diye iyi niyetle söylüyorlar, yanlış anlaşılmasın. Problem olan illeri yazma konusunda bir sorun yok, yani bunu yapabiliriz.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Ama “aşağıdaki şartları” diyor zaten, tarif ediyor.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Aydın'da çok var mesela yazlık bölgelerde.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım zaten “aşağıdaki şartları taşıyan” diyor yani şartları saymış, bu şartlar ister Kocaeli’de olsun, ister Konya’da, ister Trabzon’da ne fark eder o şartları taşıyorsa.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) - Teklifi hazırlayan arkadaşımızın görüşlerini alabilir miyiz?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım, sizin de söylediğiniz gibi, Genel Kurula kadar epey bir zamanımız olacak, tüm Komisyon üyesi arkadaşlar da bu konuda çalışma yapabilirler. Biz bunu yine... Grup başkan vekillerimizle tüm partilerin grup başkan vekilleri görüşürler. O zamana kadar bir zaman kazanalım arzusu içerisindeyiz, şimdilik böyle devam etmesinde fayda var.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Yani bu konuda Genel Kurul aşamasında il tespiti değil, genelleştirme diyorsunuz öyle mi?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Genelleştirmeyi...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Çetin Bey, buyurun.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle şöyle bakıyorum, Kayseri’de kooperatif mağdurlarıyla ilgili bir yasa teklifi Komisyonunda görüşülüyor ama ilimin iktidar milletvekillerinden bir kişinin bile burada olmamasını Kayseri kamuoyunun takdirine bırakıyorum ve Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu’na ben Kayseri’deki kooperatif mağdurları adına teşekkür ediyorum çünkü bugün, bu yasa, bu Komisyonunda görüşülüyorsa mimarı Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu’dur. “Nasıl?” diyeceksiniz. Kayseri’de kooperatif mağdurlarıyla bir araya geldi, akabinde bununla ilgili Mecliste basın açıklaması yapılması talimatını verdi ve bununla ilgili bir araştırma önergesi hazırlanmasını... Ve araştırma önergesini hazırladık, MHP’nin ve AK PARTİ’nin oylarıyla reddedildi ama bugün görülüyor ki bir mağduriyet var.

Ben arka planını da açıklamak isterim, niçin sadece Kayseri özelinde... Kooperatif mağdurları buraya geldiğinde -Meclis araştırması önergesi görüşülürken onlar da buradaydı ve izlediler- şunu söylediler, AK PARTİ’nin grup toplantısı var idi: “Bizi Cumhurbaşkanıyla görüştünüz, bizim bu sorunumuzun çözülmesi lazım. Biz mağduru, dar gelirli insanlarız ve -kooperatifle ilgili- satın aldığımız evleri bir kez daha bize satmak istiyorlar.” “Peki, ben AK PARTİ milletvekili değilim, nasıl olacak? İktidarın milletvekillerine söyleyin.” “Biz onlara ulaşamadık.” Meclisin İdare Amirinden ve Cumhurbaşkanının korumalarından rica ederek 3 kişi Sayın Cumhurbaşkanıyla görüştü ve akabinde Sayın Cumhurbaşkanı, Mehmet Özhaskeki’yi ve Sayın Mustafa Elitaş’ı çağırarak “Kayseri’de neler oluyor? Kayseri’deki bu sorunu çözün.” deyince bugün burada görüşülüyor. Eğer bir kişi şunu söyleseydi: “Türkiye’de neler oluyor?” Türkiye’deki bu kooperatif sorunu çözümlenmiş olsaydı Kayseri olmayacaktı. Gerçekten teşekkür ediyorum yani Kayseri adına, Kayseri’de mağduriyet yaşayan kooperatif mağdurları adına teşekkür ediyorum.

“Mağduriyet nedir?” diye sorarsanız... Bakın, Sayın Başkanım, bir kişi bir kooperatife üye olduğu zaman kooperatif kendisini feshetmediği sürece o kişi ömür boyu o kooperatifin üyesi sayılıyor. Bakınız, 2003’te kurulan bir kooperatif 2010 yılında kesin hesabını çıkarmış “Şu kadar borcunuzu öderseniz sizin tapunuzu vereceğiz ve sizinle yolumuzu kesiyoruz.” demiş; karşılıklı anlaşmışlar yani kooperatif yöneticisi “Borcu yok.” demiş, diğeri “Borcumu ödedim.” demiş. Ve yine, üye, noter huzuruyla kooperatif yönetimine demiş ki: “Ben üyelikten çıkıyorum; bütün görevlerimi yaptım, paramı ödedim.” Ama aradan on bir yıl geçiyor, bakın, 2021 yılında tam 222 bin lira borç çıkartılıyor; “Sen gene bu

kooperatifin üyesisin, bu borcu ödeyeceksin.” “Ama ben tapumu aldım.” Hatta ve hatta şehit aileleri var; evini üçüncü kişilere devretmiş, kooperatif üyesi olduğu için bu kadar borç çıkıyor. Yani bu borç on yıl sonra bir daha karşısına çıkabiliyor, kooperatif feshedilmedikçe kooperatif üyeliği bitmiyor.

Sayın Başkan, burada yapılması gereken şu: Eğer bir kooperatif kesin hesabını çıkardıysa, kişinin de tapusunu verdiyse artık orayla işini bitirmeli yani on yıl sonra, yirmi yıl sonra “Senin borcun var arkadaş.” diye tekrar karşısına çıkmamalı; işte, mağduriyet bu. Bu, Türkiye’nin sorunu aslında, bu bir memleket meselesi yani sadece Kayseri’de olan bir sorun değil, Türkiye’de olan bir sorun.

Sayın Cumhurbaşkanı, Sayın Elitaş ve Sayın Özhasseki’ye “Kayseri’deki bu sorunu çözün.” dediği için “Kayseri” ibaresi yer alıyor. Aslında, işin özüne baktığımız zaman, öz, kooperatiflerin hepsini kapsıyor.

Yine, buradaki getirdiğimiz düzenlemenin (a) bendinde diyorsunuz ki... “Etap” ifadesi blok olarak değiştirilmeli çünkü bir kooperatifin bir şehirde birçok yerde blokları var, etapları var ama kişi -tekrar söylüyorum- eğer tapusunu alıyorsa bunun üyeliği feshedilmeli ve böylece mağduriyet giderilmeli diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkanım, tam bu konu üzerinde...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Baki Bey.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tabii, Sayın Arık konuyla ilgili çalışmaları yaptı, Meclise de getirdi, biz kendisine teşekkür ediyoruz sorunun çözümü adına.

Yalnız, Sayın Çetin Arık bu araştırma önergesini verirken ne MHP’ye ne AK PARTİ’ye gelip de “Ben bir konuda bir araştırma önergesi vereceğim, gelin, beraber olalım...” Meclisteki araştırma önergelerinin nasıl oy birliğiyle kabul edildiklerinin örnekleri vardır yani siz kendi başınıza bir araştırma önergesi veriyorsunuz, diğer grupların konudan haberi yok ve ondan sonra da çıkıp diyorsunuz ki: “Biz getirdik, AK PARTİ ve MHP ‘ret’ oyu verdi.” Doğru mu?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Doğru.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ya, keşke bu kadar iyi niyetli bir yaklaşım, bu kadar önemli bir konu... Bu önergeyi vermeden önce gelseydiniz MHP Grubuna “Böyle böyle bir sorun var...” Mecliste bunun çok örnekleri var. Orada Grup Başkan Vekilleri otururlardı, konuşurlardı. Müsilajda nasıl bir araya geliyorsak, çevre kirliliğinde nasıl bir araya geliyorsak burada da bir araya gelirdik. Bunun siyasetini yapmanın bu şekilde... Devlet yasayı niye çıkarıyor? Devlet, yasayı vatandaş korumak için çıkartıyor. Kooperatif Yasası da vatandaş korumak için çıkartılan bir yasadır. Nedir? İnşaatı bitirsin, genel iskânını alsın, kat mülkiyetine geçsin, kooperatifi feshetsin, vatandaşın tapusunu versin. Bu, bizim mesleğimiz, doktorluğun sizin mesleğiniz olması gibi ama Türk insanı ne yapıyor? Türk insanı zekidir, çalışkandır, dürüsttür; kendince farklı arayışlara giriyor, farklı formül buluyor. Şu anda Gölbaşı’nda, Temelli’de, İstanbul’un birçok kenar ilçelerinde gidiyor köylüden tarlayı alıyor, kooperatif adını alıyor, bunun birçok örnekleri var.

Gene art niyetle kullanılan farklı bir örnek, kooperatif adını alıyor, içine gidiyor 50 tane kaçak ev yapıyor ondan sonra kooperatifi “Benim tapumu vermiyor.” diye mahkemeye veriyor. Aslında yaptığı her şey imara aykırı, kanuna aykırı. Türk insanına göre çözüm mahkemeye gitmek. Türkiye’nin herhangi bir yerinde de dava açabiliyor, mahkemeden bir karar alıyor, hisseli tapuya dönüyor, tapu sahibi oluyor. Yani devlet ne yapsın? Devlet bir yasayı, vatandaş korumak için çıkartıyor ama art niyetli çok.

Şimdi bunu yaptığımız zaman da şu olacak... Hadi Türkiye geneli olsun bu da ayrı bir tartışma konusu. Bu olduğu zamanda ne olacak? E, birçok kooperatif vaadini yerine getirmemiş, vatandaşın inşaatını tamamlamamış, kat mülkiyetine geçmemiş veya başka türlü... Yani bir şeyi çıkartırken karşımıza ne çıkacağını da diğer türlüşünü de düşünmek zorundayız. O zaman kooperatifçiliği yasaklayacağız yani bunu yaptığın zaman o zaman herkes önüne geldiği gibi yapsın. O zaman Türkiye’de kooperatifçiliği yasaklaman lazım yoksa sonuç alamazsın, herkes bunu farklı niyetle kullanabilir yani.

Ben teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ne diyorsunuz son olarak yani genelleştirme konusunda?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Genelleştirmenin ben doğru olacağını düşünmüyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Düşünmüyorsunuz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Düşünmüyorum tabii, genelleştirmenin doğru olacağını düşünmüyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi bu konuda...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Çünkü her örnek kendine özgüdür. Bazısı yapmıştır, kat irtifakına geçmiştir, inşaatı bitirmiştir. Bazısı da yapmamıştır, yapmayı ne yapacaksınız? Bazısı da para ödememiştir, bu da vardır. Yani bunların içerisinde yüzlerce farklı örnek vardır. Her sorun...

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Baki, saymış burada ya, saymış burada!

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Bir vatandaşa kooperatif tapu veriyorsa senin benimle ilişkin yok demektir zaten.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tapusu verilebilir. Bakın, kooperatif kat irtifakı tapusu da verebiliyor ama bakın, kat mülkiyetine geçmiyor, kat irtifakı tapusu veriyor.

Hayır, kat irtifakı tapusu verebiliyor, kat mülkiyetine geçmiyor kooperatif devam ediyor. Kooperatifin fesholması için genel iskânını alıp sigorta ilişkisini kesip kat mülkiyetine geçmesi lazım. Buna aykırı bir fikri olan var mı, var mı buna aykırı bir fikri olan arkadaşlar?

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Hayır, öyle bir şey demedim ama ayrılan tapusunu alıp da ayrılmak istemiyor...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Arkadaşım veriyor sana, adam kooperatifi kuruyor parayı alırsa proje aşamasında da sana tapu verebiliyor

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Baki Bey tarif etmiş ama burada çok açık.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bunun şeyine gerek yok, müteahhit şimdi apartmanı yapıp da mı tapu veriyor? Müteahhit projeyle kat irtifakını kurup isterse tapu verebiliyor değil mi? Aynen kooperatif de verebiliyor. Engel var mı buna? Tapuyu verir ama ortada ev yok, proje üzerinden tapuyu vermiş. Türkiye’de bunun da birçok örneği var.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Proje üzerinde tapulu yapmışsa?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – O zaman Kooperatifçilik Yasası’nı değiştirmeniz lazım, bununla bunun alakası yok yani. Söylenenle bunun alakası yok. Tapuyu verebilir, müteahhit de verebilir kooperatif de verebilir; kâğıt üstünde de verebilir, hiç binayı yapmadan da verebilir arkadaşlar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi bu konuda Genel Kurula kadar bir değerlendirme yapacağız yani ben de doğrusu farklı bir noktadayım. Dolayısıyla yani şimdi bu önermeleri reddetmemiz yanlış anlaşılmasın. Bir tespit yapalım ya çok sorun olan illeri dâhil edelim, bu konuyu Grup Başkan Vekilimizle de görüştük ya da Genel Kurul aşamasında belki de müşterek kararla genelleştirebiliriz de.

İYİ Partinin önermesini oylarınızı arz ediyorum: Kabul edenler...Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdilik reddediyoruz, önergeyi reddettik maalesef.

Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinde düzenlenen geçici 11'inci maddenin;

Geçici Madde 11:

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi itibarıyla ülke genelinde aşağıdaki şartları taşıyan yapı kooperatifleriyle sınırlı olmak üzere bu madde hükmü uygulanır şeklinde;

Geçici 11'inci maddenin "a ve c" bentlerinde geçen "etap" ibaresinin "blok" olarak değiştirilmesini;

2'nci fıkrada geçen "yönetim giderleri hariç olmak üzere" ibaresinin tekliften çıkarılmasını arzu ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hüseyin Yıldız

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Aydın

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hatay

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, buyurun Sayın Zeybek.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, 2'nci madde, 1969 tarihli 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na bir geçici madde getiriyor Kayseri ili ile ilgili ancak burada Kayseri ilindeki hangi kooperatiflere getiriyor?

1) İnşaatların etaplar hâlinde yapılarak teslim edilmesi.

2) Terkin edilmemiş olması.

3) Yapımını tamamlayan etapta, bağımsız bölüm malikine kooperatifçe tahakkuk ettirilen bedelin ödenmiş olması.

4) Kooperatif tarafından üyeye konutunun tapu devrinin yapılmış olması.

Değerli arkadaşlar, bu metin üzerinden görüş söylüyorum. Şimdi, bu metne ilave edilmesini istediğimiz bazı hükümler var; bu metnin herhangi bir yeri eksik demiyoruz. Bunlardan bir tanesi, inşaatların etaplar hâlinde yapılarak teslim edilmesiyle ilgili -değerli vekillerimiz de açıklama yaptı- etap yerine blok yapılması doğru çünkü "etap" dediğiniz anda, birinci etabın içinde yapılan ya da yapılmayan bloklar olabilir yani bir etabın tümü bitmemiş olabilir ama blok zaten bitmiştir, terkin yapılmıştır, tapu devri yapılmıştır, vatandaş da borcunu ödemiştir. Bu manada, sorunu çözmek istiyorsak "etap" yerine "blok" sözcüğünün doğru olacağını düşünüyoruz.

İkincisi, burada "yönetim giderleri hariç olmak üzere" diyor. Değerli arkadaşlar, hepimiz biliyoruz ki kişi borcunu ödemişse, kat irtifaklı tapusunu almışsa, evinde oturuyorsa kooperatif bir biçimiyle kendini feshetmeyerek sürekli olarak üyelerden "yönetim gideri" adı altında bir bedel talep ediyor ve bu da yasanın öngördüğü biçimiyle artık icraat seviyesine gelmişse ve -Sayın Vekilimiz Çetin Bey'in söylediği gibi- yüz binler, iki yüz binler seviyesine gelmişse burada bizim önerimiz, yönetim giderlerinin de maddenin dışına çıkarılması çünkü yönetim gideri dediğimiz şey, kooperatiflerde yönetim kurulu başkanı, çalışanlar, sigortalar, primler, araç, aracın sigortası, aracın harcadığı benzin... Bunun önünü arkasını kestirmek çok mümkün değil.

Üçüncü boyutuyla da... Bu, başka illerde var mı? Evet, var. Kooperatiflerin büyük bir çoğunluğunun iskân alıp kooperatifi feshetme sürecine geçememesinin temel nedeninden bir tanesi, imar mevzuatından kaynaklanan uyumsuzlukların giderilememesi. Mesela, bunlardan bir tanesi, eğimden dolayı açığa çıkan bodrum katların iskân edilerek satılması dolayısıyla kooperatif, inşaat maliyetlerinde ortak bir gider azaltmaya gidiyor ancak iskân ettiği, bağımsız bölüm numarası verdiği, kat irtifak tapusuna işlettiği bu yerlerde iskân aşamasına geldiğinde bunları iskâna bağlayamıyor. Beş yıllık süre tamamlandığı için ya da o bölgedeki meri imar planları değiştiğinden, yeni imara da ruhsata da bağlayamadığından bu bir kangren hâline gelmektedir. Özellikle 1980’li yıllarda yapılan kooperatiflerin tamamında taban alanı, yükseklik verilmiş, çıkmalar serbest bırakılmıştır, emsal uygulaması yoktur. “Yüzde 25 TAKS, 15/50 imar” denilmiş. Dört tarafa birer buçuk metre çıkmalar yapılmıştır. Şimdi, bu binaların eğimden dolayı açığa çıkan ya da projeden kaynaklanan kimi ilaveler nedeniyle dükkânların, depoların ya da kapıcı dairelerinin başka bir amaçla kullanılması sebebiyle iskân alınamıyor, kooperatif kendini feshedemiyor ve bu borç devam ediyor.

Ben Kayseri Milletvekilimiz Çetin Arık Bey’in Mecliste yaptığı konuşmanın olduğu gün oradaydım. Çetin Bey o konuşmayı yaptığında bir AK PARTİ milletvekili -ismini şimdi vermiyorum- kürsüden “Onlar yalan söylüyor, gerçek böyle değil.” diye ifade etti. Bugün bu noktaya gelmiş olmaktan dolayı çok mutluyum. Teklifi AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisi getirdi. Baki Bey, biz “Niye getirdiniz?” diye hiç bir şey söylemiyoruz, teşekkür ediyoruz, biz de destekliyoruz.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Hayır, hayır. Biz sizi suçlamıyoruz ama Çetin Bey bizi suçluyor yani orada.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bakın, şöyle: Şimdi, AK PARTİ, Milliyetçi Hareket Partisi bir yasa değişikliği getiriyor buraya, vatandaşın lehineyse sizden geldi diye biz niye karşı çıkalım ki?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Suçlarsa cevabını alacak yani bu siyaset böyle. İyi, siz her şeyi söyleyin, biz karşınızda hiçbir şey demeyelim, böyle bir dünya var mı!

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Biz de uygulanmasını, sadece Kayseri’yle şamil olmamak üzere...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Olur mu öyle şey?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, şamil diyorum, şamil olmamak üzere, bütün benzer yerleri de kapsayacak biçimiyle düzeltilmesinin doğru olacağını düşünüyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Biz CHP’yi suçlamıyoruz ama Çetin Bey bizi suçladı. Konudan bizim bilgimiz yok, bilgimiz olmayan bir şeyde, orada üç dakikalık bir konuşmayla nasıl destek verelim?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, uygun görürseniz ben bu yasa teklifini perşembe değil, önümüzdeki hafta Genel Kurul gündemine getirdiğimizde... Gerçekten burada yüz binlerce insanı ilgilendiren meseleleri bir an önce Meclisten çıkarmak yerine, yüz binlerce insanı...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Üç dakikalık bir konuşmayla nasıl bir şey verelim biz orada? Konu, önemli bir konu. Siz bizimle paylaşıyor musunuz bunu? Yok.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bir hafta daha çalışalım, biz de kendi illerimizden bu yasalarla ilgili durum tespitleri alalım. Belki buraya eklenmesi gereken bir iki tane paragraf varsa onları çözelim çünkü bu meseleyi çözemezsek arkadaşlar, o zaman bu binaların, riskli yapı statüsünde olanların dönüştürülmesiyle ilgili de problemleri çözememiş oluruz.

Biraz sonra bir madde gelecek muvafakat şartıyla ilgili o bazı sorunları nasıl çözecekse... Biz bugün Meclisin beşinci yılına giriyoruz arkadaşlar. Artık biz gerçekten bu Parlamentodan çözüm bekleyen yurttaşlarımıza katkı sağlayalım. Bizden geldi, sizden geldi, bence önemli değil. 27'nci Yasama Döneminde Parlamento bu yasayı çıkardıysa bu onur imza altına alan herkesindir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Teşekkür ediyoruz.

Şimdi şöyle yapıyoruz: Cumhuriyet Halk Partisinin de İYİ Partinin de sunduğu gerekçeleri de dikkate alarak Genel Kurula gelme takvimini Grup Başkan Vekillerimiz görüşürler. Bu konuda bir adım atılması, farklı bir adım atılması imkânı olacağını görüyoruz.

Bu duyguyla CHP önerisini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Söz istemiştım ama madde üzerinde Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Bir sonraki şeyde söz verelim artık.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Hayır, bu konuyla ilgili...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 2'nci maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı olsun. Çetin Bey, Kayseri milletvekillerimiz; sizin için de hayırlı olsun.

Yalnız şöyle haksızlık yapmayalım: Kayseri milletvekillerimizin hepsinin zaten teklifte imzası var, sizler de mutabıksınız, bir sorun yok ama Mustafa Bey, genişletme ve Gökân Bey'in uyarısı daha önce o benim de hep kafama takıldı. Etap konusu yani etap tarifi ya da şey gerekiyor, onu dikkate alalım, işte onu tartışalım, belki tarif etmek gerekebilir.

Yarım saat sonra falan aşağıda yemeğimiz hazır olacak, onu da belirtiyim, topluca yemeğe ineceğiz.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- Afyonkarahisar ili Merkez ilçesi, Kocatepe kasabası sınırları içerisinde bulunan 27/7/2004 tarihinden itibaren yapılan kadaströ çalışmalarını sonucu zilyetlik şartları oluştugu halde sit alanlarında kalması nedeniyle Hazine adına tespit ve tescili yapılmış taşınmazlardan 1 ve 2 nci derece arkeolojik sit alanları dışında kalan sit alanlarındaki taşınmazların kadaströ tutanaklarında zilyet veya hak sahibi olarak belirtilen kişilerin veya mirasçılarının, 31/12/2022 tarihine kadar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birimlerine müracaatları halinde bu birimlerin talebi ile harca tâbi olmadan re'sen ilgilisi adına tescilleri yapılır. Bu hüküm davası devam eden taşınmazların zilyet veya hak sahibi olan kişileri veya kanuni mirasçılarını da kapsar. Bu davalarda karar verilmesine yer olmadığı kararı verilir. Yargılama giderleri ve masrafları hak sahibi olan kişi ve mirasçılarına yüklenir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 3'üncü madde üzerinde 1 önerge var arkadaşlar, okutup oylarınıza arz edeceğim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 3- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 12- 27/7/2004 tarihinden itibaren yapılan kadaströ çalışmalarını sonucu zilyetlik şartları oluştuğı halde sit alanlarında kalması nedeniyle Hazine adına tespit ve tescili yapılmış taşınmazlardan 1 ve 2 nci derece arkeolojik sit alanları dışında kalan sit alanlarındaki taşınmazların kadaströ tutanaklarında zilyet veya hak sahibi olarak belirtilen kişilerin veya mirasçılarının, 31/12/2022 tarihine kadar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birimlerine müracaatları halinde bu birimlerin talebi ile harca tâbi olmadan re’sen ilgilisi adına tescilleri yapılır. Bu hüküm davası devam eden taşınmazların zilyet veya hak sahibi olan kişileri veya kanuni mirasçılarının da kapsar. Bu davalarda karar verilmesine yer olmadığı kararı verilir. Yargılama giderleri ve masrafları hak sahibi olan kişi ve mirasçılarına yüklenir.”

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Hüseyin Yıldız

Ulaş Karasu

Hatay

Aydın

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, bu Afyonkarahisar’daki hadise, çok eski bir tarihe dayanıyormuş arkadaşlar ve çok sayıda mağdur varmış. Afyonkarahisar milletvekilleri de bu konuda mutabık. Niye öyle genel şey yapılmadı... Şimdi, tabii, bütün sit alanlarıyla ilgili yapılan bir tartışma doğmasının istendi, onu da bilginize sunuyorum.

Gökân Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

3’üncü maddeyle ilgili söz almış bulunuyorum.

Kanuna geçici bir madde ekleniyor. 2007 yılında aynı kanuna eklenen geçici 7’nci maddeyle 27 Temmuz 2004 tarihinde başlayarak yapılan kadaströ çalışmalarında zilliyetlik şartları, fiilen kullanım hakkı oluştuğı hâlde sit alanlarında kalması nedeniyle Hazine adına tespit ve tescili yapılmış taşınmazların, birinci ve ikinci derece arkeolojik sit alanı dışında kalan sit alanlarındaki taşınmazların kadastral tutanakları, zilyet ve hak sahibi olanlara belirtilen kişilerin veya mirasçılarının bir yıl içinde Maliye birimlerine başvurmaları hâlinde harca tabi olmadan resen ilgilisi adına tescil edilmesine olanak tanıyor. Bu süre 2008 yılında dolmuştu, yeni bir düzenlemeyle buna yıl sonuna kadar yeni bir başvuru hakkı tanınıyor.

Şimdi, ben, Afyonkarahisar Milletvekilimiz Sayın Burcu Köksal ve diğer Afyonkarahisarlı milletvekillerinin de bu konuyu yakından takip ettiğini biliyorum. Bu konuyla ilgili yaklaşımımız olumludur. Bu tür birinci ve ikinci derece arkeolojik sit alanları dışında kalan sit alanlarındaki taşınmazların kadaströ tutanaklarıyla hak sahiplerine zilyet olarak geçirilmesiyle ilgili düzenlemeyi desteklediğimizi belirtmek istiyorum. Zaten Afyonkarahisar Milletvekilimiz Sayın Burcu Köksal da dört ay önce Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu konunun gündeme alınması ve vatandaşların mağduriyetlerinin giderilmesiyle ilgili de bir konuşma yapmıştı. Afyonkarahisar bizim açımızdan çok değerlidir, Ulusal Kurtuluş Savaşı’mızda başta Kocatepe olmak üzere bu vatan uğruna canını yitirmiş olan aziz şehitlerimizin yattığı bir ilden bahsediyoruz. O şehitlerimizin mabetlerine gözcülük yapan yöre halkının da mağduriyetinin giderilmesinden dolayı mutlu olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Gökân Zeybek ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Afyonkarahisar hakikaten uzun zamandır bu konuda büyük bir sorun yaşıyormuş, ben gittiğimde de başka partilerden de söyleyenler oldu, sadece iktidar partisi değil.

4'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çevre yönetim birimi/Çevre görevlisi:” tanımı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkra bu tanımdan sonra gelmek üzere aşağıdaki tanımlar eklenmiştir.

“Çevre yönetimi hizmeti: Bu Kanun ve Kanuna göre yürürlüğe konulan düzenlemeler uyarınca tesis ve işletmelerin mevzuata uygunluğunun, alınan tedbirlerin etkili olarak uygulanıp uygulanmadığının değerlendirildiği ve çevre mühendisleri, çevre yönetim birimleri, çevre danışmanlık firmaları veya Bakanlığın ilgili yönetmelikle belirlediği kişiler tarafından verilen hizmeti,”

“Çevre yönetim birimi: Çevre yönetimi hizmeti vermek üzere tesis veya işletmelerin bünyesinde kurulan birimi,

Çevre danışmanlık firması: Çevre yönetimi hizmeti vermek üzere Bakanlık tarafından yetkilendirilen tüzel kişiliği,

İleri atıksu arıtımı: Fiziksel, biyolojik veya kimyasal arıtma gibi klasik yöntemlerle ilgili yönetmeliklerle belirlenen düzeyde arıtılamayan ya da arıtımı mümkün olmayan kirletici maddelerin giderilmesinde kullanılan arıtma işlemi,”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 4'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette 3 önerge var.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Hayrettin Nuhoglu

İbrahim Halil Oral

İstanbul

Ankara

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet, öncelikle Celadet Bey, buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

“Çevre danışmanlık firması” gibi bir ifade kanuna eklenmektedir. Bu firmalar, çevreye yönetim hizmeti vermek üzere Bakanlık tarafından yetkilendirilecek tüzel bir kişiliği ifade etmektedir. Şimdi, bildiğiniz üzere, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ve aslında Komisyonumuz dâhilinde bulunan birçok bakanlığın en büyük sorunlarından biri ÇED raporudur. Çünkü genelde sermaye lehine ekolojik bir talan olduğunda mahkemeler ÇED raporunu istemekte ve maalesef, üzülmek istem ki oda ve sendikaların uyarılarına rağmen çevre, şirketler tarafından büyük ve geri dönülemez bir şekilde zarar görmektedir. Anladığımız kadarıyla bu firmalar aynı zamanda ÇED raporu da düzenleyebilmektedirler; o zaman ÇED raporu değil, ısmarlama rapor düzenlerler ki bu da aslında doğa için büyük bir kayıp hâline gelir.

Şimdi, diğer bir husus, Çevre Komisyonunda Mersin Milletvekilimiz Rıdvan Turan'ın da değindiği bir husustur. Bu işler, kamusal olan şeyler özelleştirilmeye başlandığında, bu tür firmalar eliyle yapıldığında orada çalışmaya başlayanlar çeşitli olumsuzluklarla karşılaşır. Bunun da sonucu: Çevre mühendislerinin, kurulmuş olan buna benzer firmalarda olumsuz koşullarda çalıştırılmasına dönüşmesidir. Yine “çevre yönetimi hizmeti” diye bir kavram tanımlanıyor. Bu düzenlemeye göre denetleme, kontrol ve izleme gibi hizmetleri sağlayacak, kısaca denetim yetkisi özel sektöre devredilecek. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının daha önce çıkardığı ancak Danıştay tarafından Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilen izleme, kontrol ve denetim yetkisini özel sektöre devretmeye olanak tanıyan bir düzenleme olarak karşımızda durmaktadır. Denetim, bir kamu görevidir ve kamu personeliyle yapılmalıdır. Devredilemez yetkileri devretmek adına yaptığınız bu düzenleme yine yasal açıdan uygun değildir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Hocam, buyurun.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkanım, 4'üncü madde için gerekçenin okunması yeterli.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Çevrenin korunması bir millî beka meselesidir. Bu alanda yapılacak iş ve işlemlerde azami derecede kamu yararı gözetilmelidir. Mevcut durumda da çevre yönetim ve çevre danışmanlık hizmeti veren şirketler mevcuttur ancak teklifle bu alandaki özel denetim alanı genişletilmektedir. Ayrıca, çevre yönetim hizmeti verecek kişilerin belirlenmesi tamamen Bakanlık inisiyatifine bırakılmaktadır. Bu da keyfiyete ve kişiye ve olaya özel yönetmelik değişikliklerine sebebiyet verebilecektir. Bu noktada ilkel olarak kamu denetiminin artırılması, çevre yönetimiyle ilgili sınırların ve özel sektöre verilecek yetkilerin yönetmelikle değil, kanunla belirlenmesi için maddenin baştan değerlendirilmesi gerekmektedir. Yeniden değerlendirme için teklif maddesinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ediyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “veya Bakanlığın ilgili yönetmelikle belirlediği kişiler” ifadesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökhan Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Hüseyin Yıldız

Ulaş Karasu

Hatay

Aydın

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ulaş Bey, buyurun.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Kanun teklifinin tanımlarla ilgili 2’nci maddesindeki “çevre yönetim birimi ve görevlisi” tanımı değiştirilip “çevre yönetimi hizmeti”, “çevre yönetim birimi”, “çevre danışmanlık firması” ve “ileri atıksu arıtımı” tanımları kanun teklifine ekleniyor.

Maddeyle, öncelikle, çevresel denetimlerin Bakanlık tarafından yetki verilmiş özel firmalar tarafından yapılmasıyla ilgili alan genişletilmeye çalışılmaktadır. Kanun kapsamında kurulan tesislerin denetimleri bir hizmet sektörü olarak tanımlanmıştır; bu, denetimin özelleştirilmesi anlamına gelmektedir. Denetime tabi tesislerin kendi bünyelerinde kuracakları yönetim birimleri, çevre mühendisleri, özel danışmanlık firmalarının yanı sıra Bakanlığın yönetmelikle belirleyeceği kişilerin de çevre yönetimi hizmeti verebileceğinden söz edilmiştir. Çevre görevlisi tartışmalarında bu işin çevre mühendisi olmayan kişiler tarafından da yapılabiliyor olmasının üzerinde yoğunlaştırılmıştır.

Madde gerekçesindeki çevre mühendisliği bölümü mezuniyetine ilişkin açıklamanın kanun teklifi metnindeki tanıma da işlenmesi talep ediliyor, az önce zaten Çevre Mühendisleri Odası Başkanının da belirttiği gibi, burada çevre mühendislerinin görev alması gerekiyor; bunu ifade ediyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Mürsel Bey, siz de mi söz istiyorsunuz?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Müsaade ederseniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkan, kanun teklifinin bu maddesinde tanımlanan çevre yönetimi hizmetlerinde geçen “Bakanlığın ilgili yönetmelikle belirleyeceği kişiler” ibaresinin netleştirilmesi gerekmektedir. Çevre mühendisi, doğal kaynakların en iyi şekilde kullanılması, üretim ve tüketim faaliyetlerinin insan sağlığına, refahına, doğal dengeye zarar vermeyecek biçimde planlanması için çalışır. Bu yüzden, teklifteki maddeye “çevre mühendisi” net bir şekilde yazılmalıdır. Yani “çevre görevlisi” dediği, özel güvenlik görevlisini bile çevre görevlisi yapabilirler. Ha, buraya çok dikkat edelim; mesleki tanımını doğru koymak lazım, burada buna bir açıklık getirmek lazım çünkü “çevre görevlisi” deyince... Şu an bürokraside veya kamuda çalışanlar “Yarın emekli olduğum zaman ne iş yapacağım?” diye düşünme derdine, merakına düştükleri için kendilerine bir görev tanımı üstlenmiş durumdalar. Aksi takdirde, bu kanun teklifinde, çevre mühendisi olmayan, herhangi bir uzmanlığı olmayan insanların bu işi yapmasına izin verilmiş olacaktır. Yine, çevre danışmanlık firmalarında da Bakanlığın yetkilendirme kriterlerini düzenleyen alt yönetmeliklerde gerekli düzenlemeler yapılmalı, bunlarda çevre mühendisi ve yetkilileri olmalıdır.

Demin, kooperatiflerle ilgili bir şey vardı Başkanım, biraz yanlış noktalara çekildi. Bakın, Kooperatifler Yasası ayrı, Kat Mülkiyeti -Kat İrtifakı- Yasası ayrı bir şeydir. Eğer bir kişi bir kooperatife üye olabiliyorsa o, orada üyelikten istifa etmedikten sonra, üyelik şartlarını oluşturmayıp kooperatif tarafından düşürülmedikten sonra kanuna göre kooperatif üyeliği devam eder. Kat mülkiyeti de alsanız, kat irtifakı da alsanız bu bunu bağlamaz, sadece şunu bağlar... Bunun tamamını bağlaması lazım, Kooperatifler Kanunu’nun tamamen değişmesi lazım. Kooperatifler Kanunu’nda bir kooperatif tasfiye kurulu oluşturup tasfiye olmadıktan sonra, kooperatifin üyeleri o kooperatife üyelikte aidaatlarıyla, ödemeleriyle yükümlüdür. Kooperatifler Kanunu tekrar yeniden tamamıyla düzenlenmeli ve ülkenin bütününe kapsayacak şekilde olmalıdır. İle göre kooperatif düzenlemeleri de hani biraz sadece ile göre olmuş olur, Türkiye’nin geneline kapsayacak şekilde Kooperatifler Kanunu yeniden planlanmalıdır.

İşte, sabah da söylemiştim genelinin konuşması üzerinde; bir kanun getiriliyor, alalecele bir kanun getiriliyor. Ya, bir getirin, çalışılsın, doğru düzgün bir planlansın, kanun metnine tam otursun, bizim de görüşlerimizi alın, belki biz olumlu görüş vereceğiz, belki burada itiraz etmeyiz, doğru bir kanun çıkar. O zaman doğru bir şey yapılmış olur. Biraz alalecele, görüşülmeden, danışılmadan getirilmiş bir kanundu. O kanunun yeniden Türkiye genelini kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekiyor.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Başkanım, orada bir şeyi açıklamak istiyorum.

“Çevre görevlisi” ifadesini eleştirdiniz de “çevre görevlisi” çıkarılıyor zaten kanundan.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – “Çevre görevlisi...”

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – O ifade kaldırılıyor, kaldırılıyor ifade.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – E, isabet olmuş o zaman.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Kaldırılıyorsa sorun yok. “Çevre mühendisi” İlyas ağabey.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – “Çevre görevlisi” ifadesi kaldırılıyor.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Tamam “çevre mühendisi” olması lazım.

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Senin dediğini yapıyorlar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Emine Hanım, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Bu 4’üncü maddeyle, kanunun 2’nci maddesinde tanımlanan çevre yönetimi görevlisi, evet, o kaldırılıyor, tanımı değiştiriliyor. “Çevre yönetimi hizmeti” “çevre yönetim birimi” “çevre danışmanlık firması” ve “ileri atıksu arıtımı” tanımları getiriliyor.

Şimdi, Değerli Başkan, değerli üyeler; bu maddedeki düzenleme, Çevre Kanunu’nda tanımlanan alanlarda çevre mühendislerinin görevlendirilmesini getirmesi noktasında olumlu bir düzenleme. Evet, zaten öyle olmalı çünkü sonuç olarak bu alanlar, işte, su, atık su arıtma, hava kirliliği kontrolü, toprak kirliliği, gürültü kirliliği, baktığımız zaman “katı atıkların bertarafı” dediğimizde, doğal kaynakların kullanımı gibi çevre mühendislerinin zaten eğitim aldıkları, uzman oldukları alanları ifade ediyor. Bu anlamda önemli ama diğer arkadaşlarımızın değindiği gibi “Bakanlığın ilgili yönetmelikle belirlediği kişiler” tanımı burada artı eski kutupların birbirini nötrlemesi gibi bir etki yaratıyor. Bu maddenin içerisinde bu cümlelerin çıkarılması gerektiğini düşünüyorum çünkü tanımı yani “çevre mühendisleri” evet yazılmış ama bu cümle genişletiyor durumu, tanımlamayı tekrar genişletiyor ve hiçbir şekilde bu alanda uzmanlığı olmayan kişilerin de görevlendirilebilmesini açıkçası getiriyor. Şimdi, mesela çevre danışmanlık firmalarında da görevlendirilecek kişilerin çevre mühendisi olacağıyla ilgili bir netlik ben düzenlemede göremedim. Belki onunla ilgili de bir düzenlemenin daha açıklık ifade etmesi açısından metne eklenmesini öneriyorum.

Şimdi, ben başka bir açıdan değerlendirmek istiyorum bu kanun teklifinde getirilen düzenlemeyi. Şimdi, öncelikle, çevresel denetimlerin Bakanlık tarafından yetkilendirilen özel firmalar tarafından yapılması gibi bir konunun önü açılıyor yani yeni hizmet alanları ve birimler oluşturuluyor. Şimdi, burada, kurulmaya çalışılan yapı açıkçası bana başka bir yapıyı hatırlattı, sanki... Ben (A) sınıfı iş güvenliği uzmanıyım, kendi ortak sağlık ve güvenlik birimimiz vardı ve bu alanda milletvekili olmadan önce çalışıyordum. Şimdi, 6331 sayılı Yasa’yla hayata geçen yeni düzenlemeler oldu iş sağlığı ve güvenliği alanında. Neydi bu düzenlemeler? Bu alanda firmalar çalıştırdıkları işçi sayısı ile orantılı olarak ya kendi şirketleri bünyesinde birimler oluşturarak kendi iş güvenliği uzmanlarını ve iş yeri

hekimlerini istihdam ederek bu hizmetleri o şekilde sağlıyorlardı ya da yine bu 6331 sayılı Kanun’la kurulmasının öñü açılan ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet alıyorlardı. Bu sistem başladıktan sonra bir furya da başladı, ortak sağlık ve güvenlik birimleri açıldı, işte, istihdamlar yapıldı. Bakanlık bu firmalar üzerinden epey gelir elde etti çünkü açmak için Bakanlığa ücret ödenmesi gerekiyordu falan derken sonrasında bu alandaki çalışmalar durduruldu, yavaşlatıldı ve hiçbir gelişme sağlanamadı. En büyük sorunlardan bir tanesi de firmaları denetlemekle görevli olan iş sağlığı ve güvenliği uzmanları ve iş yeri hekimlerinin kendi maaş aldıkları firmaları Bakanlığa, acil önlem alınması gereken durumlara ilgili, bildirmekle sorumlu tutulmaları şeklinde bir hâle dönüştü. Yıllardır, 2012 yılından beri bunun düzeltilmesi gerektiğini biz sürekli ifade ediyoruz ama hâlâ bununla ilgili Bakan düzenleme yapmadı. Şimdi, buradaki düzenlemenin de açıkçası bu alandaki çalışmalarla benzerlik içerdiğini görüyorum; bu da beni açıkçası biraz endişelendiriyor, yani getirilmek istenen sistemin sağlıklı yürümeceğini düşünüyorum. “İleri atıksu arıtımı” tanımında da bir muğlaklık var; orada kastedilen tam olarak nedir? Mevcut yöntemler tanımda da belirtilmiş; fiziksel, biyolojik, ön arıtma ve kimyasal arıtma klasik yöntemlerdenmiş ve bunların dışında kalan arıtma sistemleri... Bunlar nedir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Mesela, ileri biyolojik arıtmayı tanımlıyor mu bu tanım, içeriyor mu? Membran mı, işte osmoz tipi mi ya da farklı sistemler mi? Ya, o tanımın biraz daha genişletilmesi gerekiyor “ileri atıksu arıtımı” tanımının.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Tam Bakan Yardımcımızın konusu, hemen ona söz vereyim.

Buyurun Hocam.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok kıymetli milletvekillerimiz, tabii, burada 2 tane şeyi birbirinden ayırt etmemiz lazım. Bir tanesi, kesinlikle Çevre Kanunu’nun 12’nci maddesi gereği çevre mevzuatı hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Bakanlığa aittir ve bu yetki hiçbir şekilde özel sektöre veya bir yere devredilemez çünkü yazdığı cezaların hepsi geri döner. Sadece devlet memuru olması şartı da var. Sadece, talep etmeleri hâlinde yerel yönetimlere... Onların da denetlemeyle ilgili yeterli altyapı ve mühendisleri varsa bu işi yapabilirler. Onları bize iletiyorlar biz... Diyelim ki, gürültü yönetmeliği “Benim gürültüyle ilgili şu kadar mühendisim var, çevre mühendisim var, şu kadar cihazım var, ölçüm cihazlarım var, şu kadar tekne var...” Onlara bakıyoruz, ona göre Çevre Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü o yerel yönetime bu yetkiyi devredebiliyor veya Emniyet Genel Müdürlüğüne bazen devredebiliyor veya Jandarmaya devredebiliyor veya veyahut da Sahil Güvenlik Komutanlığına devredebiliyor. Bunun dışında hiçbir denetim devredilemez çünkü tuttukları tutanakların bir anlamı olmaz. Yani yazdığımız ceza nedir? 3 tane -demin de söyledim- ya para cezası yazıyorsunuz ya kapatıyorsunuz orayı veya gemiyi seyrüseferden men ediyorsunuz. Bunlar da mahkemeye gittiğinde devlet memuru değilse bu veya... İşte o yetki verdiğimiz yerdeki de devlet memuru olmak zorunda yani öbür türlü, özel sektörde çalışan birisi olmaz ama buradaki bu meseleyi söylemek istiyorum.

İkincisi, zaten burada sadece tanımlar meselesi var. Eskiden de çevre danışmanlık firması vardı. Şu anda Türkiye’de 650 tane çevre danışmanlık firması var. Buradaki hassasiyet de şu: Aslında aynı mali müşavirler gibi, muhasebeciler gibi çok fazla çevreyle ilgili kanunlar, yönetmelikler, tebliğler Avrupa Birliği uyum sürecinde çıkıyor ve sanayicilerin bunları takip etme ihtimali yok. Dolayısıyla çevre danışmanlık firmaları onlar adına, onlara “Ya, böyle yeni bir yönetmelik çıktı, buna uyman lazım, şuna uyman lazım, şöyle yapman lazım, böyle yapman lazım.” diyerek aslında onlara yardımcı olan bir hizmet sunuyorlar. Bu hizmeti ya kendisi çevre mühendisliği birimi kuruyor, fabrikasında

çevre yönetim birimi kuruyor veya bir firmadan -ufak bir firmaysa- danışmanlık alıyor, yaptığı işe göre bunu yapıyor. Dolayısıyla onlara bir yetki devri yok, onlar sadece yardımcı oluyorlar. Biz de oraya gittiğimiz zaman diyoruz ki: “Bunları sen ona niye anlatmadın? Doğruyu anlatman lazım çünkü bu kadar yönetmeliği adamın o kadar işi gücü arasında takip etmesi mümkün olmayabiliyor.” Onlar aracılığıyla bu yapıyor, onun karşılığında da onlara -yani bugün 250 liraya kadar düşmüş- bin lira, 2 bin lira bir danışmanlık ücreti ödüyorlar. Onlara yardımcı oluyorlar, aynı muhasebe ve mali müşavirlik gibi düşünün, öyle bir sistem var.

Burada enteresan başka bir şey daha var bu çevre yönetimiyle ilgili. Evet, aslında biliyorsunuz -ben de inşaat mühendisliği profesörüyüm- çevre mühendislikleri sonradan dünyada kuruldu yani bazı mühendislikler gibi ve çevre mühendisliğinin, inşaat mühendisliğinin su kısmı ile kimya mühendisleri ve biyologlar beraberce kurdu. Biz bunlara “temel mühendislik” demiyoruz, bunlara biz “ara mühendislik” diyoruz veya bir şekilde endüstri mühendisliği de öyle. Endüstri mühendisliği de makine mühendisliği ile işletmecilerin beraber kurduğu bir mühendislik veya mekatronik mühendisliği gibi. Dolayısıyla ilk kurulduğunda hep içerisinde inşaat mühendislerinin su bölümünden olan insanlar vardı ve biyologlar vardı, kimya mühendisleri vardı, kimyagerler vardı. Hatta, bizim Bakanlığın şimdi bünyesine baktığımız zaman, içerisinde çevre mühendisleri son zamanlarda çoğaldı ama mesela, çok yetenekli şehir plancıları var. Bizim iklim müzakerelerini yürüten arkadaşlarımızın çoğu Orta Doğu mezunu ama yirmi beş senedir bu işlerle uğraşan o arkadaşlarım var, kimya mühendisleri var, kimyagerler var. Özel sektörde de bu böyle ve bir de bunun olması da gerekiyor çeşitlilik açısından yani sadece çevre mühendislerinin hegemonyası da olmamalı çünkü iş çok taraflı bir iş. Mesela, bir maden sahasının atık -dün Çevre Komisyonunda da bilgi verdim- sahasının belirlenmesi meselesi var. Orada siz “Çevre mühendisleri burada olacak.” dersiniz olmaz çünkü o atık sahasının, atık barajının “stabilite”sinin de belirlenmesi lazım, orada jeolog lazım, orada jeofizik mühendisi lazım, orada belki bir atığın numunesinin laboratuvarında test edildiği zaman orada biyolog lazım yani orada kimya mühendisi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, ek bir dakika.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Mevcut durum da şu: Yani sadece bir meslek grubu o işlerin hepsini yapabilir dersek bu doğru olmaz çünkü farklı disiplinlerin orada olması gerekiyor, bunların içerisinde olması gerekiyor, sadece çevre mühendisliği olmaz. Ama şu mevcut durumla ilgili de bir rakam vereyim, çevre yönetimi hizmeti yeterlilik belgesi veya -çevre görevlisiydi aslında- çevre görevlisini yani Çevre Mühendisleri Odası ısrarla bize “Bunu çıkarın.” diyordu eski yönetim. Bu çok kötü bir şey “inşaat görevlisi” gibi. “Çıkarın, ‘çevre mühendisi’ yazın.” diyordu. Biz onlara iyi bir şey yaptık diye bize teşekkür etmelerini beklerken bugün Çevre Mühendisleri Odasının bizi eleştirmesi garip geldi çünkü biz onların aslında daha evvel buraya çıkarıp getirdiği ama yapamadığımız şeyi şimdi yapmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Çok da eleştirmede Hocam ya, bazı önerilerde bulundu.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Şimdi, şöyle bir durum var: Türkiye’de çevre görevlisi belgesine sahip, Sayın Başkanım, 12 bin kişi var, bu 12 bin kişinin sadece yüzde 7’si, 840 kişi -o da eski dönemden kalan- çevre mühendisliği bölümü dışındaki mesleklerden yani yüzde 93’ü zaten çevre mühendisi ama yüzde 7’lik hakkı o kadar eğitim almış, o biyologların, kimya mühendislerinin, kimyagerlerin... Onların burada

sesi çıkmıyor, onlar buraya gelmedikleri için, onlar başka mesleklerde de çalışabiliyorlar. Dolayısıyla onların haklarını da korumak adına Bakanlıkça belirlenen yönetmeliklere uygun olarak çünkü bazı yönetmelikler var...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, toparlayalım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Yani Tıbbi Atık Yönetmeliği’nde veya Maden Atıkları Yönetmeliği’nde siz jeoloğu oraya koymazsanız o zaman sistem yürümez.

Bu ileri artımayla ilgili Sayın Vekilimiz Emine Hanım’ın söylediği bir mesele vardı. Orada da ileri biyolojik artımayı tarif etmemiz istendi yani buradan çünkü bu mesele, klasik yöntem ile konvansiyonel yöntemin dışında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Mesela, membran gibi ama her an yenileri çıkabiliyor yani yenileri bugün “membran” yazıyorsunuz yarın o, onun dışında kalan daha ileri arıtma yöntemlerini belirten bütün arıtmaları... Onu söylemeye çalışıyorum çünkü öbür türlü yarın yeni bir yöntem çıktığında onu da buraya yazmamız gerekebilir. Böyle bir tanım yaptık.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, teşekkür ederiz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Hayır, bunu şey yapalım ya yani bunu bu cenahta biraz... Yanlış anlaşılmasın.

Mustafa Bey, herhâlde kısaca bir katkı yapacaksınız.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Sayın Bakan Yardımcımız açıkladı, bu ileri atık su arıtımını tartıştık biz Çevre Komisyonunda da. İşte, ileride muhtemel kirliliklere karşı yine muhtemel farklı yöntemlerin kullanılabilmesinin önünü açacak kapsayıcı bir açıklama bu.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Müzeyyen Hanım, siz ısrarcı mısınız?

Buyurun, peki.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Verirseniz... Genelde tekrarı gibi olabilir ama...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Kısa tutarsak... Yemek arası veriyoruz. Hepimizin menfaatine gibi gözüküyor şu anda.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çok kısa, iki cümle.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Emine Hanım, siz kusura bakmayın.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – “Çevre yönetim hizmetleri” kavramı tanımlanıyor burada. Tabii, üretilen çevre mühendisliği hizmetleriyle birlikte izleme, kontrol ve denetim hizmetlerini de kapsıyor bu.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Denetim yok.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Denetim yok mu bunun içerisinde? Sadece izleme mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Sadece izleme ve yani onlara yardımcı olacak... Ama denetim yetkisini veremez, kanunen yasaktır.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Anladım.

BAŞKAN TAHİN AKYÜREK – Emine Hanım, sizi kırmayalım. Sorunuz neydi?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çok kısa, ben sadece...

Sayın Bakan Yardımcımızın yaptığı açıklamaya katılıyorum, uzmanlık alanlarıyla ilgili tabii ki farklı disiplinlerden olabilir ama bunun da tanımının belki biraz daha açılması, en azından ne bileyim “mühendislik bölümleri” diye hani tek tek tek değilse de... Ya da çıkacak olan yönetmelikte bu daha açık bir şekilde yazılacak mı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Yazacağız, yazacağız. Yönetmelikte, emin olun... Zaten bizde çalışan ya çevre mühendisi var ya biyolog var ya kimya mühendisi var ya kimyager var bunlar var; onun dışında gerçekten başka meslek yok yani bize gelmiyor zaten öyle insanlar veya dışarıda da orada çalışanlar olmuyor, merak etmeyin.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4’üncü maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 4’üncü madde kabul edilmiştir.

Şimdi bir saat yemek ve ihtiyaç molası veriyoruz arkadaşlar.

Kapanma Saati: 20.11

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.16****BAŞKAN: Tahir AKYÜREK (Konya)****BAŞKAN VEKİLİ: Metin YAVUZ (Aydın)****SÖZCÜ: Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)****KÂTİP: Burhan ÇAKIR (Erzincan)**

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Arkadaşlar, 5’inci maddeden devam ediyoruz.

5’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5- 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine aşağıdaki cümle eklenmiş, (ı) bendinin (4) numaralı alt bendinin başına aşağıdaki cümle eklenmiş ve bentte yer alan “Kati atık bırakan veya evsel atıksu deşarjı yapan tanker, gemi ve diğer deniz araçlarından” ibaresi “Yüz elli groston ilâ” şeklinde değiştirilmiş, (m) bendinde yer alan “çevre yönetimi birimini kurmayanlara” ibaresi “çevre yönetimi hizmeti almayanlardan; çevre yönetim birimini kurmayanlara ya da çevre danışmanlık firmalarından hizmet almayanlara” şeklinde, “çevre görevlisi bulundurmayanlara ya da Bakanlıkça yetkilendirilmiş firmalardan hizmet almayanlara” ibaresi “çevre mühendisi veya Bakanlıkça yetkilendirilen kişiyi bulundurmayanlara” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiş ve maddeye ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Boğazlar ve Susurluk havzası dahil Marmara Denizi Hidrolojik Havzası’nda ve bu havzada yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında bu bentteki ceza iki kat olarak uygulanır.”

“On sekiz (dahil) grostona kadar olan tanker, gemi ve diğer deniz araçlarından kaynaklı evsel atıksuların, deterjanlı su, köpük, egzoz gazı yıkama sistemi suları vb. yıkama sularının veya kati atıkların denize boşaltılması durumunda 5000 Türk Lirası, on sekiz ilâ elli (dahil) groston arasında olanlara 10.000 Türk Lirası, elli ilâ yüz (dahil) groston arasında olanlara 20.000 Türk Lirası, yüz ilâ yüz elli (dahil) groston arasında olanlara 30.000 Türk Lirası idari para cezası uygulanır.”

“ğğ) Liman, tersane, gemi bakım-onarım, gemi söküm, yat limanı gibi kıyı tesisi yönetimlerinin; bu Kanun ve bu Kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklere aykırı olarak, kendi yönetim sahaları içerisinde meydana gelen kirliliği yetkili mercilere bildirmemesi halinde kıyı tesis yönetimlerine 25.000 Türk Lirası; deniz çöpleri, atıklar ve atıksuların toplanması ve yönetimine ilişkin gerekli tedbirleri almaması halinde bu yönetimlere 25.000 Türk Lirasından 100.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu bentte yer alan idari para cezaları, balıkçı barınaklarına üçte bir oranında uygulanır.

hh) Taraf olunan uluslararası sözleşmelerde ve ilgili yönetmeliklerde belirlenen kükürt oranından daha fazla kükürt içeren akaryakıtı denizcilik yakıtı olarak kullanan gemi ve diğer deniz vasıtalarından bin (dahil) grostona kadar olanlar için groston başına 200 Türk lirası, bin ilâ beşbin (dahil) groston arasında olanlara bu miktar ve ilave her groston başına 25 Türk Lirası, beşbin grostondan fazla olanlara ise, yukarıdaki miktarlar ve ilave her groston başına 5 Türk lirası idari para cezası verilir.

ıı) Günlük 1 kilogram veya daha az tıbbi atık üreten sağlık kuruluşlarından oluşan tıbbi atıklarının bu Kanunda ve ilgili yönetmeliklerde öngörülen yasaklara veya sınırlamalara aykırı olarak biriktiren, sınıflandıran, depolayan, taşıyan, ambalajlayan ve bertaraf edenlere 10.000 Türk Lirası kadar idari para cezası verilir.”

“Bu maddede öngörülen cezalar Özel Çevre Koruma Bölgelerinde iki kat olarak uygulanır.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 5’inci maddenin üzerinde 1 önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesinde “maddeye ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.” ibaresinden sonra cümlelerin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“İstanbul Boğazı haricinde Boğazlar, Susurluk Havzası, Marmara Denizi Hidrolojik Havzası’nda ve bu havzada yer alan illerde bu bentteki ceza iki kat oran olarak uygulanır.”

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Marmara Denizi’nde Susurluk havzası ve Marmara Denizi hidrolojik havzası yer almaktadır. İstanbul, Kocaeli, Yalova, Bursa, Balıkesir, Çanakkale ve Tekirdağ illerinin tamamının ama az ama çok Marmara Denizi’ne kıyısı bulunmaktadır. Tesislerin yoğun bulunduğu illerin isimleri sıralanırken diğer illerin isminin geçmemesinin açıklık ve anlaşılabilirlik noktasında eksik olacağı öngörülmüştür. Teklifin amacı Marmara Denizi’ni müsilaj kirliliğine karşı koruyucu tedbirler almaktır. İstanbul Boğazı’nın dip akıntısının Marmara Denizi’ne değil de Karadeniz’e doğru olduğu gerçeğinden yola çıkıldığında, Marmara Denizi’ne ulaşmayacak atık sular yönünden ileri biyolojik atık su arıtma tesisi yapılmasına ihtiyaç bulunmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu teklifle, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılabilmesinin de temini bakımından, yapılacak bu düzenlemede atık suların Karadeniz’e deşarjını sağlayan İstanbul Boğazı’nın hariç tutulması öngörülmüştür.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Söz isteyen olmadığına göre önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

6’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6- 2872 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına “indirim uygulamaya” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atıksuyu yeniden kullanan kuruluşlara, yeniden kullanım oranına göre bu oranı yüzde yüze kadar artırmaya” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 6’ncı madde üzerinde 1 önerge vardır, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 6’ncı maddesinin aşağıda belirtilen şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“2872 sayılı Kanun’un 29’uncu maddesinin üçüncü fıkrasına ‘indirim uygulamaya’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atık suyu yeniden kullanan kuruluşların yanı sıra yerel yönetimlerin ve organize sanayi bölgelerinin atık su arıtma tesisi kurmaları için teşvik kapsamına almaya ve kullandığı elektrik enerjisindeki indirim oranını %100 olarak belirlemeye...”

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

“İndirim uygulamaya” ibaresinden sonra gelen “ve ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atıksuyu yeniden kullanan kuruluşlara, yeniden kullanım oranına göre bu oranı yüzde yüze kadar artırmaya” ibaresi daha da genişletilerek ileri arıtma teknikleri ile arıtılmış atık suyu yeniden kullanan kuruluşların yanı sıra yerel yönetimlerin ve organize sanayi bölgelerinin atık su arıtma tesisi kurmaları için teşvik kapsamına alınması ve bu doğrultuda en büyük gider kalemi olan elektrik giderinde yüzde 100 indirim uygulanması öngörülmüştür.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

7’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 7- 2872 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesinin birinci cümlesinde yer alan “yönetim birimi kurmak, çevre görevlisi istihdam etmek veya Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan bu amaçla hizmet satın” ibaresi “yönetimi hizmeti” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 7’nci madde üzerinde 1 önerge var.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 7’nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 7- 2872 sayılı Kanunun ek 2’nci maddesinin birinci cümlesinde yer alan “yönetim birimi kurmak, çevre görevlisi istihdam etmek veya Bakanlıkça yetkilendirilmiş kurum ve kuruluşlardan bu amaçla hizmet satın” ibaresi “mühendisi istihdam edilmesi koşuluyla çevre yönetim hizmeti” şeklinde değiştirilmiştir.

Gökhan Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin 7’nci maddesiyle 2872 sayılı Kanun’un ek 2’nci maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle “çevre yönetim birimi/çevre görevlisi” tanımının “Çevre yönetim hizmeti” olarak değiştirilmesine uygun bir değişiklik yapılmaktadır. Ancak teklifin 4’üncü maddesinde yer alan 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 2’nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çevre yönetim birimi/Çevre görevlisi” tanımına yapılan itirazlar nedeniyle teklifin 7’nci maddesine çevre mühendisi istihdamının zorunlu kılınması amaçlanmıştır.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7'nci madde kabul edilmiştir.

8'inci maddeyi okutuyorum.

MADDE 8- 2872 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 16- Boğazlar ve Susurluk havzası dahil Marmara Denizi Hidrolojik Havzası’nda ve bu havzada yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında, ileri atıksu arıtım tesisi, arıtma çamuru işleme ve bertaraf tesisi ile atık geri kazanım ve bertaraf tesislerinin kurulmaması sebebiyle çevre kirliliği riski oluşması veya halk sağlığının tehdit edilmesi halinde; bu tesisleri kurmayan mahalli idarelere söz konusu altyapı yatırımlarının iş termin planlarını Bakanlığa sunmaları için 6 ay süre verilir. Bu süre içinde iş termin planlarının sunulmaması veya iş termin planlarında belirtilen sürelerle uyulmaması durumunda, Bakanlık veya Bakanlığın yetkilendireceği ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlar bu tesisleri mahalli idareler adına re’sen yapabilir, yaptırabilir ve bu tesisleri işlettirebilir. Ortaya çıkan maliyet, mahalli idarelerin, 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gereğince kendilerine aktarılan paylarından, ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı veya İller Bankası tarafından kesinti yapılarak tahsil olunur. Tahsil olunan tutar, harcama genel bütçeden yapıldı ise genel bütçeye, farklı bir bütçeden yapıldı ise ilgili idare bütçesine gelir kaydedilir. İlgili tesisin yapım ve işletme maliyetleri tamamen karşılandıktan sonra söz konusu tesis, ilgili idaresine devredilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye ve bu maddeye ilişkin hükümlerin diğer su havzalarında da uygulanmasına Cumhurbaşkanlığı yetkilidir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 2’si aynı mahiyette 3 önerge var.

Aynı mahiyettekileri okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 8’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

Aynı mahiyetteki Diğer önergenin imza sahipleri:

Hayrettin Nuhoglu

İstanbul

İbrahim Halil Oral

Ankara

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gökan Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; 8’inci madde, boğazlar ve Susurluk havzası dahil Marmara Denizi hidrolojik havzasında ve bu havzada yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında ileri atık su arıtım tesisi, arıtma çamuru işleme ve bertaraf tesisi ile atık geri kazanım ve bertaraf tesislerinin kurulmaması sebebiyle çevre kirliliği riski oluşması veya halk sağlığının tehdit edilmesi hâlinde bu tesisleri kurmayan idarelere altı ay süre veriyor. Bu süre zarfında ilgili yerel yönetimler bu işi yapamazsa Bakanlık kendi yetkilendireceği kişilerle bu hizmeti yapıyor ve ortaya çıkan maliyet de mahalli idarelerin bütçe paylarından, özel idare gelirlerinden ve bütçe vergi gelirlerindeki payından kesilir diyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, şöyle bir şey söyleyeyim: Ben İstanbul’la ilgili konuşacağım, Kocaeli ve Bursa’yla ilgili de değerli arkadaşlarımız konuşsunlar, biz de bilgi sahibi olalım. İstanbul en fazla nüfusun yaşadığı ve evsel atıkların en fazla olduğu şehirlerin başında geliyor. Ancak, burada, ben bazı bilgileri Komisyonumuza da iletme istiyorum, bazı maddelerde konuşmadım ama bu bilgilerin

burada bilinmesine de ihtiyaç var. Şimdi, İSKİ yatırımcı bir kurum yani İSKİ başından beri zaten bütçe gelirlerinin yarısından fazlasını altyapı yatırımlarına harcayan bir kurum olarak ortaya çıkıyor. Yıllar içinde de bu hep böyle devam etmiş ancak nüfusun artmasıyla birlikte başlamış olan yatırımlar temiz su, içme suyu, sanayinin istediği suyun dışında, bu kez çevre faktörünün ortaya çıkmasıyla birlikte önce açıktan derelere akan kanalizasyonlar zaman içinde şebekeye alınıyor, bir müddet sonra denizlere derin deşarj yöntemiyle bunların ön arıtmadan geçirilerek Marmara Denizi'ne dip akıntılarına verilmesi yoluna gidiliyor fakat Nurettin Sözen'in Belediye Başkanlığı döneminde, Haliç'in de Bedrettin Dalan döneminde temizlenmeye başlamasıyla birlikte, ilk kez biz "ileri biyolojik arıtma" sözcüğünü duyuyoruz çünkü bilimsel veriler, üniversitelerle yapılan iş birliği sonucunda bunun önemi çok daha gün yüzüne çıkıyor ve İSKİ, yatırımlarında buna başlıyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, İstanbul'da günde ortalama 3,2 milyon ton içme suyu İSKİ tarafından abonelere veriliyor; 3,2 milyon ton, bazı aylarda 2,9 milyon tona iniyor, bazı aylarda 3,5 milyon tona çıkıyor. Yani İstanbul'un yıllık yaklaşık nereden baksanız 1,2 milyar metreküp su tükettiğini belirtmek istiyorum. Türkiye'nin bütün yer yüzü suları, yer altı suları dâhil toplam rezervi 104 milyar metreküp/yıl yani neredeyse İstanbul'da tüketilen temiz su, Türkiye'nin bütün kaynak sularının, akarsularının, kar sularının, yağmurun yüzde 1'i; o nedenle bu boyutuyla çok önemli.

Şimdi, İstanbul'da bazı yatırımlar var, onlardan bahsetmek istiyorum. Bir kere çok ciddi biçimiyle ileri biyolojik arıtma tesislerin yapılması konusunda bir çalışma var. Nerede yapıyor bunu İSKİ? Bir tanesi şu: Mesela Baltalimanı'nda ön arıtmayla, Sarıyer'de Baltalimanı'nda 600 bin metreküp/gün olan ön arıtılarak boğazın dip akıntısına verilerek Karadeniz'e gönderilen atıklar, şimdi biyolojik ön arıtma, biyolojik atık su tesisine dönüşüyor. Çok ciddi bir yatırım var ve bu yılın kasım ayında büyük ihtimalle bitecek ve biz bunu faaliyete geçirebileceğiz. Tuzla İleri Biyolojik Atık Su Arıtma Tesisini günlük 250 bin metreküp kapasiteli olan bu tesis, şimdi kasım ayında 650 bin metreküp günlük seviyeye ulaşacak ve Tuzla'daki atıkların bertaraf edilmesini sağlayacak. Yine Marmara kıyısında bulunan Küçükçekmece Gölü çevresindeki atıkların bertaraf edilmesi için de bu bölgelerde, Küçükçekmece ve civarındaki bütün atık suyu alıp -bizim Marmara kıyısındaki en büyük arıtma tesisimiz Ataköy'de- Ataköy'deki tesise bunu tünellerle aktarma çalışması devam ediyor. Tahmin ediyorum, 2024 yılında Küçükçekmece dediğimiz gölün etrafında -Şamil Bey de iyi bilir o bölgenin milletvekili- Esenyurt 1 milyon, Küçükçekmece 850 bin, Başakşehir 500 bin, Bağcılar 600 bin yani nereden bakarsak bir 2,5-3 milyona yakın bir nüfus yaşayacak, bu nüfusun ürettiği atıklar da tüneller vasıtasıyla Ataköy'deki ileri biyolojik arıtma tesisine getirilecek ve buradan da arıtılarak gidecek. Yine Ambarlı'daki atık su tüneli inşaatları da devam ediyor.

Bir konuyu, tabii, milletvekillerimizin dikkatine sunmak istiyorum: Değerli arkadaşlar, özellikle son bir yıl içinde yani 2020'de pandemi başladı, 2021 yılının sonunda, dünyada emtia fiyatlarındaki artış, arkasından enerji fiyatlarındaki artış, sonrasında Türkiye'deki kur meselesinden kaynaklanan sorunlar yüzünden imalatlar öngörülen rakamların çok üzerinde çıkmaya başladı. İnşaat maliyetlerindeki üç yıl içinde -2020, 2021 ve 2022- özellikle son altı ay içinde meydana gelen maliyet artışları, nereden baksanız yüzde 120'lerin, yüzde 140'ların üzerinde. Böyle olunca da bu tür yatırımların yerel yönetimlere bağlı olan su kanalizasyon idaresi tarafından yapılabilmesi için burada bütçenin en temel geliri olan temiz su bedeli kadar atık su bedel üzerindeki yurttaşın ödeyeceği değer baskılanmaktadır. Bu nedenle maliyetler şişmekte ancak yurttaşların su bedeli için ödediği rakamlar olabildiğince sabit kaldığı için de bu yatırımların yapılabilme ömürleri uzamaktadır. O nedenle ben İstanbul'u örnek veriyorum, Sayın Şeker de Kocaeli'yi versin yani yirmi yıldır, yirmi beş yıldır Kocaeli'de ne yapıldığını açıkçası biz de merak ediyoruz.

Yine, Yenikapı ileri biyolojik arıtma tesisinin de... Kadıköy'deki ve Yenikapı'daki tesislerde biliyorsunuz -bilenler açısından söylüyorum- ön arıtmadan geçen, biyolojik arıtmadan geçen sularımız yaklaşık 1,8 milyon ton/gündür. Bunlar ya Üsküdar önlerinden ya Sarıyer önlerinden ya da Boğaz'ın değişik yerlerinden, 50 ila 70 metre derinlikte Boğaz'ın altından Karadeniz'e gitmektedir. Şimdi, maddenin içinde boğazlarla ilgili önergeyi okuttuk, kabul etmediniz. Bir kez daha söylüyorum: İleri biyolojik arıtma tesisinin Kadıköy'de, Üsküdar'da, Yenikapı'da ve Baltalıman'ında ya da Beykoz'da yapılabilmesi için coğrafi açıdan herhangi bir alan yoktur. Bu konuyla ilgili de ilgili kurumun, devletin değişik kurumlarının yapmış olduğu müracaatlara verilen cevapların tamamına yakını olumsuzdur. Bunu bir bilgi olarak bildirmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tamamlayacağım Başkanım.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bir saniye Mustafa Bey.

Buyurun Sayın Zeybek.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, Sayın Bakan Yardımcımız daha önce İstanbul İl Çevre Müdürlüğü -Çevre ve Şehircilik Bakanlığıydı, o zaman tam adı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü- görevini de yaptı. Yani bu manada, İstanbul'un bu meselesini önceki yerel yönetimler döneminden -hatta belki Kadir Bey'in öncesi dönemde de bilemiyorum, Ali Müfit Gürtuna dönemini çok hatırlamıyorum ama- biliyorsunuz ve İstanbul'un atık su arıtmayla ilgili bütün senaryolarında sizin de mutlaka görüşünüz alınmıştır ve planlamalar buna göre yapılmıştır. Yani Baltalıman'ında yapılan ve şu anda bitme aşamasına gelen ya da İstanbul'da yapılan diğer arıtma tesisleriyle ilgili kurum görüşleri, ilgili bakanlığın görüşleri alınmadan Büyükşehir Belediyesinin bu yatırımlara girişebilmesinin, bu işleri proje etmesinin ve ihale yapabilmesinin çok mümkün olmadığını görüyorum. Ben, buradan Bakanlığın neden bir görüş değişikliğine gittiğini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Kapatıldı Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Buna ilişkin olarak da Büyükşehir Belediyesinin talep etmesi hâlinde ilgili arazilerin, kamuya ait olan, hazineye ait olan arazilerin tahsis konusunda hızlı davranacak mısınız? Ya da bugüne kadar ilgili kurullardan gelen bazı müracaatlara verilmiş olan olumsuz görüş ya da kararlar değiştirilecek mi? Açıkçası bunları çok merak ediyorum.

Onun ötesinde, ben, altı aylık sürede yani bu termin planlarının yapıp altı aylık süre içinde Bakanlığa sunulmasıyla ilgili... Açıkçası buna Bursa ve Kocaeli Büyükşehir tarif edilmiş ama mesela burada Tekirdağ yok, burada Balıkesir yok; burada bunların da 2 tanesinin büyükşehir olması sebebiyle... Bu illerin altı ay içinde bu termin planlarını hazırlayarak bugünkü... Yani Millî Eğitim Bakanlığının ihale yapmadığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ihale yapmadığı, Toplu Konut İdaresinin ihale yapmadığı, ihalelere kimsenin teklif vermediği bir dönemde bu işlerle ilgili sürenin açıkçası yeniden gözden geçirilmesinin doğru olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mustafa Bey, isterseniz notlarınızı alın, Celadet Bey, İbrahim Halil Bey ve Hayrettin ağabey konuştuktan sonra size söz vereyim.

Celadet Bey ve Hayrettin ağabeyin aynı mahiyette 2 önergesi vardı.

Buyurun Celadet Bey.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Burada Kocaeli, Bursa ve İstanbul mahallî idarelerine, ileri atık su arıtma tesisi, arıtma çamur işletme tesisi ve bertaraf tesisi ile atık geri kazanım ve bertaraf tesislerinin kurulması sebebiyle altı ay süre veriliyor. Bu süreç içerisinde iş termin planlarını Bakanlığa sunmama durumunda Bakanlığın yaptıracağı belirtiliyor. Maalesef, bu müsilaj belası bizlere çevre anlamında ne kadar az duyarlı olduğumuzu göstermiştir. Fakat burada şöyle bir durum var ki o da belediyelerin sorumluluğunun Bakanlık tarafından resen yaptırılması hususudur. Şimdi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ya da ilçe belediyelerinin bu tarz tesisleri yapabilme durumu nedir? Ekonomik açıdan yeterli olmayan ve görüldüğü üzere İller Bankası gibi belediyelerin projelerine destek veren bir teşebbüsün ekonomik kaynaklarını genelde iktidar belediyelerine aktardığı bir ortamda bunun hayata geçirilebilme ihtimali nedir? Yani, hem Bakanlık yaptıracak hem ihaleyi yönlendirecek hem de parasını belediye bütçesinden kesecek; ben burada bir samimiyet gözlemleyemiyorum “Sefası bize, cefası size.” der gibi bir durum söz konusudur.

Şimdi, bizim önerimiz şudur: Diyelim ki bu tarz tesislerin maliyeti nedir? 10 milyon, 20 milyon her neyse İller Bankası ya da merkezî yönetim bütçesinden doğrudan belediyelere tahsis edilsin, belediyeler bu süreçte gerekli sorumluluklarını yerine getirirken Bakanlık yine denetim yetkisini kullansın. Bakın, bu madde bu hâliyle sorunludur ve belediyelerin yetkisine doğrudan bir müdahale anlamı taşır. Kesinlikle doğrudur, müsilaj sorunu gibi bir sorunu yaşama ya da Marmara Denizi’ni kaybetme gibi bir ihtimalimiz de tahammülümüz de yoktur fakat bu demek değil ki bu süreç iktidar lehine bir manevra alanı olarak değerlendirilsin.

Aynı zamanda, müsilaj, bugünün ya da dünün olayı değil bugüne kadar yaşanan yanlış uygulamaların deniz tarafından bizlere iadesidir. Çevre hususu siyasetüstü olarak değerlendirilip bu maddeyi bu hâliyle Komisyondan geçirmek siyasetin âlâsı demektir.

Diğer bir yandan, iktidara ait belediyeler de neden böyle bir işle uğraşsın ki “Madem Bakanlık resen yaptıracak, buyursun yapsın.” derler. Bu durumda da altı ay beklemek anlamsız olur. Mesela Kocaeli Belediyesinden izin alın, hemen başlayın. Neden altı ay bekleme gereği duyuyorsunuz?

Dolayısıyla, iki açıdan da eksik ve sorunlu bir düzenlemedir. Biz durumu bu şekilde değerlendirmeliyiz, belediyeler sorumluluklarını yerine getirmeli, iktidar da belediyelerin bu sorumluluğunu yaparken gerekli kolaylığı sağlamalıdır. Madem konu çevre, o zaman elini taşın altına koymak başta iktidarın görevidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Celadet Bey.

Hayrettin Bey, buyurun.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan. Biz, 8’inci maddenin tekliften çıkarılmasını teklif ettik. Sebebi şudur: Bu maddenin iyi niyetle hazırlanmadığı gibi bir şüpheye sahibiz biz çünkü her ne kadar İstanbul, Bursa, Kocaeli, 3 büyükşehir zikredilse de hedef İstanbul’dur. Doğrudan doğruya İstanbul hedef alınarak bu altı aylık süre içerisinde adım bile atmak mümkün değil, sonra ne olacak? “Ben bunu işlettireceğim, özel kişilere, özel firmalara yaptıracam.” yani Bakanlık yapabilir, yaptırabilir, işletebilir; Bakanlık yapamaz, yetiştirmez.

Bir hususu daha belirtmek istiyorum arkadaşlar: Artık ne olur 27’nci Dönemin son yılını yaşıyoruz neredeyse, bir sene sonra seçim var. Öyle görünüyor ki bir sene sonra iktidar değişecek. O hâlde bazı şeyleri biraz daha kontrollü, biraz daha makul, biraz daha anlaşılır, biraz daha iyi niyetli yapmak daha

doğru olmaz mı ülkemiz açısından? Şimdi burada olmayacak bir işe -üstelik de hangi gerekçeyle- halk sağlığının tehdit edilmesi gerekçesini ortadan kaldırmaya yönelik... Yok kardeşim böyle bir şey, ben buna inanmıyorum bir mebus olarak! Üstelik de Müsilaj Komisyonunda çalışmada bulunan arkadaşlarımızın büyük bir kısmı buradadır. Gördük ki İstanbul Büyükşehir Belediyesinin bu verilen sürede hiçbir şey yapması mümkün değil. Bütçesi müsait değil, tesisin kurulacağı arazi müsait değil, bunların ihalelerinin yapılma süreci müsait değil; hiçbir şey müsait değil. Üstelik “Ben bunu yaptıracağım -ki özel ağırlıklı görünüyor- ondan sonra da İller Bankasının göndereceği paradan keseceğim.” Bunda iyi niyet olur mu? Dolayısıyla bu tip maddeleri 27’nci dönem içerisinde son yıla girdiğimizi de göz önüne alarak keselim, bu kanun maddesini bırakalım daha sonraya; belediyelerin zaten bu işin altından kalkacak durumda olmadıklarını ifade ettim, ondan sonrasına bakalım. Bizim Müsilaj Komisyonunda önerdiğimiz çok güzel, çok önemli maddeler var; onlar kısmen gerçekleşmeye başlarsa, zaten arkasından bunlar da gelirse mesele kökünden çözülmüş olabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Mustafa Bey, dinlediniz sanıyorum, Müsilaj Komisyonu Başkanı sıfatınız da var.

Aslında -belediyeci arkadaşlar bilirler- belediyelere bir avantaj sağlıyor Hayrettin ağabey bu madde. Yani bugüne kadar, büyük belediyelerin arıtma tesislerini ve çevreyle ilgili yatırımlarını eksik yapmaları bir büyük eksiklik aslında. Şimdi, burada, belediyeleri bir teşvik var aslında. Şu manada: Belediye “Ben yapamayacağım, Bakanlık yapsın.” derse belki kendince avantajlı çıkacak ama bu, belediye başkanları için ve belediye yöneticileri için büyük bir eksidir aslında bir taraftan da. Yani belediyenin üstlenmesi önceliklidir ve kendi formülünü üretebilir, çeşitli formüller yürütebilir, etap etap yapabilir. Bu konunun Müsilaj Komisyonunun da önerisi doğrultusunda aslında belli bir sürede hayata geçmesi önemli. Böyle bir yol aranıyor, yollardan biri olarak değerlendirildi bildiğim kadarıyla.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, aslında 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda ve 5216 sayılı Büyükşehir Kanunu’nda belediyeler ve büyükşehir belediyelerine ait su, kanalizasyon, atık su ve katı atık hizmetlerini sağlama yükümlülüğü zaten var onların ve işte bir taraftan da Çevre Kanunu’nun 11’inci maddesi gereğince de belediyeler bunları yapmak zorundalar. Şimdi, yine 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun geçici 4’üncü maddesinde belediyelere söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmeleri için belirli süreler verilmiş ve söz konusu süre 2017’de bitmiştir. Yani biz burada altı ay diyoruz ama bu altı ayın geçmişine baktığımızda, müteaddit kereler bütün belediyeler uyarıldıkları hâlde, kanunda sorumlulukları hatırlatıldığı hâlde, 2017’ye kadar da yapılması gerektiği hâlde yapılmamıştır, bugünlere gelinmiştir. Dolayısıyla mesela şu anda yine tekrar söylüyoruz: Günde yaklaşık 8 milyon metreküp Marmara’ya su basılıyor. Bu basılan 8 milyon metreküp suyun yüzde 53’ü ön arıtma yani bu ön arıtma demek sadece kabasının alınıp olduğu gibi bütün suların denize verilmesidir, yüzde 42’si ileri biyolojik, yüzde 5’i de biyolojik olarak arıtılıp verilmektedir.

Şimdi, Gökhan Bey İstanbul’dan bahsetti, İstanbul özeline dönersek 5 milyon 800 bin metreküp İstanbul’da her gün atık su Marmara Denizi’ne verilmekte. İstanbul’un durumu daha vahim çünkü İstanbul’da ileri biyolojik arıtmadan geçirilerek denize verilen suyun oranı yüzde 29 yani yüzde 71’i biyolojik veya ön arıtmayla yapıldıktan sonra denize veriliyor.

Ben yine örnek olarak hatırlatmak isterim. Şimdi, Baltalimanı'nda biyolojik arıtma yapılıyor. Aslında şu anda biyolojik arıtma ile ön arıtmanın arasında bence hiçbir fark yok. Asıl bizim hedefimiz ileri biyolojikte yani bu müsilajın oluşmasına neden olan denizdeki fitoplanktonlarının birden artıp patlamasına neden olan fosfor ve azot yükünün alınması ama şimdi bakıyoruz ki eğer ileri biyolojik yoksa fosfor ve azot yükü denize basılmakta; alttan basarsınız, yukarıdan basarsınız hiç fark etmez. Biyolojik sadece atık sudaki karbonların emilimiyle gerçekleşiyor; bu, asla yeterli değil.

Yenikapı örneğini sizinle paylaşmayı arzu ederim. Bakın, Yenikapı'da biyolojik arıtma tesislerinin projeleri hazır, alanı hazır; normal kapasitesi günde yaklaşık 546 bin metreküp ama yağmur yağdığında, ani yağışlarda 864 bin metreküpe kadar çıkan bir atık su var orada ve şu ana kadar sadece ve sadece elekten geçirilmek suretiyle denize basılıyor. Şimdi, biz bunu ne kadar daha bekleyeceğiz? Üstelik de Yenikapı'da yeri hazır olduğu hâlde başlanmamış. Şimdi, yerden bahsediliyor. İstanbul'da 11 tane ileri biyolojik arıtma tesisin acil yapılması gerekiyor ve bunların birçoğunun da yeri hazır, birçoğunun bizim zamanımızda projeleri de hazır. Maalesef bugün yapılmadı, bunların en basit, en çarpıcı, en dramatik örneği de Silahtarğa'daki membran esaslı ileri biyolojik arıtmadır.

Bir de bu 8'inci maddeyi, saygıdeğer arkadaşlar, 12'nci maddeyle de bütünleştirmek lazım. Şimdi, 8'inci maddeyi tek başına alırsanız eksik kalır, 12'nci maddede -biraz sonra geleceğiz- şöyle diyor: Aslında burada yerel yönetimlerin hakları gasbedilmiyor, yerel yönetimlere görevleri hatırlatılıyor. "Siz nasıl evsel atıkları, çöpleri topluyorsanız bu atık suları da arıtarak bir şekilde çözmek zorundasınız." diyor. Yani evlerden kaynaklı katı veya evsel, kaba çöpleri nasıl toplamak zorundaysak eğer... Şimdi milletvekillerimizden bir arkadaşımız "Ya, bunun insan sağlığıyla ne alakası var falan?" dedi. Tabii ki alakası var; şimdi, çöplerin toplanmadığını düşünün bir hafta İstanbul'da. İnsan sağlığına ne kadar zararlıysa bence atık su arıtmadan geçirilmeden Marmara Denizi'ne verilen su o kadar insan sağlığı açısından, Marmara'nın sağlığı açısından, Marmara'nın ekonomisi açısından son derece önemli.

Şimdi, 12'nci maddede altı ay diyoruz ama kimsede "Yıllardır yapamadığınız bütün bu projeleri gelin, altı ayda yapın hemen yoksa biz bütün işlerinize el koyuyoruz ve cebren yapıyoruz." gibi bir düşünce yok. Bakın "Mahalli idarelerin birinci fıkra kapsamında yap-işlet-devret ve işlet devret modeliyle gerçekleştirileceği projeleri ile ilgili yetkilendirme talepleri; yer seçimi ve uygunluğunu da içeren ön yapılabilirlik etüdü, ön proje veya kesin proje, idari şartname ile sözleşme taslağından oluşan proje dokümanlarıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunulur." diyor. Kaldı ki yine, 50 milyon dâhil, 50 milyondan az olan bütün atık su arıtma tesislerinin yapımının yetkisi tamamen yerel yönetimlere aittir. Yani burada yerel yönetimler 50 milyon ve altındaki atık su arıtma tesislerini yapabilmek için Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sadece haber verir, onay beklemeden kendi yolunda devam eder. Aslında, eski bir belediye başkanı olarak bu müsilaj konusunda bu kadar hassasiyetle çalışmamızda en çok üzerinde durduğumuz konu, kaş yaparken göz çıkarmayalım. Bunu yani hiçbir şeyle...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Altı ay içinde ön proje sunulsa da yeterli.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Tabii ki Başkanım. Yeter ki bir ön projesini sunsun, "Ben yapıyorum." desin ve yoluna devam etsin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, teşekkür ediyoruz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben bir açıklama yapmak istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Şimdi, Sayın Başkan, biraz daha açıklığa kavuşmasına ihtiyaç var. Şimdi, Yenikapı Biyolojik Atık Su Arıtma Tesisi'yle ilgili... Yani bir kere hani “ileri biyolojik arıtma tesisi” “biyolojik arıtma tesisi” “ön arıtma tesisi” kavramlarını aşağı yukarı çokça konuştuk. Şimdi, bu projelerle ilgili Sayın Başkan da söyledi, Yenikapı Biyolojik Atık Su Arıtma Tesisi, ileri biyolojik atık su arıtma tesisi şu an öngörülüyor, projesi de o değil. Ne bu? Amacı ne? Sultangazi, Esenler, Bahçelievler, Zeytinburnu, Fatih, Bayrampaşa, Güngören, Eyüp ilçelerine hizmet eden mevcut 840 bin metreküp kapasiteyle atık su ön arıtma tesisi, günlük 600 bin metreküp kapasiteli biyolojik atık su arıtma tesisine dönüşüyor.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Dönüşüyor Başkanım.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Dönüşüyor.

Şimdi, avan proje... Şöyle söyleyeyim, bendeki bilgi şu: Avan proje Fatih Belediyesi tarafından 4 no.lu Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kuruluna gönderildi. Koruma Bölge Kurulu 10 Ocak 2022 tarihinde bir karar veriyor ve diyor ki: “Burada 10 metre kotuna kadar kazı yapacaksınız. Sizin yapacağınız bu kazılardaki bütün çalışmalar arkeolojik muayene sondajları ilgili müze yetkililerinin denetimi olmaksızın yapılamaz.” Yani şimdi İstanbul’da Yenikapı’da hatırlarsınız Marmaray’ı yani haksız eleştiriler de olmuştu, orada İstanbul’un on iki bin yıllık bilinen tarihine ilişkin bazı gömütler ortaya çıkmıştı, gemiler çıkmıştı, kayıklar çıkmıştı “Üç beş tane gemi parçası için bir yola engel olunuyor.” diye de bilim adamları eleştirilmişti. Aynı yerden bahsediyoruz arkadaşlar, o bulunan tarihi enkazların tam yanında yani burada bir çalışma yapılacaksa müzenin denetiminde... Üstelik, Kültür Bakanlığı tarafından oluşturulan Koruma Kurulunun verdiği karar. Şimdi, Koruma Kurulunun kararına göre siz -burada anlaşıyoruz- “Burada ileri biyolojik tesisin yapılabilmesiyle ilgili alana ihtiyaç var.” diyorsunuz, ben Yayılaspor Kulübünün kullandığı halı sahanın bile İSKİ tarafından geri alınmasıyla ilgili tartışmaların içindeyim. Yani Yayılaspor diyor ki: “Benim orada ufak bir saham var.” İSKİ diyor ki: “Ben orayı da alacağım, benim alanım yetmiyor.” O nedenle, bazı değerlendirmeleri, hele de İstanbul’la ilgili değerlendirme yaparken neyin üzerinde çalıştığımızı, altında neyin olduğunu son derece iyi bilmek gerekiyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Aynı sahayı kullanacak, Gökhan Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yetmiyor efendim, yetmiyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – “İleri” deyince çok büyüzmez.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yok, yok, yetmiyor. İleri biyolojik arıtma tesisine döndüğünüzde sizin kullanacağınız, özellikle yatayda kullanacağınız alanlara ciddi ihtiyaç var. Hatta projelerini gördüm ben, bunların bir kısmının üstleri kapatılarak yeşil alana dönüştürülmesi ve yine alan olarak kullanılması da öngörülüyor.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Gökhan Bey, yanlış bir bilgi var. Bizde de biyolojik arıtma tesisleri ileri biyolojik arıtma tesislerine dönüştürülüyor, aynı yerde dönüştürülüyor; ilave yere gerek yok ki, teknoloji değişiyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Aynı yerde yapılabilir bu.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Eğer hâlâ biyolojik arıtma tesisleriyle ilgili, İstanbul Büyükşehir Belediyesi bu konuda böyle çalışıyorsa bence hiç çalışmasına gerek yok çünkü asıl, müsilağa neden olan fosfor ve azot ileri biyolojikte elimine edilebiliyor, başka türlü elimine ediliyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hayır, tartışma konusu şu, Gökhan Bey’in dediği: “Alanda sorun olmayacak mı? Aynı yerde yapılabilecek mi?”

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – İleri biyolojikte biraz daha fazla alana ihtiyaç var.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama ne kadar? Yani yüzde 20...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Baltalimanı Arıtma Tesisi’ni kim planladı?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Biz planladık.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Var mı boş yer? Tüpler yapıldı, bitti yani Baltalimanı’nda denize kadar neredeyse küreler bitti.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Silahtarağa’yı da biz planladık.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır, hayır... Devlette devamlılık vardır.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – İşte, aynı şeyi söylüyoruz biz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ama siz orayı ne diye planladınız?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Şimdi, çöpü toplamamak ne kadar problemse...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bir şey söylüyorum, diyorum ki: Bakın, biraz önce açıkladım; bu projeler yapıldı, ihalesi yapıldı, müteahhitler başladı; sizin zamanınızda, önceki dönemde çok yavaş gitti, şimdi hızlandı; müsila da bunda etkili oldu, hızlandı, bitirmeye gidiliyor ama biyolojik arıtma olarak planladığımız tesislerin şimdi bir tuşa dokunarak ileri biyolojik arıtma tesisi olarak değişeceğini nasıl öngörebiliyorsunuz? Bunun için yeni alanlara ihtiyaç var, yeni mekânlara ihtiyaç var. Ben de diyorum ki: Özellikle Boğaz bölgesinde, zaten daracak alanlar içine sıkışmış olan arıtma tesisleriyle ilgili, o zaman, gelin, siz de elinizi taşın altına koyun. Biraz önce söyledim; bu olumsuz cevapları kim verdi, hangi kurumlar verdi?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mustafa Bey, kavramları çok tartışmayalım. İleri biyolojik...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Üsküdar Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi’yle ilgili kurum görüşü var burada; 18/10/2021, olumsuz görüş.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – O yeri uygun bulmamışlar.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – E, Üsküdar’da nerede yapacaksınız?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gökan Bey, bir saniye...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Devam ediyorum; Silivri için talepte bulunulmuş, talep Avrupa Yakası Millî Emlak Müdürlüğü tarafından henüz gerçekleştirilmemiştir.

Adalar...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bir dakika arkadaşlar.

Burada ileri biyolojik arıtmaya karşı çıkmıyoruz, çıkmamalıyız. “Yer ve mekân sorunu çıkabilir.” diyor Gökan Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ben bilgiye dayalı olarak konuşuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama siz “İleri biyolojik arıtma” kavramı olmasın.” demiyorsunuz herhâlde.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Hayır, der miyim hiç? Hele Marmara’ya deşarj edilenlerin -sadece İstanbul için söylemiyorum; Tekirdağ’dan, Balıkesir’den, Susurluk’tan Ergene’ye kadar- tamamının ileri biyolojik arıtma tesislerine kavuşması gerekir. Bunun ötesinde, derelerimizdeki azot ve fosfatın da denize ulaşmaması için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının gerekli çalışmayı yapması gerekir. Yani orada şimdi Ergene’yi kim yapacak?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani yer ve imkân konusunda yardımcı olunmalı manasında bir değerlendirme; katılıyoruz.

Şimdi Hayrettin Nuhoglu ve Mahmut Celadet Gaydalı milletvekillerimizin verdiği aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Gökân Bey ve arkadaşlarının verdiği önerge üzerinde konuşuldu ama önergeyi değerlendirelim.

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesinin aşağıda belirtilen şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 8- 2872 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 16- Boğazlar ve Susurluk havzası dahil İstanbul Boğazı hariç Marmara Denizi Hidrolojik Havzası'nda ve bu havzada yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında, ileri atıksu arıtım tesisi, arıtma çamuru işleme ve bertaraf tesisi ile atık geri kazanım ve bertaraf tesislerinin kurulmaması sebebiyle çevre kirliliği riski oluşması veya halk sağlığının tehdit edilmesi halinde; bu tesisleri kurmayan mahalli idarelere söz konusu altyapı yatırımlarının iş termin planlarını Bakanlığa sunmaları için 6 ay süre verilir. Bu süre içinde iş termin planlarının sunulmaması veya iş termin planlarında belirtilen sürelerle uyulmaması durumunda, Bakanlık veya Bakanlığın yetkilendireceği ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlar bu tesisleri mahalli idareler adına re'sen yapabilir, yaptırabilir ve bu tesisleri işlettirebilir. Ortaya çıkan maliyet, bahse konu işin kesin hesabının yapıldığının yazılı olarak bildirilmesinden sonraki bir yıl içinde Protokol tanzim edilmek ve nemasız yıllık eşit taksitlere bağlanmak suretiyle 10 yıl içinde ilgili mahalli idareden tahsil olunur. İşletme maliyetleri ile ilgili olarak, tesisin işletmeye alındığının yazılı olarak bildirilmesinden sonraki bir yıl içinde Protokol tanzim edilmek suretiyle, aylık hakediş ödemelerinin bildirilmesinden itibaren bir ay içinde nemasız olarak tahsil edilir. Bu yazılı bildirimle rağmen bir yıl içinde Protokol yapılmaması veya yıllık taksitlerin en geç bir sonraki yılın Mart ayı sonuna kadar, aylık ödemelerin ise en geç bir sonraki ay sonuna kadar ödenmemesi halinde, bu maliyet mahalli idarelerin, 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gereğince kendilerine aktarılan paylarından, ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı veya İller Bankası tarafından kesinti yapılarak tahsil olunur. Tahsil olunan tutar, harcama genel bütçeden yapıldı ise genel bütçeye, farklı bir bütçeden yapıldı ise ilgili idare bütçesine gelir kaydedilir. İlgili tesisin yapım ve işletme maliyetleri tamamen karşılandıktan sonra söz konusu tesis, ilgili idaresine devredilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye ve bu maddeye ilişkin hükümlerin diğer su havzalarında da uygulanmasına Cumhurbaşkanını yetkilidir.”

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Hüseyin Yıldız

Ulaş Karasu

Hatay

Aydın

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9'uncu maddeye geçiyoruz.

MADDE 9- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin dokuzuncu paragrafında yer alan “İmar planlarında” ibaresi “Sanayi alanları, ibadethane alanları ve tarımsal amaçlı silo yapıları hariç olmak üzere imar planlarında” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK –Madde üzerinde 1 önerge var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 9- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin dokuzuncu paragrafında yer alan “İmar planlarında” ibaresi “Sanayi alanları, üniversite yerleşkeleri, ibadethane alanları ve tarımsal amaçlı silo yapıları hariç olmak üzere imar planlarında” şeklinde değiştirilmiştir.

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Hüseyin Yıldız

Ulaş Karasu

Hatay

Aydın

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Eğitim kurumu olan üniversitelerin yerleşkelerinde bulunan binaların da kanun maddesinde yapılan değişikliğe dâhil edilmesi, buralarda hâlihazırda bulunan mevcut imar durumundaki sorunları ortadan kaldıracak, bu kurumların imarla ilgili sorunlarının çözümüne katkıda bulunacaktır.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul Edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

9’uncu maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 9’uncu madde kabul edilmiştir.

10’uncu maddeye geçiyoruz.

MADDE 10- 3194 sayılı Kanunun 22 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birden fazla yapı için ruhsat alınarak inşaata başlanmış ve kat irtifakı kurulmuş ancak bir kısmı tamamlanmadan süre nedeni ile ruhsatı hükümsüz hale gelmiş olan parsellerdeki eksik kalan yapılar için; ruhsat eki onaylı projesindeki yükseklik, taban ve inşaat alanı, kat adedi ve bağımsız bölüm sayılarında artış olmayacak şekilde konum, ortak alan, arsa payı ve kullanım amacı değişikliği olmaksızın yapılacak ruhsat başvurularında, eksik kalan yapı maliklerinin tamamı ile parsel maliklerinin çoğunluğunun muvafakati aranır.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 10’uncu madde üzerinde 1 önerge var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 10’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Buyurun Mahmut Celadet Bey.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

10'uncu madde, konuya nereden yaklaşırsanız yaklaşın tek bir noktaya varmaktadır; o da batık müteahhitleri kurtarma maddesidir. Beş yıllık yapı ruhsat süre içerisinde yapı üretimini tamamlamamaları hâlinde aynı koşullarda ruhsatlarını yenilemeleri için süre veriliyor. Ancak bu sürenin ne kadar olduğu ile bu süre zarfında bilimsel, teknik ve bunlar gibi nedenlerle meydana gelen değişikliklerden etkilenip etkilenmeyeceği konusunda belirsizlik bulunmaktadır. Yani çok bloklu bir inşaatın A blok tamam, B blok iptal olmuş ruhsatı varsa onu da tamamlayabilecek. Zaman yok, sınır yok ve aslında bundan sonra da sınır olmayacak. Böyle bir düzenleme sorunlu ve sıkıntılıdır. O zaman, verelim ruhsatları, beş yıl süresini de ortadan kaldıralım.

Bu hâliyle eksik olduğunu düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin aşağıda belirtilen şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

3194 sayılı Kanunun 22 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birden fazla yapı için ruhsat alınarak inşaata başlanmış ve kat irtifakı kurulmuş ancak bir kısmı tamamlanmadan süre nedeni ile ruhsatı hükümsüz hale gelmiş olan parsellerdeki eksik kalan yapılar için; ruhsat eki onaylı projenin tamamında değişiklik olmayacak şekilde ve konum, ortak alan, arsa payı ve kullanım amacıyla farklılık olmaksızın yapılacak ruhsat başvurularında, eksik kalan yapı maliklerinin tamamı ile parsel maliklerinin çoğunluğunun muvafakati aranmaz.”

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Aynı mahiyetteki diğer önergeyi okutuyorum.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin aşağıda belirtilen şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 10- 3194 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 25- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, birden fazla yapı için ruhsat alınarak inşaata başlanmış ve kat irtifakı kurulmuş ancak bir kısmı tamamlanmadan süre nedeni ile ruhsatı hükümsüz hale gelmiş olan parsellerdeki eksik kalan yapılar için; ruhsat eki onaylı statik projesinde deprem güvenliği bakımından yapılması zorunlu olan değişiklikler hariç, yapı projelerinde herhangi bir değişiklik olmaksızın yapılacak yeniden ruhsat başvurularında, tamamlanmayan bu yapılardan ruhsat başvurusunda bulunanların maliklerinin tamamının muvafakati aranır.””

Recep Uncuoğlu

Şamil Ayrım

Necip Nasır

Sakarya

İstanbul

İzmir

Hamdi Uçar

İlyas Şeker

Zonguldak

Kocaeli

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Söz istiyor musunuz?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Buyurun Gökan Bey.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İzmir Milletvekilimiz Necip Bey’le de Komisyon aşamasında gündeme geldiğinde görüştüğümüz bir dosyayla ilgili benim burada bir tereddüde mahal vermemek açısından “onaylı statik projesinde deprem güvenliği bakımından yapılması zorunlu olan değişiklikler hariç” diyerek bir hak veriyoruz ancak özellikle Mekânsal Planlama ya da Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ilgili müdürlükleri tarafından başka, imar mevzuatında geçmişte olmayan, şimdi var olan yönetmeliklerle ilgili ihtiyaç hasıl olursa bunların giderilmesi konusunda bir problem yaşanır mı yaşanmaz mı, buna bir açıklık getirilmesi lazım. Yani herhangi bir belediyeдеki imar müdürü burada yangın güvenliği açısından, Yangın Yönetmeliği, Asansör Yönetmeliği ya da plan notu değişiklikleriyle ilgili bir gerekçeyi ortaya koyarsa nasıl bir tablo çıkar, bu konuda tereddüdüm var. Bu konuda Genel Kurul aşamasına kadar...

Sayın Başkan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından, çevre kısmıyla ilgili değil ama şehircilik kısmıyla ilgili, mekânsal planlamayla ilgili burada kimse var mı? İsterseniz şöyle yapalım... Bir dipnot olarak ben tekrar Necip Nasır Bey’e teşekkür ediyorum. Bir problemi çözmeye çalışıyoruz, problemi çözerken başka... Kamuda bürokrasinin nasıl titiz davrandığını ve... “Burada şuna değinilmiş ama buna değinilmemiş, değinilmediği için ben bunu eskiden olduğu biçimiyle yorumlayabilirim.” anlayışı da çıkabilir. O nedenle, uygun görürseniz -Sayın Bakan Yardımcısı da burada- ilgili müdürlükler bunu Genel Kurul aşamasına kadar etraflıca bir değerlendirsinler, eğer bir düzeltme yapılacaksa da Genel Kurulda düzeltmesini yapalım derim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Metin farkı var, ayrı ayrı oylayacağız.

Buyurun Necip Bey.

NECİP NASIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi, iki yıl zarfında başlanmadığı, ruhsatı aldıktan sonra beş yıl içinde tamamlanmadığı takdirde, ruhsat süreleri bitince hükümsüz kalıyor ve ilgili ada ve parseldeki yapıların tamamı için muvafakat alınması gerekiyor. Ben daha bir açıklık olsun diye şöyle bir örnek göstermek istiyorum: Bu, Silivri’de şu anda sorun olan bir yapı, tamamı bir imar adası; bu sarılar yapılmış yapılar, bordolar yapılmamış yapılar. Şimdi, takdir edersiniz ki aradan zaman geçmiş. Özellikle yaygın mülkiyetlerde bu büyük sorun, özellikle İzmir’de, İstanbul sahil kenarlarında, villalarda ama bloklar da olabilir; bu anlamda burada muvafakat aranmadan, sadece ilgili kat maliklerinin, blokta ilgili kat malikinin... Zaten tek ise tek yapılabilmeli. Bu zaten geçici bir madde olarak bizim tarafımızdan önerildi, bir sefere mahsus olarak -Celadet Bey’in sorusuna da cevap olmuş oluyor- çünkü bunun daha sonraya matuf olması hâlinde bundan sonra alınacak ruhsatlardaki süreyi egale edeceği için geçici bir maddeye dönüştürüldü ama sayın vekilim haklı, Yangın ve Asansör Yönetmeliği değişikliği oldu. Yalnız bunun teknik olarak... Biz İzmir’de bu problemi yaşıyoruz, şöyle ki: Depremden sonra yıkılan binaların yapılması aşamasında son çıkan özellikle Yangın ve Asansör Yönetmeliği’nden dolayı emsal

kayıpları oluyor. Bu emsal kayıplarından dolayı binalar küçülüyor. Eğer bu teknik olarak, hukuki olarak eski yapının projesine sadık kalacak şekilde... Ki biz bunu İzmir’de... Şöyle: Büyükşehir Belediyesi K1 alanları oluşturdu, mevcut emsali muhafaza ederek yapılabilmesi için bir meclis kararı aldı. Bu kanun böyle çıkarsa Asansör ve Yangın Yönetmeliği’ne gerek kalmaksızın -tabii hukuki boyutunu bilmiyorum, eğer bu ifadeler onu içeriyorsa- emsal kaybetmeden, aynı, daha önceki yaptığı tip projeyi ama Deprem Yönetmeliği’ne göre yapabilir diye düşünüyorum. Tabii, bunun hukuki olarak... Eğer öbür türlü... Asansör ve Yangın Yönetmeliği’nden dolayı, o 2 yönetmelik bu planlı alanlardan dolayı değişti, haklısınız. Böyle içeriyorsa eğer, demin de ifade ettiğim gibi, bir daha herhangi bir şeye gerek kalmadan, sadece statik anlamda değerlendirilerek tip proje yapılabilir.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Vekilim, bir soru sorabilir miyim? Bizim orada, turizm bölgelerinde daha önce proje yaptılar, yabancılara sattılar ama adamlar ortadan kayboldu. Örnek vereyim: Bir adada 3 blok var, hiç başlamamış müteahhit ama bloklar şöyle: Bir blok toplanmış aralarında “Biz yapmak istiyoruz ama mevcut yerel yönetimler ruhsatı yenilemiyor.” diyorlar. Bu şekilde onlar da faydalanabiliyor mu?

NECİP NASIR (İzmir) – Evet, yapılmışsa ve imar adasında...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Hiç yapılmamış.

NECİP NASIR (İzmir) – Hiç yapılmayanlar değil; bu, yapılmış olanları.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Zamanı geçmiş yani beş yıl süresi geçmiş zaten.

NECİP NASIR (İzmir) – Bu geçici bir madde olduğu için...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) - Necip Bey, kayıtlara geçmesin ama riskli bir yapıyı yıkıp yeniden yaptığında kişi, blok nizamısa içinde Deprem Yönetmeliği’ne uygun, Asansör Yönetmeliği’ne uygun ve Yangın Yönetmeliği’ne uygun alanları koyarak yapmak zorunda.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Evet...

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Son bir şey söyleyeyim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Gökan Bey, buradaki ana fikir -yeniden yapmaya niyetliler- muvafakat meselesi. Yoksa ilgili idare, belediye, otoparktan, yangından, asansörden, diğer yönetmeliklerden, ayrıca değişen Deprem Yönetmeliği’nden dolayı bütün betonarmedeki değişiklikleri zaten isteyecek o projede. Biz burada, muvafakat dolayısıyla tıkanan, yapmak isteyenlerin diğerlerini bulamadığı ve muvafakatini alamadığı için yapamadığı...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bir metin koyduk ya buraya.

RECEP UNCUOĞLU (Sakarya) – Burada “yapı projelerinde herhangi bir değişiklik olmaksızın”dan kasıt yani bir metrekaare artışı ya da başka durumda değişiklik, çekme mesafelerinde değişiklik olmadığını kastediyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Burada çözüm konusunda hepimiz hemfikiriz. Eğer bir şey varsa...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Burada anlaşılabilir bir...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gökan Bey, teklif sahibi arkadaşımız Mustafa Bey ve diğer arkadaşlarımız; bu konuda eğer bir açık bulursanız burada çözümü engelleyen, Genel Kurul aşamasında onu giderelim. Çünkü burada herkes iyi niyetli, bu çözülmek isteniliyor.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkanım, kat yüksekliği ve yoğunluk artışı olmaz, olmamalıdır. Mevcut yönetmeliklere uydurularak...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ben bu önerilere aynen katılıyorum. Yalnız, bir şeyi atlamayalım. Binanın kabası yapılmışsa... Binanın kabası yapılmış, bitmiş, orada yarım kalmış.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Öyle değil, yapılmamış.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Peki, başlamış, kabası bitmiş ama terk etmiş gitmişler, ne olacak? O da buna girmek zorunda ama orada eğer biz Asansör Yönetmeliği'ni -yeni yönetmelik- arayacak olursak o binayı çözemeyiz ondan sonra.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yıkıp yeniden yaparız.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – O da gerçekçi değil yani.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama yeni yapılarda da ararlar ya.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ama mevcut karkası bitmiş, betonarmesi bitmiş yani.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bitse de uydurmak zorunda.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Eskiden 90 santime biz merdiven genişliği yapıyorduk, şimdi 120 santim. Yükseklikler 18 santimdi, şimdi 16,5'a düştü. Yani villalar için çok bir sorun yok, ama 6 katlı bina yapıyorsunuz, Yangın Yönetmeliği eskiden 9 kattı, şimdi 6; evi vermez ona itfaiye, orada oturma izni vermez.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, bunların notunu alıyoruz değil mi Ahmet Bey, Mustafa Bey? Dolayısıyla şimdi, bir çözüm arayışında, bu bir aşama.

Ben Gökan Bey ve arkadaşlarının önergelerini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Metin açısından değerlendiriyoruz olayı.

Necip Nasır ve arkadaşlarının verdiği önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10'uncu maddeyi bu teklif doğrultusunda oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 10'uncu madde kabul edilmiştir.

Mustafa Bey, Ahmet Bey; 10'uncu maddede de bu Kayseri meselesinde olduğu gibi teknik eksiklik varsa... Çünkü, maksat çözmek, bu konuda hemfikiriz; muhalefet yok burada, dolayısıyla ona göre değerlendirelim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Muhalefet var burada, nasıl yok?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yani bu maddeye muhalefet yok. Bu maddeye muhalefet yok temelden.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Kayıtlara geçiyor “Muhalefet yok burada.” diye.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Kayıtlardan “Muhalefet yok.” cümlesinin çıkarılmasını...

Bu maddeyle ilgili “Çözülmesin.” diyen kimse yok. Önemli olan, olayı çözmek. Oluyor mu böyle arkadaşlar?

Tabii, siyasette kelimeler önemli, biz bazen belki...

11'inci maddedeyiz.

MADDE 11- 3194 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendinin birinci cümlesine “yukarıdaki bentlere göre” ibaresinden sonra gelmek üzere “aykırılıktan sorumlu olan yapı sahibine ve yapı müteahhidine” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 11’inci maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 11’inci madde kabul edilmiştir.

12’nci maddedeyiz.

MADDE 12- 8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 3- Mahalli idarelerin çevre kirliliğini önleyici yatırımlar kapsamında arıtma, geri kazanım; arıtma çamuru işleme ve bertarafı; sıfır atık yönetimi kapsamında atıkların toplama, taşıma hizmetleri, atık işleme, geri kazanım ve bertaraf tesisleri ile mapa-şamandıraların özel sektör eliyle ve özel hukuka tabi 10 yıldan uzun süreli sözleşmelerle yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilmesi ile bu maddede belirtilen kamu yatırım ve tesislerinden halihazırda mevcut bulunanların idamesi, bakımı ve onarımı, yenilenmesi, kapasitesinin artırılması ile modernize edilmesi suretiyle ilave yatırımlarının yaptırılarak işletilmesi, niteliğine göre görevli şirket veya mahalli idarece dönemsel olarak ödenecek işletme hizmet bedeli karşılığında işlet devret modeliyle gerçekleştirilmesi halinde, iş ve işlemler bu Kanundaki usul ve esaslar çerçevesinde yürütülür.

Mahalli idarelerin birinci fıkra kapsamındaki toplam yatırım tutarı ve/veya toplam işletme hizmet bedeli 50.000.000 Türk Lirası’nın altındaki projelerine ilişkin ihale ve sözleşme işlemleri için bu Kanunun 4 üncü maddesi kapsamında yetkilendirme kararı aranmaz. Bu değerın altında kalmak amacıyla projeler bölünemez. Söz konusu projeler, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca onaylandıktan sonra ihale işlemlerine başlanabilir. Bu tutar herbir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Mahalli idarelere bağlı kuruluşlar, bu madde kapsamındaki projelerini bağlı oldukları mahalli idare üzerinden gerçekleştirirler.

Mahalli idarelerin birinci fıkra kapsamında yap-işlet-devret ve işlet devret modeliyle gerçekleştireceği projeleri ile ilgili yetkilendirme talepleri; yer seçimi ve uygunluğunu da içeren ön yapılabilirlik etüdü, ön proje veya kesin proje, idari şartname ile sözleşme taslağından oluşan proje dokümanlarıyla birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından teknik olarak değerlendirildikten sonra yetkilendirme kararı için iletilir.

Görevli şirket, bu maddedeki yatırım ve hizmetlerin tamamlayıcısı veya ilgili olabilecek ticari hizmetleri ve yatırımları, üstlendiği yükümlülükleri yerine getirmesine engel olmayacak şekilde, ihale dokümanında yer alması kaydıyla ve ilgili idarenin onayını almak suretiyle ve söz konusu faaliyetlerden elde edilecek gelirin, taraflarca anlaşılacak oranlarda paylaşılması şartıyla yapabilir. Bu faaliyetler dolayısıyla elde edilecek gelir; ön yapılabilirlik etüdünde projeye etkisi öngörülerek ihale dokümanında yer alması kaydıyla ve ön yapılabilirlik etüdüne uygun olarak şartname ve sözleşmede düzenlenecek esaslar çerçevesinde görevli şirket ile mahalli idare arasında paylaşılır.

Proje sahibi mahalli idareler; proje konusuna, niteliğine ve özelliğine göre toplanan gelirlerden, uygulama sözleşmesinde belirlenen ödeme miktarına karşılık gelen miktarı, Blokajlı Banka Proje Hesabına aktarır. Uygulama Sözleşmesindeki ödemeye ilişkin düzenlemeler çerçevesinde Blokajlı Banka Proje Hesabından yalnızca proje kapsamında yapılacak ödemelere ve aktarımlara izin verilir.

Görevli şirketin görevini sözleşmedeki şartlara uygun olarak yerine getirmemesi veya sözleşmede belirlenecek diğer hizmet kusuru hallerinde mahalli idarece yapılacak ödeme kesintileri hariç olmak üzere, mahalli idarenin söz konusu aktarım ve ödemelerini Blokajlı Banka Proje Hesabından yerine getirmemesi durumunda, görevli şirketin usul ve esasları sözleşmede düzenlenecek başvurusu üzerine mahalli idare tarafından ödenmesi gereken tutar, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının talebi üzerine, ilgili mahalli idarelerin 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gereğince genel bütçe vergi gelirlerinden aktarılan paylarından, aynı Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen kesintilerden sonra kalan kısımdan, ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı veya İller Bankası tarafından kesinti yapılarak Blokajlı Banka Proje Hesabına takip eden ayın sonuna kadar aktarılır. Aktarılacak bu tutar, kesintiler düşüldükten sonra ilgili mahalli idareye gönderilecek tutarın %10'unu aşamaz.

Bu madde kapsamında gerçekleştirilecek tesisler için 30 yıldan az süreli olarak tesis edilecek üst hakları da bağımsız ve sürekli nitelikte kabul edilir.

Bu madde kapsamında yetkilendirme talepleri, yetkilendirme kararı alınması ve ihale sözleşme işlemlerine ilişkin, Blokajlı Banka Proje Hesabına ve yatırım ve hizmetlerin gerçekleştirilmesi ile diğer hükümlere ilişkin usul ve esaslar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığınca müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Aynı mahiyette 3 önerge var, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/4469 esas numaralı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahibi:

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Hayrettin Nuhoğlu

İbrahim Halil Oral

İstanbul

Ankara

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Öncelikle Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; şimdi, kamu hizmetleri, kamu-özel iş birliğiyle beraber yapılan işleri biliyoruz. Yap-işlet-devret modeliyle otoyolu, köprüler, havaalanları ve hastaneler... Şimdi, sıra geldi yerel yönetimlerin yapması gereken arıtmaları yap-işlet-devret modeli hâline getiriyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, şimdi, şöyle bir durum var: Kamu-özel iş birliğinde otoyol ve hastaneler yapıldığında zaten yolcu garantisi veriyorsunuz, hasta garantisi veriyorsunuz. Yani kısacası, özel bir şirkete hazine kefil oluyor ve hazine kefil olunca 84 milyon insan da kefil oluyor ve o şirket gidip yurt dışından veya yurt içindeki bankalardan kredi alıyor -zaten bankaların da garantisi olduğu için- 1 liralık işi 5 liraya yapıyor.

Ben size Aydın’la ilgili bir örnek vereceğim: Aydın-Denizli otoyol ihalesi 7 sefer yapıldı, 7 sefer iptal oldu, 8’incide verdiler. Yolun gerçek maliyeti 250-300 milyon euro. Ne yaptınız? Yap-işlet-devret modeliyle beraber o firmaya kefil oldunuz, hazine kefil oldu ve firma 250-300 milyon euroya mal olacak otoyolu kendisi yapıyor ve devlet de yani biz de, hazine de tam tamına -on yedi yıl işletecek- 1 milyar 572 milyon euro o firmaya para ödüyor arkadaşlar. Bizim karşı olduğumuz nokta bu. Yani zaten yap-işlet-devret modelinde hazine kefil oluyor, madem böyle bir kefiliniz varsa yerel yönetimlere kredi açın, yerel yönetimler bu işleri halletsinler. Siz yerel yönetimlere kredi açmadığınız için şimdi diyorsunuz ki: “Eğer altı ay içerisinde bir firma yapmadığı takdirde Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla veya yap-işlet-devret modeliyle beraber bu arıtmaları yapacağız.”

Değerli arkadaşlar, özelleştirme yaptığınızda enerji dağıtım şirketlerinin korkunç derecede kâr yaptığını, TEDAŞ’ın kaç paraya elektrik sattığını, o aracı kurumların millettten kaç para aldığını hepimiz biliyoruz. Şimdi, bu arıtma sistemini yap-işlet-devret modeliyle yaptığınız takdirde belediyelerin bütün gelirlerini muhakkak keseceksiniz. Ne diyorsunuz? “İller Bankasından gelen payı keseceğiz.” diyorsunuz. Peki, bu işin süresi ne kadar? Otuz-kırk yıl sürecek arkadaşlar, otuz- kırk yıl. Siz, gelin, bu yap-işlet-devret modelinden vazgeçin; bütün belediyelere, yerel yönetimlere hazine olarak kefil olun, yurt dışından bunun kredisini bulmak basit yani Almanya ve Avrupa şu anda krediyi sıfırdan veriyor arkadaşlar, sıfır yani yüzde 1, yüzde 2’yle kredi bulmak çok basit. Zaten bu iş adamı, yap-işlet-devret modelini götürüp gösterecek; adam, müteahhit hem yaparken kârı cebine koyacak hem de yirmi-otuz yıl boyunca, örnek veriyorum, 500 milyon dolara mal olacak bir arıtma tesisi geri ödemeli 2 milyar dolar olacak. Neden kişileri ve...

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – O zaten var burada, var; yerel yönetimler isterse yapabiliyor.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkan, bir şey söyleyebilir miyim, altı ayda zaten yer tespiti yapamazsınız. Yani siz altı ay gibi bir süre veriyorsunuz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Planını yapacak, “Ben şu şu şu şekilde on yılda, on beş yılda yapacağım.” diye bir plan sunacak.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Bir de yerel yönetimler 50 milyon liraya kadar yapabiliyor zaten.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Şimdi, şunu söyleyeyim size: Değerli arkadaşlar, yap-işlet modeli olarak devlet bu kanunu çıkardıktan sonra siz hiçbir belediyenin, muhalefet belediyelerinin kesinlikle ne projelerini onaylatacaksınız ne de kredi sağlayacaksınız, mecbur çaresiz kalacak. Biz bunu yaşıyoruz, örnek veriyorum, arıtma tesisimize İller Bankasından kredi almak için, İller Bankasına diyoruz ki: “Alın, siz ihalesini yapın, istediğiniz müteahhide verin, biz parasını ödeyeceğiz.” yani. Bu bir gerçek yani görünüyor; Aydın’da var, İstanbul’da var, Ankara’da var, zaten engel oluyorsunuz ama bu yap-işlet-devret modelinden gerçekten vazgeçmeniz gerekir Sayın Başkan, hele hele arıtma gibi en önemli konuları getirip özel sektöre verirsek inan ki var ya, adam zaten... Arıtmanın en büyük özelliği enerji sorunu var yani enerji sorunu var. Adam o arıtmayı çalıştırmadan yıllarca para alacak, onu da söyleyeyim, yıllarca para alacak yani bu yap-işlet-devret modelinden vazgeçmeniz gerektiği inancını taşıyorum.

Bu vesileyle, hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederim.

Şimdi, benim yanlış anladığım nokta mı var Mustafa Bey? Yani yap-işlet-devret sistemiyle zaten belediyeler olarak biz birçok iş yaptık yani katı atık bertaraf tesisi, yine katı atıklardan enerji üretimi; üste para alarak yani hiç para harcamadan, çok bir zorluk getirmiyor aslında. Dikkatli okuduğumuzda burada bir mecburiyet de yok yani belediyeler yine kendileri de yapabilirler, bu manada değerlendirmenizi de istirham ederim. Yani aydınlığa kavuşturulması gereken bir konu varsa...

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Yani Başkanım, bu arıtma, başka bir şey değil.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Celadet Bey, buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Söz konusu madde, yine mahallî idarelerin yetkisinde olan çevre ve atık hizmetlerinin özel sektör eliyle yaptırılması amacı taşımaktadır yani yerel idarelerin çevre ve atık hizmetleri özelleştiriliyor.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, Celadet Bey, siz teknik çalışıyorsunuz da onun için size soruyorum. Zaten biz yaptırabiliyoruz istersek belediyeler olarak.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Tamam da işin sonunu bağlayalım da ondan sonra konuşalım isterseniz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Yöntem olarak da yap-işlet- devret modeli seçilmiş. Şimdi, bakınız, bizler gerek şehir hastanelerinde gerek otoyol ve köprü projelerinde, bu modelin ne kadar içe kapalı ve toplumdan gizli bir şekilde yapıldığını gözlemledik. Defalarca yap-işlet- devret projeleriyle alakalı soru önergesi vermemize rağmen herhangi bir dönüş alamadığımız gibi, verilen cevaplar da akla gelen cevaplardı. Yani bir yerde bu model varsa orada gizli kapaklı pazarlık var diyebiliriz.

Bugün günlük geçiş garantisi ve geri ödemeler hakkında neredeyse hiçbir yerde sağlıklı veri yok. Ben Meclisin araştırma hizmetlerinden bu sayılara ulaşılmasını istedim, onlara dahi ulaşamadık. Biz, kamu-özel iş birliği ya da yap-işlet-devret, adına ne dersiniz deyin, bu projelerin ciddi sorunlu ve çürümüş bir sistem olduğu kanaatindeyiz. Bu, kamudan bilgi kaçırmanın yanında, merkezî yönetim bütçelerinde -özellikle Karayollarında gördük- neredeyse bütçenin yarısı garanti ödemelerine gidiyor. Artan döviz kuru ve ekonomik kriz sarmalı içinden çıkılmaz bir hâl almış durumda ve garanti ödemelerin hepsi döviz cinsinden. Ortaya çıkan külfet halkın omuzuna yük ediliyor yani asla para kazanmadığı ama her ay, her gün düzenli para ödediği bir ortaklığa zorluyorsunuz. Daha önce, bu müteahhitleri kurtarmak için yurt dışından alacakları kredilere Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı garantör yani kefil yapılmıştı, şimdi de alacakları garanti ödemeler için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kefil yapılıyor. Gene halk özel şirketlerin insafına mı bırakılacak, faturası nasıl belirlenecek, nasıl ödenecek?

Bu maddenin, yine kanun teklifindeki en sorunlu maddelerden biri olduğunu düşünüyoruz ve kesinlikle kanun teklifinden çıkarılması gerektiğini savunuyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Buyurun İbrahim Halil Bey.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Tabii, Anadolu’da bir tabir vardır: “Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleterek yer.” Tahmin ediyorum, biz Meclise geldiğimizden bugüne kadar tartışmasız gündeme gelen en önemli şey, bu KÖİ yani yap-işlet-devret, kamu-özel iş birliğiyle yapılan işlerden oluyor. Yani hoşgörünüze sığınarak söylemek istiyorum

ki Hükümetin, icraatın bu konudaki karnesi zayıftır ve Hükümet bu konuda tereddütlerle bu dönemi de bitirecek. Sadece özel teşebbüse yap-işlet-devret modelini sunmaktansa, diğer arkadaşlarımın da söylediği gibi, o yerel yönetime o alanı açmak, yerel yönetime o kamunun, devletin kefil olmasını sağlamak ve onun bu şeyi daha ucuza, halkın ekmeğinden kesecek, oraya paraları verecek. Yani biz, 12'nci maddenin tamamen metinden çıkarılmasını istiyoruz. Onun için, siz sicilinizin zayıf olduğu bir konuda bizim üstümüze gelmeyin ki bu konuda iktidarın da muhalefetin de güzel bir şeyi çıksın. Onun için, bu maddeyi metinden çıkarmayı teklif ediyoruz.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Bu teklifiniz... Konuşmanız nedeniyle teşekkür ediyoruz Hocam.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Estağfurullah efendim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Yanlış anlaşılmasın yani.

Emine Hanım, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, aslında, bu maddeyle ilgili, kamu-özel iş birliği projelerinin gündeme getirilmesi, hakikaten Sayın Vekilimin dediği gibi, bizleri biraz süten ağzı yananın yoğurdu üfleyerek yemesi durumuna getiriyor, belki de bu yüzden bu şekilde tartışıyoruz çünkü hakikaten kamu-özel iş birliği projeleri, ülke ekonomisinde bizim “kara delik” olarak tanımladığımız etkilere sebep olmuştur, kamuyu yirmi-otuz yıla kadar uzayan borç yükü altına sokmuştur bugüne kadar; köprü, otoyol, havalimanları ve şehir hastaneleri projeleri.

Şimdi, siz, bu kanun teklifiyle getirdiğiniz düzenlemede şunu ifade ediyorsunuz: “Hiçbir zorunluluk yok. Eğer bir belediye bunu isterse uygulayacak.” Ama istemek ile uygulamaya mecbur kalmak arasında bir fark var. Şimdi, mecbur bırakılacak mı uygulamaya? Ben bunu sormak istiyorum, bunu da şu şekilde soracağım: Örneğin, altı ay içerisinde bir belediye projelerle ilgili termin planını sunacak. Yine, Komisyon görüşmelerinde, İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSKİ Genel Müdürü önümüzdeki süreçte kendi yapacakları İstanbul'daki projelerle ilgili şöyle bir süreç vermişti: “En az dört yıla ihtiyacımız var bu projeleri yapmak için.” 10 milyar dolardı yanlış hatırlamıyorsam rakam. “Öyle bir rakama da, paraya da ihtiyacımız var.” demişti. Şimdi, o altı aylık termin yapım sürelerini üç-dört yıla yayacak şekilde yapıldığı zaman Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu projelerin yapımına el koyacak mı, yap-işlet-devret modeline zorlanacak mı sistem yoksa vermiş oldukları termin doğrultusunda belediyeler bu projelerin yapımında özgür mü bırakılacak diye ben bir soru sormak istiyorum çünkü ikisi birbirinden farklı Sayın Başkan.

Yine, şunu tekrar etmek istiyorum: Belediyelere kaynak yaratımı konusunda da Bakanlığın mutlaka destek vermesi gerekiyor. Biz, Komisyon toplantısında da bu konulara çok değinmiştik nerelerden kaynak bulunabilir diye. Komisyon Başkanımız Sayın Mustafa Demir bu konuyu tartışmaya da açmıştı hatta toplantıda, birçok da fikir ortaya atılmıştı. Atılan fikirler arasında kamu-özel iş birliği yoktu diye hatırlıyorum.

Yine, ben geneli üzerine yaptığım konuşmada bir örnek vermiştim; çevre katkı paylarının Bakanlık tarafından alınmayıp hatta geçmişte ödenenlerin belki belediyelere iade edilmesi gibi çünkü ciddi rakamlar var. Bununla ilgili soru önergesi vermiştim, size bunu sunacağım Sayın Bakan Yardımcısı, soru önergesine verilen cevabı sizin takdirinize bırakacağım ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi İSKİ'yle ilgili de şöyle bir rakam vereceğim: Örneğin, bu katkı payları 2007 yılından itibaren 2021 yılına kadar

406 milyon TL'lik -küsurları var- 406 milyon 455 bin 628 TL'lik bir bedel tutuyor. Hakikaten ciddi yekûnler. Hani akmaya da damlar misali, eğer bu bedeller belediyelere terk edilirse, Bakanlık tarafından alınmazsa katkısı olacağını düşünüyorum, tekrar kayıtlara geçmesi açısından.

Tabii, soruma da cevap bekliyorum yani bu termin ve kamu-özel iş birliğine zorlama süreci nasıl yürütülecek?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, siz biraz sonra cevap verirsiniz. Diğer konuşmacılarımız da soru sorabilir, onları da alalım, ondan sonra son olarak size söz vereceğim.

Sayın Bakan Yardımcımız, son olarak size söz vereceğim.

Buyurun Sayın Süleyman Bey.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, kamu-özel iş birliği projeleri bütçe için âdeta bir kara deliğe dönüşmüştür. Hem maliyetinin yüksekliği ve dolara endeksli olması hem kamu yararını göz ardı etmesi hem de ihale sürecindeki birtakım olumsuz işler kamu-özel iş birliği projelerinden yeterince ağzımızın yandığını göstermektedir. Öyle ki şehir hastaneleri sözleşmelerine bile ulaşabilmenin mümkün olmadığı zamanlar olmuştur. Maliyet açısından örnek olarak, bu alanın uzmanı Profesör Uğur Emek'e göre, kamu-özel iş birliği yöntemiyle yapılan Bilkent Şehir Hastanesinin maliyeti geleneksel yöntemden yüzde 73 daha yüksektir. Ayrıca, bu sözleşmeler dolara endeksli. 2021 başında dolar 7,43 TL idi, bugün 16,38 TL; kamu-özel iş birliklerinin maliyeti sadece kurdan kaynaklı en az 1 trilyon 259 milyar lira artmıştır. Kamu-özel iş birliği projelerinin sicili ortadayken yerel yönetimlere arıtma, geri kazanım, sıfır atık yönetimi kapsamında atık toplama, taşıma, geri kazanımı bertaraf etme işlerini yap-işlet-devret ya da işlet-devret yöntemiyle özel sektöre yaptırabilme yetkisi vermek, yeni bir rant kapısı açmak, kamusal hizmetler üzerinden birilerinin zenginleşmesinin önünü açmaktır. Yap-işlet-devret modeliyle yapılacak yatırımların, mahallî idarelerin, kanunda belirtilen projeler için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından zaten onay alma zorunluluğu var. Bir de 3996 sayılı Kanun'la yapılırken tüm şartnameleri ve yetkilendirme belgesini de ayrıca alma mecburiyeti getirmiştir. Yapılan iş için mahallî idarelerin elde edeceği geliri blokajlı banka hesabına göndermesi, kullanılmasının önlenmesi ve bu hesapta yapılacak ödemelerin de izinli olması gerektiği hükme bağlanmıştır. Zamanında blokajlı banka hesabına gönderilmeyen gelirler için belediyeye gelen gelirden kesinti yapılması ve hesaba gönderilmesi öngörülmüştür. Tüm bu düzenleme, mahallî idarelerin kendi kaynaklarına erişimini azaltacaktır. Bu madde 8'inci maddeyle de bağlantılıdır. Bakanlığın onayıyla yetkilendirilen şirketler aracılığıyla kurulan tesisler için blokajlı bir banka hesabı açılacağı öngörülmüyor. Hesabın kim tarafından yönetileceğine dair bilgi bulunmuyor. "Hesaba aktarılan gelirler şirket ve belediye arasında paylaştırılacak." deniliyor. Kim tarafından paylaştırılacak? Maksimum otuz yıl olarak üst hak verileceği öngörülmüyor. Bu çok uzun bir süre. Bu durum yerel yönetimleri yirmi-otuz yıl sürecek büyük bir işletme, hizmet bedelini ödemek zorunda da bırakabilecektir. Yatırım süreci kastedilerek "Devlet bütçesinden tek kuruş çıkmıyor." şeklindeki bir tezle savunulan, yirmi-otuz yıla kadar uzayan işletme süresince ise garanti ödemeleri nedeniyle tam kâbusa dönüşen KÖİ projeleri, iktidarın yandaşlarına haksız yere kaynak aktarması dışında bir işe yaramıyor. Bu nedenle madde metni tekliften çıkarılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ali Bey, buyurun.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Şimdi, bir hesap yapmaya çalışıyorum da, 800 lira tek yön geçiş; yap-işlet-devret Osmangazi Köprüsü'nün 45 dolar artı KDV'yle birlikte vatandaşa maliyeti. Her ne kadar 200 liraya geçiliyorsa da 800 lira bir bedel. Hâlbuki, Boğaziçi Köprüsü -2'ye bölündü biliyorsunuz

16,5 lira- şimdi 2'ye bölündüğü için 8,25 lira. Yani bir yerden 16,5 lira, bir yerden 800 lira. Yani kamu-özel iş birliğiyle, yap-işlet-devretle vatandaşın ne kadar zor duruma sokulduğunu, devletin ne kadar zor duruma sokulduğunu anlamak için dört işlem bilmek yeterli.

Burada biyolojik arıtma tesislerinde, oradaki kanalizasyon atık sularının arıtılması işinde elektrik kullanılıyor, zaman zaman baypas yapılıyor, işte “Su bastı.” “Yağmur yağdı, bilmem ne.” deyip savaklardan su veriliyor vesaire. Siz, elektrik maliyetinin bu kadar önemli olduğu bir noktada, kişilerin kâr hırsına kanalizasyon atık sularını temizleme görevi veriyorsunuz; bu, arıtmanın kesinlikle kurban edilmesi demektir yani orada kâr hırsına kurban edilecek olan bir sistemi o firmaların insafına bırakmak doğayı katletmeye devam etmek demektir, bundan kesinlikle ve kesinlikle vazgeçmek gerekiyor. Biz, bunu, sanayi tesislerindeki durumdan da biliyoruz; atıklarını gece atıyorlar, şekil olarak orada bir arıtma tesisi kuruyorlar ama orayı doğru düzgün çalıştırmıyorlar. Gidip işte, Ergene’de bunu çok net bir şekilde görebiliyorsunuz. Yani bu nedir? Orada özel sektörün insafına ve inisiyatifine bu alanı bırakmış olmanın bedelini doğa ödemeye devam ediyor, daha da devam edecek gelecek kuşaklar; bizim böyle bir şey yapmaya hakkımız yok. Kamu-özel iş birliklerinin bütün dünyada terk edildiği ve işte, şehir hastaneleri örneğinde olduğu gibi, kimi hesaba göre, klasik yöntemlere göre 5-6 kat daha fazla maliyetle kamuya bedel ödediği bilindiği hâlde, biz, yine, burada da dolar bazında -efendim, atık su garantili sistemlerden bahsedeceğiz- atık su garantisi mi vereceğiz biz bunlara? Yani onun için bu yöntemden kesinlikle vazgeçilmesi gerekiyor; devletin bu konuda birikimi var, belediyelerin bu konuda birikimi var, Türkiye’nin bu konuda yetişmiş uzmanları var; bu konu firmaların kâr hırsına bırakılmamalı, aksi takdirde biz o tesisleri boşu boşuna yapmış olacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Sayın Bakan Yardımcımızdan önce ben de bir iki cümle söylemek istiyorum. Tabii, kamu-özel ortaklığı konusu, aslında, belki yüz otuz, yüz kırk yıldır tartışılan bir konu biliyorsunuz ve biraz da ideolojik bir yaklaşımla yani ideolojik yaklaşımlarla da biraz alakalı. Yani dünyada da Türkiye’de de ta Osmanlı döneminden beri zaman zaman uygulanan... Burada, tabii, hesabı kitabı çok iyi yapmak gerekiyor fakat bu altyapı yatırımlarıyla ilgili bu mesele tartışılırken teklif sahibi arkadaşlarımızla yani altyapı yatırımlarını da yapamayanlar için yeni açılımlar olsun, yeni imkânlar olsun, yeni enstrümanlar olsun, “Bu bir zorlama değil.” diye konuşuldu, objektif konuşuldu çünkü bugüne kadar altyapı yatırımını yapamamışsa bir kuruluş, bir belediye, bundan sonra da aynı sistemle devam etmesi durumunda yapacağının bir garantisi gözüküyor. Biz kendimiz de yaşadık. Yeni büyükşehir kapsamında 174 belde mahalle oldu bizde, yaklaşık 135 tanesinin, elli yıllık belediyeler olmasına rağmen, altyapısında büyük sorunlar vardı, kanalizasyonu yoktu, su tesisatları çok problemliydi. Biz büyükşehir olarak yani dört-beş senede bunları tamamlamak için yoğun bir çaba gösterdik ama katı atık tesisleriyle ilgili “yap-işlet-kâr payı öde” şeklinde modellerimiz oldu. İnce hesap yaptığınızda, iyi hesap yaptığınızda, aslında kamu yatırımları açısından yani kamuya çok büyük katkılarda da bulunabilir bu yatırımlar; hesabını kitabını iyi yapmak lazım elbette.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Efendim, kısa bir şey daha söylemek istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Ali Bey.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Daha önce bahsetmiştim, 3 tane biyolojik arıtma tesisinin Dünya Bankasından çok uzun vadeli ve çok uygun şartlarda kredileri olduğu hâlde, maalesef, bunlar zamanında yapılmadı ve bunun bedelini biz bugün ödüyoruz, bugün yaptığımız bu yanlışların bedelini de çok fazla zaman geçmeden önümüzdeki yıllarda görmek istemiyoruz, onun için uyarıyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – İnşallah.

Sayın Bakan Yardımcım, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekillerimiz; bu tartışmaları gerçekten kıymetli bulduğumuzu ifade etmek istiyorum. Çünkü çevre meselesinin böyle tartışıyor olması... Biz, bu sene, 4'üncü defa Çevre Kanunu ve diğer kanunları Meclise getirdik. Hep Çevre Komisyonunda tartışmıştık ilk defa Bayındırlık Komisyonuna geldik, ben de Bakanlığın çevre tarafını temsil ediyorum. Paris Anlaşması burada oy birliğiyle, bütün milletvekillerimizin oylarıyla geçti, bütün dünyaya güzel bir örnek oldu. Çevre konusu aslında siyaset üstü diyoruz ama siyasetçiler konuşmayacak değil, siyasetçileri en çok çevreyi konuşması gereken insanlar olarak görüyoruz, biz de karar vericiler olarak, kanun yapıcılar olarak bu tartışmaların hepsini kıymetli buluyoruz, öncelikle bunu ifade etmek istiyorum.

Tabii, müsilaj meselesi vardı İstanbul'da, onun arkasından bu tip şeyler çalıştı ama bu yap-işlet-devret meselesini tam sekiz senedir çalışıyoruz biz. Yani öncelikle İstanbul Teknik Üniversitesinden çok kıymetli hocalar, hukukçularla beraber çalıştık bunu. Özellikle Dünya Bankası ve EBRD, bu projelerin bir şekilde Türkiye'de olması için uğraşıyorlardı, biz de bunları sekiz senedir uğraşıp çalıştık ama hemen müsilaj olunca da böyle bir olay oldu. Bu sene -bir teknik bilgi de vereyim- müsilaj olayı bugüne kadar görülmedi, inşallah da görülmez. Eğer görülmezse iki tane sebepten görülmeyecek; bunlardan bir tanesi -biraz kendimize pay çıkaralım- 2021 yılında cumhuriyet tarihinde yapılan en yüksek denetimler yapıldı Marmara havzasında, 57 binin üzerinde denetim yapıldı ve bu denetimlerde 3.971 tesise toplam 350 milyon 258 bin lira para cezası yazıldı ve 406 tesis faaliyetten men edildi. Bu sene de Türkiye'nin her yerinden denetçi arkadaşları Marmara havzasına gönderdik, tam kırk gündür oradalar ve önümüzdeki yirmi-otuz gün daha çalışacaklar. 2022 yılı Mayıs ayı itibarıyla 24.820 çevre denetimi bu bölgede yapıldı ve 1.346 tesise toplam 148 milyon 280 bin TL para cezası verildiğini ve 115 tesisin faaliyetten men edildiğini de duyurmak istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, bu konuya çok fazla girmesen iyiydi çünkü Gökan Bey -biraz da böyle parantez- bir şey söylemişti, biliyorsun, işte “Gübre fiyatları çok arttı, az kullanıldı, onun için falan...” diye.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Trafik sorunu da benzin zamlarıyla çözüldü!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Bu birincisi. Birinci sebebi bu, denetimler hani yapılmıyordu... İkinci sebebi de çok enteresan...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Ama yoğun denetim yapılmaya başlandığını görüyoruz, evet.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – “İnsan sağlığı meselesi” dediler. Biz, aslında, Çevre Bakanlığı olarak sadece insan sağlığını düşünen değil -belki Sağlık Bakanlığı öyledir ama- biz bütün canlıların sağlığını düşünen bir yapıdayız. Yani denizin içerisindeki canlılar da flora da fauna da orada hepsinin bir şekilde yaşaması ve onların da hakları, hukukları olduğunu; sadece bu kainatın, bu dünyanın insanlara ait olmadığını, bütün canlılara ait olduğunu; onların haklarını, hukuklarını korumak gerektiğini düşünüyoruz. Yani artırılmadan suların denize verilmesi oradaki bütün balıkları âdeta zehirler, oradaki tabandaki bütün canlıları, bitki örtüsünü zehirler ve oradaki tutulan balığı da biz yiyoruz, bizim çocuklarımız yiyor; dolayısıyla, aslında insan sağlığına bir şey oluyor. Çevre meselesi, aslında bir önleyici hekimlik meselesidir. Çevreye ne kadar çok yatırım yapılırsa, ne kadar çok iş yapılırsa o kadar az hastane olur, o kadar az sağlık harcaması olur.

Şimdi, geçen sene müsilaj olmadıysa ikinci sebebi, yine, insanoğlunun yaptığı bu pandemiden dolayı aşırı hijyen kullanmak, aşırı steril malzemeler, dezenfeksiyon malzemeleri... Belediyelerimiz sokakları dezenfektanlarla yıkadı yani bütün bunlar da denize gitti. İnsan kendi sağlığı için her yeri yıkadı, inanılmaz dezenfektan kullandık, her türlü şey, bunların hepsi de lavabolardan denize gitti. Bir ihtimal de bu kadar aşırı bu kullanımlar da denizi ciddi kirletmiştir çünkü bu sene eğer müsilaj olmayacaksa -konunun esasına gelmek istiyorum- arıtma...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Deterjanla yıkandığı için mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Tabii, deterjanlar tabii, en büyük sıkıntı.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yanlış tespitiniz, tamamen yanlış.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hayır, tespitimiz yanlış değil, ben teknik olarak konuşuyorum. Yani eğer deterjanlar denizi kirletmiyor diyorsanız, teknik olarak tartışmıyoruz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kirletiyor ama oradaki sokak yıkama deterjanı değildir.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Fark etmez, her türlü...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Alta basılan kanalizasyondur, binde 1'i bile değildir.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hayır, hayır, o da var. Ben şunu söylemeye çalışıyorum: Bu sene eğer müsilaj olmayacaksa bir tane bu havzada yeni arıtma tesisi yapılmamıştır.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İşte, onu...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Hayır, hayır, şunu söylemeye çalışıyorum: Yani bunlar da sebepler. Biz o zaman saymıştık; işte, bir tanesi bu pandemiden dolayı kullanılan şeyler olabilir; ikincisi, bu gübreler olabilir; üçüncüsü, arıtma tesislerinin çalışmaması olabilir; dördüncüsü, denetimlerin iyi olmaması olabilir; falan filan bir sürü şey saymıştık. İnsan eliyle olanlardan bahsediyorum yani neticede iklim değişikliğine de insan sebep oluyor ama yani bir anda biz onu durduramıyoruz. Dolayısıyla, bu...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Bakan Yardımcısı, 22 maddenin kaçını gerçekleştirdiniz?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – 22 maddeyle ilgili de tamamını gerçekleştirdik. O eylem planlarının 8 tanesini tamamladık, geri kalanları da süreç içerisinde yürüten işler. Mesela, bir tanesinde yine Büyükşehir Belediyesi bizi mahkemeye verdi. Marmara Denizi'nin...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, toparlayın lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Son cümlelerimi söylüyorum efendim.

Bununla ilgili, burayla ilgili bizim aldığımız kararlarda -mesela demin de bahsettim- ileri biyolojik arıtma meselesi aslında bir tebliğiyle belediyelere duyuruldu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi de 98 tane yerle ilgili, çoğuyla ilgili iş termin planlarını da bize sundu.

Şimdi, Milletvekilimiz Sayın Emine Gülizar Hanım'ın bize sorduğu soru var. Bu, belediyelere yerel yönetimlerin elinde bir "tool" yani yeni bir opsiyon. Yani istiyorlarsa normal kendi imkânlarıyla yapsınlar, istiyorlarsa bunu kullansınlar. Kullanmak isteyen bunu kullanabilir ama bunu kullanmıyor diye veya kullanacak diye bir zorlamamız yok; bu sadece "option"lardan bir tanesi, bir tane daha

seçenek sunuyoruz. Böyle bir imkân var çünkü bunlar pahalı yatırımlar. Uluslararası krediler olmadan... İşte, İSKİ'nin yapması gerekene bugünkü parayla 25-30 milyar lira para gerekiyor. EBRD/ Dünya Bankası gelip de "Ben sizin için bu tesislere bu paraları vereyim, siz bize otuz senede ödeyin. Bu kredilerle bunu yap-işlet-devretle yapalım." derse, sadece o da yetmiyor. O başvuruyor bize, Strateji Başkanlığına gidiyor, Maliyeye gidiyor, hepsi tarafından onaylandıktan sonra uzun bir süreçten sonra bu işe girebiliyor. Normalde önüne gelen bu işi yapamayacak zaten; imkânları müsait mi...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Bir cümle daha edeyim efendim.

Burada bir mecburiyet olmadığını ifade etmek istiyorum açıkça çünkü biz kimseyi bu konuda zorlayamayız ve hiçbir şekilde onlar yapmazsa da "Biz bu usulde yapacağız." diye de bir şeyimiz olmayacaktır; bunu temin edebiliriz. Yani biz böyle bir imkân veriyoruz; bu imkânı kabul ederler, yaparlar, yapmazlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hocam, teşekkür ediyoruz.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

13'üncü maddedeyiz.

MADDE 13- 3996 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

"EK MADDE 4- Türkiye Çevre Ajansı tarafından, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında yer alan depozito düzenlemeleri çerçevesindeki yap-işlet-devret projeleri, bu Kanundaki usul ve esaslara göre gerçekleştirilebilir.

Depozito düzenlemeleri çerçevesinde Türkiye Çevre Ajansına yatırımı gerçekleştirilen kamu yatırımlarının özel sektör tarafından belirli şartlarla ve 10 yıldan uzun süreli olarak işletilmesi bu Kanundaki usul ve esaslara göre gerçekleştirilebilir.

Bu maddenin uygulanmasına yönelik diğer usul ve esaslar, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca müştereken hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 1 adet önerge var, okutup işleme alıyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökhan Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Mürsel Bey, buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkanım, Çevre Ajansının aslında bir rant ajansı olarak kurulduğunun en önemli göstergelerinden biri de bu maddedir. Tıpkı Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı gibi bu Çevre Ajansı da rantın paylaşımı için oluşturulmuş bir organizasyondur. Bu madde, Çevre Kanunu kapsamında yer alan depozito düzenlemelerinin oluşturulduğu büyük bir rantın yine yandaş şirketlere nasıl peşkeş çekileceğinin hukuksal düzenlemesinin yapılmasıdır. Bu maddeyle “kamu-özel iş birliği” adı altında yap-işlet-devret modeliyle yeni bir rant sağlanmaktadır.

Türkiye Çevre Ajansı, kamu yatırımlarını kendi bütçesiyle gerçekleştirmelidir. Yap-işlet-devret, yap-işlet-devret! Çok merak ediyorum, önümüzdeki günlerde bu Çevre Ajansının yönetim kuruluna kimler gelecek? Bir bir izleyeceğiz, bakalım, bu kadar çok alanda faaliyet göstermeye başlayan bu Çevre Ajansının yönetimi kimlerden oluşacak? Bak, ben bütün işimi bırakıp bunu takip edeceğim, şimdiden söyleyeyim size; Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansında bunu yaptım, şimdi Çevre Ajansındayım. Şimdi, yönetim kurullarında nerelerde, kimlerin olacağını merak ediyorum. Bu kadar yetkiyle donatılan bir ajansa, eğer böyle varırsa bence... Ben söyleyeyim, şimdi Sayın Bakan Yardımcısının burada olmasına gerek yok.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Merak ettiğinizle kalırsınız, ne olacak...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yok, burada olmasına gerek yok ama Ajansı getireceksiniz bundan sonra, Ajansın yöneticileri gelecek, onlar anlatacak, onlar “Şöyle ettik, böyle ettik.” diyecek.

Bir de bu ajansı kim denetliyor? Onu merak ediyorum. Sayın Bakan Yardımcısı, Çevre Ajansını kim denetliyor?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Sayıştay.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayıştay denetliyor mu? Turizm Tanıtım Ajansındaki gibi Sayıştaya isterse rapor sunabiliyor mu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Sayıştaya...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayıştay tarafından denetleniyor değil mi? Tutanaklara geçsin böyle.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKAN YARDIMCISI MEHMET EMİN BİRPINAR – Geçsin.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Ha, Sayıştay tarafından denetliyor, buna da bakacağım.

Bu, rantın bir kapısı oldu Çevre Ajansı. Allah sonumuzu hayır etsin diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Amin.

Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

14’üncü maddedeyiz.

MADDE 14- 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“o) Bina kimlik sertifikası: Bu Kanun kapsamında denetlenerek tamamlanan yapıların teknik ve genel bilgilerine, Bakanlıkça farklı modüllerde yapılan yetkilendirmelerle, hem yapı sahibi ve ilgili vatandaşlarca hem de kamu görevlileri tarafından ulaşılması amacıyla yapıya asılan sertifikayı,”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 2 tane önerge var.

İlkini okuyalım, buyurun.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

“o) Bina kimlik sertifikası: Bu Kanun kapsamında denetlenerek tamamlanan yapıların üzerinde yeraldıkları alanın zemin yapısı, olası doğa kaynaklı afet etkilerine karşı özellikleri ile yapıya ait teknik ve genel bilgilerine. Bakanlıkça farklı modüllerde yapılan yetkilendirmelerle, hem yapı sahibi ve ilgili vatandaşlarca hem de kamu görevlileri tarafından ulaşılması amacıyla yapıya asılan sertifikayı,”

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Celadet Bey.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bina kimlik sertifika tanımlaması yetersiz ve muğlak olup bunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Yani bina kimlik sisteminde hangi teknik bilgiler veya genel bilgilerin yer alacağı hususu belirsizdir. Günümüzde 24 kentimiz, 80'i aşkın ilçemiz, 500'ün üzerindeki mahalle veya köy yerleşim birimlerinde 100 binden fazla bina aktif fay “zone”larının sakınım bandı üzerinde yer almaktadır. Yine çok sayıda yapı heyelan, kaya düşme tehlikesiyle karşı karşıya olup Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne hazırlanan havza planlarına göre binlerce bina dere yatakları, taşkın riski yüksek alanlar üzerinde bulunmaktadır. Bakanlık, afet riski yüksek bu alanlara inşa edilen binalara nasıl bir kimlik belgesi düzenleyecektir? “Bu binalar sağlamdır.” deyip vatandaşımıza kefil olabilecek midir? Olası afet durumunda bu binalar yıkıldığında Bakanlık ne tür sorumluluk alacaktır? Örneğin kimlik belgesinde “Bu bina dere yatağının taşkın riski yüksek alanı içinde yer almaktadır.” ibaresi olacak mı veya “Bu bina aktif fay ‘zone’unun sakınım bandı üzerindedir.” ibaresi bulunacak mı veya Samsun Canik ilçesi, Gaziosmanpaşa Mahallesi’nde heyelan kütleleri üzerine oturan bir yapıya verilecek sertifikada “Bu bina heyelan kütleleri üzerine oturmaktadır.” bilgisi yer alacak mı veya İstanbul’da olası bir depremde meydana gelebilecek bir tsunami sonucunda “Bu bina tsunami riski ve etkisi altında bulunmaktadır.” ibaresi yer alacak mı?

Sonuç olarak, bahse konu bent bu hâliyle toplumun afet güvenliğini, dolayısıyla sağlığını korumaktan uzaktır. Müteahhitlerin ve emlakçıların daha rahat ve daha pahalı olarak konut satışı yapmasına fırsat veren, toplumun güvenli barınma sorununa çözüm olmayan bir düzenlemedir. Yaşam hakkını umursamayan bir sertifika düzenlemesi. Kötü mala sertifika verilir mi? Bu maddenin değiştirilmesi gerekmektedir. Bu konuda Jeoloji Mühendisleri Odasının bina kimlik sertifikalarında toplumun doğa kaynaklı afetler ve iklim değişikliklerine karşı güvenliğini esas alacağı bir önerisi vardır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 14- 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“o) Bina kimlik sertifikası: Bu Kanun kapsamında denetlenerek tamamlanan yapıların teknik ve genel bilgilerine, Bakanlıkça farklı modüllerde yapılan yetkilendirmelerle; yapı sahibi, ilgili vatandaşlar ve kamu görevlileri tarafından ulaşılması amacıyla yapıya asılan sertifikayı,”

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun Müzeyyen Hanım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, ben de bir jeoloji mühendisi olarak o binanın üzerine konulacak kimlik sertifikasının tam olarak, net olarak tanımlanmasını bekliyorum, aslında Sayın Gaydalı da ifade ettiler, ülkemiz fay hatları, Kuzey Anadolu, Güney Anadolu ve Ege'deki fay hatları üzerindedir ve fay sakinim bantları üzerinde bulunan binalarla ilgili bir ibare olacak mı bu levhalar üzerinde? Yine benzer şekilde yaşamını yitirmiş olan binlerce insanımız var bu heyelan, kaya düşmesi, çığ düşmesi ve benzeri gibi riskli alanlarda. Bu binaların bu şekilde tanımlanması yapılacak mı? Bunu merak ediyoruz doğrusu, bu ibarelerin olup olmayacağını.

Yine, 17'nci madde de aşağı yukarı bununla ilgili. Usulüyle iş yapmayan yapı denetim kuruluşlarının orada korunduğu bir hüküm söz konusu, söz almışken bunu da burada konuşmak istiyorum. Ülkemizde olası bir deprem ve afetten zarar gören yapıların önemli bir bölümünün zeminden kaynaklı olduğu bilinmesine rağmen bina hasarına ilişkin bir ibare bulunmamakta 17'nci maddede. Aktif fay “zone”larının sakinim bandı içinde yapılan binanın fenni mesuliyetini üstlenen bir yapı denetim kuruluşuna ne tür bir müdahale uygulanacak? Geçtiğimiz aylarda yapı denetim kuruluşlarının denetiminde Kastamonu Bozkurt ilçesinde dere yatağına üç yıl önce inşa edilmiş bir binada 13 kişi yaşamını yitirdi. Bu binanın fenni mesuliyetini üstlenen yapı denetim kuruluşuna bir işlem yapıldı mı? Yapılmadığını hepimiz biliyoruz elbette ama buna ilişkin bir cezai yaptırım şartı 17'nci maddede de olmalı, toplumu afet etkilerinden koruyacak düzenlemeleri içermeli. Eğer bu düzenlemeleri içermiyorsa bu çalışmaları yapmanın da bir anlamı yok.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yapı denetim firması dere yatağındaki bir binaya nasıl karşı çıkar teknik olarak bir izah eder misiniz?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yapı denetim firması imar planında eğer parselse yani dere yatağı veya değil, inşaatı yaparken buna nasıl karşı çıkabilir, bunu teknik olarak bir izah eder misiniz? Bunu bileyim diye yani o açıdan.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim, yapı sırasında zeminden kaymış...

Efendim, ben yıllarca, otuz senedir bu işin içindeyim, yani benden daha iyi biliyor olduğunuzu düşünmüyorum.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yok da... Yapı denetim firması nasıl müdahale eder? Ona müdahale edemez ki öyle bir yetkisi yok.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yapı denetim firması nasıl edemez?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Öyle bir yetkisi yok.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim, “Yetki olsun.” diyoruz biz de işte, bunu söylemeye çalışıyorum ben de tam da bunu söylemeye çalışıyorum. Binaların yüzde 90’ı Bayraklı’da neden yıkıldı sizce?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Zemin bozuk diye.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Zeminden kaynaklı yıkıldı, yer altı su seviyesinin yüksekliğinden yıkıldı.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sadece binaya değil, zemine de baksınlar.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Yani imar planı aşamasında bunun yapılması lazım, o aşamada yapılması lazım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ben de diyorum ki imar planı aşamasında genele bakarsınız.

Bakın, Sayın Vekilim, bu benim uzmanlık alanım.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tamam.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İmar planı sırasında genele bakarsınız burası bataklık mıdır, fay “zone”u mudur ama binayı oturturken bir zemin etüdü yaparsınız, sondaj yaparsınız, o zeminin kriterlerine göre binayı tasarlırsınız. Eğer o tasarımı inceleyen bir jeoloji mühendisi yoksa, bir yer bilimci yoksa bunu tabii ki bir yapı denetim firması uyaramaz. Biz de diyoruz ki o denetim aşamasında nasıl elektriği denetliyorsanız, nasıl binanın makinasını denetliyorsanız, mekanik aksamını denetliyorsanız zemin de denetlensin, bunun için de bir jeoloji ve jeofizik bir yer bilimci olsun diyoruz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sağlam bina sağlam zeminde bulunur.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet, sizin söylediğiniz imar planına esas jeolojik etüt vardır, bir de zemin etüdü vardır yani “jeoteknik etüt” dediğimiz bir etüt vardır. Dolayısıyla, bütün...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – O da sağlam çıkabilir, dere gene taşabilir, binayı gene yıkabilir, onu demek istiyorum, ben onu söylüyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Koymayacaksın. Devlet Su İşleri ne için var, imar planlarında taşkın alanları ne için belirleniyor?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – İşte, orada müdahale olması lazım, tam da onu söylüyorum ben.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim, rica ediyorum yani taşkın alanlarını Devlet Su İşleri gibi bir kurum belirler, yani lütfen burada imarla ilgili bir Komisyonla görüşüyoruz herhâlde. Yanlış mıyım?

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Siz devam edin.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İmar planlarında siz taşkın alanını belirlersiniz, burayı afet riskli alan olarak ayırırsınız. Benim söylediğim başka bir şey, benim söylediğim...

(Uğultular)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Arkadaşlar...

Bir binayı oturturken bir jeoteknik etüt yapmak zorundasınız, bütün şeyler ayıklanır, makro düzeydeki jeolojik incelemeler yapılır ama bir binayı oturturken statik ve betonarme hesaplarını incelemeye dönük bir jeoteknik etüt yaparsınız, sondaj yaparsınız; zeminin derine doğru nasıl bir özellik gösterdiğini saptarsınız ve bunu da bina yapılırken temelden başlayarak subasmanına kadar

bir jeoloji mühendisinin denetlemesi gerekir diyoruz, tam da bunu söylüyoruz. Yıkılmış burada bina, 13 kişi ölmüş ve hiç kimse sorumlu değil bundan. Neden? Çünkü bizlerin denetçisi yok. Tam da bunu söylüyoruz işte yani bunun bir sakıncası var mı? 1 tane daha mühendisin olmasının ne sakıncası var arkadaşlar; bunu söylüyoruz, bunu söylemeye çalışıyorum yani konu bu.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Orada hemfikiriz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tamam, teşekkür ediyorum, hemfikirsek mesele yok.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Orada sıkıntı yok, imar planıyla alakalı, ona müdahale...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum arkadaşlar: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

14'üncü maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14'üncü madde kabul edilmiştir.

15'inci maddeye geçiyoruz.

MADDE 15- 4708 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Altmış beş yaşını dolduran denetçi mimar ve mühendisler ile yardımcı kontrol elemanları, yapı denetim kuruluşu adına, şantiye mahallinde yapının denetimi görevini yürütemezler.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 15'inci madde üzerinde 4 adet önerge var arkadaşlar.

Önergelerin 2'si aynı mahiyette yani 15'inci maddenin teklif metninden çıkarılması teklifi; diğer bir önerge Hayrettin Nuhoglu ve İbrahim Halil Oral milletvekillerimizin; 72 yaş sınırı, biraz sonra okuyacağız; bir başka önerge de Necip Nasır, Şamil Ayrım, Hamdi Uçar, İlyas Şeker, Baki Şimşek, Jülide İskenderoğlu “65” ibaresinin “75” olarak değiştirilmesi şekliyle.

Aykırlık sırasına göre önergeleri okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun İsmet Ağabey.

Biz sizi Hatay'da biliyorduk aslında ama görev duygusu...

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Sabahleyin kara yoluyla geldim.

Değerli Başkanım, değerli Komisyon üyelerim; evvelsi gün 65 yaşını doldurmuş bir denetimci ağabey beni aradı, dediği şeydu: “Devlet, kamu, insanı 65 yaşından önce emekli yapmıyor. 65 yaşımı doldurduğumdan bir gün sonra ben posası tüketilmiş bir insan mıyım? Beni düne kadar çalıştırdı, dün emekli oldum, bugün ‘Denetimde şantiyelerde bulunamazsın.’ diyor.” Ben şöyle bir dinledim, dedim

ki: Senin bu haklı talebini ben o maddede konuşacağım. Diğer maddelerde de söz almadım kimsenin hakkına tecavüz etmeyeyim diye. Şimdi de müspet bir, iki teklif daha geldi fakat arkadaşlar, “65 yaş” dediğiniz nedir ya? 65 yaşından önce kimseyi emekli etmiyorsan... Hani güzel bir lafımız var “Kadının yaşı, erkeğin maaşı sorulmaz.” diye. Ee, burada bir kadınımsız olsa “Kaç yaşındasın?” desen, 65, vallahi ondan mutlu olmaz, üzüldür.

Bir de, insanlarımız emekli olunca ciddi manada maaşı düşüyor. Ben eşimden biliyorum, emekli öğretmen, maaşında yüzde 30 düşüş var. Ee, bu geçim darlığında yani bir insan 65 yıl, emekli oluncaya kadar devlete, kamuya hizmet etmişse daha sonra da “Sen 65 yaşını doldurdun, posan tükendi.” diyorsanız bu ayıp hepimizin.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Tam tecrübesini kullanacağı zaman.

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Evet.

Bir defa, 65’e çok takıntılı olursanız Türkiye’de çok insan lidersiz kalır, başsız da kalır yani birilerinin kulağına gider, “Ne yapıyor bunlar?” der ya.

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – O zaman Meclis boşalır.

İSMET TOKDEMİR (Hatay) - “Bunların bize garezi mi var?” diye öyle de bir sıkıntı olur. Bir kardeşiniz olarak her zaman müspet, bütünleştirici, uzlaştırıcı bir tavır içinde olduğumu hepiniz bilirsiniz; benim sizlerden ricam bu teklifi hiç yaş mevzusu olmadan çekmek, hiç buna tenezzül etmemek noktasında fikrimi beyan ediyorum, Şamil Ağabey’den de destek istiyorum.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Bana uyar.

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz İsmet Ağabey.

Celadet Bey, buyurun.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Şamil Ağabey –pardon Başkanım- İsmet Ağabey bir şey dediyse bence sözün üstüne çok söz koymayayım.

ŞAMİL AYRIM (İstanbul) – Ya, İsmet Ağabey deyince ben...

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Söz konusu maddeyle, 65 yaşını dolduran mühendis ve mimarların yapı denetim kuruluşlarında çalışmasının önüne geçilmektedir. Bu madde sadece Anayasa’ya değil, doğrudan insan haklarına aykırı bir maddedir. Şimdi, bu ülkede 65 hatta 70 yaşında milletvekili olabilirsin, Meclis Başkanı olabilirsin, Başbakan olabilirsin hatta Cumhurbaşkanı dahi olabilirsin; memleketi yöneten kademelerin en üstünde yer alabilirsin ama 65 yaşında şantiyede denetim yapamazsın. Deneyim denen şey tecrübenin ne okulu vardır ne kitabı vardır, insan deneyimi yaşayarak elde eder. 65 yaşın üstündeki mimar ve mühendislerin deneyimlerini mutlaka pratikte uygulamaları gerekir. Peki, bu insanlara sizin öneriniz nedir? Petrol istasyonlarında benzin mi doldursunlar yoksa maden ocaklarına mı insinler? Yani yasayla insanları sistemin dışına iten, onları ekonomik açıdan zor ortamda yalın bir şekilde ortada bırakan bir maddeden bahsediyoruz. O zaman 65 yaşını dolduran hiç kimse avukatlık, doktorluk, mühendislik, mimarlık, şehir plancılığı, esnafılık dahi yapmasın. Sağlığı, fiziki bir rahatsızlığı yoksa bence bu insanların çalışmasında yarar var. Diplomasını verip şantiyeye hiç uğramadan maaş almaktansa bu deneyimli insanların birebir şantiyede çalışmasının denetlenmesi gerekir. Hepsini evinde oturmaya zorlayalım hatta yetmezse evden çıkan 65 yaş üstüne ülkede ceza keselim. Böyle mesnetsiz, dayanıksız, garip bir madde olmaz. 65’i neye göre belirlediniz? İnsanlara “Git, evinde otur.” demek kimsenin haddine değildir.

Ben 70 yaşında bir inşaat yüksek mühendisi olarak bu maddeyi esefle kınıyorum. Bilimle, akılla, mantıkla da örtüşmediğini düşünüyorum. O zaman hadi bir madde daha çıkaralım, 65 yaş üstü Cumhurbaşkanı da olmasın bu memlekette; bu da bence uygun bir madde.

Kanun teklifinden kesinlikle çıkarılması gerekir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz Celadet Bey, sağ olun.

Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir maalesef ama bir adım atılacak inşallah.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma Ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Komisyonunda görüşülmekte olan (2/4469) esaslı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

4708 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Meslekte 3 yılını doldurmuş olan mühendis ve mimarlar denetçi yetki belgesi almaya hak kazanırlar. 72 yaşını dolduran denetçi mühendis ve mimarlar ile yardımcı kontrol elemanları, yapı denetim kuruluşu adına şantiyelerde denetim görevi yürütemezler.”

Hayrettin Nuhoğlu

İbrahim Halil Oral

İstanbul

Ankara

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Hayrettin Bey, buyurun.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, ben de bir inşaat mühendisi olarak bu maddeyle son derece ilgiliyim. İstanbul ve İzmir’de faaliyet gösteren birkaç denetim bürosu mensubuyla görüşmeler yaptım. O görüşmelerden edindiğim bilgilere göre, “Şayet bu 65 yaş gerçekleşmiş olursa denetim bürolarının yüzde 90’ı boşalır.” diyor arkadaşlarımız, görev yapacak kimse kalmaz. Dolayısıyla memnuniyetle öğrendim ki iktidar partisi de yaş sınırını 75’e çıkarma önerisinde bulunuyor.

Burada başka bir teklif getirdik biz değerli kardeşimle birlikte. Bu denetim büroları kanunu çıktığında on iki yıllık tecrübesi olan mühendisler normalde yetki belgesi veriliyordu. Sonra bu beş yıla düşürüldü. Şimdi, son yıllarda inşaat mühendislerinden mezun olup işsiz kalanların değişik platformlar oluşturarak Meclise kadar geldiklerini, kendi bürolarımıza geldiklerini mühendis arkadaşlar bilirler; işsiz kalmışlar. 130 binden fazla inşaat mühendisi var ülkemizde, 100 küsur fakülteden mezun veriliyor her yıl 8 bin civarında -geçen seneye kadar 10 bin mühendisti- ve mühendisler işsiz. Ama yeni mezun olan mühendisler de o kadar donanımsız yetişiyor, mezun oluyor ki bunlara “mühendis” demek mümkün değil. İnşaat mühendisliği aslında ilk 300 binden üniversiteye girebiliyorlar. Yani insan sağlığı, tıp fakülteleriyle ilgili, onlar ilk 50 binden giriyor; insanların hayatının bütün safhalarının geçtiği ve orada yaşadığı, uyuduğu binada canını emanet ettiği kişiler 300 bininci sıradan giriyor ve bu çocuklarımız -iki sene önceki bir sonucu incelemiştik- Artuklu Üniversitesinde 300 bininci sıradan inşaat mühendisliği bölümüne giren bir öğrenci 2 matematik doğru yapmış 40 sorudan, fizik ekside, kimya ekside ve bu inşaat mühendisi olan çocuk mezun olunca tabii ki iş bulamıyor. Mühendislerin büyük çoğunluğu böyle artık. Onun için yaşlı, tecrübeli mühendisler ihtiyaç var ama bu çocukları da sokağa atamayız. Bunları da büyük ölçüde mühendis odaları, İnşaat Mühendisleri Odasına yetki vererek eğitmek lazım ama diğer taraftan, bizim önerimizde olduğu gibi, beş yılı üç yıla çekerek bu çocuklarımızın üç yıl sonra bu denetim bürolarında, abilerinin yanlarında yetiştirme imkânlarını sağlamış oluruz. Hem onlara iş kapısı açılır hem yakın gelecekte bu, denetim büroları inşaat mühendisi bulma

sıkıntısı yaşamazlar. Onun için bizim önerimiz, bunu kanunla sağlayalım istiyorum, yönetmelikle değil. Yaş sınırının getirilen yeni öneriye göre 75'e çıkmasını olumlu buluyoruz ama alt sınırın da beş yıldan üç yıla inmesini ve bunun da kanunla sağlanmasını öneriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesi ile 4708 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen cümlede yer alan "Altmış beş" ibaresinin "Yetmiş beş" olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hamdi Uçar

Şamil Ayrım

Necip Nasır

Zonguldak

İstanbul

İzmir

İlyas Şeker

Baki Şimşek

Jülide İskenderoğlu

Kocaeli

Mersin

Çanakkale

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 15'inci maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 16- 4708 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrasının dördüncü cümlesine "Bu bedele," ibaresinden sonra gelmek üzere "laboratuvarlara yaptırılacak olan taşıyıcı sisteme ilişkin deneylerden Bakanlıkça belirlenenlerin masrafları dâhil olup," ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 16'ncı madde üzerinde önerge yok. Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 17- 4708 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin onuncu fıkrasının (c) bendinin (2) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bende aşağıdaki alt bent eklenmiş, fıkranın (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, fıkranın (e) bendinin (2) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"2) Betondan numune alınması, laboratuvarda kürlenmesi, deneylerinin yapılması ve raporlanması, izlenmesi ve denetlenmesi süreçlerinde ilgili standartlara ve mevzuata uyulmaması,"

"9) Laboratuvar kuruluşunun, beton deneyine ilişkin Bakanlıkça belirlenen azami fiyatın üzerinde bedel aldığıın tespiti,"

"d) Laboratuvar kuruluşuna, beton, hazır beton, beton çelik çubuk ve benzeri yapı malzemesi üreten ve/veya pazarlayan firmalar adına laboratuvar hizmetinde bulunduğu tespit edilmesi halinde, İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça bir yıl yeni iş almaktan men cezası verilir."

"2) Laboratuvar kuruluşunun gerçeğe aykırı olarak düzenlediği raporu idarelere veya şahıslara sunduğunun tespit edilmesi," "Bakanlıkça 5 inci madde uyarınca elektronik ortamda görevlendirildiği bir yapıda;

a) Yapı denetim kuruluşunca ilgili denetim personeli Bakanlıkça belirlenen sürede görevlendirilerek yapının denetim sorumluluğunun üstlenilmemesi,

b) Denetim sorumluluğu üstlenilen ancak yapı denetim kuruluşundan kaynaklanan nedenlerle Bakanlıkça belirlenen sürede yapı denetim hizmet sözleşmesinin imzalanmaması,

c) Yapı denetim kuruluşunun; izin belgesinin geçici olarak geri alınması, iptal edilmesi, birinci fıkranın (g) bendi uyarınca yeni iş almaktan men cezası alması veya o yapı için Bakanlıkça elektronik ortamdaki yapılan görevlendirilmesinin kaldırılması durumları hariç olmak üzere yapı denetim hizmet sözleşmesinin yapı denetim kuruluşundan kaynaklı sebeple feshi,

ç) Yapı ruhsatı verildikten sonra, yapı denetim kuruluşunun gerçeğe aykırı beyan veya bilgi/belge vermesi sebebiyle o yapı için hatalı görevlendirme yapıldığının anlaşılması,

hallerinde yapı denetim kuruluşu, Bakanlıkça elektronik ortamda yapılan sıralamadan her bir fiili için 120 güne kadar çıkarılarak yapı denetim kuruluşunun yeni bir işte denetim görevi üstlenmesine izin verilmez. Bu fıkra uyarınca, elektronik ortamda sıralamadan çıkarılan yapı denetim kuruluşunun yeniden sıralamaya girmesi halinde, sıralamadan çıkarılmasına sebebiyet veren yapıda tekrar Bakanlıkça görevlendirilmesi mümkündür. Bu fıkra uyarınca yürütülecek işlemler için birinci fıkranın (h) bendi, üçüncü fıkra, beşinci fıkra, yedinci fıkra, on beşinci fıkra ve 9 uncu maddenin birinci fıkra hükümleri uygulanmaz. Bu fıkra uyarınca uygulanan yeni bir işte denetim görevi üstlenilememesine dair işlem yapı denetim kuruluşuna elektronik sistem üzerinden bildirilir. Bu fıkranın yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.”

“Yapı denetim kuruluşunun ek 1 inci madde kapsamında Bakanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde yürüttüğü denetimde, ruhsat eki onaylı statik projesine uygun olan ancak ruhsat eki diğer projelere uygun olmayan aykırılıkları tespit etmemesi halinde, yapı denetim kuruluşuna İl Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce o işlemin ilişkin aldığı hizmet bedelinin %20’si oranında idari para cezası uygulanır.”

“Yapı denetim kuruluşunun, ek 1 inci maddeye göre Bakanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde yürüttüğü denetim görevinde;

a) Ruhsat eki onaylı statik projesine uygunsuzluğu tespit etmemesi,

b) Yapısal hasar olduğu halde bu durumu tespit etmemesi,

c) Tespite konu statik projesine uygunsuzluğun ya da hasarın mahallinde olmadığı halde bu yönde tespitte bulunması,

ç) Bakanlıkça belirlenen sürede denetimi yerine getirmemesi,

hallerinde Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça yapı denetim kuruluşunun bir yıl süre ile ek 1 inci madde kapsamında yeni bir denetim görevi üstlenmesinin engellenmesine yönelik idari müeyyide Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça uygulanır. Bu fıkra kapsamındaki idari müeyyideler Resmî Gazete’de ilan edilir. Bu fıkra uyarınca yürütülecek işlemler için birinci fıkranın (h) bendi, yedinci fıkra ve 9 uncu maddenin birinci fıkra hükümleri uygulanmaz.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 17’nci madde üzerinde önerge yok. Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler.... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 18- 4708 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasına “hizmet bedelinin ödenmesi,” ibaresinden sonra gelmek üzere “beton deneyine ilişkin laboratuvarca verilen hizmetlerin azami bedeli ve bu bedelin kimin tarafından karşılanacağı,” ibaresi eklenmiş ve fıkroda yer alan “sertifika” ibaresi “bina kimlik sertifikası” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 18’inci madde üzerinde önerge yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 19- 4708 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir:

“Bitmiş yapıların periyodik olarak denetimi ve hizmet bedeli

EK MADDE 1 - Bu Kanun kapsamında denetlenerek bina kimlik sertifikası alan yapılar, sertifikanın asılmasını müteakip beşer yıllık periyotlarla yapı denetim kuruluşlarınca denetlenir. Bu denetimler Bakanlıkça elektronik ortamda belirlenen yapı denetim kuruluşları tarafından yürütülür.

Yapı denetim kuruluşlarına bu madde kapsamında yaptıkları denetimlere dair verdikleri hizmet için ödenecek bedel Bakanlıkça belirlenir.

Yapı denetim kuruluşlarınca bu madde kapsamında periyodik olarak yapılacak denetime ilişkin verilen hizmetin bedeli, 5 inci maddenin altıncı fıkrası uyarınca yapı denetim hizmet bedelinden Bakanlık Döner Sermaye İşletme hesabına aktarılan Bakanlık payları kullanılarak karşılanır.

Bu madde kapsamında denetim görevini mevzuata uygun yerine getirmeyen yapı denetim kuruluşları, bu nedenle ortaya çıkacak yapı hasarlarından dolayı denetimi yaptığı tarihten itibaren beş yıl süreyle yapı sahibine karşı sorumludur.

Bu maddeye göre yapılacak denetimle ilgili iş ve işlemler için binaya ve/veya bağımsız bölüme girilmesinin engellenmesi halinde; denetim mahalline ilk gidişte buna dair tutanak tutularak, ikinci gidişte girişi engelleyenlere idari para cezası verileceği ve sonrasında binaya ve/veya bağımsız bölüme kolluk kuvvetleri yardımıyla girileceği hususunda uyunda bulunulur. İkinci gidişte girişi engelleyenlere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğüne 1.500 Türk Lirası idari para cezası verilir. Buna rağmen girişin engellenmesi halinde mülki amirin veya varsa bu konuda yetki devredeceği yardımcısının onayı alınarak kolluk kuvvetleri yardımıyla binaya ve/veya bağımsız bölüme girilerek denetimle ilgili iş ve işlemler tamamlanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 19’uncu madde üzerinde önerge yok. Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler. 19’uncu madde kabul edilmiştir.

MADDE 20 - 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4-Desteklemelerden yararlanmak için başvuruda bulunduğu hâlde, meri mevzuat uyarınca desteklemelerden yararlanabilmek için ibrazı öngörülen makbuz, fatura ve diğer belgelerin gerçeğe aykırı veya usulsüz olduğu gerekçesiyle desteklemeden yararlandırılmayanlara veya yararlandıkları destekleme tutarları aynı gerekçe ile bu Kanunun 23 üncü maddesi doğrultusunda geri alınanlara, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde Tarım ve Orman Bakanlığına başvurmaları ve Bakanlık tarafından yapılan incelemede bunların gerçek üretim yaptığının tespit edilmesi hâlinde hak ettikleri destekleme ödemeleri yapılır. Yapılan ödemelere faiz işletilmez, masraf veya ek ödeme adı altında herhangi bir ödeme yapılmaz. Ancak bu hükümden yararlananlardan bu Kanunun 23 üncü maddesi çerçevesinde tahsil edilmiş olan faiz, kamu alacaklarının yeniden yapılandırmasını düzenleyen özel kanunlar kapsamında faizler yerine tahsil edilmiş olan fer’i alacaklar ile katsayı tutarı ve geç ödeme zamları iade edilir. Bu hüküm yararlandıkları destekleme tutarlarının, aynı gerekçelerle geri alınması yönünde haklarında takip başlatılanlar için de uygulanır ve maddede öngörülen şartların oluşması hâlinde haklarındaki takip işlemlerine son verilir. Ancak bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra maddenin kapsadığı dönemlere ilişkin olarak haklarında takip başlatılanların, takibe

ilişkin yazının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde anılan Bakanlığa başvuruları hâlinde bunlar da madde hükmünden aynı şartlar dâhilinde yararlandırılır. Bu maddeden yararlananlara 23 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca uygulanması öngörülen herhangi bir hak mahrumiyeti uygulanmaz.

Bu madde hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunan ve madde hükmünden yararlananların, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce destekleme ödemeleri ile ilgili olarak açmış oldukları davalar karşılıklı olarak sonlandırılır ve bu sebeple herhangi bir yargılama gideri ile vekâlet ücreti talep edilemez.

Bu madde hükümlerinden yararlanmak üzere başvuruda bulunan ve açtıkları davalardan vazgeçenlerin bu ihtilaflarıyla ilgili olarak bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra tebliğ edilen kararlar uyarınca işlem yapılmaz ve bu kararlar ile idare aleyhine hükmedilmiş yargılama giderleri ve vekâlet ücreti bulunması hâlinde bunlar idareden talep edilemez.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 20’nci madde üzerinde önerge yok. Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ VEKİLİ AV. ÇİĞDEM ERMAN – Başkanım, 20’nci maddede söz istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 20’nci maddeyi oyladık ama size söz vereyim.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ VEKİLİ AV. ÇİĞDEM ERMAN – Teşekkür ederim.

Ben bu maddede söz hakkı istedim, çok teşekkür ederim.

Ben burada ikinci ve üçüncü fıkranın son cümlesine dikkat çekmek istiyorum; burada, açılan davalarda “Herhangi bir yargılama gideri ve vekâlet ücreti talep edilemez.” deniliyor, her iki fıkra da son cümleler bu şekilde. Şimdi, burada, bizim yürürlükte olan mevzuatımızda Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 332’nci maddesine göre yargılama giderleri davanın sonunda mahkeme tarafından resen takdir edilir, resen hükmedilir. 323’üncü maddesinde de vekâlet ücretinin yargılama giderinden olduğu kabul edilmiştir. Yine yürürlükte olan 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nun 164’üncü maddesinde vekâlet ücreti düzenlenmiş ve bu vekâlet ücretinin yargılama sonunda davada haklı çıkan tarafa takdir edileceği, bu ücretin de avukata ait olduğu hükmedilmiştir.

Şimdi, burada “Herhangi bir yargılama gideri ve vekâlet ücreti talep edilemez.” şeklindeki düzenlemenin, aslında bunun şu an yürürlükte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na ve Avukatlık Kanunu’na aykırı olduğunu düşünmekteyiz; buna dikkat çekmek istemişim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK - Teşekkür ediyorum.

Şöyle: Burada, tabii, bu maddeyle amaç, tarımsal desteklemelerden dolayı yasaklı hâle gelmiş olan, mağdur olan üreticilerin sorunlarının çözülmesiyle ilgili bir düşünceydi. Genel Kurul aşamasında Barolar Birliğimizin bu eleştirisi gündem olabilir ve değerlendirme yapılabilir.

Teşekkür ediyoruz size.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ VEKİLİ AV. ÇİĞDEM ERMAN – Ben teşekkür ediyorum tekrar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 21’inci maddeyi okutuyorum.

MADDE 21- 19/9/2006 tarihli ve 5543 sayılı İşkân Kanununun 27 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Kanunun 10, 11 ve 12 nci maddeleri kapsamına giren hak sahibi ailelerden sözleşme aşamasında borcunu peşin olarak ödemek isteyenlere borçlandırma bedeli üzerinden yüzde altmış beş oranında indirim yapılır. Ödemesiz süre içerisindeki işlerde ise borçlandırma bedeli üzerinden yapılacak peşin ödeme indirim oranları yönetmelikte belirtilir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 21’inci madde üzerinde bir önerge var.

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 21’inci maddesinde geçen “yüzde 65” ibaresinin “yüzde 75” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Gökân Zeybek

Mürsel Alban

Hüseyin Yıldız

İstanbul

Muğla

Aydın

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Kastamonu

Hatay

Sivas

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Yanlış uygulanan ekonomi politikalarının sonucu olarak, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum yurttaşlarımızın gelirlerinin erimesine yol açmıştır. Maddeyle ilgili olarak yapılmak istenen indirim oranının artırılması, ödeme imkânı olan yurttaşlarımızın borçlarından kurtulmasına daha çok olanak sağlayacaktır.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Söz istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bu maddeyle ilgili mi?

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Evet, 21’le ilgili.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Öncelikle önergeyi...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Ben önerge hakkında değil de bir eleştiri getirmek istiyorum sadece önergenin oylanmasından önce.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergenin oylamasından önce mi?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Burada, görüşmelerin başında niye bu kadar indirim yapıldığı konusunda eleştiri getirildi, şimdi “Daha çok indirim yapalım.” diye önerge veriyorlar. Ben kayıtlara geçmesi açısından bunu belirtiyorum.

Teşekkür ediyorum.

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Kim dedi?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – CHP Grubu.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Erkan Bey, buyurun.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Bu konuda eleştiri getirildi, “Niye bu kadar indirim yapılıyor?” diye, sanki millete peşkeş çekiliyor gibi eleştiri getirildi. -Ben dikkatle takip ediyorum görüşmeleri- şu anda da “Daha çok indirim yapalım.” diye CHP önerge veriyor; kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

İSMET TOKDEMİR (Hatay) – Bu maddeyle ilgili öyle bir konuşma olmadı.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Baki Bey, kime söylüyorsunuz?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Erkan Bey, buyurun.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kime söylüyorsunuz; isim verin.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tutanaklara bakın, tutanakları inceleyin, tutanakları inceleyin.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Erkan Bey, buyurun.

ERTUNÇ ERKAN BALTA (Artvin) – Sayın Başkanım, bu düzenlemenin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımıza ve bugün de Komisyonumuza kadar gelmesinde asıl fikir sahibi birisi olarak düzenlemenin amacı hakkında, bir de öncelikli olarak kullanılacağı yerle, ilk uygulanacak yerle ilgili ben de kısa bir malumat vermek istiyorum Değerli Komisyonumuza.

Yusufeli ilçesi Yusufeli Barajı sebebiyle 17 köyüyle birlikte sular altında kalacak. Yeni yerleşim yeri yapıldı; yeni yerleşim yerine taşınacak insanlardan hak sahibi olanların oradaki daire ve iş yeri bedelleriyle ilgili, yüksek olmasıyla ilgili sitemleri, şikâyetleri vardı. Bir indirim söz konusu olmayınca; afetzedelere ve kamu yatırımlarından ötürü yerleri kamulaştırılan kişilere devletimizin, İskân Kanunu'nun tanımış olduğu yirmi yılda geri ödemeyi içeren zaten bir düzenleme vardı. “700 bin lira, 800 bin lira vatandaşın gözünü korkutuyor, yirmi yılda değil de sanki onu hemen ödeyecekmiş gibi.” Ve orada sözleşme imzalamaktan kaçındıklarını gördük. Biz de dedik ki: “Yirmi yıl içerisinde devletin kasasına girecek olan parayı bugünkü değeriyle devlete peşin olarak ödesin.” Böylece, yani bu düzenlemeyle hem devlet daha kazançlı oldu hem de hak sahibi olan vatandaşların daire satın alması, kendi yerleri olarak, kendilerine hak sahibi olarak tahsis edilen yerleri satın alması daha kolaylaşmış oldu. O bakımdan, çok yerinde bir düzenleme olmuştur. Ben bu düzenlemenin Komisyona geliş aşamasına kadar katkısı olan bürokrat arkadaşlarımıza, Bakanlığımıza ve Komisyonumuza çok teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, size de biraz önce arz etmiştim çok kısa olarak daha önceki düzenlemede beş yıl içerisinde vatandaş parasını ödüyordu, ondan sonra tapusunu yirmi yıl içerisinde alıyordu. Şimdi, peşin ödeme imkânı getirildiği için devlete olan borcunu ödemiş olacak, tapusunu alacak fakat tapusunda tam bir tasarruf hakkı olmayacak, eski taksitler yine geçerli olacak; bu, vatandaş açısından, hak sahipleri açısından işin cazibesini zayıflatıyor. Bu görüşümü Komisyonumuza arz etmek istiyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Bakanlık olarak ileride çıkabilecek sorunu çözelim yani burada vatandaşla kolaylık getirme konusunda hepimiz hemfikiriz.

Gökân Bey, buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Bu maddede aslında önerenin gerekçesini okutarak oylanmasını talep etmiştik ama Baki Bey, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun daha önce bu konuyla ilgili yapmış olduğu bir açıklamaya dem vurdu. Kendisine bunun kimin yaptığını sordüğümüzda...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tutanaklardan çıkartırız.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yani Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun 21'inci maddede getirilen kendi önergesiyle ilgili durumu çok açık ve nettir.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Mürsel Bey'e sorabilirsiniz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Bir dakika, ben devam ediyorum.

Şöyle: Şimdi, değerli arkadaşlar, beş yıl ödemesiz, on beş yıl 15 eşit taksitle bir ödemedeki yüzde 65'lik peşin ödeme indirimi gerçekte bir indirim değildir, aksine bir kazıktımadır. Bugünkü enflasyon hesabıyla 1 milyon liranın, beş yıl ödemesiz, yüzde 80 enflasyon rakamlarıyla beş yıl sonra nereye

geleceği, on beş yıl içindeki bu ödemelerle toplam ödeyeceği tutarın yüzde 90'lar seviyesinde indirimle oturacağı çok açıktır. Bir iktidar değişikliği olacak, bir yıl içinde zaten bu paranın büyük bir çoğunluğu eriyecek. O nedenle, vatandaşa bir yardım yapılacaksa bugün uygulanan para politikası, maliye politikalarıyla yüzde 75'lik bir peşin indirimin sizin teklifteki var olan koşulların eş değeri olduğu öngördük, o nedenle bunu getirdik. Ben bu biçimiyle geçerse bütün Yusufeli'deki yurttaşlarımıza... İnşallah, bu yaz ben de Yusufeli'ye gideceğim ve orası sular altında kalmadan -ben Çoruh'un doğduğu yerde doğmuşum, orası da Çoruh'un geçtiği bir Anadolu kenti, önemli bir merkezimiz, tarihi bir merkez sular altında kalacak- herkesin gidip görmesini isterim yani bu tür yerleri sular altında kaldıktan sonra görme şansı olmayacak ama ben Yusufeli'ye gittiğimde bu yasayla ilgili "Bu sizin lehinize değil." diyeceğim orada. Bu oranın daha da yükseltilmesi gerekir.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – O tutanağı da ben birazdan çıkartacağım millete göstereceğim ben; bu da tutanaklara geçsin.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Peki, teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, teşekkür ederim.

Mürsel Bey, sizinle bir şeyi var mı olayın?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Var.

Baki Bey'in söylediği konu şimdi şöyle: Ben ihale edilen ihaleyle ilgili söylemiştim onu. Baki Bey şimdi burayla...

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Hayır, direkt yüzde 65 oranla ilgili söylediniz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Tamam, ben ne söylediğimi biliyorum Baki Bey.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Kayıtlara bakın.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – İyi dinle o zaman; git, devamına bak, ondan sonra gel, tekrar bir daha konuşalım.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Tutanaklara bakın.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Önce tutanakları getir istersen ben uzatayım tutanaklar gelene kadar.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Peki, teşekkür ederim.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Öyle değil, şöyle: "İhale açılıyor, bir ihalede, o edilen ihalede eğer yüzde 65, 70, 80 neyse, indirim olabiliyorsa; bu, kamuda zarar oluşturacaktır, buna iyi bakıldı mı?" diye söylemiştim, onu söylüyor Baki Bey; değil mi, bunu söylüyorsun?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Aynen, Yusufeli...

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yusufeli değildi ama, Yusufeli değil. "Yusufeli" diye bir kelime geçiyorsa getir, ben düzeltirim.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – 65'i nereden buldun Mürsel Bey? Yüzde 65'i nereden buldun?

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Yüzde 65 nerede aklıma geldi, biliyor musun? Sabahtan beri "65'in üstünde çalışanlar olmasın." diye dediniz ya, oradan geliyor zaten. Kayıtlara öyle geçsin.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Anladım, kayıtlara geçti.

Peki, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22'nci maddeyi okutuyorum.

MADDE 22- 25/11/2010 tarihli ve 6083 sayılı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Personeline Ek Ödeme Yapılması Hakkında Kanunun adı “Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Kanunu” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 22’inci maddede önerge yok.

Oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

23’üncü maddeyi okutuyorum.

MADDE 23- 6083 sayılı Kanunun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 8-(1) Genel Müdürlük faaliyetlerinin gerektirdiği araç, gereç, satın alma, bakım, onarım, yapım, sigorta, kiralama, araştırma, tanıtım, temsil, eğitim giderleri, yurtdışında yürütülecek proje giderleri, kadastro hizmetlerinin yapılması, yenilenmesi, güncellenmesi ve benzeri her türlü harcamalar döner sermaye gelirlerinden karşılanabilir.

(2)Döner sermaye işletmelerinin yönetimi, faaliyet alanları, işleyişi, sermaye kaynakları, her türlü idari ve mali işlemlerine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının da görüşü alınarak çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

(3)Döner sermaye işletmesince elde edilecek gelirler bu Kanuna ekli (I) sayılı Tarife Cetvelinde gösterilmiştir. Tarife Cetvelindeki yöresel katsayılar; il ve ilçelerin coğrafi ve ekonomik durumu, nüfusu, gelişmişlik seviyesi, işlem hacmi ve taşınmazların değeri dikkate alınmak suretiyle Bakanlıkça 0,30-3,00 arasında belirlenir. Tarife Cetvelinde belirlenen döner sermaye hizmet bedeli tutarlarını veya oranlarını yarısına kadar indirmeye veya en fazla üç katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. Bu fıkradaki döner sermaye hizmet bedelleri her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak uygulanır. Yeniden değerlendirme oranı uygulanmış tutarlar her yıl Genel Müdürlük tarafından ilan edilir.

(4)Döner sermaye işletmeleri için kendi kaynaklarından karşılanmak üzere tahsis edilen sermaye miktarı Cumhurbaşkanınca beş katına kadar artırılabilir. Bu suretle artırılan sermaye elde edilen kârlarla karşılanır. Ödenmiş sermaye tutarı tahsis edilen sermaye tutarına ulaştıktan sonra elde edilen kârlar, döner sermaye hizmetlerinde kullanılmak üzere ertesi yılın gelirlerine ilave edilir.

(5)Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, köy tüzel kişileri ve kalkınma ajanslarının kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle sayılan görevleriyle ilgili yapılacak tapu işlemlerinden ve münhasıran elektronik ortamdaki verilere ilişkin olmak üzere veri paylaşımından döner sermaye ücreti tahsil edilmez. Ayrıca Tapu müdürlüklerince gerçekleştirilen her türlü terkin, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan alanlara yapılan her türlü bedelsiz terk ve bağışlama işlemlerinden, Genel Müdürlük birimlerince sebebiyet verilmiş hataların düzeltilmesi işlemlerinden, ilgililerin kusuru olmaksızın nüfus idaresi tarafından resen gerçekleştirilen maddi hataların düzeltilmesi, tamamlanması ve geri alınması işlemleri neticesinde tapuda yapılan kimlik bilgileri düzeltme işlemlerinden, tapu müdürlüklerince resen yapılan işlemlerden, aile konutu şerhi işlemlerinden ve kat irtifakından resen kat mülkiyetine geçiş işlemlerinden döner sermaye ücreti tahsil edilmez. Veri paylaşımına ilişkin protokol veya sözleşmelerde, döner sermaye hizmet bedellerinin ödenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenebilir. ”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 23’üncü maddede 2 tane önerge var; okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 23'ncü maddesiyle değiştirilen 6083 sayılı Kanun'un 8'inci maddesine üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkranın eklenmesini ve diğer fıkraların buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Şamil Ayrım

İstanbul

Hamdi Uçar

Zonguldak

“(4) Döner sermaye faaliyetlerine ilişkin hizmetler Genel Müdürlük personeline ek görev olarak yaptırıldığı takdirde, döner sermaye gelirlerinden ödenmek üzere kendilerine (100-300) rakamlarının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımından elde edilecek tutardan, yaptıkları hizmetin özelliğine ve güçlüğüne göre Genel Müdürün onayı ile belirlenecek miktarda aylık ek görev ücreti verilebilir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Önergeyle hâlihazırda 6083 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan hükmün teklife eklenmesi öngörülmektedir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Bir önerge daha var, okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Komisyonunda görüşülmekte olan (2/4469) esaslı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 23'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan “Cumhurbaşkanı yetkilidir” ifadesinin “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı yetkilidir” şeklinde; 4'üncü fıkrasının birinci cümlesindeki “Cumhurbaşkanınca” ifadesinin “Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün teklifiyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanınca” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hayrettin Nuhoğlu

İstanbul

İbrahim Halil Oral

Ankara

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Söz istiyor musunuz?

İBRAHİM HALİL ORAL (Ankara) – Gerekçeyi okutalım.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin getirdiği bütün kararların Cumhurbaşkanı tarafından verilmesi geleneği bu teklifte de yer bulmuştur. İlgili genel müdürlük ve Bakanlık ile bunların bünyesinde bulunan uzman kadroların karar verebileceği bir hususta Cumhurbaşkanına yetki vermek, bir kişiye olurundan fazla sorumluluk yüklemek ve Bakanlık bürokrasisinin es geçilmesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda teklifte Cumhurbaşkanına verilen yetkiler ilgili genel müdürlük ve Bakanlığa yüklenmelidir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şamil Ayrım ve arkadaşlarının hazırladığı önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

24'üncü maddeyi okutuyorum.

MADDE 24- 6083 sayılı Kanuna ekte yer alan (I) Sayılı Tarife Cetveli eklenmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 24'üncü madde üzerinde önerge yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

25'inci maddeyi okutuyorum.

MADDE 25- 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanunun geçici 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen, orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanına dönüştürülmesinde yarar olduğu tespit edilen yerlerden, sınırları Cumhurbaşkanınca belirlenen alanlar; İstanbul ili, Şile ilçesinde Darlık ve Ömerli Barajları yapımından etkilenen Darlık ve Esenceli Mahallesinin yeni yerleşim yerlerinin belirlenmesi için Orman Genel Müdürlüğünce orman sınırları dışına çıkarılarak tapuda Hazine adına resen tescil edilir. Bu alanlarda 3402 sayılı Kadastro Kanununun 22 nci maddesinin kadastro yapılmış olan yerlerin ikinci defa kadastroya tabi tutulamayacağına ilişkin hükmü uygulanmaz. Bu alanların tespiti amacıyla Orman Genel Müdürlüğünce yeteri kadar orman kadastro komisyonu görevlendirilir. Bu tespit sırasında ilan süresi bir hafta, itiraz süresi ise bir ay olarak uygulanır.

(2) Yeni yerleşim yerindeki hak sahipliği, borçlandırma ve takyide ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca belirlenir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 25'inci maddede 1 önerge var; okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esaslı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 25'inci maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hayrettin Nuhoğlu

İstanbul

İbrahim Halil Oral

Ankara

“(2) Yeni yerleşim yerindeki hak sahipliğinin tespiti, borçlandırma ve takyide ilişkin usul ve esaslar ilgili bakanlıkça belirlenir. Borçlanma süresi beş yılı ödemesiz olmak üzere yirmi yıldan az olamaz.”

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şile'nin Esenceli ve Darlık köyleri var. Köy diyorum, gerçi şimdi mahalle oldular bu Büyükşehir Yasası'ndan sonra ama orada yaşayanlar bu mahalleli olmayı bir türlü benimseyemediler, hâlâ köylü olmak istiyorlar. Defalarca gittim, bu, otuz beş yıllık bir beklentidir. Köylüler gerçekten çok sıkıntılı günler geçiriyorlardı, şimdi bu beklentileri çözülmüş olacak. Önemli bir gelişmedir ancak hak sahipliği ve borçlandırma konusunda beklentileri şudur: Fiyatların çok düşük tutulması. Tabii, ben orada bir rakam belirlemedim ama hiç olmazsa, beş yıl ödemesiz, en az yirmi yıl gibi bir süre koyarsak köylüler ancak bunun altından kalkabileceklerdir.

Bir diğer husus da bu konunun gene Cumhurbaşkanına bırakılması Cumhurbaşkanına bir yük daha bindirilmesi anlamına gelir ki bunu doğru bulmuyoruz; bizim önerimiz de bu konuda Cumhurbaşkanına yük bindirmeden ilgili bakanlığa bu yükü bindirmenin daha doğru olacağını düşünüyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 26'yı okutuyorum.

MADDE 26- 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun 6/A maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine “Dönüşüm Projeleri Özel Hesabından karşılanmak” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve gerektiğinde kilitli olan kapıları açmak veya açtırmak” ibaresi, fıkraya birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş, fıkranın mevcut ikinci cümlesinde yer alan “Riskli olarak tespit” ibaresi “Riskli olarak tespit/kabul” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına birinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş, altıncı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, yedinci fıkrasının üçüncü cümlesine “borç miktarı oranında” ibaresinden sonra gelmek üzere “birinci dereceden” ibaresi eklenmiş, aynı fıkranın son cümlesine “hesaba yatırılır” ibaresinden sonra gelmek üzere hak sahibinin dönüşümden önceki taşınmazının tapu kaydında yer alan ipotek, ihtiyati haciz, haciz ve intifa hakkı gibi haklar ve şerhler hak sahibi adına yatırılan taşınmazın bedeli üzerinde devam ettirilir; tapu kaydındaki haklar ve şerhler Bakanlığın talebi üzerine tapu müdürlüğünce resen terkin edilir” ibaresi eklenmiştir.

“Riskli yapı tespiti yapılmasının engellenmesi durumunda güvenliği sağlamak üzere kolluk kuvvetlerinden destek alınarak tespit yapılır. Bakanlık veya idare tarafından, binanın bulunduğu arsanın tehlikeli durumu veya binadaki hasar ve tahribat bakımından acilen boşaltılması ve yıktırılması gerektiği belirlenen binalar riskli yapı olarak kabul edilir.”

“Tahliyeyle ilişkin tebligat ikinci fıkra da belirtilen şekilde yapılır. Bu madde uyarınca yapılacak uygulamalarda maliklere, kiracılara ve yapıda ikamet etmek şartıyla sınırlı aynı hak sahiplerine taşınma yardımı yapılabilir.”

“Uygulama yapılacak alandaki taşınmazlar, feshedilmiş sayılan sözleşmelere istinaden tapuda müteahhide devredilmiş ise, uygulama neticesinde meydana gelen yeni taşınmazlar hak sahipliği çalışmaları gözetilerek müteahhide devir yapan eski malikleri adına resen tescil olunur.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 26'ncı maddede 2 önerge vardır, ilk önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 26'ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Mahmut Celadet Gaydalı

Bitlis

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Celadet Bey, buyurun.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Söz konusu madde bir kanun değil kanunsuzluk maddesi olarak düzenlenmiştir. Kısaca, madde şunu söylüyor: “Riskli yapı olarak tespit edilen yapılara kolluk gücüyle kapı, pencere kırarak girerim.” Böyle bir madde olamayacağı gibi, bu madde yasalara da aykırıdır.

Bakınız, TCK’de “Konut dokunulmazlığı ihlali” diye bir madde var. Unutmuşsanız, baştan okuyayım: “Madde 116- (1) Bir kimsenin konutuna, konutunun eklentilerine rızasına aykırı olarak giren veya rıza ile girdikten sonra buradan çıkmayan kişi, mağdurun şikayeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” Hürriyete karşı suçlar arasında düzenlenmiş cezalar arasında olmasına rağmen, siz diyorsunuz ki “Ben yaparım.”

Değerli milletvekilleri, yakın geçmişte Bitlis iliyle alakalı ciddi tartışmalar yürütüldü; o tartışmaların ana teması neydi? Bitlis ilinde birkaç iş yeri, hatta bazıları 2019 yılında kamu kaynaklarıyla yapılmış yeni binalar riskli alan olarak ilan edilip yıkıldı, insanlar iş yerlerinden ve evlerinden kolluk gücüyle atıldı, hatta kapı çilingir yardımıyla açılarak zorla girildi, pencereler dahi söküldü.

Şimdi, sahada zaten uyguladığınız bir durum; demek ki o gün yaptığınızın suç olduğunu bugün kabul ediyorsunuz. Bu madde, Bitlis’te yapılanların itirafıdır. Süleyman Soylu’nun “Siz gereğini yapın, yasası arkadan gelir.” derken kastettiği şey tam da buydu. Bu madde, bu hâliyle dramatik ve tehlikelidir. Öyle ki yarın “millet bahçesi” ya da “fabrika” adıyla bir yer yapacaksınız, alanı Cumhurbaşkanlığı kararıyla afet riski taşıyan alan ilan ederek zorla, cebren insanları evinden atacaksınız. Yani bu maddenin uygulanışını Bitlis’te gözümüzle gördük; polisinden Özel Harekâtına kadar esnafla nasıl mücadele edildiğine şahitlik etik, hatta 2019 yılında çelik konstrüksiyondan yapılmış PTT binasına çürük raporu verildi ve yıkıldı.

Şimdi, biraz daha kaotik düşünelim; siz, Kanal İstanbul’u yapmaya kararlı bir iktidarsınız. Kanal İstanbul hattında alamadığınız evlerle ilgili böyle bir düzenlemeye kalkarsanız sizi kim durdurabilecek?

Kesinlikle sorunlu bir düzenlemedir. Bu maddeyi onaylamak haksızlığa ve hukuksuzluğa sessiz kalmaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 26’ncı maddesinin ikinci paragrafının ilk cümlesi olan “Riskli yapı tespiti yapılmasının engellenmesi durumunda güvenliği sağlamak üzere kolluk kuvvetlerinden destek alınarak tespit yapılır.” ifadesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökhan Zeybek

Mürsel Alban

Hasan Baltacı

İstanbul

Muğla

Kastamonu

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Hüseyin Yıldız

Hatay

Sivas

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifin ilgili bölümündeki değişikliklerle riskli yapıların oluşturacağı tehlikenin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Ancak her ne şartta olursa olsun kolluk kuvvetlerinden destek alınması fikri ve bunun Türkiye’nin birçok bölgesinde uygulanacak olmasının birer toplumsal infial yaratacağı öngörülmektedir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza arz ediyoruz: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza arz ediyoruz: Kabul edenler...Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

27'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 27- 6306 sayılı Kanunun 7 inci maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesi yürürlük-ten kaldırılmış, dokuzuncu fıkrasının (c) bendine “bunların iştirakleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları (GYO)” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 27'nci maddede önerge yoktur.

27'nci maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

28'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 28- 14/2/2020 tarihli ve 7221 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun birinci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine “mevzuat hükümleri” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamındaki hükümler” ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “Çevre ve Şehircilik” ibareleri “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın birinci cümlesine “paylaşması veya satması;” ibaresinden sonra gelmek üzere “fıkrâ, sınai ve ticari haklara ilişkin mevzuat hükümleri ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve” ibaresi eklenmiş, fıkra ya dördüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle eklenmiş, fıkranın mevcut altıncı ve yedinci cümleleri yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“İzin bedelinin üst sınırı; her halükarda yerli gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri ile yabancı gerçek kişiler ve tüzel kişiler için belirlenen pafta başına izin bedelinin yüz bin katı Türk Lirasını geçemez.”

“(3) Coğrafi bilgi sistemi kapsamındaki yazılımlar, Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi standartları ile uygunluğu sağlanmak amacıyla Bakanlıkça sertifikalandırılır. Sertifika bedelleri Bakanlıkça belirlenir ve Döner Sermaye İşletmesi Birim Fiyat Listesinde her yıl yayımlanır. Sertifikalara ilişkin kapsam, usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelikle belirlenir.

(4)Coğrafi veri toplayan sensör ve donanımlar ilgililerince Bakanlıkça oluşturulacak elektronik ortama kaydedilir. Kapsam, usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelikle belirlenir.

(5)Savunma, güvenlik ve istihbarat alanında faaliyet gösteren yazılımlar, sensör ve donanımlar için bu maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında yer alan sertifika ve kayıt zorunluluğu aranmaz.

(6)Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca;

(a)Coğrafi Veri İzninin alınmaması durumunda; Başvuru için faaliyet sahibine tebliği tarihinden itibaren en az on gün süre verilir. Süresi içerisinde başvurusunu yapmayanların faaliyetleri durdurulur ve izin bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanır. Pafta sınır alanının tespit edilememesi halinde idari para cezası için 1000 (bin) adet 1/1000’lik pafta üzerinden hesaplama yapılır.

(b)Coğrafi Bilgi Sistemi kapsamındaki yazılımlar için sertifika alınmaması durumunda; 100.000 TL(Yüzbin TürkLirası) idari para cezası uygulanır. Ceza uygulandığı tarihten itibaren 3 ay içerisinde sertifika alınmaması halinde sertifikasız kullanımın her tespitinde aynı miktarda cezai işlem uygulanır. Bu tutar takvim yılı başından geçerli olmak üzere her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

(c)İdari para cezası kararları, 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre kararı veren merci tarafından ilgiliye tebliğ edilir. Cezalar, tebliğ tarihinden itibaren 1 ay içinde ödenir. Süresinde ödenmeyen idari para cezaları 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının

Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre vergi dairelerince takip ve tahsil edilir. İdari para cezasına karşı 30 gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtirazlar zaruret olmayan hallerde evrak üzerinden incelenerek karara bağlanır. İtiraz üzerine verilen Mahkeme kararları kesindir. Cezaların uygulanmasına yönelik usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelik ile belirlenir.

(7)Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yapacakları işbirlikleri kapsamında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine; Türkiye’ye ait Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi kapsamındaki coğrafi verileri toplaması, üretmesi, paylaşması veya satması, veri madenciliği yapması ve yeni veri üretmesi konularında; fikrî, sınai ve ticari haklara ilişkin mevzuat hükümleri ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla Bakanlık tarafından lisans verilir. Lisans kapsamında Bakanlıkta paylaşılan verilerin üçüncü şahıslara bedeli karşılığında Ulusal Coğrafi Bilgi Platformu üzerinden verilmesi durumunda elde edilecek gelirler Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri hizmetlerinde kullanılmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğünün ilgili hesabına yatırılır. Lisans bedelleri, Bakanlıkça belirlenir ve Döner Sermaye İşletmesi Birim fiyat listesinde her yıl yayımlanır. Lisansa ilişkin kapsam, usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelikle belirlenir.

(8)Bu madde hükümlerine uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aittir. Gerektiğinde bu yetki, Bakanlıkça; il müdürlüklerine devredilir. Denetimler, Bakanlığın belirlediği denetim usûl ve esasları çerçevesinde yapılır.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 28’inci maddede önerge yoktur.

Maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 29’u okutuyorum.

MADDE 29- 24/12/2020 tarihli ve 7261 sayılı Türkiye çevre Ajansının Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasına (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“ğ) Tabiat varlıkları, doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinde yer alan, Bakanlık tarafından Ajansa kullanma izni verilen veya kiralananan, 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan alanları işletmek ve işletmektir.

h) Bakanlık tarafından Ajansa kullanma izni verilen veya kiralananan, Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan alanlarda; mapa ve şamandıra sistemleri kurmak, işletmek, işlet-tirmek, deniz araçlarına atık alım hizmetlerini vermek ve bu hizmetlerin verilmesini sağlamak.”

“(2) Ajans, ihtiyaç hâlinde bu maddede sayılan faaliyetleri özel hukuk tüzel kişiliğini haiz şirketler kurarak veya devralarak gerçekleştirebilir.”

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 29’uncu maddede aynı mahiyette 2 önerge vardır, önergeleri okutuyorum:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 29’uncu maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Gökhan Zeybek

Mürsel Alban

Hüseyin Yıldız

İstanbul

Muğla

Aydın

Hasan Baltacı

İsmet Tokdemir

Ulaş Karasu

Kastamonu

Hatay

Sivas

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Hayrettin Nuhoglu

İbrahim Halil Oral

İstanbul

Ankara

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Buyurun.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkanım, bu maddede herhâlde bir geri çekilme oldu; daha doğrusu, değişiklik oldu. Değişikliği bir okur muyuz zahmet olmazsa?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 29’uncu maddede değişiklik var, evet.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – O değişiklikleri bir okuyabilir miyiz?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Okutuyorum:

Görüşülmekte olan (2/4469) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 29’uncu maddesiyle 7261 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen “ğ” bendinin teklif metninden çıkarılmasını, diğer bendin buna göre teselsül ettirilmesini, fıkraya eklenen mevcut “h” bendinde yer alan “işletirmek,” ibaresinin ve maddeye eklenen ikinci fıkrada yer alan “veya devralarak” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Tamam, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Şimdi, şöyle: O tabiat varlıkları, doğal sit alanları, özel çevre koruma bölgesinde yer alan, Bakanlık tarafından ajansa kullanma izni verilen veya kiralanan Kıyı Kanunu kapsamındaki devletin hüküm ve tasarrufu altında yer alan alanları işletmek ve işletlendirmekle ilgili fıkra bu teklifle çıkarılıyor.

Ayrıca, diğer fıkradaki, yine, şamandıra ve mapa sistemi kurmak, işletmek, işletlendirmekle ilgili fıkradaki “işletmek” ibaresini de çıkarıyoruz.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Sayın Başkan, evet, bu maddede bir düzenleme olmuş yani gelen önergede belli bir iyileştirme yapılmış. Bu iyileştirme ve iyi düşünceden dolayı teşekkür ediyoruz, ancak şu gözüküyor: Yine, mapa, şamandıra, bunlar yapılmaya devam ediyor, Ajans tarafında devam ediyor. Bizim buradaki iddiamız, deniz parselleniyor. Yani bu mapa, tonoz, şamandıra sistemi denizin önünde karaya bir tur, bağlantının arkasına ikinci tur, üçüncü tur, dördüncü tur teknelerin bağlanması demektir. Tamamen denizin yüzeyi tekneyle doluyor; sıkıntı burada. Eğer maddenin tamamını kanun teklifi metninden çıkarırsanız bunu daha geniş çalışmayla, daha doğru bir çalışmayla yapalım ama eğer çıkarılmayacaksa şu var: Deniz parselleniyor, ben bunu söylüyorum öyle, hani “Çapa atılmayacak, edilmeyecek.” diye söylendi -teklif sahibiydi herhâlde- ama çapa her zaman atılacak Sayın Başkan, eğer çapa atılmazsa denizdeki rüzgâr tekneleri döndürüp birbirine dolaştırır, çarpışmalara neden olur.

Bu, denizin parsellenmesi demektir; karayı parsellediniz, ormanları parsellediniz, tamamını yandaşlara peşkeş çektiniz, sıra denize geldi. Gelin, bir iyilik edin; bakın, bizim denizlerimiz mavi yolculuğun yapıldığı, mavi turların düzenlendiği yerler. Burada Halikarnas büyük bir tur düzenlemiş, Mavi Bayrak’la birlikte bakın, buraya dünya da akın akın geliyor. Oltayla veya dalarak balık avlanmasının dahi yasak olduğu yerlere siz şama, mapa, tonoz yapacaksınız; bu, denizin parsellenmesi demektir, bu maddenin tamamının teklif metninden çıkarılmasını teklif ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Teşekkür ediyoruz.

Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Niye kabul etmiyorsunuz?

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Diğer önergeyi okutuyoruz:

Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/4469 esas numaralı Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesi ile 7261 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen “ğ” bendinin teklif metninden çıkarılmasını, diğer bendin buna göre teselsül ettirilmesini, fıkraya eklenen mevcut “h” bendinde yer alan “işletirmek” ibaresinin ve maddeye eklenen ikinci fıkra da yer alan “veya devralarak” ibaresinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Recep Uncuoğlu

Şamil Ayrım

Necip Nasır

Sakarya

İstanbul

İzmir

Jülide İskenderoğlu

Metin Yavuz

Çanakkale

Aydın

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 30'u okutuyorum.

MADDE 30 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – Madde üzerinde önerge yok.

30'uncu maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 31'i okutuyorum.

MADDE 31 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN TAHİR AKYÜREK – 31'inci maddeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Teklifin tümünün oylanmasından önce yazım, imla kuralları, atıfların kontrolü, maddelerin düzenlenmesi hususunda Komisyon Başkanlığımıza redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi sırasında yine, Özel Sözcü olarak İlyas Şeker ve Necip Nasır milletvekillerimizi öneriyoruz.

Özel Sözcü görevlendirilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Teklif kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi yazacak üyelerimiz varsa bu şerhlerini 1 Haziran saat 13.00'e kadar Komisyon Başkanlığına ulaştırmalarını rica ediyorum.

Toplantımız sona ermiştir, teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 23.46